

1
0

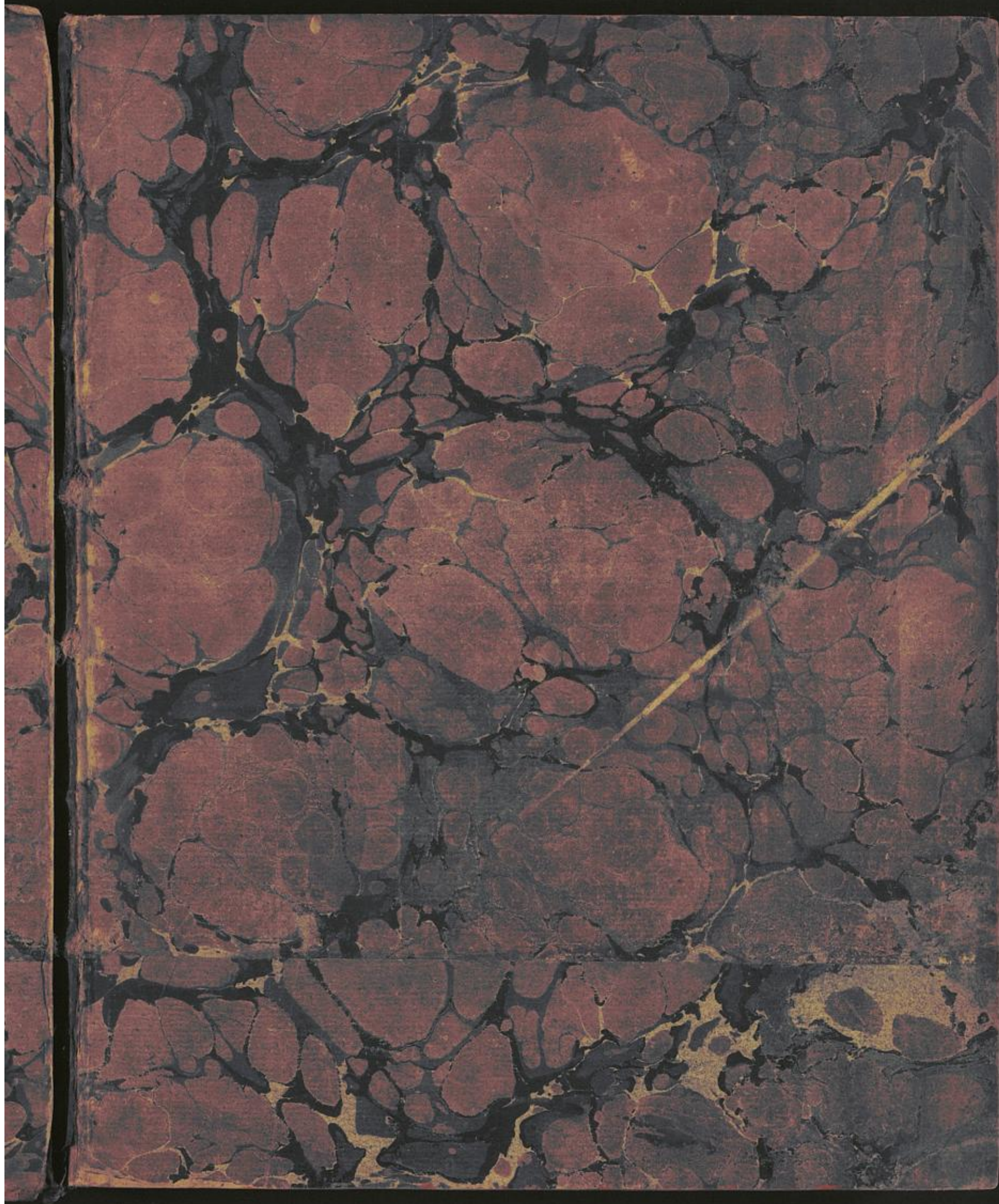
Bibliotheca

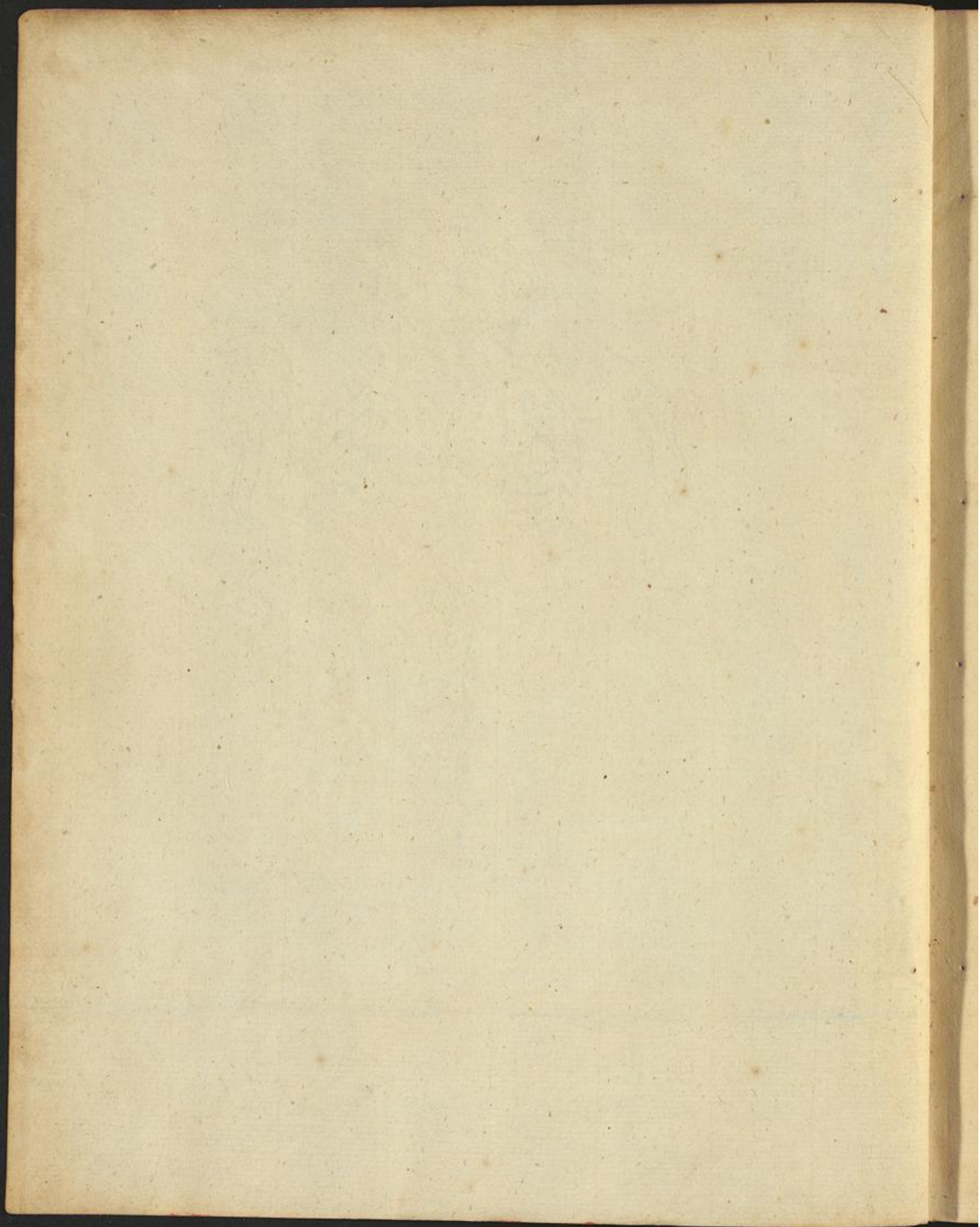

Nur
Tsd. 1-6
(von 7)

Palatino
Düsseldor-
piensis.

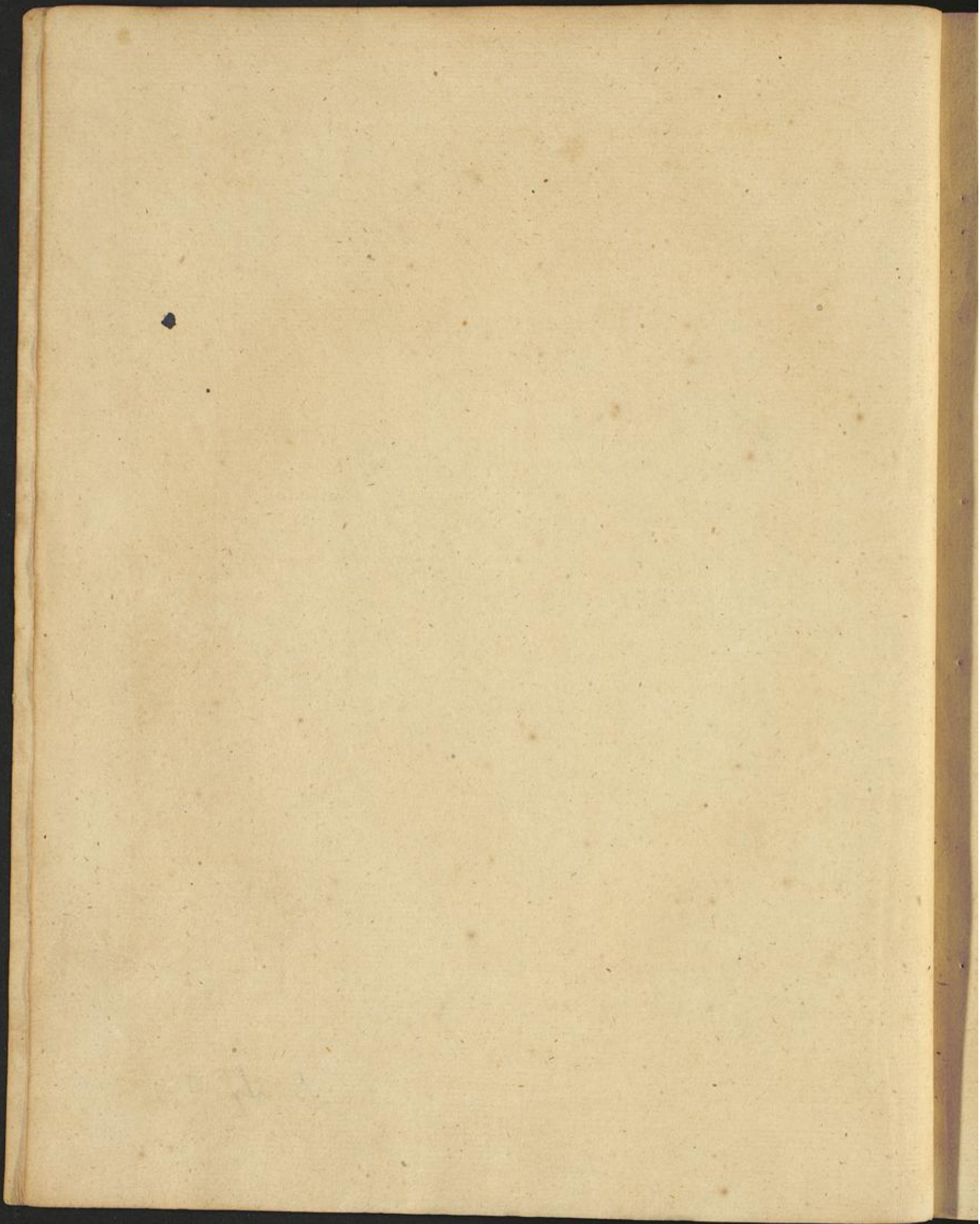
Nicht ausleihen

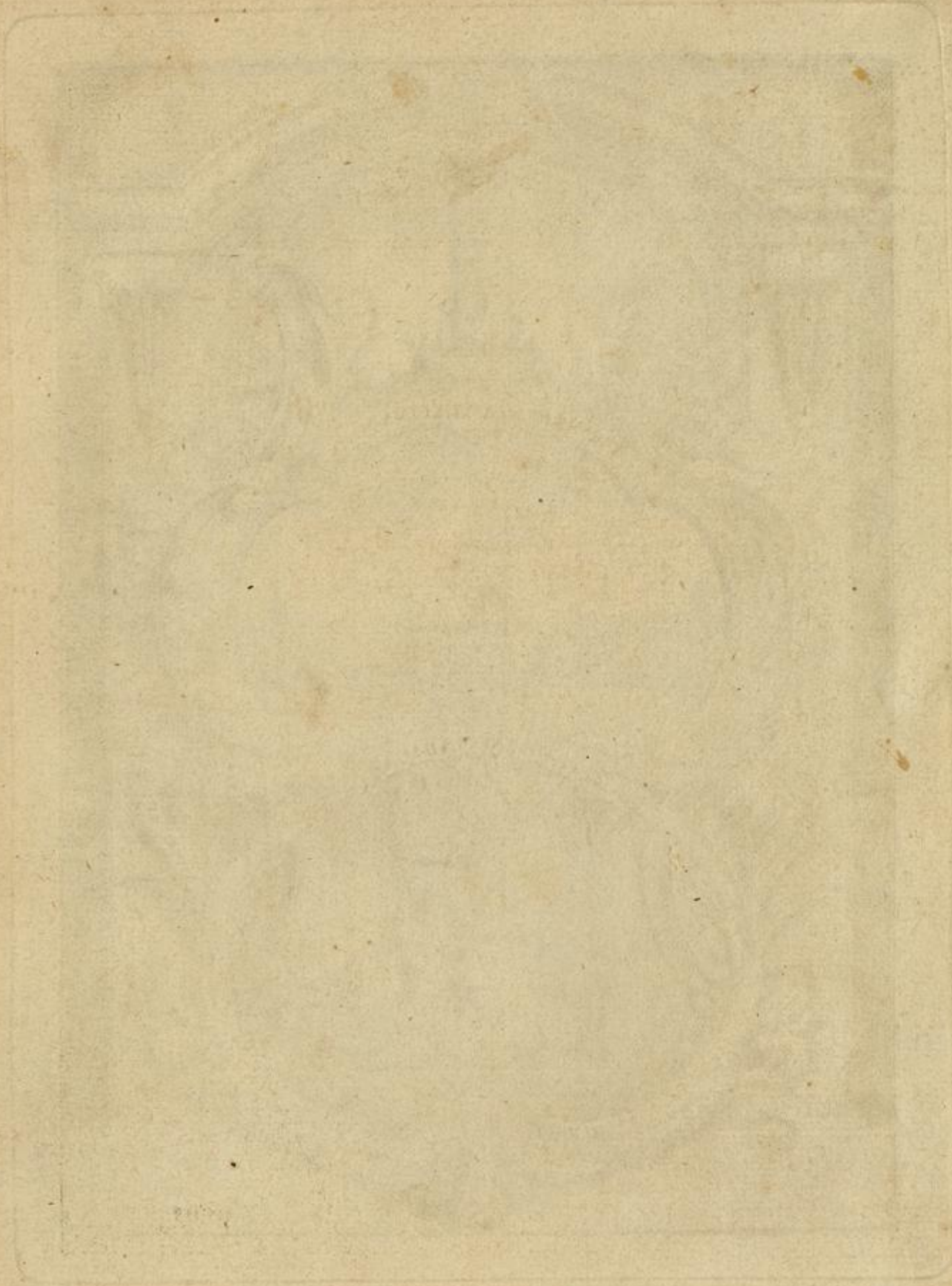

D. Sp. G. No 310.

HISTORIA
ZARINGO
BADENSIS

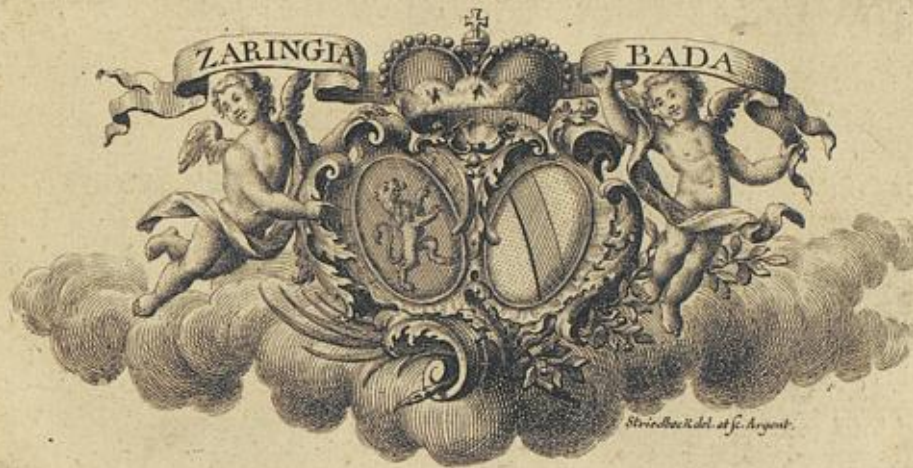
AUCTOR

IO. DANIEL SCHOEPFLINUS
HISTORIOGRAPHUS FRANCIAE

TOMUS PRIMUS

CAROLSRUHAE
EX OFFICINA MACKLOTIANA

MDCCLXIII.

HISTORIA
VARRINGO
BADENSI

10. BAHNEN
v. p. g. 210
1211

C A R O L O
F R I D E R I C O

ZARINGICI SANGUINIS
MARCHIONI BADENSI
TERRARUM ZARINGICARUM

E X P A R T E

V I R T U T U M

E X A S S E H E R E D I

D O M U S S U A E

MARCHIAEQVE STATORI

AULAE CIVIUM ET MUSARUM

D E L I C I O

A M O R I S S U I

I N O P T I M U M P R I N C I P E M

C A R I T A T I S I N P A T R I A M

M O N U M E N T U M P E R E N N E

C O N S E C R A T

A U C T O R.

C A K O L O

F R I D R I C H

M A R C H I O N I B A D E N S I S

T E R T I U M M A R C H I O N I S

M I N I S T E R I I

A R T I S T I C I

M A R C H I O N I S T A T O R I

I N T E R P R E T I S

L A T I N O S

I N O R T H O G R A P H I A

C A R I T A T I S I N T A L I A

F O N T A N A

G O T T I C H I

A U G U S T I

C O N S P E C T U S
T O M I I.

*BADENSIUM RERUM SCRIPTORES
NON EDITI.*

I.

L I B E R I P R A E V I U S.

Introitus CAP. I. - - - - pag. 1.

Systema Italicum circa Origines Badenfes.

CAP. II. - - - - pag. 9.

Systema Badenfe Helvetico - Zaringicum

Guillimanni & Pistorii CAP. III. - pag. 16.

Systema Alfaticum Vignierii, Herrgotti &

Auctoris CAP. IV. - - - - pag. 25.

(*) 2

I I.

I I.
LIBER II. ZARINGICUS.

I. DUCES IPSI.

BERTOLDUS I. CAP. I.	- - -	pag. 41.
BERTOLDUS II. CAP. II.	- - -	pag. 67.
BERTOLDUS III. CAP. III.	- - -	pag. 87.
CONRADUS CAP. IV.	- - -	pag. 97.
BERTOLDUS IV. CAP. V.	- - -	pag. 123.
BERTOLDUS V. CAP. VI.	- - -	pag. 149.

II. JURA DUCUM CAP. VII.	- - -	pag. 179.
--------------------------	-------	-----------

III. ZARINGICARUM TERRARUM

DIVISIO CAP. VIII.	- - -	pag. 199.
--------------------	-------	-----------

IV. ORTI EX ZARINGIS

DUCESS TECCENSES CAP. IX.	- - -	pag. 205.
---------------------------	-------	-----------

COMITES FRIBURGENSES CAP. X.	- - -	pag. 221.
------------------------------	-------	-----------

III.

I I I.

LIBER III. BADENSIS.

I. PERIODUS HERMANNIANA.

HERMANNUS I. CAP. I. - - pag. 276.

HERMANNUS II. CAP. II. - - pag. 281.

HERMANNUS III. CAP. III. - - pag. 291.

HERMANNUS IV. CAP. IV. - - pag. 299.

HERMANNUS V. CAP. V. - - pag. 305.

HERMANNUS VI. CAP. VI. - - pag. 321.

II. PERIODUS HACHBERGICA, UBI

I.) MARCHIONES

i.) HACHBERGA-HACHBERGICI CAP. I. - pag. 333.

HENRICUS I. - - - - pag. 336.

HENRICUS II. - - - - pag. 339.

HENRICUS III. CAP. II. - - - - pag. 351.

HENRICUS IV. - - - - pag. 358.

(^o) 3

HENRI-

OTTO I.	- - - - -	pag. 362.
JOHANNES.	- - - - -	pag. 365.
HESSO	- - - - -	pag. 366.
OTTO II.	- - - - -	pag. 373.
2.) HACHBERGA-SAUSENBERGICI. CAP. III.		pag. 377.
RUDOLPHUS I.	- - - - -	pag. 377.
HENRICUS I.	- - - - -	pag. 380.
RUDOLPHUS II. ET OTTO.	- - - - -	pag. 383.
RUDOLPHUS III.	- - - - -	pag. 390.
WILHELMUS.	- - - - -	pag. 398.
RUDOLPHUS IV.	- - - - -	pag. 404.
PHILIPPUS.	- - - - -	pag. 412.
II.) LANDGRAVII BRISGOVIAE.	- - - - -	pag. 423.
III.) DYNASTAE ROETELANI.	- - - - -	pag. 453.
IV.) DYNASTAE USENBERGICI.	- - - - -	pag. 463.

ORDO

ORDO TABULARUM GENEALOGICARUM.

TAB. I. Familiæ Badensis cum Habsburgica & Lotharingica nexus. - - - - -	pag. 8.
TAB. II. Stemma Zaringo-Badense Guillimanni. -	pag. 17.
TAB. III. Stemma Ducum Zaringiæ. - - -	pag. 41.
TAB. IV. Genealogia Ducum Teccensium. -	pag. 205.
TAB. V. Comites Friburgenfes. - - -	pag. 221.
TAB. VI. Stemma Hermannidum Badensium. -	pag. 267.
TAB. VII. Stemma Marchionum Hachbergensium.	pag. 333.
TAB. VIII. Transitus Novi Castrî ad Comites Friburgenfes & per hos ad Marchiones Hachberga- Saufenbergens. - - - - -	pag. 406.
TAB. IX. Stemma Dynastarum Rœtelenfium. -	pag. 453.
TAB. X. Stemma Dynastarum in Usenberg. -	pag. 463.

ORDO

ORDO ○ TABULARUM AERI
I N C I S A R U M.

TAB. I. Frontispicium.		
TAB. II. Situs Castris Zaringiae.	- - -	pag. 43.
TAB. III. Castrum Zaringiae.	- - -	pag. 43.
TAB. IV. Porta Brisacensis.	- - -	pag. 127.
TAB. V. Bertoldi V. Statua.	- - -	pag. 160.

BADEN.

BADENSIUM RERUM SCRIPTORES NON EDITI.

Perpetuam & justam Badensem Historiam ab origine Gentis nemo conscripsit, nec conscribere ausus est. Absterruit plerisque monumentorum defectus, quæ vel incognita, vel nimis dispersa, vel nimis arcte custodita fuerunt. Absterruit alios profunda caligo, in qua primordia stirpis per tot secula jacuerunt.

Tenebras has, in quibus & ego cum aliis versatus sum, Mellicensis primum apud Austrios Codex, a me visus, dispellere cœpit; San-Petrinæ apud Brisgovios Chartæ dispulerunt omnino. (a) Per has enim edoctus sum, Zaringiæ Ducibus & Marchionibus Badæ commune esse sanguinis vinculum & parentem communem.

)

(a) Vid. infra Lib. III. Cap. I. §. III. pag. 270.

Tum vero de scribenda Domus tam antiquæ, tam incorruptæ, Historia cogitare incepti. Vix ingressus sum Chartophylacia Domus, quum Scriptorum quorundam de Badensibus Rebus mihi oblatis sunt Codices; non eo compositi fine, ut in orbem prodirent. Ex hac classe Junglerus, Foersterus, Gamanus seculo superiore vixerunt, de quibus reddenda est lectoribus ratio, testes eos quod subinde produco. Præcessit Pistorius, Genealogicum Badense qui promiserat opus, sed nunquam exegit. Ab eo tamen recensione nostræ faciemus initium.

J O. P I S T O R I U S.

Nidda-Wetteravus A. 1546. lucem adspexit. Vir ardentis ingenii, multifariæ doctrinæ, speciatim Historicæ; (b) trium Caroli II. Marchionis filiorum Consiliarius; nunc Medicus, nunc Jureconsultus, Theologus; religione primum Lutheranus, dein Calvinianus & Romano-Catholicus; qui A. 1583. eosdem tres fratres Marchiones induxit, commune Durlaci ut instituerent Gymnasium, & ab iisdem lautam pensionem accepit, (c) ut in origines Domus Badensis inquireret.

(b) A. 1582. Rerum Polonicarum; A. 1583. 1584. & 1607. Rerum Germanicarum Volumina edidit.

(c) BESOLDUS in *Thef. Pract.* Tom. I. voce *Baden*.

Inquisivit, at nihil præter duas Genealogicas Tabulas hac super
re in lucem emisit; ille, qui A. 1591. annuntiaverat opus, ut
paratum ad prelum. (d) Enimvero Pistorius post obitum
Jacobi Marchionis ad Eduardum Fortunatum, Marchionem
Bada-Badensem, & ad Austrios se convertit Archiduces. Inter
alias dignitates Vicariatum Ecclesiæ Constantiensis quum
gereret, *Chronicon Constantiense Manlianum* (e) cum aliis Rerum
Germanicarum Scriptoribus A. 1607. edidit, degens Friburgi
Brigovix, ubi anno sequenti vivere desiit. Chronico huic
Tabulas memoratas inseruit, ex quibus Zaringo-Badense ejus
cognoscimus schema: quod adoptavit Guillimannus, sed
neuter adstruxit. Ex Collectaneis Pistorii GAMANSIUS (f)
nonnulla produxit, quæ Tabulis his lucem affundunt. Refert
enim, Pistorium asserere, se in Chartis antiquis Ann. 1093.
1109. 1111. & 1113. reperisse ea, quæ de Hermanno,
Bertoldi II. & III. Zaringix Ducum, *fratruele & patruele*
perscribit; locum autem, ubi Chartæ custodiuntur, non

) 2

(d) In *Orat. de vita Jacobi March.* pag. 79. & 80.

(e) MANLIUS, aliis MENLIUS, Maximiliani I. Cæsaris Historicus, Professor Historiarum
Friburgi.

(f) De quo paulo post dissero.

---

aperit. (g) Ex membranis San-Petrinis Pistorium hauifſſe hæc, certo jam ſcimus. Schedas ejus fruſtra quæſivi, ut & eas, quas OSWALDUS GABELCOFER, Rerum Wirtenbergienſium perdiligens Scriptor, (h) de Badenſium rebus ex Chartophylaciis Sueviæ Piſtorio tranſmiſit, ut Wirtenbergienſis Tabularii me Notitia docet.

JO. FRIDERICUS JUNGLERUS.

Juris Doctõrandus, Georgii Friderici Marchionis Conſiliarius Auſicus & itinerum comes, Breviarium Rerum Badenſium ſub rubro: *Vera & genuina origo Marchionum Badenſium ac Hachbergenſium*, A. 1623. latine composuit. Guillimanni ſyſtema ſecutus, vitas Marchionum nonniſi obiter exponit, nulla Chartarum nec Scriptorum auctõritate ſuffultus.

GABRIEL FOERSTERUS.

Tabulario Hachbergenſi Præfectus Epitomen Hachbergenſium Rerum⁽ⁱ⁾ A. 1636. conſcripſit, cui Chartas nonnullas,

---

(g) Conf. infra Lib. III. Cap. I. §. IV. pag. 273.

(h) Hiſtoria ejus Genealogica & Civilis Wirtenbergicæ Domus, Germanice ſcripta, in ſeriniis Ducalibus adhuc ſervatur. Annales ab A. 1250. uſque ad 1524. progrediuntur. CRUSTUS in *Annalibus ſuis Suevicis* eum ſæpius allegat. Patris opus filius, Jo. Jacobus, continuare decreverat ad A. 1608. uſque, at morte fuit præventus. Cel. SATTLERUS eam ad A. 1550. uſque continuavit.

(i) Rubrum ejus eſt: *Relatio Genealogica & Hiſtorica von den Marggraven von Hachberg &c.*

---

quæ perierunt , inseruit. Clafficus auctor , publica ubi
deficiunt acta. Et tamen hinc inde eum dormitasse invenio.

J O. G A M A N S I U S.

Juliacensis , natus A. 1606. Societatem Jesu ingressus
Treviris , professionem quatuor votorum A. 1641. emisit
Antverpiæ. (l) Ex latebris Bibliothecarum & Codicibus Msst.
eruit multa , quæ Bollandus atque Henschenius , amici ejus ,
Sanctorum Actis inseruerunt. (m) Ex Belgio in Rheni supe-
rioris Provinciam translatus est ; (n) ubi *Moguntinam Metropolin*
SERARII multis accessionibus auxit , quæ nullibi comparent. (o)
Cum Boineburgio (p) atque Leibnitio (q) amice & familia-
riter vixit. Leibnitius dignum eum judicavit , cui edendorum

)(3

(l) ALEGAMBE in *Bibliotheca Scriptorum Soc. Jesu*, Antverp. 1643. pag. 243. & ex eo
KOENIG. in *Bibliotheca vet. & nova* pag. 330.

(m) Tom. I. pag. 834. ubi vita S. Godefridi Cappenbergenfis Comitis ; item Tom. II. pag.
1154. ubi vita S. Thiadildis, Abbatissæ Freckenhorsti. Comitatus ille & Monasterium
in Westphalia sita sunt.

(n) SOTWELLUS in *Bibliotheca Scriptor. Soc. Jesu recognita* Rom. 1676.

(o) GEORG. CHRISTIANUS JOANNIS in Præf. ad *Nic. Serarii Res Mogunt.* pag. 2. ubi
Gamanlii schedas fugitivas partim ad PP. Antverpienses , partim ad P. Joannem
Sigfridum , Soc. Jesu , pervenisse , partim in flumine Mæno periisse scribit.

(p) Vid. BOINEBURGI Epist. XXIII. A. 1655. Braubachii ad Dieterichium scripta.

(q) LEIBNITII *Cod. Jur. Gent. diplom.* in præfat. ad Mantiff. pag. 7.

Germaniæ Conciliorum cura committeretur. (r) Guilielmus Marchio, Camera Imperialis Judex, literarum protector, Gamanfium induxit, Genealogiam ut Badensem perscriberet. Scripsit eam Badæ in Societatis Collegio, & ad Rudolphum Longum usque, seculi XIV. Marchionem, perduxit, Pistorianis Collectaneis usus, uti supra ostendi. Hæc ergo si non alicubi latent, in Badensi incendio A. 1689. perierunt.

Gamanfius Librum suum, Guilielmo Marchione annu ætatis 74. agente, adeoque Æræ vulgaris A. 1667. composuit, eumque filio Guilielmi Hermanno dicavit. Rubrum est: *Marchionum Badensium & Hochbergensium Progenitores*. Nomen Auctoris reticet Codex. *Anonymum Badensem* vocant Scrinio- rum Præfecti. At Gamanfium esse ejus auctorem, Collegii Ba- densis me docuerunt Sodales.

Nostro hoc seculo majora moliti sunt Drollingerus atque Sahlerus, ille A. 1742. hic ante biennium, vita defuncti; uterque Aulae Durlacensi addictus.

F R I D E R I C U S T H E O B A L D U S.
S A H L E R U S.

A Consiliis secretis & feudali Præpositus Curia, capita quædam Badensis Historiæ diligenter examinavit, Geographica

---

(r) Idem LEIBNIT. loc. c.

---

præsertim Pagorum limitumque doctrinæ intentus. Prodro-
mum operis, (s) manu exaratum, ante hos decem annos suo
Principi obtulit; vigore & vita longiore dignus, ut cœpta
perficeret.

C A R O L U S F R I D E R I C U S
D R O L L I N G E R U S.

Consiliarius Aulicus, Palatii Bada-Durlacensis, quod Basi-
leæ est, Cimeliothecæ, Bibliothecæ & Chartophylacio Præ-
fectus: Badensium Rerum, si quis unquam, insigniter gnarus,
concinnavit Specimen Badensis Historiæ, (t) quod nonnisi
ad A. 1288. procedit. Sed & calamo ejus plures Badensium
Rerum debemus Articulos, qui in *Lexico Historico*, Basileæ A.
1726. impresso, comparent. (u) In originibus Domus Guil-
limanno adhæsit.

Successor ejus in muneribus, dignitate, doctrina, Jo.
Fridericus Herbsterus, a Consiliis Aulicis secretis, Bada-Durlacen-

---

(s) Titulus Codicis est: *Grundlegung zu einer Historie des uralten Hochfürstl. Hauses Baden.*

(t) *Versuch einer Historie des Fürstlichen Hauses Baden.*

(u) Articuli *Baden, Badenweiler, Hachberg, Rœteln, Zehringen.* Marchionum quoque
Badensium vitæ a Carolo I. quæ ibidem occurrunt, a Drollingero compositæ sunt.
Poëtica ejus scripta alius quoque celebris Poëta, *Jo. Jacobus Spreng*, Græcæ
Linguae apud Basilienses nunc Professor, emisit in lucem; atque funebri Oratione
defuncti & suas dotes aperuit.

---

ses thesauros, per totos jam viginti annos, custodit & ordinat. Hoc duce & comite Scrinia Palatii sollicite perlustravi; recognovi figilla, examinavi numismata, & alia monumenta Marchicæ Domus per aliquot menses curate inspexi. Omnia suscepi, peregi sub auspiciis CAROLI FRIDERICI, cui consecratum est opus; qui cum SERENISSIMA CONJUGE, CAROLINA LUDOVICA, Hassiaca Pallade, Gentis suæ æternitati magnanimus prospicit; qui sublimia Hermannorum, Carolorum, Fridericorum, Ludovicorum memoriæ immortalis exempla Principibus filiis, CAROLO LUDOVICO & FRIDERICO, (x) futuris propagatoribus Stirpis, quotidie ostentat; ipse augustalium virtutum amabile exemplar.

(x) Tertius his filius, LUDOVICUS WILHELMUS AUGUSTUS, dum hæc scribo, novum cæli munus accessit.

HISTORIAE

HISTORIAE
 ZARINGO - BADENSIS
 LIBER PRIMUS
 PRAEVIUS.

CAPUT I
 INTROITUS OPERIS.

§. I.

INCLYTA MARCHIONUM BADENSIUM Trium Domuum nexus.
 Domus cum augustis Lotharingæ & Austriæ
 Domibus communes ex Alfatia origines derivat.
 ETICHO Alemanniæ veteris potens Dynasta
 sub Merovingis Austrasiæ Regibus, primus, quem novimus,
 seculi VII. Alfatiae Dux, trium Gentis suæ Familiarum conditor

A

extitisse censetur. ADELBERTUS, senior filiorum Etichonis, per nepotes suos, BERTILONES Zaringo-Badensis; per LUITFRIDOS Habsburgo-Auftriacæ Familiarum est fator.

Natu junior, Eticho per EBERHARDOS, ex suo sanguine natos, Lotharingiæ Ducum stemma produxit. Triplex hæc Gentis florentissimæ colonia ex fœcundo genitricis Alfatæ finu trans Rhenum, trans Joram, trans Vogesum, per longa temporum intervalla migravit.

§. II.

Zaringo-Badensis. Prima migratio à BERTILONIDIS suscepta trans Rhenum; qui Carolingorum ævo fortunarum suarum fedem in Brisgovia posuerunt; avitarum istius oræ terrarum heredes; ex quibus Comites illi Provinciales prodiere Brisgovici, quos insequens ætas appellavit Landgravios. Ex his natus est Bertoldus ille, quem Henricus IV. Imp. Carinthiæ Ducem & Marchiæ Veronenfis Marchionem creavit.

Ab hoc tempore DUCIS & MARCHIONIS honores ita adhæserunt Zaringicæ Genti, ut in ejus lineæ seniore, quæ fuit Zaringica, DUCIS character, in juniore, quæ Marchionum Badensium est, titulus MARCHIONIS subsisteret.

§. III.

Habsburgo-Auftriaca. Secunda Gentis Etichonæ colonia ex ADELBERTINA quoque linea prodiens, iisdem Carolingorum temporibus ex

Alfatia Jurassum transivit, ut avitas ibi quoque Burgundo-Helveticas Argoviæ regiones occuparet. Habsburgicus hic Alfatiae palmes est, qui Landgraviatum ejus superiorem jam ante transitum possedit; qui deinceps migrationibus suis ex Helvetia in Austriam; (a) ex Austria in Hispaniam; (b) utrobique novas sibi coronas, nova regna comparavit. Ex palmite hoc superest Augustissima Romanorum Imperatrix, MARIA THERESIA, Hungariæ Bohemiæque Regina, hujus lineæ ultima; heroicis virtutibus prima.

§. IV.

Post Luitfridigenas ex Etichonea Eberhardigenûm propagine, sub Imperatoribus Salicis, GERHARDUS ille Alfata prodiit; cui Lotharingiam Mosellanicam Henricus III. Imp. regendam commisit. (c)

Hic ex Alfatia trans Vogesum migrans, immenso septingentorum annorum intervallo, per certos XXIII. generationum gradus Lotharingiæ Mosellanicæ Ducatum in suis posteris rexit; donec Augustissimus Germaniæ Cæsar, FRANCISCUS, MARIAE THERESIAE Conjux, ex patriis quoque Lotharingiæ terris in Hetruriam primum, inde traductus in Austriam, Eberhardigenûm

A 2

(a) Anno MCCLXXXII.

(b) Anno MDIV.

(c) Anno MXLVIII.

palmitem, a Luitfridigenum palmite per tot secula distractum in Archiducibus, ex Lotharingico & Habsburgico sanguine natis, vinculo novo nostra ætate conjunxit.

§. V.

Nexus
hujus
vindices.

Confanguinitas hæc Habsburgicos inter Lotharingos atque Badenses obscuritate seculorum omnem hominum effugerat memoriam; donec seculi superioris medio **HIERONYMUS VIGNIERIUS** (*d*) eam ex tenebris in lucem protraxit; in linearum & graduum distributione ab **ECCARDO & HERRGOTTO** hinc inde correctus; quibus correctionibus & nostras nos observationes haud ita pridem adjecimus. (*e*) Nexum hunc Tabula peculiaris ostendit. (*f*)

§. VI.

Zaringi-
cæ Fa-
milie
splendor.

Profapia Zaringo-Badensis undecimo jam seculo Carinthiæ Sueviæque Ducatus & Marchiam Veronæ aliquandiu; Landgraviatum Brisgoviæ semper; Turicensem Comitivam a Bertoldi II. ævo; Reçtoratum Burgundici & Arelatensis Regnorum a Conradi temporibus ad extinctam usque lineam Zaringo - Zaringicam, constanter possedit; magnarum urbium restauratrix & conditrix; in turbis illis inter Imperium & Sacerdotium Cæsari Romæque formidabilis; quin & imponenda Imperii folio, si Bertoldus V. minus diffidens & liberalior fuisset.

(*d*) Vid. infra Lib. I. Cap. IV.

(*e*) Alfatiz Illustratæ Tom. I. pag. 753. sqq. & Tom. II. pag. 465. 474. sqq.

(*f*) In fine hujus Cap. I.

§. VII.

Zaringicus hic Bertoldorum sanguis in Marchionum Badenſium ſtirpe adhuc viget & regnat. Ex his **AUGUSTUM GEORGIUM BADA - BADENSEM & CAROLUM FRIDERICUM BADA - DURLACENSEM, MARCHIONES,** lineæ utriusque Regentes, noſtra ætas veneratur.

Sanguis
ejus in
Badenſi-
bus ſu-
perſtes.

Hi a Bertoldo I. Zaringiæ Duce, Hermanni Marchionis, qui Beatis annumeratus eſt, patre, per XXIV. generationum gradus ad noſtrum uſque tempus evidentibus chartarum & hiſtoricorum idoneorum testimoniis indubitanter deſcendunt.

§. VIII.

Eberhardo - Lotharingicam Domum **AUGUSTINUS CALMETUS,** Habsburgo - Auftriacam, **MARQUARDUS HERGOTTUS** vaſtis & doctis voluminibus expoſuere. Zaringo-Badenſem brevius ego exponendam ſuſcipio; origines & fata Sereniſſimæ Domus orbi literato tandem ut certius conſtent. Alſaticæ hiſtoriæ ſcriptor, qui Habsburgicos & Lotharingos trans Juram & trans Vogefum comitatus eſt, (g) verſo nunc ad orientem itinere, Luitfrido-Zaringos quoque & Zaringo - Badenſes, ex eadem Alſatia trans Rhenum proſequitur in amœnam Briſgoviam, Alſatiæ æmulam; in quam Zaringorum tranſiverunt majores, poſſeſſores Hachbergæ; in quo Marchionatu hujus operis auctor primam lucem aſpexit.

Operis
ſuſcepti
ratio.

A 3

(g) In Alſatiæ Illuſtratæ voluminibus.

§. IX.

Epochæ
Badenses.

Memorabiliores autem eventus ab origine Domus ad nostrum usque ævum brevi ut repræsentemus tabella, Zaringo-Badensem historiam omnem in septem distinctas dividimus Periodos.

PRIMA ab Etichone, seculi VII. Alfatix Duce, ad Bertoldum I. Zaringix Ducum & Badensium Marchionum indubitatum factorem. Periodus hæc ALSATO-BRISGOVICA est.

SECUNDA a Bertoldo I. ad Bertoldum V. qui seculo XIII. fuit Zaringorum postremus. Periodum hanc nominamus ZARINGICAM

TERTIA ab Hermannis VI. Marchionibus Badæ sibi ordine succedentibus, HERMANNIANA vocatur.

QUARTA est BADA-HACHBERGICA a factore HENRICIANA, quæ deinceps in HACHBERGA - HACHBERGENSEM & HACHBERGA - SAUSENBERGENSEM divisa.

QUINTA Badensis est senior, ab auctore suo RUDOLPHINA, quæ usque ad Bernhardum I. procedit, sub quo Hachbergicus Marchionatus ad lineam Badensium rediit; Hachbergica cum Ottone extincta; quod A. 1418. evenit.

SEXTA BERNHARDIANA est, a Bernhardo I. ad Christophorum usque se extendens, sub quo Saufenbergicæ quoque terræ A. 1503. ad Badensem lineam redierunt, Saufenbergensi extincta.

SEPTIMA Periodus, quæ CHRISTOPHORIANA a Marchione Christophoro, ad nostrum usque tempus decurrit, Badensis est junior; in BADA-BADENSEM iterum & BADA-DURLACENSEM partita.

Per gradus hos septem progredietur narratio. Singuli historiae Zaringo-Badensis lectoribus novum referant theatrum.

Ex Epochis his Primam CONJECTURALEM appello, quod Zaringorum majores nonnisi conjectando assequimur; sed conjectura, quæ historicam verisimilitudinem parit.

Epocha hæc, diuturnitate temporis omnium maxima, obscuritate rerum est brevior ceteris.

§. X.

Antequam autem nostrum Epochæ Primæ proponamus Systemata varia. systema, antiquiora systemata, superioribus recepta seculis, quoque exponenda sunt breviter; quæ nempe longo temporum decursu in literario & politico orbe, quin & in ipsa Marchionum Badensium Domo, regnarunt.

Mirabuntur multi, quam credula fuerit mediæ ævi antiquitas; quam temerarii in conjectando sæpe fuerint juniores.

Multiplicia hæc stemmata in Tres Classes opportune dividimus.

Prima eorum Classis est, ITALICA Badensium quibus placet origo.

Secunda ex HELVETIA Burgundica, & quidem ex fictis Vindonissæ & Altenburgi Comitibus, Badenses deducit.

Tertia ex ALSATIAE Ducibus eos derivat; quæ verisimilior ceteris & postrema hypothesis est. ITALICA Classis antiquitate & numero scriptorum reliquas omnes exsuperat. HELVETICAE, quæ multos quoque asseclas habuit, Guillimannus est auctor; ALSATICA Vignierum, ut dixi, inventorem agnoscit.

§. X.

Cautela.

In hac varietate systematum monendus est Lector, communes Lotharingæ & Austriæ Domuum cum Badensi origines, ab Etichone derivatas, inter verisimillima poni; at sanguinis nexus Zaringos inter atque Badenses historicis veritatibus adscribendus est certis. Unde perpetuo eos vinculo ZARINGO-BADENSES appello.

Diversos historicæ veritatis gradus qui non probe distinguunt, atque adeo fabulosa cum veris, verisimilia cum certis, certa cum dubiis indiscriminatim conjungunt, illi profecto in scribenda Gentium & Familiarum historia non rite procedunt.

TAB. I.

N S I S
C U M H I G I C A N E X U M
N S.

ADELBEITICHO II. Dux.

LUITFRIDUS Comes circa A. 760.

LUITFRIDUS I. Comes † circa A. 800.

FRIDUS II. Comes † A. 864.

LUITFRIDUS III. Comes † circa A. 900.

LUITFRIDUS Comes Nordgov. circa A. 940.

LUITFRIDUS IV. Comes † ante A. 966.

GUNTRAMARCHIO Lotharingiae † post A. 1037.

LANCELINUS FRIDUS Comes † A. 1047.

RADEBOTO Comes Clegg de Alfatia, Dux Lotharingiae A. 1048.
† circa A. 1027.   LOTHARINGIAE Auctor.

WERNHARIUS, Comes dechio
primus † 1096. ex quom et
HABSBURGO-AUSTR. p

BERTOLDUS II. Dux, Z
GENSIUM Auctor † 11

ad pag. 2.

T A B U L A I
F A M I L I A E B A D E N S I S
C U M H A B S B U R G I C A E T L O T H A R I N G I C A N E X U M
V E R I S I M I L E M O S T E N D E N S.

ETICHO Dux Alfatiae circa Annum 690.

ADELBERTUS Dux Alfat. † circa A. 720.

LUITFRIDUS I. Dux Alfat. circa A. 720.

LUITFRIDUS II. Comes † circa A. 800.

HUGO Comes † A. 837.

LUITFRIDUS III. Comes † A. 864.

LUITFRIDUS IV. Comes † circa A. 910.

LUITFRIDUS V. Comes Sundgoviae A. 912. et 925.

GUNTRAMNUS Dives, Comes Brisg. 950.

LANCELINUS sive LANTOLDUS Comes † A. 990.

RADEROTO Comes Cleggoviae
† circa A. 1027.

WERNHARIUS, Comes de Habsburg
primus † 1096. ex quo FAMILIA
HABSBURGO-AUSTR. prodiit.

BERTOLDUS II. Dux, ZARIN-
GENSIUM Auctor † 1111.

BERTOLDUS Comes Bris-
goviae A. 999. et 1008.

BERTOLDUS ex Comite Brisg. Dux Carinthiae et Marchio
Veronensis † 1078. COMMUNIS ZARINGENSIUM et
BADENSIUM stipes.

HERMANNUS Marchio BADENSIUM Sator † 1074.

ETICHO II. Dux.

ALBERICUS Comes circa A. 760.

EBERHARDUS I. Comes † circa A. 800.

EBERHARDUS II. Comes † A. 864.

EBERHARDUS III. Comes † circa A. 900.

HUGO I. Comes Nordgov. circa A. 940.

EBERHARDUS IV. Comes † ante A. 966.

ADELBERTUS I. Marchio Lotharingiae † post A. 1037.

GERHARDUS Comes † A. 1047.

GERHARDUS Comes de Alfatia, Dux Lotharingiae A. 1048.
† 1070. Ducum LOTHARINGIAE Auctor.

T A B U L A

F A M I L I A E B A D E N S I S

C U M H A B S B U R G I C A E T L O T H A R I A N I C A N A M

V E R S I M I L I T E R O S T E N D I T

W I L H E L M U S D E U S

1. ...	2. ...
3. ...	4. ...
5. ...	6. ...
7. ...	8. ...
9. ...	10. ...
11. ...	12. ...
13. ...	14. ...
15. ...	16. ...
17. ...	18. ...
19. ...	20. ...
21. ...	22. ...
23. ...	24. ...
25. ...	26. ...
27. ...	28. ...
29. ...	30. ...
31. ...	32. ...
33. ...	34. ...
35. ...	36. ...
37. ...	38. ...
39. ...	40. ...
41. ...	42. ...
43. ...	44. ...
45. ...	46. ...
47. ...	48. ...
49. ...	50. ...
51. ...	52. ...
53. ...	54. ...
55. ...	56. ...
57. ...	58. ...
59. ...	60. ...
61. ...	62. ...
63. ...	64. ...
65. ...	66. ...
67. ...	68. ...
69. ...	70. ...
71. ...	72. ...
73. ...	74. ...
75. ...	76. ...
77. ...	78. ...
79. ...	80. ...
81. ...	82. ...
83. ...	84. ...
85. ...	86. ...
87. ...	88. ...
89. ...	90. ...
91. ...	92. ...
93. ...	94. ...
95. ...	96. ...
97. ...	98. ...
99. ...	100. ...

FAMILIA
CUM HABITIBUS
VERSUS
RITICHO

Das Alter des Das Alter circa A. 720.

Das Alter des Das Alter circa A. 720.

Das Alter des Das Alter circa A. 720.

Das Alter des Das Alter circa A. 720.

Das Alter des Das Alter circa A. 720.

Das Alter des Das Alter circa A. 720.

Das Alter des Das Alter circa A. 720.

Das Alter des Das Alter circa A. 720.

Das Alter des Das Alter circa A. 720.

Das Alter des Das Alter circa A. 720.

Das Alter des Das Alter circa A. 720.

Das Alter des Das Alter circa A. 720.

Das Alter des Das Alter circa A. 720.

Das Alter des Das Alter circa A. 720.

Das Alter des Das Alter circa A. 720.

Das Alter des Das Alter circa A. 720.

CAPUT II.
SYSTEMA ITALICUM.

---

§. I.

A pud Germanos medii aevi consuetudo invaluit, Originis Italicae affectatio Germ.
 illustrium Familiarum origines ut ex Italia
 derivarent, majoris gloriae esse arbitantes,
 ab extera natione, veteris orbis domina,
 genus deducere, quam suae Germaniae se profiteri indigenas.

Nausea indigenatus veteres quoque vexaverat Romanos,
 qui a Trojanis victis, fugitivis et advenis, sua repetere primordia,
 quam Aborigenes Latii sui se haberi maluerunt. Francicam
 nationem a Priamo et Hectore, Trojanis principibus, illustris ille
 Turonensium seculi VI. Antistes jam deduxit GREGORIUS (a).

(a) *Historia Francor.* Lib. I. Cap. I. Item FREDEGARIUS ejus Continuator.

Primum Britanniae suae Regem Aeneae pronepotem, Afcanii nepotem, Silvii filium, Brutum omni antiquitati incognitum Rerum Anglicarum scriptores medii aevi constituunt. (b)

Antiqua illa Afcaniorum Germaniae borealis profapia, quae veteri Saxoniae Duces, Brandeburgo Marchiones produxit, ex qua hodierni Principes Anhaltini proveniunt, ad Urfinos, Roma in Germaniam appulso, suum sanguinem referunt.

Tempus erat, quo Hohenloica Gens à Flaminiis, Zollerana à Columnensibus (c) suum genus ducebant. ULRICUS KRIEGIUS, Rudolphi I. Habsburgici, Germaniae Regis, comes bellorum, ex Turico Nobilis, vel quisquis ejus nomine Chronicon scripsit, Habsburgicis Anicios et Perleonios assignavit majores; receptam tum temporis sententiam secutus; (d) quam

(b) Unde *Brutanniae* primum, dein *Britanniae* nomen volunt exortum. NENNI *Historia Britonum* apud THOM. GALE *Scriptores* XV. pag. 94. HENRICUS HUNTINGDON. Lib. I. pag. 300. in *Scriptorib. Henr. Savillii*.

(c) REUSNERUS in *Opere Genealogico* pag. 373. LEQUILE *de Domo Austriaca* Part. I. p. 141. Invertit rem RITTERSHUSIUS in *Genealogico Opere* p. 140. et 141. Urfinos ex Germania in Italiam pervenisse afferens.

(d) *Chronicon* ejus Ms. in publica Turicensium Bibliotheca vidi. Continuum est usque ad A. 1420. De antiquitate ejus veroque auctore disputat TURICENSIS ANONYMUS in *Bibliotheca Helvetica*, germanice edita, Tom. I. pag. 129.

JO. SEIFRIDUS ante hos centum et quinquaginta annos
recoxit. (e)

§. II.

Brunsvico - Luneburgica Domus, ab Estensibus Italiae Affecta-
tionis
hujus
causae.
Ducibus haud dubie prodiens suoque flore, sub Guelphis superba,
alias induxisse videtur Germaniae Familias, ut Italico sanguine
se quoque ortas jactarent. Enimvero frequentes Germaniae
Caesarum expeditiones trans Alpes occasionem dederunt, ut
Duces, Comites et Dynastae Germani, Italicis praeficerentur
Provinciis; unde nepotes inducti sunt, ut Praefectos illos Italici
sanguinis fuisse existimarent. Inter Marchiones Badenses duo
Hermanni, Tertius hujus nominis et Quartus, Friderici I. Imp.
destinatione seculo XII. Marchiam gubernarunt Veronae.
Seculo praecedente sub Henrico IV. Imp. Bertoldus I. Zaringensium
et Badensium fator, non modo Carinthiae Dux fuerat, sed et
Veronensium Marchio. Confusa harum rerum apud veteres
notitia originis Veronensis credendae fuit proxima occasio.

B 2

(e) SEIFRIDUS, Abbas Zuethalensis in Austria A. 1612. *Arborem Aniciam* edi-
dit. TENGNAGELIUS et P. LAMBECIUS, Bibliothecarii, hoc systema pro-
barunt, sed Perleoniis non ab Aniciis, verum à Judaeo exortos, nostrum
aevum aperuit.

Conf. *Asiatiae Illustr.* Tom. II. pag. 460.

§. III.

Italicae
Badenf.
originis
Auctores

Veterem hanc Domus Badensis traditionem PETRUS DE ANDLO, ex Alfatica Andlaviensium Familia natus, inter primos cum circumstantiis exponit. (f) Narrat enim, quod Fridericus I. post primam expeditionem Italicam (g) in Germaniam rediens, liberum Italiae ut aditum haberet, unum ex filiis Marchionis Veronensis, ex Romana Urfinorum propagine orti, cujus reticet nomen, obsidem secum in Germaniam duxerit, quodque Dynastiam Hachbergae ei dederit cum Castro. (h)

Quum autem novus hic Marchio obiisset improlis, addit Andlavius, Hachbergicos Nobiles legationem misisse Veronam; ut unus ex defuncti nepotibus adduceretur successor. Advenienti Hachbergensem tractum fuisse commissum, et ab eo Marchiones provenisse Badenses, qui deinceps Marchionatus axioma Comitatus Badensi impreserint. Haec Petrus de Andlo. FRANCISCUS IRENICUS, Ettlingae, adeoque in terris Badensium, circa A.

(f) In Tractatu suo de *Imperio Romano* Lib. 1. Cap. 15. Petrus hic, Decretorum Doctor, in Academia Basil. Jus Canonicum publice exposuit circa medium saeculi XV.

(g) A. 1155. Italicam expeditionem primam Fridericus suscepit.

(h) Dynastiam hanc Conrado Zaringensi ereptam, Hermanno Marchioni Veron. Fridericum I. Imp. in feudum contulisse, tradit CRUSIUS *Annal. Sjev.* Part. II. L. X. p. 422.

1495. natus, Philippo, Christophori, Marchionis Badensis, filio carus, quem in stirpis ejus descriptione alloquitur, ait: (i) „ Vidimus literas multa antiquitate praeditas, eam (Italicam) „ originem Marchionibus pollicentes. Sed et ad alias Johannis cujusdam Marchionis provocat literas, in quibus Italicae gentis ab Ursino quodam Romano, ad Marchiae Veronensis Reſtoratum per Fridericum I. Imp. promotum, referatur origo. Epochae huic Annum 1153. assignat Irenicus, subjungens, se quoque nosse Scriptores, qui Hermannum quendam, Marchionem Badensem, jam A. 1120. commemorant; ipseque in hac sententia acquiescit.

§. IV.

Petri Andlaviensis et Irenici tradita MUNSTERUS, (l) Stemmat-
tis fauto-
res.
LAZIUS, (m) CRUSIUS, (n) HENNINGES, (o) REUSNERUS, (p)
ALBIZIUS, (q) LEHMANNUS, (r) LIMNAEUS, (s)

B 3

(i) *Exegesis Germ.* Lib. III. cap. 97. 99.(l) *Cosmograph.* Lib. 3. Cap. 254. 260. 273.(m) *De Migrat. Gentium* Lib. VIII. pag. 500. 510.(n) *Annal. Suevicor.* Lib. IX. Part. II. Cap. 18. Lib. X. Part. II. Cap. 11.(o) *Theatr. genealog.* Tom. III. p. 239.(p) *Oper. Genealog.* pag. 511.(q) *Stemmat. Princip.* fol. 41.(r) *Chron. Spir.* Lib. IV. Cap. 7. p. 255.(s) *Jur. Publ.* Lib. V. cap. 5.

MYLERUS AB EHRENBACH, (t) SPEIDELIUS, (u) aliique magno numero secuti sunt, Veronenfes Badenſium origines uno omnes ore profeſſi, in circumſtantiis inter ſe licet diverſi. (x)

Nec ſilentio tranſeundum, quod Erneſto et Georgio Fridericis, Marchionibus fratribus, varia doctrina ornatis, illuſtris ſuo tempore Genealogus, ELIAS REUSNERUS (y) Tabulam Marchionum Hachberga - Badenſium, operi Genealogico, quod BASILICA inſcripſerat, inſertam, A. 1592. dedicaverit, in qua Hermannum Comitem Veronenſem et Paduanum, quem Friderico I. Imp. ſanguine junctum fuiſſe ait, ab eodem in Marchionem Principemque Imperii, poſtquam Juditham Hachbergae Comitiffam duxerit uxorem, A. 1153. promotum fuiſſe, confidenter perſcribat.

§. V.

Systema-
ta alia
ejusdem
originis.

Septennio poſt GEORGIUS, HOHENZOLLERAE COMES, (z) indolis erectae juvenis, de Badenſium originibus ingens Volumen,

(t) *Archolog. ordinum Imp.* Cap. 10. p. 90.

(u) In *Speculo Jur.* Voce BADEN.

(x) MUNSTERUS Annum 1153. LAZIUS Annum 1151. quibus Fridericus I. Imp. Italiam nondum intraverat, CRUSIUS Annum 1155. rei geſtae affigunt.

(y) Rubrum Libri eſt: *Opus Genealogicum Catholicum*, Francofurti 1592. fol. Genealogia Badenſis exponitur pag. 511.

(z) Joachimi Zollerentiſis et Annae Badenſis Marchioniſſae filius. Anna haec foror fuerat Georgii Friderici, adeoque filia Caroli II. Marchionis, neptis Erneſti. Codex Autographus extat in Chartophylacio Bada Durlac. ab ipſo Auctore Marchioni oblatuſ.

---

manu exaratum, soli Georgio Friderico, Avunculo suo, dedicavit, in quo Badenses a Regibus Gothorum, per Scaligeros, Veronae Dominos, nova conjectura derivat, et ab illis ad Recefvindum, Ostro-Gothorum Italiae seculi VI. Regem, ascendit; pleraque ex Pseudo-Hunibaldo aliisque impuris fontibus hauriens.

Postremus Italici systematis hic fuerat conatus, cujus tam manifesta est falsitas, ut nemo non miretur, per quadringentos illud annos potuisse subsistere, quum evidens hodie sit historica veritas, Henrici IV. Imp. temporibus Zaringo-Badenses jam floruisse Marchiones, adeoque centum per annos, antequam Fridericus I. Imp. Hermannum III. Marchiae Veronensi praefecit; quae Praefectura ei forte commissa est, quod Proavus ejus, Bertoldus I. cum Carinthiae Ducatu Marchiam quoque possederat Veronae.

CAPUT

CAPUT III.
SYSTEMA BADENSE
HELVETICO-ZARINGICUM
GUILLIMANNI ET PISTORII.

---

§. I.

Guillimanni
systema.

Primus ab Italico systemate seculi superioris initio recedere visus est FRANCISCUS GUILLIMANNUS, Friburgo-Helvetius, qui Friburgi Brisgoviae Cathedram exornavit Historicam. Novum hic genealogicum Badense systema in HABSBURGIACIS suis (a) produxit, quod Habsburgo-Auftriacis Zaringos atque Badenses innectit; utrosque à Burgundicis Vindonissae Helveticae Comitibus deducit.

Systema hoc appello HELVETICUM. Majorem ille his Domibus gloriam se conciliaturum arbitratus est, si exclusa Italia
 ab

(a) *Habsburgica* sua Mediolani A. 1605. primum edidit GUILLIMANNUS.

ALIA
N. G. O. B. A. D. E. N. S. E.
U. L. L. I. M. A. N. I.

Dagoberto M. Francio Rege vizis

isec Landgravinus & dices Ann. 667

Mocunibus

Abbo Landgravinus Alstias

Episc. Argens & 782

vine & 821

avins Billiam

Lancelinus vel Landoban Archiep.

Ermenegildus nuxor Gersadi Burgundis minoris Comitis

intra Karolphi I. Imperatoris Regis

exponendo Alia

Hubertus Ann. 1009 Landaeor obitus videtur imperialis

Lancelinus II. vel Landoban II. effices & Guillelmus, qui

sem obitus vult Ann. 1036

Baroldus h. Xaringentium faeor

Lamandus h. Marchionum Badensium faeor

2 T E M M A N N A R I N G O B A D E N S E
F R A N C I S C I C O U L L I M A N N I
T A B U L A I I

Tabulae hae sunt in Disputatio M. Franc. R. G. v. 1712

Tabulae hae sunt in Disputatio M. Franc. R. G. v. 1712

Tabulae

Tabulae hae sunt in Disputatio M. Franc. R. G. v. 1712

Tabulae hae sunt in Disputatio M. Franc. R. G. v. 1712

Tabulae hae sunt in Disputatio M. Franc. R. G. v. 1712

Tabulae hae sunt in Disputatio M. Franc. R. G. v. 1712

Tabulae hae sunt in Disputatio M. Franc. R. G. v. 1712

Tabulae hae sunt in Disputatio M. Franc. R. G. v. 1712

Tabulae hae sunt in Disputatio M. Franc. R. G. v. 1712

Tabulae hae sunt in Disputatio M. Franc. R. G. v. 1712

B

C

2/0

T A B U L A I I
S T E M M A Z A R I N G O - B A D E N S E
F R A N C I S C I G U I L L I M A N N I.

THEODIBALDUS sive VELIBALDUS qui sub Dagoberto M. Franciæ Rege vixit.

Ottobertus I. Comes Altenburgi l. Vindonissæ, Alfatix & Brisiacæ Landgravius † circa Ann. 667.

Amprinctus † c. A. 688.

Rothardus.

Hettobertus.

Rampertus Comes Altenburgi & Brisiacæ Landgravius † 771.   Gebbo Landgravius Alfatix.   Hetto, Abbas Augiæ, inde

Episc. Argent. † 780.

Guotramus I. Comes Altenburgi, Alfatix & Brisiacæ Landgravius † 824.

Luitfridus I. Comes Altenburgi & Alfatix
Landgravius † 855.

Luithardus Landgravius Brisiacæ.

Lancelinus vel Landolinus, Archiep.
Trevirensis.

Luitfridus II. Comes Altenburgi.

Hugo Landgravius Alfatix
& Brisiacæ.

Ermentruda uxor Conradi Burgundiæ minoris Comitis,
mater Rudolphi I. Transjurenfis Regis.

Hundfridus I. Comes Altenburgi † c. A. 918.

Guotramus II. Comes Altenburgi, Alfatix & Brisiacæ Landgravius, cognomento *Dives*.

Lanzelinus I. vel Landolus I.

Birtelo, Coenobii Sulzberg. Ann. 1008. fundator obiisse videtur improlis.

Ratbodus, Habsburgensium fator.

Vernerus.

Rudolphus.

Lanzelinus II. vel Landolus II. effictus a Guillimanno, qui
eum obiisse vult Ann. 1036.

Bertoldus I. Zaringensium fator.

Bertoldus II. Dux Zaringensium.

Hermannus I. Marchionum Badensium fator.

S T E M M A E N S E
F R A N N I.

THEODIBALDVIXIT.

Ottobertus I. Comes Altenburgi. 667.

Amprinctus † c. A. 68

Hettobertus.

Rampertus Comes Altenburgi & Hetto, Abbas Augiæ, inde
Episc. Argent. † 780.

Guotramus I. Comes Altenburgi

Luitfridus I. Comes Altenburgi & vel Landolinus, Archiep.
Landgravius † 855. evirensis.

Luitfridus II. Comes Altenburgi. rgundiæ minoris Comitis,

Hundfridus I. Comes Altenburgi † ransjurenfis Regis.

Guotramus II. Comes Altenburgi,

Lanzelinus I. vel Landolus I. obiisse videtur improlis.

Ratbodus, Habsburgensium fator. effictus a Guillimanno, qui
n. 1036.

---

ensium fator.

---

onum Badensium fator.

---

ab Helvetico - Burgundicis Comitibus origines earum derivaret communes.

JOH. PISTORIUS, eodem tempore vivens Friburgi, ex Abbatiæ San-Petrinæ Chartis didicit, Marchiones Badenses à Bertoldis, Zaringiæ Ducibus, certo descendere. Guillimannus, hæc à Pistorio edoctus, Zaringica vera cum Vindonissensibus falsis, ab eo effictis, in unum corpus compegit. Bertilonem enim, Bertoldorum Zaringensium qui verisimilis fator est, Guntramniano Habsburgensium stemmati, ex Actis Murenfibus condito, inferere studens, Kanzelinum II. Actis illis ignotum, ex ingenio superaddidit; atque adeo stemmati Murenfi Habsburgico, quod à Genealogis probatur, monstrosum superstruxit aedificium, ut ad ignotum usque Theodibaldum quendam ascenderet, quem ex mutilo aevi incerti fragmento lapideo, Vindonissæ Helveticae invento, Comitem illius tractus sub Dagoberto M. Franciæ Rege constituit. (b)

Stemma Guillimanni exhibet adjecta hic Tab. II.

(b) *Habsburgiac.* Lib. II. Cap. 3. Vindonissæ et Altenburgi Comites pro iisdem habet Guillimannus; ab utrisque Habsburgenses deducens. Acta Murenfia Kanzelinum Guntramni Divitis filium vocant Comitem de Altenburg. Sed Comitatus hic ab Habsburgensi plane fuit diversus, ut Chronici Gottvicensis Auctor demonstrat.

§. II.

Examen
Systema-
tis.

Suprema hujus stemmatis pars usque ad Guntramnum II. adeoque à seculo VII. usque ad X. merum figmentum est, haud simile vero. Media pars, si Genealogiae Actorum Murensum foret conformis, fide historica niteretur. Infima San-Petrinorum Actorum auctoritate constans, historice certa est.

In parte suprema Theodebaldum, Amprinctum, Hettobertum, Guntramnum primum aliosque, Guillimannus, nullis probationibus suffultus, in scenam producit; quorum plerique genuinis monumentis ne quidem nomine noti, sola Jacobi Manlii stant fide. (c)

Kanzelinum secundum ex Murensum Actis Guillimannus se producere scribit, quae tamen nonnisi unum hujus nominis agnoscunt. Infima Guillimanniani stemmatis pars, quae Bertoldos duos et Hermannum I. respicit, sana est. Illi ergo, qui HELVETICA ejus et ARGENTINENSIA cum fructu legerunt, HABSBURGIACA ejus curate legentes, non semel Guillimannum

(c) JAC. MENLIUS vel MANLIUS, qui *Chronicon Constantiense*, à PISTORIO in *Scriptor. Rer. Germ.* Vol. III. editum, scripsit, compilavit quoque *Chronicon de Origine Maximiliani I. Imp.* quod Guillimannus L. III. Cap. I. p. 68. allegat. Historicus fuit Maximiliano carus; Friburgi Brisgov. natus. *Collectanea* ejus Mss. in Bibliotheca Caesarea Vindobonae servantur.

in ipso sunt quaesituri Guillimanno; qui absurda aliorum confutans in absurdiora prolapsus est. Habsburgica Genealogia ei praesertim curae fuit, Badensem curavit Pistorius; ille lubricis et ab ipso interpolatis; hic indubiis San-Petrini Monasterii documentis innixus; quae nescio quo consilio allegare neglexit. En Schema, quod Manlii Chronico Constantiensi adjecit Pistorius: (d)

Ex Vindonissae Comitibus, ex quibus
et Habsburgici

Pirtilo fundator Coenobii
Sulzburg 1008. cum fra-
tre.

Gebhardus.

Bezzelinus.

Bertoldus I. Zaringiae Dux.

Bertoldus II.
Zaringiae Dux.

Hermannus
Marchio, Cluniaci mortuus.

C 2

(d) In illo *Rerum Germanicarum* Volumine, quo Scriptores sex edidit PISTORIUS pag. 742. novae Edit. et veteris a. 1607. p. 666. Cum Pistoriano hoc stemmate conspirat fere illud, quod PETRUS GREMMELSPACHIUS San-Petrinus Abbas, qui illi Monasterio ab A. 1496. ad A. 1512. praefuit, in *Genealogica Synopsi* a. 1507. concinnavit, quae in CRUSII *Annal. Svec.* T. I. L. VII. P. 2. p. 219. comparet.

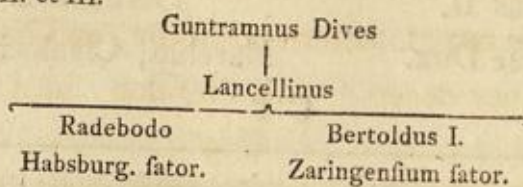
§. III.

Confutatio.

Prima hujus Tabulae verba ex Guillimanno desumpta sunt. At ubi Bertoldo I. Zaringiae Duci, Kanzelinum II. pro patre, et Kanzelinum I. pro avo Guillimannus assignat, à Pistorio deferitur. Falsus enim ejus est nexus, quem Habsburgicos inter atque Badenses constituit.

Kanzelino, Guntramni filio, Murenfia Acta Radebotonem, Wernerum et Rudolphum filios, assignant. Kanzelinum II. his adjecit Guillimannus, (e) Bertoldi I. quem constituit patrem; quemque pro lubitu nunc Lancelinum, nunc Landolum vocat; in Murenfibus Actis eum reperisse se jactans. (f) Actis his, in

(e) JAC. MANLIUS Lancelinum quoque Habsburgensium et Badensium factorem constituit, sed Lancelinum Guntramni Divitis filium: alium enim praeter hunc ignorat. En Schema MANLII apud GUILLIMANNUM *Habsburg.* L. IV. C. II. et III.

(f) Ita enim L. IV. p. 123. scribit Guillimannus: „ Mihi ex Monumentis „ Murenfibus compertum, filios (Lancelinum) suscepisse quatuor, „ Rathbodum, Vernerum, Rudolphum et Landolinum Juniorem. „ P. 149. ait: „ Defunctus est Landolus A. 1036. . . . Reliquit Berchtholdum I. Is „ est Berchtholdus, cui Barbato cognomentum, qui primus arcem „ Zeringam condidit etc.

lucem tum nondum emissis, falsa cur interpolaverit, non equidem divino.

§. IV.

Nec primus ego Murenſium Actorum interpolationem ^{Tſchudii querela.} Guillimanno objicio. DOMINICUS TſCHUDIUS, (ff) Coenobii Murenſis venerabilis Abbas, ante hos centum annos de eo jam acriter queſtus eſt. Ait enim: „ Guillimannum praefaret, aut „ Monasterii noſtri Murenſis Archivum nunquam luſtraſſe, aut „ ea, quae inde hauserat, majori ſtudio, cura et fide tractaſſe. „ Malae fidei eum Abbas accuſat, quod Genealogiam, Murenſibus actis praefixam; nos accuſamus eum, quod Acta ipſa corruperit.

Verum enimvero Guillimanni temeritas non ad Murenſia modo Acta, ſed ad Sulzbergentia quoque ſe Monumenta extendit. Afferit enim, Lancelinum, Guntramni filium, cum Birctilone, fratre ſuo, Monasterium in Sulzberg condidiſſe. (g) At Birtelo ſolus fuit Monasterii inſtitutor, ut Charta foundationis A. 996. aperte nos docet. Alia (h) donationis Charta, quam

C 3

(ff) In Libello erudito cui titulus: *Origo Comitum de Habsburg.* p. 97.

(g) *Habsburg.* L. IV. pag. 121.

(h) Verba ejus haec ſunt: „ Ego Pirrtelo nomine, omnem hereditariam „ partem, quae me contingebat, tradidi cum manu fratris mei Gebhardi „ ad Caſam Dei, quae eſt conſtructa in loco, qui dicitur mons ſalfuginis.

A. 1008. idem Birtelo fecit, nos docet, Gebhardum, non Kanzelinum, fuisse fratrem Birtelonis. Addit Guillimannus, (i) Lancelinum et Bertilonem fratres in Sulzbergensis Monasterii Aede Capitulari simul fuisse sepultos, ibique imaginem tabula antiqua reperiri depictam, cui BETZELINI (l) adscriptum fit nomen. Equidem omnes Monasterii, seculo additi, partes avide et diligenter perlustrans, Tabulam hanc frustra quaesivi. Imaginum variarum picturae fugientes in muro conclavis, quod ille Capitulare appellat, hinc inde comparent, ex quibus tamen nihil didici, quod ad Bertilonem, aut ad Lancelinum spectaret. Sed certo didici, picturas illas non satis antiquitatis habere, ut in Bertilonidum rebus ullam faciant fidem. Quanta Sulzbergensis hujus Parthenonis, inter mediocres sane reputandi, gloria fuisset, si Austriacae et Badensis Domuum ille custodivisset factores.

(i) *Habsburg. L. IV. p. 164. et 166. seq.*

(l) GEBVILERUS in *Epitome Archiducum Austriae L. 2. C. 17.* Bezelinum Habsburgicum Sulzbergense Coenobium condidisse vult, inibique sepultum. Bertilonem fundatorem cum Gebhardo fratre sepulturam ibi habuisse, verifimilius est.

§. V.

Inane ergo cum sit Guillimannianum de Badensibus et Habsburgicis originibus systema, non pauci mecum mirabuntur, quod tot Viri, doctrina illustres, BESOLDUS, (m) RITTERSHUSIUS, (n) SCIOPPIUS, (o) ZEILERUS (p) CHIFLETIUS, (q) SPENERUS; (r) ut et inediti Rerum Badensium scriptores, FOERSTERUS, JUNGLERUS, aliique certatim illud secuti sunt. Guillimanni auctoritas, quam prioribus acquisiverat scriptis, tam securos reddidit ejus lectores, ut absque ulteriore examine et postrema ejus probarent.

Affeculae
Guilli-
manni.

§. VI.

Tria momenta sunt, ad quae in HABSBURGIACIS Conclu-
eius Lector animum advertat. sio.

(m) *Thesaur. Praët.* voce BADEN.

(n) *Exeg. Genealogico-historica* p. 140.

(o) *Stemma Domus Austriae*, subjunctum *Consilio Regio Ticini* edito
A. 1619.

(p) *Itinerarium German.* Cap. 9. p. 222. adde *Continuat.* I. Cap. 9. p. 122.

(q) *Lumina nova praerogativa ad Vindicias Hispanicas* p. 314.

(r) *Sylloge Genealogico-Historica* p. 605. seq.

Primo ad Domus Badensis cum Zaringica nexum. Secundo ad Zaringiae Ducum cum Habsburgo - Auftriacis vinculum. Tertio ad primas origines, quas Zaringo - Badensibus et Habsburgo - Auftriacis ille tribuit communes.

Badenses inter atque Zaringos nexum ille recte constituit, qualem ei nempe fuggerat Pistorius; sed nexus probationes Pistorius non revelavit Guillimanno; qui Zaringorum cum Habsburgicis vinculum temere disposuit, et utrosque ex Vindonissae Burgundo - Helveticae Comitibus novo et falso ausu derivavit. Superest, ut a reprobato systemate Helvetico tandem ad Alsaticum progrediamur.

CAP.

CAPUT IV.
SYSTEMA ALSATICUM
VIGNIERII, HERRGOTTI ET NOSTRUM.

---

§. I.

 Systematis tertii, quod expositurus sum, auctor est, ^{Systema Vignierii} quem supra indicavi, HIERONYMUS VIGNIERIUS, Gallo - Blefensis, qui A. MDCXLIX. illud publicavit Lutetiae. (a) Hic à Guntramno. Divite, Habsburgicae Domus certo fatore, qui seculi X. medio vixit, per Alsaticos Egishemii Comites ad Etichonem usque, Alsaticae Ducem, circa A. 693. mortuum, per continuas generationes ascendit, unde ALSATICUM appellamus SYSTEMA.

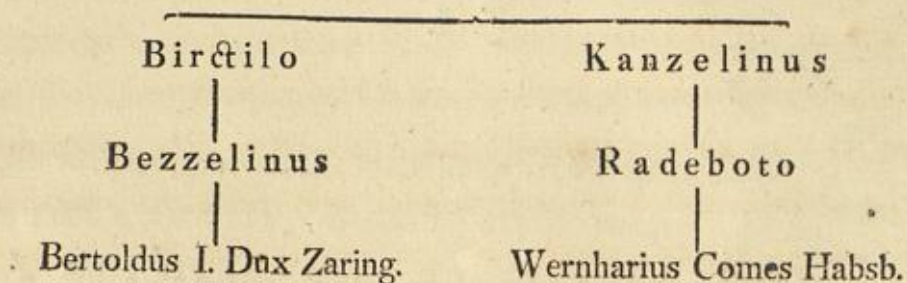
Systema hoc Zaringos inter atque Habsburgicos nexum à Guntramno quoque Divite derivat; sed non per Landelinum II

(a) Libri Rubrum est: „*Origine des Maisons d'Alsace, de Lorraine, d'Autriche*
„*Et de Bade*, fol.

à Guillimanno effictum Guntramni nepotem, sed per Birtilonem, quem Guntramni filium, Landelini I. vel potius Kancelini fratrem, natu juniorem, constituit; illum nempe, qui Monasterium Sulzbergense A. 993. instituit. Bertilonem hunc Kanzelino fratrem quoque assignat Guillimannus, sed fratrem improlem. Vignierius contra Zaringorum profapiam ab eo hunc in modum derivat:

Guntramnus Dives

Systema hoc Birtilonem Guntramno, Bezzelinum Birtiloni filios, sine ulla auctoritate adscribit. Ne nomen quidem Bezzelini chartis antiquis proditum est.

§. II.

Chifletius, qui *Lumina nova* A. 1647. conscripsit, biennio ante, quam Vignierii comparuerat liber, hypothefi Guillimannianæ adhærens; triennio post in *Austriaco Stemmate* fecutus est

Sectato-
res Sy-
stemat.
Vignier.

(b) *Præfat. Apologst. ad Genealogiam Franc. num. XXIX. 4.*

Vignierium, quod & ipse Chifletii hostis fecit Blondellus (*b*) aliique, qui ab eo tempore Auftriaca, Badensia (*c*) & Lotharingica fufius tractarunt.

Ipsi ex Habsburgo-Auftriaca Domo prognati Germaniæ Cæfares Badensium cum Habsburgicis nexum per Bertilonidas & Bertoldos Zaringenses probarunt.

Rudolphus II. sub cujus auspiciis scripsit Guillimannus, vinculum istud admifit. Leopoldus, in Diplomate, quod A. 1664. FRIDERICO VI. Marchioni Badensi, aurea bulla munitum, Ratisbonæ conceffit, in Principis hujus laudes excurrens, diferte perferibit, Marchiones Badenses, ex Regio, & quidem Auftriacis & Badensibus communi Habsburgico atque Zaringico fanguine fuiffe progenitos, (*d*) quin & omnibus pene Regiis, Electoralibus ac Principum Domibus cognatione & affinitate conjungi.

D 2

(*c*) Huc pertinet JOHANNES GAMANSIUS, *Historiæ Badensis* ineditus scriptor, Vignierio coætaneus.

(*d*) His verbis: „Wan wir gnediglich angefehen, wahrgenommen und „betrachtet der Hochgebohrnen Wilhelmen und Friderichen beeder „regierender Marggraven zu Baden und Hochberg &c. Baden- „Badifch, und Baden - Durlachifcher Linien unferer lieben Vettern „und Fürften nit allein aus Koeniglichem und zugleich mit unferm „Erzhaufs aus dem uhralten Habsburg - und Zeringifchem Stamm

Vignierianum Systema Carolo VI. Imp. placuisse, ipse ex sacro ejus ore intellexi.

Sed & ab Augusta Lotharingæ Domo hoc systema probatum est; quæ in Alsatice originibus magnos providentiæ divinæ ductus veneratur; quod illa post tot seculorum spatia cum Habsburgo-Austriacis, agnatis suis, in unum denique redierit corpus.

§. III.

Corre-
ctores
Vignier.
System.

Hæc de Vignieriano Systemate generatim. Partes autem ejus figillatim si spectes, in ordinatione linearum & graduum illud a successoribus Genealogis haud leviter correctum est; ita tamen, ut ipsa ædificii forma, cum præcipuis ejus partibus, salva perstaret.

Enimvero in Etichone, Alsatice Duce, subsistere quum debuisset Vignierius, ab eo ad Francicos Palatii Præfectos,

---

„entproffenen Herkommens, sondern auch seithero æfters mit „demselben, und vast allen kœniglichen Europæ Chur - und Fürsten „des Reichs wiederholter heürathsverwantnus und Sippchaft &c. Communem hanc Habsburgicorum & Badensium originem multis persuasit Dominicanus ille Chronici Colmar. Auctor anonymus, qui de Rudolpho Habsburg. ita scribit: „natus est Rudolphus de progenie „Ducis Zaringæ. „ Verum nonnisi cognatio per feminas hic intelligitur. Mater enim Rudolphi fuit Heilwigis Kiburgica, quæ ex Anna Zaringica prodiit.

Leudesium & Erchinoaldum (e) ascendit. Ascensus hic ei excitavit Cenfores.

Prodiit nimirum ante octo hæc lustra GEORGIUS ECCARDUS (f) qui ex systemate hoc Merovingicos illos Domus Majores rejecit, illique Leutharios, Alemanniæ Merovingicæ Duces, substituit, ut eos Etichoni assignaret majores.

Ab Eccardo correctum.

Vignierius ergo in descriptione majorum Guntramni correxit Guillimannum. Vignierium in majoribus Etichonis correxit Eccardus.

§. IV.

Sed & Eccardo alius Vignierii corrector successit HERRGOTTUS, nuper fati defunctus, qui Eccardianis emendationibus novas adjecit, uti Eccardianis & Herrgottianis nos quasdam adjecimus; (g) servata tamen præcipua ædificii forma.

Nostræ correctiones.

Enimvero Bertoldum ego Ducem Actorum Einsidlenfium, (h) quæ Vignierius nondum viderat, auctoritate inductus, constitui

D 3

(e) Unde Systema hoc Erchinoaldinum quoque appellatur.

(f) Liber ECCARDI hoc titulo prodiit: „*Origines Familiæ Habsburgico-Austriacæ*, Lipsiæ 1721. fol.

(g) *Alfatia Illustr.* Tom. II. pag. 464. sqq.

(h) Apud HERRG. *Genealog. Habsb.* Tom. III. pag. 833. ubi: „Comes Lantoldus

Lantoldi nepotem, qui Lantoldus cum Kanzelino, Guntramni filio idem fuisse existimatur. (i) At supplendus erat mihi hiatus Actorum, quæ patrem Bertoldi Ducis non produnt. Patrem ergo ei assignavi Bertoldum, Provinciale illum Brisgoviae Comitem, quem Chartæ nostræ A. 999. & 1004. memorant; eo minus suspectum, quod filius eodem nomine, eadem dignitate, antequam Dux fieret, in eadem provincia, iisdemque possessionibus, ut infra patebit, conspicuus fuit.

Nec sententiam circa patrem nunc muto. De avo autem Lantoldo nunc aliquantum subdubito, an fatis antiqua sit Actorum Einfidlensium, quam produxi, auctoritas, ut avus Bertoldi I. Ducis constituatur.

„de Zaringen, avus Berchtoldi Ducis Carinthiæ dedit cum uxore sua
 „Luitgarda duas huobas in Melis. „ *Necrologium Einfidl.* ad Januar.
 hæc habet: „Ob. Landolphus Comes de Zeringen avus Bertholdi Comitis
 „de Zeringen, qui cum uxore sua Luitgarda dedit duas huobas in Melis.

(i) Lantoldum Guillimannus, Vignierius & hujus affectæ eundem cum Murensum Actorum Kanzelino, Guntramni filio, constituunt, non dissentientibus Eccardo atque Herrgotto, quibus & nos haud inviti accessimus.

§. V.

Certitudo historica rerum [Zaringo Badensium à Bertoldo <sup>Zaringen
fium
majores.</sup> hoc incipit, qui A. 1077. mortuus est senex, adeoque circa seculi XI. initia natus. Nativitas patris ergo in adulta seculi X. ætate inter Bertoldos & Bertilones quærenda.

Opus ergo, ut omnes temporum superiorum Dynastas hujus nominis & Comites inquiramus, in quibus profecto latent Zaringorum majores.

Bertilo, Piratilo, Pirtilo, vulgari germanorum sermone *Bertel*, *Bertold*, *Berchtold*, unum idemque nomen enunciatione modo variat; re ipsa non discrepat. In Brisgovicis octavi, (1) noni, decimique seculorum Chartis ubi Comitum Brisgoviæ mentio, nomina frequenter occurrunt.

Chronologicam eorum seriem repræsentamus Lectoribus, ut & ea, quæ jam dicta sunt, & quæ porro exposituri sumus, rectius intelligantur.

---

(1) Ruthardum, qui A. 749. Arnolfsaugiæ Monasterium in Alfatia Inferiore condidit; WIMPHELINGIUS de *Episc. Argent.* pag. 23. Zaringiæ Comitem vocat, destitutus fundamento.

Add. HERZOGIUS in *Chron. Alfat.* Lib. 3. pag. 71. Monasterium sub Ludovico Pio Imp. in Ortenaviam translatum *Schwarzach* vocatur. At *Comitis Zaringiæ* nomen monumentis ignotum est. *Duces Zaringiæ* non nisi seculo XI. comparere incipiunt.

§. VI.

Birtilones & Bertoldi Comites a seculo VIII.

Anno 770. Monasterio S. Galli traditio in villa *Aginesheim* Pirahtilone Comite facta est. (m)

A. 786. Ekino quidam bona in *Pago Piritiloni* in villis *Reothaim* & *Amalpertiwilari* sub Carolo Rege & *Piritilone Comite* eidem S. Galli Cœnobio donavit.

Eodem anno Chartam traditionis prædii in *Pago Bertoldesbara* siti; testes signarunt *Birtilonus* & *Bertoldus Comites*.

Sed & alia hoc anno Abbatiae S. Galli donatio in *Pago Pirihteloni* in locis *Althaim* & *Hootzhaim* sub Carolo Rege & *Pirihteloni Comite* facta.

A. 794. *Perchtoldus Comes* amplissimam in pluribus *Brisgoviae* villis donationem S. Gallo fecisse scribitur.

A. 800. *Chadaloh, filius Perahtoldi Comitis*, hereditatem suam in villa *Wanga*, ad Pagum *Bertoldesbara* spectante, *San-Gallensibus* dono dedit.

Biennio post *Wago* & *Chadaloh, filii Perahtoldi Comitis* novum Monachis istis donum contulerunt. Altum inde in Chartis seculi IX. de Bertilonibus & Bertoldis silentium. At seculo X. *Brisgoviae Comites* denuo comparent frequentes.

§. VII.

(m) Apud HERRG. *Genealog. Habsb.* Tom. II. n. XI. seq. Chartas singulas suis annis invenies.

§. VII.

Anno 968. *Pirihitone Comite* concambium bonorum in Kachinhova & in Perchusa inter S. Trutperti & S. Galli Monachos factum est. Berghufum prope Friburgum *Brisgovia* situm est.

Idem
Sec. X.
Brisgovia
Comites.

A. 990. Otto III. Imp. Wormatiensi Ecclesiae praedium Scaleja, (n) in Pago *Brisfiggovæ* & in Comitatu *Birthonis Comitis* situm donavit. (o)

A. 993. Otto III. ob petitionem *Birchthonis Comitis* ad ecclesiam S. Cyriaci in villa Sulzberg dedit, quicquid in ista villa habuit in Pago *Brischouve* & in Comitatu *superius jam scripti Birchthonis Comitis* situm. (p)

Eodem tempore vel paulo ante *Birtilo* Monasterio Sulzberg a se constructo, praedia quaedam donavit.

A. 994. Otto III. Monasterio *Waldkiricha*, Benedictinae Regulæ Monialium, in Pago *Brisfiggowe* & in Comitatu *Birthonis Comitis* sito, libertatem Augeæ & Corbejæ Monasteriorum dedit. (q)

(n) Per Scalejam vicus *Schelingen* prope Burckheim & Limpurg intelligitur, non *Schliengen*, ut plerisque est visum.

(o) Ex autographo. Vid. *Cod. Dipl. nostrum*.

(p) Vid. *Codex Diplom.*

(q) Ex autographo Collegiatæ Waldkirch, quæ tum fuit Parthenium, S. Margarethæ dedicatum.

A. 995. IV. Kal. Jan. idem Otto Imp. eidem Monasterio Waldkirch quinque mansos cum area una in dominicata villa (r) *Schafhuson*, in Pago *Brisigowe* dicto, in Comitatu *Birtilonis Comitis* fitos, nec non locum *Hard* inter villam *Uvila* & *Schafhuson* donavit. Actum *Erestehim*. (s)

Eodem Anno 995. Cæsar inter Episcopum *Wormat.* & Abbatem *S. Galli* concambium confirmat, quo prædium *Scalega* in *Ducatu Alamannico*, in Pago *Brisachgowe*, in Comitatu *Birchtilonis Comitis* situm, *Abbatiae S. Galli* traditum est.

A. 999. IV. Kal. Apr. Otto III. Imp. rogante *Hermann*o, *Sueviæ Duce*, *B. Comiti* suo jus concessit, in quodam suo loco *Villingen* publicum faciendi mercatum cum moneta, telonio ac bonan. *Villinga* bonum *Zaringicum* fuit, ut patebit inferius; quare *B. hic Comes* haud dubie ad *Zaringiæ Ducum* referendus majores.

§. VIII.

Seculo
XI.

Anno 1004. *Henricus II. Imp.* *Sulzbergenfi Monasterio* facultatem dedit faciendi mercatum in loco *Rincka*, in Pago *Brisgove*, in Comitatu *Bertholdi*.

(r) Villa dominica fuit Villa Regia vel Imperialis. Villæ hæ stilo juniore *domaniales* vocantur.

(s) Ex autographo ejusdem Collegiatæ. *Erstein Inferioris Alfatæ* vicus est.

A. 1008. Pirrtelo omnem suam hereditariam partem cum manu fratris sui *Gebehardi* ad Casam Dei in Sulzberg, in Pago *Prifcheuue*, in Comitatu *Adalberoni Comitis*, tradidit. Subscripsit Chartæ *Peretholt Comes*.

Ipsam D. Margarethæ Monasterium in Waldkirch in Nigra Silva, quod in Collegium Canonicorum deinceps conversum, idem Birtelo instituisse perhibetur. (t)

Superest adhuc Parochialis Ecclesia vetus, Munzingam inter & Mengam, Inferioris Brisgovix vicus, quæ vocatur Birtelonis Ecclesia. (u) A quonam Birtelone suum ea traxerit nomen non liquet.

A. 1016. Henricus II. Imp. Schutterano Monasterio mansum in villa Friesenheim, in Comitatu *Bertoldi* in Pago *Mortinauue* concessit. (x)

A. 1028. Conradus II. Imp. Ecclesiæ Basil. quasdam venas & fossiones argenti in Comitatu *Bertholdi* & in Pago *Brischgowe* tradidit.

A. 1047. Henricus III. Imp. Megingodo cuidam regalem mansum in villa Waltchirichun, in Pago *Alpegouue*, (y) in Comitatu *Berechtoldi Comitis* situm;

E 2

(t) GUILLIMAN. *Habsburg*. Lib. IV. Cap. I. p. 155. & Cap. II. p. 168.

(u) *Birtelskirch*.

(x) SCHANNAT *Vindem. Liter. Collect.* I. pag. 19.

(y) Waldkircha. Heic non Collegiata, nec oppidulum in Nigra Silva, sed vicus

A. 1048. Henricus idem Imp. Ecclesiae Basil. confirmat bona in Pago *Bryfichewe*, in villis Mulinheim & Ougheim, in Comitatu *Berchtoldi Comitis*, nec non in villa Pictensole in Comitatu *supradicti Berchtoldi Comitis*.

A. 1049. idem Imp. Monasterio Rhinau, in Pago Turgoviensi Alemanniae Ducatus, in Comitatu *Bertoldi Comitis*, possessiones confirmat, & inter has in Albgowe Cellam, quae dicitur *Alba*, (z) *Aloff*, (a) *Waldkircha*.

A. 1052. Hesso quidam *Duce Bertoldo*, *Comite Herimanno* Capellam S. Nicolai in *Eystat*, *Brisgoviae* vico, instituit. (b)

§. IX.

Epicrifis.

Antiquissima harum Chartarum Birtilonem, ut Superioris Alfatiae Comitem refert. *Aginesheim*, *Egesheim*, Anno. 770. memoratum, oppidulum Alfatiae est, ex quo Comites Egisheimenses suum nomen ceperunt. Unde *Pirahtilonem* illum Comitem Comitibus Provincialibus Alfatiae annumeravi. (c)

---

hujus nominis intelligitur prope Waldshut, qui trihorio à S. Blasii Monasterio distat; quique situs fuit in Alpegovia. Altera *Waldkircha*, ubi Collegium Canoniorum est, ad *Brisgoviam* refertur.

(z) Monasterium S. Blasii.

(a) Hodie *Alphen*, vicus duplex inter *Waldshutum* & S. Blasii *Abbatiam*.

(b) Charta inter Documenta *Badenf.*

(c) *Alfatia Illustr.* Tom. II. p. 497.

In ejusdem seculi VIII. progressu Bertilones in Brisgovia reperis; qui seculo sequenti intermortui quasi, majore cum splendore seculo X. in Brisgovia rursus comparent. Undecimo autem sub Bertoldorum nominibus in vicinis quoque & circumjacentibus Ortenaviæ, Nigræ Silvæ, Sueviæ, & Franciæ Orientalis regionibus divites eos atque terrarum potentes reperimus Dynastas; quibus & Landgraviatus totius Brisgoviae commissus; uti Comitatus Provincialis Superioris Alfatiae Comitibus Habsburgicis, Zaringorum agnatis, a Cæsaribus quoque concreditus fuit.

§. X.

Brisgovicæ autem Chartæ, sub Ottonibus, Henrico Sancto, Conrado Salico & Henrico III. quum Birtilones, Bertoldos, Comites Brisgoviae memorent, cur non in his quoque Bertoldi I. majores quæramus? Omnes certe in eadem provincia ejusdem nominis atque dignitatis participes, ejusdemque muneris ac officii administratores, per successiones ætatum, ita sese exceperunt, ut alter alterius filius vel agnatus esse potuerit.

An autem nexus in illo Bertilone, qui Anno. 1008 Sulzbergenſe Cœnobium condidit, quod Vignierius facit, quod Chifletius, Blondellus, eorumque sequaces admittunt, vel in fratre ejus Gebhardo, quod facit Pistorius, vel in alio Pirtilone,

Bertilo-
nes Za-
ringor.
majores.

qui jam A. 968. Comes Brisgoviæ fuit, vel in Kanzelino, Guntramni Divitis filio, quem eundem cum Lantoldo Einfidlenfi faciunt, quærendus fit, conjectura verisimili suspicari quidem, at historica certitudine determinare non ausim. Unde sepositis conjecturis ad certiora progredimur, atque in Bertoldi I. Ducis subsistimus patre, nempe in Bertoldo illo Comite, quem A. 999. Villingam, bonum haud dubie Zaringicum, possedisse ostendimus. (d) Reliqui Bertilones in majorum ejus censendi sunt classe, Habsburgensium agnati; licet graduum agnationis ratio probari non possit.

§. XI.

Stem-
tis præ-
stantia.

Ita ad seculi X. tempora certis historiæ documentis Zaringo - Badensis Domus assurgit, atque inter antiquissimos Alfatiae Brisgoviæque Dynastas & Comites suas figit origines.

Bertoldus I. Dux Badensium fator ex nobilissimis Optimatibus Germaniæ regni prognatus; (e) ex Dynasta potente & Provinciali Brisgoviæ Comite ad folium Ducale Carinthiæ seculo XI. promotus est.

Tantam antiquitatem dignitatis Ducalis, a majoribus Badensium suæ Domui illatæ, vel in Regiis Gentibus, Francicam & Lotharingicam si excipias, frustra hoc ævo requires.

(d) Vid. §. X. & XI.

(e) Verba hæc sunt *Fragmenti Historici* ad A. 1125. apud URSTIS. Part. II.

§. XII.

Io. Aventini & Chronici Carionis celebritas facit, ut appendicis loco eorum quoque de Zaringicis originibus traditiones apponamus.

Ab Ernesto I. Sueviæ Duce, eas repetit AVENTINUS. (f) Aventini & Carionis opinio. Putat enim Ernestum hunc, ducta in matrimonium Gifela, Hermanni II. Sueviæ Ducis, & Gerbergæ Burgundicæ filia, Suevorum Ducatum ab Imperatore Henrico obtinuisse, duosque progenuisse filios, Ernestum & Hermannum, a quibus Zaringenses originem traxerint. CARIO (g) autem ab Hugeberto, fratre Teutbergæ, uxoris Lotharii II. Zaringenses derivat. Sed neuter sententiam suam argumentis probavit. Gerberga, Gifelae mater, filia cum fuerit Conradi, Burgundiae Regis, Nicolaus Vignierius (h) Aventinianæ hypotheseos fautor, causam hanc allegavit, ob quam ex regia Burgundionum stirpe ortos se prædicarint Zaringi. (i)

(f) *Annal. Boicor.* Lib. V. Cap. 5. n. 19.

(g) *Chronici* Lib. IV. pag. 395. & 423.

(h) NICOLAUS VIGNIERIUS in *Chronico Rerum Burgund.* ad A. 1015. pag. 120. quem cum HIERONYMO VIGNIERIO noli confundere.

(i) Vignierianæ de Marchionum Badensium origine, ex Burgundiae Regibus ducenda, sententiae accesserat olim CHRISTIANUS KECKIUS, Confiliarius Bada-Durlacensis, vir elegantis ingenii. In *Carminè Nuptiali* enim, quod Anno 1670. Friderico Magno obtulit Caroloburgi, ita canit:

„Augustoduni genus alto a sanguine Regum.

„Hinc Hochberga ferox.

Verum in Genealogicis rationibus stirpem non constituere foeminas, ignorare non potuerat, dum hæc scriberet, Vignierius.

§. XIII.

Felicitas
Fabri.

Ceterum in constituenda Domus Badensis antiquitate impudentior nemo fuit, quam FELIX FABER, Monachus Ulmenfis; (l) qui audacter professus est, Marchiones Badenses ab Imp. Vespasiano ad bellum Judaicum ex Germania fuisse vocatos, suo quo aevo literas vocationis in Badensi tabulario adhuc fuisse superstites. Fabula vix condonanda auctori, nisi ejusdem seculi Caesar FRIDERICUS IV. privilegia a Julio Caesare atque Nerone, Romanis Imperatoribus, Austriae data, jactasset, firmasset. (m)

§. XIV.

Transitus
ad Lib. II.

Ordo rerum requirit, ut a Periodo CONJECTURALI; quae Primum nostrum Librum componit, progrediamur ad certas; quae idoneorum monumentorum testimoniis nituntur.

Periodos has in duos Libros, ZARINGICUM nempe & BADENSEM dividimus.

Keckium sequitur JO. FECHTIUS, Hochberga - Marchicus, in *Hist. Colloquii Emmending.* C. I. p. 7.

(l) *Hist. Suevor.* Lib. I. Cap. X. Scripsit seculo XV.

(m) Literas has Julii Caesaris & Neronis edidit LUNIG *Archiv. Imperii* Part. Spec. Contin. I. sub rubro *Oesterreich* pag. 3. Friderici IV. Confirmatio horum Privilegior. data A. 1453. extat ibidem pag. 33.

TAB. III

ILLUSTRATION
A E N S I T E M M A

os Comes Baisgovia legitur

huic illucur, quon Agnes Imperatrix Radolpho Ratisbonensi Comiti
regis electi Ricardus regis in terra de Bannix, filie Radolphi Comitis

Ann. 1084. f. 110. Vitis in Tabula VI Blachon Babon
Episcopus Constantin
Hannovera blachia, Barchinam
Gunnardus, ex

Ann. 1106. in An. 1106
huic illucur, quon Agnes Imperatrix Radolpho Ratisbonensi Comiti
regis electi Ricardus regis in terra de Bannix, filie Radolphi Comitis

Ann. 1107. in An. 1107
huic illucur, quon Agnes Imperatrix Radolpho Ratisbonensi Comiti
regis electi Ricardus regis in terra de Bannix, filie Radolphi Comitis

Ann. 1108. in An. 1108
huic illucur, quon Agnes Imperatrix Radolpho Ratisbonensi Comiti
regis electi Ricardus regis in terra de Bannix, filie Radolphi Comitis

D U C U M S A R I I N G I A E S T E M M A
T A B U L A I I I

RECTORIS UNIVERSITATIS...

RECTORIUS...
Hoc est...

RECTORIUS...
Hoc est...

RECTORIUS...
Hoc est...

RECTORIUS...
Hoc est...

RECTORIUS...
Hoc est...

ad pag. 41.

TABULA III.

DUCUM ZARINGIAE STEMMA

BERTOLDUS, qui in Chartis Ann. 999. 1004. 1008. Comes Brisgoviae legitur.

BERTOLDUS I. ex Comite Brisgoviae Dux Carinthiae creatus Ann. 1060. in compensationem Suevici Ducatus, quem Agnes Imperatrix Rudolpho Rheinfeldenfi Comiti Ann. 1057. contulerat; depositus Ann. 1073. titulo tamen *Ducis* retento; † 1077. sepultus Hirsaugiae. Ux. 1. Richwara stirpis incertae. 2. Beatrix, filia Ludovici Comitis Moncionis † 1092.

BERTOLDUS II. Dux Soeviae renunciatus a Guelphis adversus Fridericum Staufensem A. 1092. Abbatiam D. Petri in Silva Nigra condit A. 1093. Transactione cum Friderico Staufensi inita Soeviae Ducatum amittit A. 1098. † d. 12. Apr. 1111. Uxor Agnes, Rudolphi Suevi Anticæsaris filia.

HERMANNUS Marchio, *Badensium* *fator*, ex Marchione monachus Cluniacensis † 1074.

Vide infra Tabulam VI. Marchion. Badenf.

GERHARDUS, ex monacho Hirsaug. Episcopus Constantenf. Ann. 1084. † 1110.

BERTOLDUS III. *Dux Zaringiae* Friburgum Brisgoviae condit Ann. 1120. † 1123. Molsheimii in Alfatia occisus. Ux. Sophia, filia Henrici Nigri, Bavariae Ducis.

CONRADUS Dux Zaringiae A. 1127. in Comitibus Spirensibus ab Imp. Lothario II. qui Rainaldum proscripserat, Comitatum Burgundiae & Reftoratum totius Regni Burgundici obtinet. Inde Titulus *Ducis & Reftoris Burgundiae*. † 1152. Ux. Clementia, filia Godofredi Namurcenfis Comitis.

RUDOLPHUS † in tenera aetate.

AGNES, nupta Stephano I. Burgundiae Comiti, cui agnomen *Tête-hardi*, cujus filius Guilielmus III. puer perit improlis An. 1126.

BERTOLDUS IV. Dux Zaringiae & Reftor Burgund. Transactionem cum Friderico I. Imp. & Beatrice, Rainaldi filia, init An. 1156. qua, dimisso Regni Arelatensis Reftoratu & Comitatu Burgundiae cis Juram, Reftoratum in Burgundiam minorem feu Helveticam retinet. Friburg. Helvet. condit in Pago Aventicenfi A. 1178. † Id. Sept. 1186. Ux. Heilwigis stirpis incertae.

ADELBERTUS, cujus mentio in Charta An. 1152. & 1181. *Ducum Teccensium* auctor. Vid. Tab. IV. Duc. Tec.

RUDOLPHUS, in Archiep. Mogunt. electus A. 1160. sed non confirmatus, fit Episcop. Leodienfis An. 1168. † 1189.

CONRADUS, cujus mentio in Charta An. 1152.

HUGO, cujus mentio in Charta A. 1152. & in alia An. 1080.

CLEMENTIA, nupta Henrico Leoni A. 1147. repudiata An. 1167.

Germana vel Anna de Zerigen, ux. Humberti III. Comitis Sabaudiae † 1162.

BERTOLDUS V. Ducum Zaringiae ultimus; Bernam condit An. 1191. folio Imperii destinatus A. 1198. acceptis a Philippo Suevo XL mille marcis argenti juri suo renuntiat. † Kal. Maji 1218. improlis. Uxor Clementia, filia Stephani, Aufonae in Burgundia Comitis, marito superstes.

AGNES, nupta Egenoni Comiti Uracensi; unde Comites Friburgi & Fürstenbergenses, qui mortuo Bertoldo V. Suevicis Zaringorum & Silvae Nigrae terras cum Friburgo Brisgoviae acceperunt. Vid. Tab. V. Comitum Friburg.

ANNA, nupta Ulrico Comiti Kiburgensi, ex hereditate fraterna accepit allodia Helvetica.

D U C U M M A

BERTOLDUS

BERTOLDUS I. ex Comite Brisgoviae Duxo Rheinfeldensi Comiti
Ann. 1057. contulerat; depositus Ann. 1073. ti filia Ludovici Comitis
Moncionis † 1092.

BERTOLDUS II. Dux Sueviæ renunciatus a G GEBHARDUS, ex
Abbatiam D. Petri in Silva Nigra condit A. monacho Hirfaug.
Sueviæ Ducatum amittit A. 1098. † d. 12. Episcopus Constantienf.
Caesaris filia. Ann. 1084. † 1110.

BERTOLDUS III. *Dux Zaringiæ* Friburgum s, nupta Stephano I.
Brisgoviae condit Ann. 1120. † 1123. Molshe- diae Comiti, cui agno-
hemii in Alfatia occifus. Ux. Sophia, filia Henrici te-hardi, cujus filius Gui-
Nigri, Bavariae Ducis. III. puer periit impro-
1126.

BERTOLDUS IV. Dux Zaringiæ & Rector BurgundRIA, Germana vel
nem cum Friderico I. Imp. & Beatrice, Rainarico Anna de Zerin-
An. 1156. qua, dimisso Regni Arelatenfis Rectoratu 47. gen, ux. Hum-
Burgundiæ cis Juram, Rectoratum in Burgundia An. berti III. Comi-
feu Helveticam retinet. Friburg. Helvet. condit in tis Sabaudiae
ticenfi A. 1178. † Id. Sept. 1186. Ux. Heilwigis stir † 1162.

BERTOLDUS V. Ducum Zaringiæ ultimus; Berpta Ulricho Comiti Kibur-
folio Imperii destinatus A. 1198. acceptis a Phireditate fraterna accepit
marcis argenti juri suo renuntiat. † Kal. Maji etica.
Clementia, filia Stephani, Aufonæ in Burgundia Co

HISTORIAE
ZARINGO - BADENSIS
LIBER SECUNDUS.
ZARINGICUS.

CAPUT I.

BERTOLDUS I. AB ANNO 1060. AD ANNUM 1077.

§. I.

Historia Zaringiae Ducum, a quibus Badæ Marchiones, Historiæ
Zaring.
ambitus.
non interrupta masculorum serie descendunt,
illustrem Historiæ Germanicæ centum &
quingenta annorum constituit epocham. In
tragico Germaniæ, sub Salicis & Suevicis Imperatoribus, teatro

F

fervida illa Sacerdotium inter atque Imperium cum flagraret discordia, Zaringiae Duces pacifici comparuerunt actores. Memorabilia hujus Gentis fata, non nisi leviter a scriptoribus huc usque tradita, uberius expositurus sum, adjutus monumentis, quae Helvetia, Brisgovia, Ortenavia & omnis Nigra Silva, Civilis & Sacra, ex scriniis suis liberaliter mihi suppeditarunt, ut novo jam habitu prodire possit Zaringorum Historia; non folis Provinciarum, quas enumeravi, inclusa limitibus, sed & ad Burgundicum ac Arelatenſe Regnum, ad Burgundicam & Alemannicam Helvetiam, quas Zaringi hereditario regebant jure, atque ad veteres Sueviae Carinthiaeque Ducatus, Marchiamque Veronae, quibus praeerant ad tempus, sese late extendens. In omnibus harum gentium Annalibus vel ut Rectores & Duces; vel ut Marchiones, Dynastae, Comitesue Provinciae, comparent Zaringo - Badenſes.

§. II.

Zaringo-
rum
nomen.

Bertoldi nomen Zaringiae Ducibus nativum fere atque proprium fuit. Orthographia ejus in scriptoribus & Chartis variavit, in quibus *Berhtold*, *Berthold*, *Berchtold*, *Bertolf*, *Bertulf*, *Pertold*, *Bertold*, promiscue legimus. Tertius inter Bertoldos cum axioma *Zaringiae Ducis* primum comparet. Ufus tamen & consuetudo patrem quoque ejus & avum Zaringiae Duces anticipando appellat; patrimoniales Zaringiae terras quod & ipsi

ZARINGIAE CASTRI SITVS.

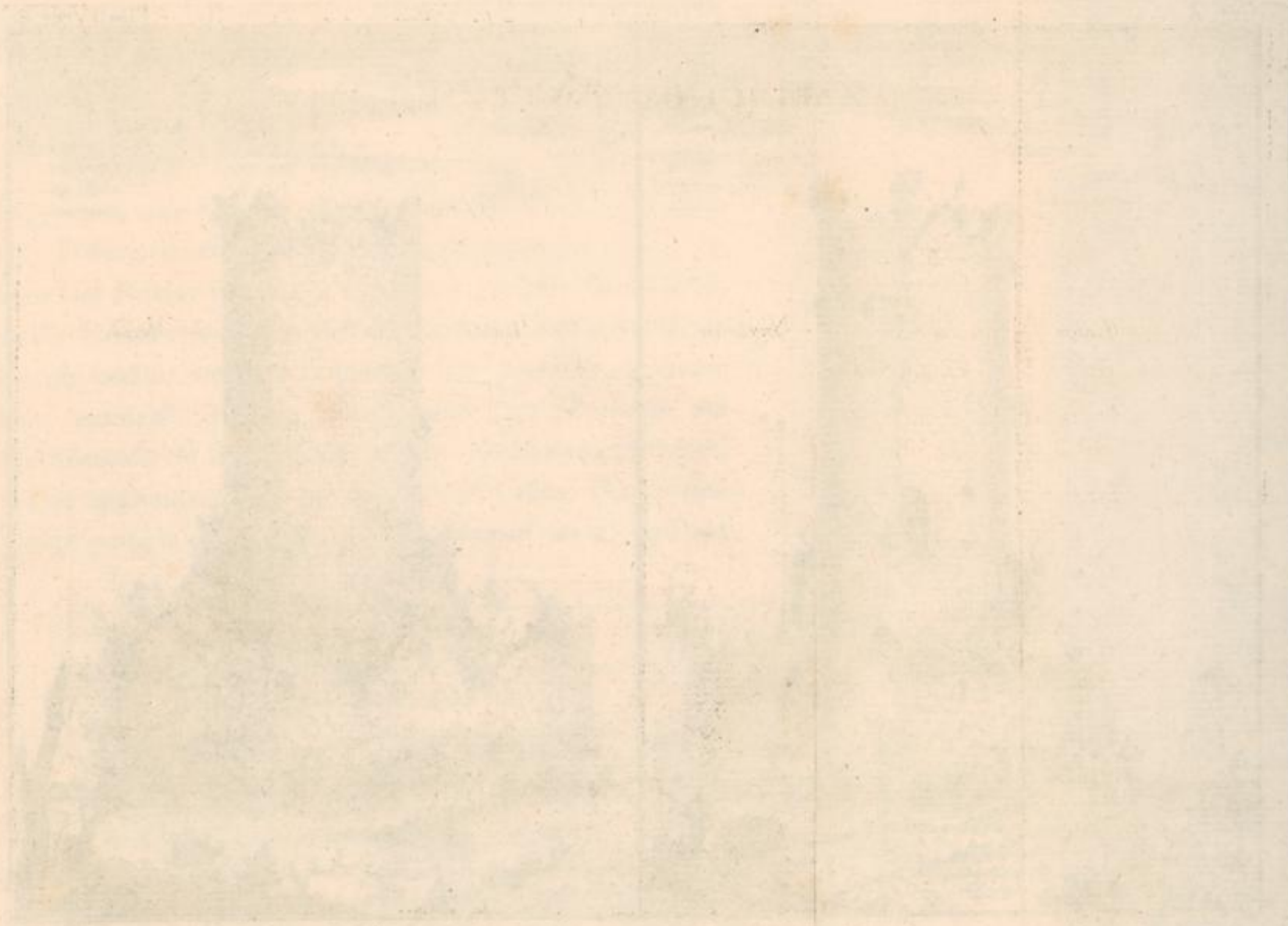

1. Castrum Zaringen. 2. Viua Zaringen. 3. Pons Civitas

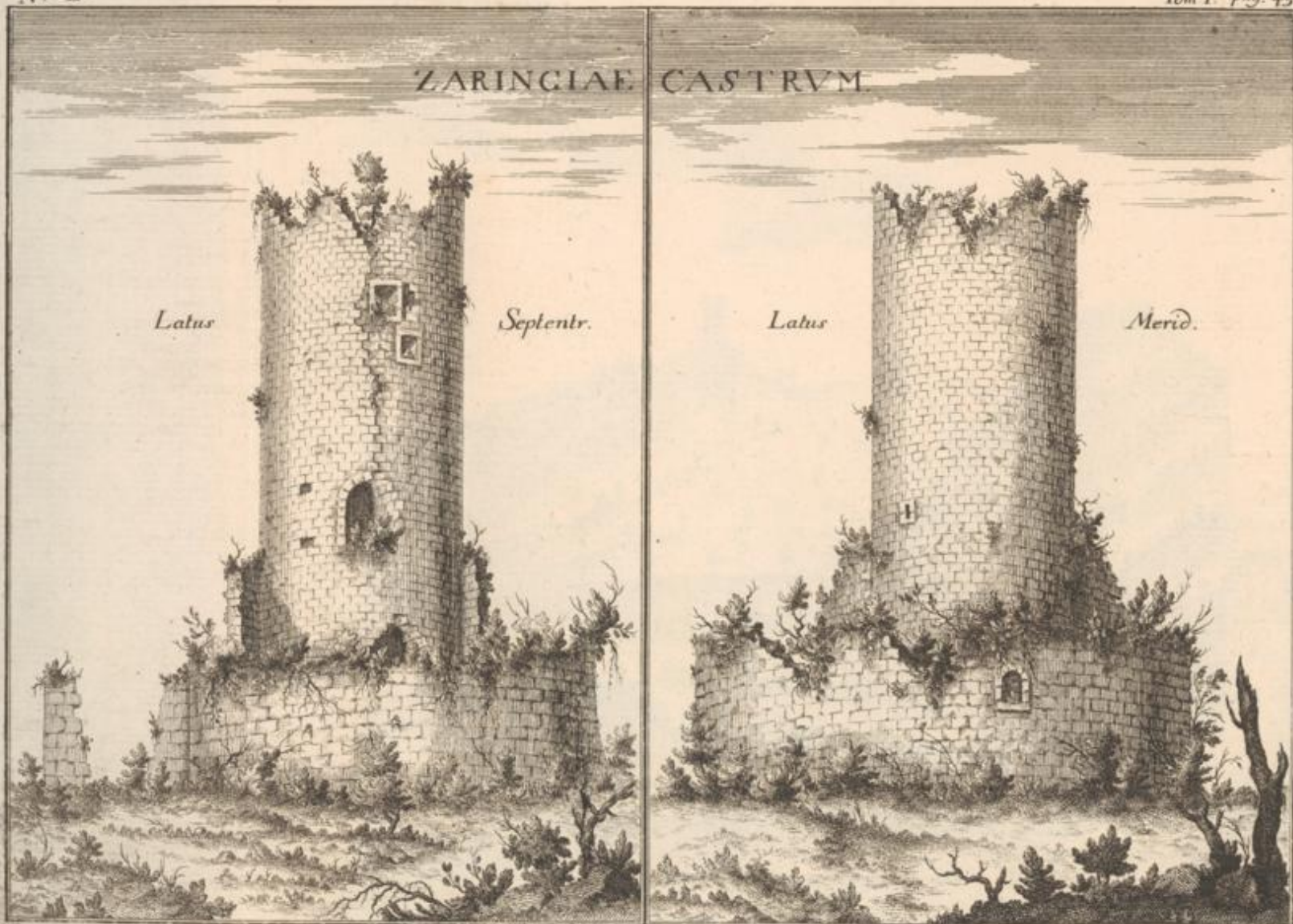

Wais sc. Arg.

ZARINGIAE CASTRUM.

Nº 1.

Tom I. pag. 43.

Weiss f. d. A. v. g.

possederant; quodque temporibus eorum nondum invaluerat usus, Domus Illustres gentilitium à Castro ut sibi fumerent nomen.

§. III.

Zaringiæ castrum in promontanis Nigræ Silvæ ^{Castrum Zaringen} Brisgovicis, quæ Rhenum aspiciunt, supra vicum *Zeringen* situm est. Friburgo duobus millibus passuum ad aquilonem distat. Ad latus sunt Ferina, Ferentia & Gloteria valles. (a) Bertoldus II. amisso Sueviæ Ducatu domicilium suum ex Neckergovicis in Sueviæ medietullio terris, in Brisgovicis suas transtulisse, arcemque hanc extruxisse videtur, quum pater ejus Teccenses vel Weilheimenses in Neckergovia, ut mox ostendemus, prætulerit. A vico subjacente vicino, qui antiquior est Castro, (b) castrum nomen accepit. (c) Unde evidens illorum error, qui ex

F 2

(a) *Wildthal, Ferenthal & Glotenthal.*

(b) Mentio vici *Zeringen* fit jam A. 1008. in diplomate Henrici II. Imp. quo bannum ferarum Brisgoviæ dedit Ecclesiæ Basil.

(c) Castrum satis mediocre, in cujus medio fuit turris rotunda, pinnata, in tres cameras divisa. Duæ aperturæ versus occasum, quarum una porta fuit, altera pinnis propior, duplex sed arcta fenestra, quæ fertiles illos Brisgoviæ & Alsatia campos aperuit. Circa turrim habitacula à longo jam tempore destructa sunt. Reſtoratus Burgundiæ, mox Zaringis concessus, caſtri hujus impedivit augmenta. Maximam enim vitæ suæ partem posteriores Bertoldi apud Helvetios tranſegerunt Burgundos.

Carinthiae nomine nomen *Zaringiae* derivant, hocque ex illo prognatum & ore vulgi corruptum fuisse arbitrantur. (d)

§. IV.

Titulus
Ducalis.

Brisgovicæ chartæ, quæ annum 1052. præcedunt, Bertoldum I. modo *Comitem* appellant.

Hoc Anno Henricus III. Imperator Sueviæ Ducatum ei regendum promiserat, si Otto de Schweinfurt, Dux fenex, moreretur; annulum ei suum in promissi fidem servandum porrigens; (e) unde nudo axiomate *Ducis* in monumentis ornatum cœpit. In Charta sane A. 1052. qua S. Nicolai Capella in Eistett, Brisgoviæ vico, instituitur, *Bertoldus Dux* cum *Comite Herimanno* occurrit. *Zaringica* & *Lotharingica* Domus Henricum III. benefactorem expertæ sunt. Favit Familiis ex *Alsatia* ortis. Utrique quadriennii spatio Ducatum concessit. *Lotharingiam* Gerhardus A. 1048. accepit. *Suevici Ducatus* spes certa A. 1052. concessa Bertoldo, qui ab eo tempore titulo *Ducis* est usus.

Cum autem Caesar Anno 1056. & sequenti Otto Dux Suevorum obiissent, Bertoldus noster ab Agnete, impuberis

(d) ERASMUS FROELICH, in *Archontologia Carinthiæ* pag. 26. & Part. 2. Cap. 2. pag. 22. & 24. *Zaringiam* cum *Carinthia* confundit, omnes Bertoldos vanum *Ducis Carinthiæ* nomen accepisse scribens.

(e) ANNALISTA SAXO, CONRADUS URSPERGENSIS ad A. 1057. pag. 168.

Henrici IV. tutrice & matre, Sueviae Ducatum requirens, tulit repulsam. Illa enim, neglectis mariti defuncti promissis, filiam suam Mathildam Rudolpho, Rheinfeldae Comiti, in matrimonium dedit, generoque huic suo Ducatum Sueviae, praeterito Bertoldo, A. 1057. commisit, (f) atque triennio post, ut repararet injuriam, Ducatum Carinthiae Bertoldo concessit. (g)

§. V.

Carinthia veteris Norici pars, ut & Marchia Veronae, Bavarici Ducatus provinciae seculo X. censebantur.

Otto I. Germaniae Rex, Regnum Italiae A. 952. Germanico jungens, Marcam hanc ab Italiae regno avulsit, (h) Bavariaeque

Carin-
thia
Ducatus
& Mar-
chiae Ve-
ronae.

F 3

(f) HERMANNUS CONTR. ANNALISTA SAXO, CHRONICA S. PANTALEONIS ad A. 1057.

(g) HERMANNUS CONTR. ad A. 1060. „Conradus, qui Carentanis solo nomine „Ducis praefuit, moriens locum dedit: cujus Ducatum Bertholdus „Suevigena accepit.„ JOH. CHRISTOPHOR. PESLERUS, in *serie Ducum Carinthiae*, Hermanno male opponit LAMBERTUM SCHAFNAB. qui ad A. 1058. Conradi Ducis mortem refert.

(h) CONTINUATOR REGINONIS ad A. 952. & ex eo ANNALISTA SAXO apud ECCARD. *Scriptor. Germ.* Tom. I. col. 281. seq. ubi: „Berengarius „Italiam iterum dono & gratia Regis accepit regendam. Marca tantum „Veronensis & Aquilejensis excipitur, quae Henrico fratri Regis „(Bavariae Duci) committitur.

adjecit. Avulsione hac vetera illa duo contra Germanos propugnacula Italiae, Veronensis & Aquilejensis Marcae, inverso jam ordine, Germanica contra Italos propugnacula evaserunt. At circa A. 976. Carinthia cum Marcis his, a Bavariae Ducatu distracta, Duces peculiare accepit; (i) atque a Caesaribus Germanico Principi semper fuit commissa.

Anno 996. Otto Conradi, Ducis Franciae Orientalis, & Luitgardae Ottonis I. Imp. filiae filius, Gregorii V. Papae pater, Marcam Veronensem servavit, ut Annales Hildesheimenses (l) loquuntur. Otto *Carentanorum Dux & Veronensium Comes*, ab Henrico II. Rege Rom. ut Germanis auxilium ferret, A. 1002. in Italiam missus est. (m)

Anno 1017. Adelpetro (Adalbero) *Dux Marchiae Carentanorum* in Judicio fedit. (n)

A. 1047. *Marchiam Veronensem* ab Henrico III. Imp. accepit Guelphus III. Cunigundae, quae Azoni Estensi nupsit,

(i) Prima sane Karentanorum Ducis A. 977. memoria occurrit in Ottonis II. Imp. diplomate, Aquilejae Patriarchae dato, ap. UGHELL. *Ital. sacr.* Tom. V. col. 46.

(l) LEIBNITII *Script. Brunsv.* Tom. I. p. 721.

(m) DITMARUS Lib. V. ap. LEIBNIT. loc. alleg. p. 370.

(n) MURATORI *Antiquit. Ital.* Tom. I. p. 170.

frater. (o) Obiit Guelfus hic A. 1055. improlis (p) successorem
nactus Conradum, qui circa A. 1058. mortuus est, cui Bertoldus
noster in Ducatu & Marchia A. 1060. Henrici IV. Imp.
destinatione successit. (q)

§. VI.

Sed Bertoldina Carinthiae Ducatus & Marchiae Veronenfis Zaringis
ablatus.
epocha vix tredecim per annos duravit.

Seniori quidem Bertoldi I. filio, Bertoldo, non modo
succedendi spem fecerat, sed & patre petente Ducatum
administrandum jam concesserat Imperator; & tamen fidem.
patri filioque datam deinceps sefellit.

Quum enim discordia ejus cum Saxoniae proceribus
A. 1073. erupisset in bellum, animus ejus a Bertoldo nostro
alienari visus est. Caesar cum sororio suo, Rudolpho, Duce

(o) ABBAS URSPERG. Chron. pag. 210. & MONACHUS WEINGART. in
LEIBNIT. Scriptor. Tom. I. pag. 784. Ceterum in Veronenfi Marchia
comprehensus quoque fuerat Tarvisinus Comitatus, ab oppido Tarvisio
nomen qui traxit; unde Marchia Veronenfis quoque subinde *Tavisia*
nuncupatur. MURATOR. Scriptor. Rer. Ital. Tom. X. pag. 70. Ducatus
Carinthiae, uti Bavaricus, Saxonicus, Lotharingicus, singuli suam
Marchiam, quandoque plures habuerunt.

(p) Origines Guelficae LEIBNITII &c. Tom. II. pag. 233.

(q) HERM. CONTRACT. ad A. 1060. apud PISTOR. Tom. I. pag. 299.

Suevorum, per aliquod tempus discordiam aluerat, quam Agnes mater, inter filium generumque media, utcunque sopivit; donec nimia Henrici IV. in levissimum quemque hominem propensio plerorumque Procerum animos ab eo alienasset. (r)

Tum vero & aemulatio vetus, quam Sueviae Ducatus, Bertoldo ereptus, inter Rudolphum & Bertoldum excitaverat, imminui coepit. Utrique factus est Caesar exofus. Hic suspitionum & diffidentiae plenus Marchiam Veronae, Italiae clavam, una cum juncto ei Carinthiae Ducatu, turbis cum Gregorio VII. Pontifice ortis, Marchioni sibi addicto, committendam esse, consilio politico arbitratus est. Abstulit ergo Bertoldis Ducatum cum Marchia, (s) eosque Marquardo Eppensteinio, Adelberonis Ducis filio, (t) consanguineo suo, commisit, quod A. 1073. factum esse comperimus.

§. VII.

(r) BERTOLDUS CONSTANT. ad A. 1073. „Rudolfus Dux Alemanniae & „Bertolfus Dux Carinthiorum & Welfi. Dux Bajoariae, a Rege Henrico „discesserunt: quia aliis subeuntibus consiliariis, suum consilium apud „Regem non valere perspexerunt.

(s) LAMBERTUS SCHAFFNABURG. ad A. 1073. FROELICH *Archontolog.* Cap. II. pag. 24.

(t) ANNALISTA SAXO ad A. 1057. & qui eum sequitur, CONRADUS URSPERG. ad A. 1074. novum Carinthiae Ducem Ludolphum vocant consanguineum Caefaris;

§. VII.

Idem fatum jam triennio ante expertus est illustris Dux Otto, ex Comitibus de Northeim, cui Bavariæ Ducatum Imperator ademittit. Otto Ducatu privatus, titulum tamen Ducis servavit. (u) Eodem modo Bertoldus pater, & filius ejus Bertoldus, Ducis titulum, amisso quoque Ducatu cum Marchia, retinuerunt. (x)

Manente
eis Du-
cum Ti-
tulo.

Caefaris; sed Luitolfum hunc, Marquardi filium, A. 1077. demum patri in Carinthiæ successisse Ducatu, docuit FROELICH in *Archontologia Carinthiæ* pag. 24. Ulricus, Marquardi quoque filius, a Monachis Sangallensibus A. 1077. electus est Abbas & ab Henrico IV. confirmatus. Conf. BRUSCHII *Chronologia Monasterior. Germ.* pag. 419. VALVASOR in *Topographia Carinthiæ* pag. 2. periodum hanc Præfecturæ Carinthiacæ octavam & Zaringicam vocat.

(u) LAMBERT. SCHAFFNABURG. ad A. 1070. sqq. BRUNO in *Histor. Belli Saxon.* pag. 106. CHRON. MONASTERII MELLICENSIS Anno 1071. in HIER. PETZII *Scriptorib. Rev. Austriac.* Tom. I.

(x) Fallitur OTTO FRISING. Lib. I. c. 9. & post eum ANONYMUS *fragmenti historici* apud URSTISIUM auctor, pag. 84. scribentes, Bertoldos Duces fuisse dictos, nullum licet unquam habuerint Ducatum, „nisi quis „ Ducatum esse dicat Comitatum inter Juram & montem Jovis: vel a „ Ducatu Carentano, quem nunquam habuerunt, Ducis eos nomine „ honorandos contendat. „

Carentanum Ducatum per totos 13. annos rexere Bertoldi, quod ignoravit Otto Frising. & qui eum secutus est, Albertus Arg. Omnes

Scriptores & Chartæ titulo hoc eos ornarunt; nisi quod Burckhardus ineunte sec. XIII. S. Galli Monachus, (y) quod Abbatiae huic arma intulerant, Bertoldis infensus, eos appellat *Marchiones*.

Titulus hic in Marchiae Veronensis, à Bertoldo I. administratae, memoriam filio ejus natu minori, Hermanno I. adhæsit; qui BERTHOLDO CONSTANTIENSI (z) teste, Cluniaci Anno 1074. decessit. Enimvero quid usitatus, quam ut pater, Ducatus & Marchionatus possessor, dignitatum suarum nomina inter filios dividat? Quid frequentius, quam ut principes viri, dignitatibus amissis nomina tamen earum sibi semper conservent?

Lambertus Schaffnaburgensis, qui hæc omnia exponit & vidit, Bertoldum, amisso Ducatu, vel simpliciter *Ducem*, vel *Ducem Carentinorum* constanter appellat. Altorfensibus in Suevia Guelphis, Zaringorum amicis, qui folium Imperii deinceps affectarunt, axioma Ducale ab administrato quoque aliquandiu Carinthiae Ducatu adhæsit; quum ante in Dynastarum modo & Comitum classe censerentur.

---

illas terras inter Juram & montem Jovis, quas Conradus Dux Zaringiae ejusque filius Bertoldus IV. & nepos Bertoldus V. tenuerunt, Comitatum appellat, quæ splendidum Ducatum magnamque Transjurani Burgundiae Regni partem composuerunt. Add. FROELICH *Archontologia Carinthiae* pag. 3.

(y) *De Casibus Monasterii S. Galli*, Cap. VII. in *Scriptoribus Rer. Alem.* GOLDASTI Part. I.

(z) *Chron.* ad A. 1074.

§. VIII.

Atrocitatem injuriæ, Bertoldo illatæ, denique fenserat Bertoldi I. Acta A. 1073. Cæsar, atque hinc Hartesburgi apud Saxones, ubi Bertoldus eum adiit, variis sermonibus animum ejus demulcens, persuadere ei studuit, Marquardum, quem ineptissimum hominem vocavit, se inscio, Principibus insciis, invasisse Carinthiam, nihilque adeo de jure suo amisisse Bertoldum. Petit ergo ab eo Cæsar, ut cum Episcopis Citicensi & Osnabrugensi se ad Saxones conferat, illosque ad pacem inducat. Bertoldus ad hoc negotium præ aliis idoneus fuit; vir summæ prudentiæ & popularis eloquentiæ, ut LAMBERTUS testatur. (a)

Ille Cæsaris astutiam licet optime nosset, ejus tamen satis fecit petito. Saxones ad omnia erant proclives, si arces, in Saxonia exstructas destrueret Cæsar; qui petatum pertinaciter recusavit; unde omnis pacificatio facta est irrita. Ab eo tempore communia cum Rudolpho, Sueviæ Duce, Cæsaris affine & adversario, consilia agitavit Bertoldus.

Amicitiae vinculum matrimonio robóratum. Filius Bertoldi filiam Rudolphi Agnetem duxit uxorem. Inter hæc Regengerus

G 2

(a) LAMBERT. SCHAFFNAB. ad A. 1073.

quidam, Cæsaris familiaris, Rudolpho & Bertoldo Ducibus detulit, à Cæsare vitæ eorum insidias strui. Delatio, seu vera, seu ficta, movit eos, ut de Cæsare deponendo agerent consilia, quæ tamen obstinationibus atque promissis Henricus aliquamdiu avertit. Eventus hi sunt Anni 1073, quo Ducatus Carinthiæ Bertoldo ereptus. Neque tamen Bertoldus atque Rudolphus consilia hæc agitaverant soli. Moguntinus, Colonienfis, Argentinensis & Wormatiensis Præfules; Bavarici, Lotharingici & alii Duces junxerant sua. (b)

§. IX.

Acta A.
1075.

Anno 1075. Gregorius VII. Rudolpho Sueviæ Duci, & Bertoldo nostro literas scripsit, quibus eos, ne simoniæ reos recipiant, hortatur. (c) In literis his *carissimum D. Petri filium* appellat Rudolphum. Tum vero novi quoque in Saxonia motus quum fuissent exorti, Saxones denuo legatos ad Rudolphum &

(b) LAMBERT. SCHAFFNAB. ad A. 1074.

(c) Lib. II. *Epistolarum Gregorii VII.* n. 45. in ACTIS CONCIL. Tom. X. & PAULUS BERNRIEDENSIS in *Vita Gregorii VII.* Cap. 39. apud MABILLON *Vita Sanctor. Ord. S. Benedict.* Sec. VI. Part. II. pag. 422. & MURATOR. *Scriptor. Rer. Italicar.* Tom. III. pag. 326. HUGO FLAVINIACENSIS Part. II. *Chron. Virid.* apud LABBEUM *Bibl. nova Msit.* Tom. I. pag. 211.

Bertoldum Duces, opem eorum contra Cæsarem imploratos miserunt. Sed quum paulo ante cum Cæsare in gratiam rediissent, arma sua cum eo contra Saxones junxerunt.

Hi victi & ad Unstrutum prostrati sunt. Sed nescio qui factum, ut Rudolphus atque Bertoldus ex proeliis reversi, animum mutarint; contra Saxones non amplius se pugnatos professi.^(d) Novæ ergo Henrici Cæsaris expeditioni, quam mense Octobri ejusdem anni in Saxoniam susceperat, neuter accessit; sed habito cum Saxonibus consilio, denique perfecerunt, ut hi discedentes à bello, Henrici Regis potestati se permitterent; Rex vero copiis dimissis, Saxones in gratiam reciperet. Multos ex illis tum per Germaniam distributos, & Principibus hinc inde in custodiam traditos vixisse, retulit BRUNO.^(e) Unde in Charta donationis, Monasterio S. Blasii eo tempore factæ, quam Henricus V. Imp. Anno 1125. Argentinæ confirmavit,^(f) plures Saxoniae Principes cum *Rudolpho Duce de Rinvelden, & Bertoldo nostro Duce* occurrunt.

G 3

^(d) BRUNO *de Bello Saxonico* apud FREHER. Tom. I. pag. 194. ANNALISTA SAXO ad A. 1075.

^(e) Loc. alleg.

^(f) HERRG. Tom. II. pag. 138.

§. X.

Deficit
ab Hen-
rico IV.
Imp.

Anno 1076. in Procerum Conventu, (g) de pace concilianda deliberantium, primo iterum loco Rudolphus, Dux Suevorum, Welfus, Dux Bajoariorum, & Bertoldus, Dux Carentinorum, nominantur, qui haud diu post Ulmæ ejusdem rei causâ convenerunt, de publica quiete semper solliciti; nondum tamen Cæsaris hostes aperti. (h) Eodem hoc anno Cæsar Rudolpho & Bertoldo Ducibus, quos præ cæteris habebat contrarios, graves insidias fruxit; (i) unde hi Anno 1077. non tantum Regi petenti denegarunt auxilia, (l) sed & in Italiam profecturo aditus omnes clauferunt, ut ab introitu eum prohiberent. Via tamen per Burgundiam Transjuranam sumta in Italiam pervenit Cæsar, ibique cum Gregorio VII. reconciliatus; brevi post denuo ejus factus est hostis. Germani ergo à Pontifice instigati, Rudolphum, Sueviæ Ducem, Anti-Cæsarem elegerunt; (m) Bertoldo nostro electionem promovente; qui Rudolpho constanter adhæsit. Rudolphus in Regem electus, solennem Gregorio VII. Pont.

(g) BERTHOLD. CONSTANT. A. 1076.

(h) LAMBERTUS loc. alleg.

(i) BRUNO de Bello Saxonico pag. 196.

(l) CHRON. CITIZENSE apud PISTOR. Tom. I. pag. 1144.

(m) BERTHOLDUS CONSTANT. & ANNALISTA SAXO. ad A. 1077.

nuntium destinavit, plura ei promittens, quorum in fidem filium ipse suum Rudolphum, ut & Ducis Bertoldi filium, obsides Gregorio obtulit. (n)

§. XI.

Cæsar, plenus irarum, Bertoldi nostri terras invasit, & Comitatum Provinciale Brisgovix, (o) ab eo huc usque possessum, Wernhero II. Episcopo Argentinensi, strenuo affectæ suo, qui Monasterium Hirsaugiense, refractarium Cæsari, evertere voluerat, donavit. (p)

Cæsaris
vindicta.

(n) Conf. Oratio Gregorii VII. in Concilio Romano habita Anno 1080. in ACTIS CONCIL. Tom. X. pag. 383. & PAULUS BERNRIED. Cap. 107. apud MABILLON *Vitæ Sanctor.* Sec. VII. Part. II. pag. 346. ut & HUGONEM FLAVIN. *Chron. Virid.* Part. II. apud LABBEUM *Bibl. nova Mscta* Tom. I. pag. 223. Idem postea repetitum est in Concilio Würzburgensi, eodem hoc anno a Legatis Gregorii VII. Pont. habito. ACTA CONCIL. loc. alleg. pag. 385.

(o) Comitatus hic in Brisgovicis septem Chartis seculi XI. apud HERRG. occurrit.

(p) Autographum donationis, Anno 1077. factæ, aurea bulla munitum in Episcopali Tabulario extat Tabernis Alfaticis. Vid. infra in Landgraviatu Brisgovix.

Fallitur PESLERUS in *Serie Ducum Carinthiæ* §. 9. existimans Bertoldum I. avitis quoque & patrimonialibus terris fuisse spoliatum, quum Comitatus ille, quo eum Imperator exuerat, ipse Comitatus Provincialis Brisgovix fuerit.

Ita Bertoldus, Ducatu Carinthiae & Marchionatu Veronae, Anno 1073. & Landgraviatu Brisgoviae Anno 1077. privatus, in possessione Dominiorum & Dynastiaram permanfit, quas avito & patrimoniali, adeoque hereditario jure possederat; quibus Cæsar eum privare non aufus est. Infelix hic annus vitæ ejus quoque fuit fatalis.

§. XII.

Bellum
S. Galli.

Tum temporis quoque bellum gefsit cum Udalrico III. S. Galli Abbate, Marquardi illius, cui Carinthiae Ducatum, Bertoldo ablatum, Cæsar commiferat, filio, qui Henrici IV. partibus contra Rudolphum Suevum & Bertoldum nostrum adhæfit. In bello hoc expugnatis Zimbre & Wisneck Castris, bona S. Galli per Brisgoviam & Silvam Nigram univerfa Bertoldus occupavit. (q)

Cænob.
Weil-
heim.

Neque tamen tot inter turbas civiles Bertoldus oblitus fuit rerum facrarum. Weilhemii enim apud Suevos, in Tractu Teccensi

(q) BURCKHARDUS de *Casibus Monasterii S. Galli* Cap. VII. apud GOLDASTUM *Scriptor. Rerum Aleman.* Tom. I. pag. 68. & GALLUS OEHEMIUS in *Chron. Mfct. Angiæ Divitis* ad A. 1077. Uterque Scriptor Bertoldum I. Carinthiae Ducem & filium ejus Bertoldum II. *Marchiones*, non *Duces*, adpellat. Burcardus vixit sub Frid. I. Imp.

Teccensi Monasterium Ordinis S. Benedicti condidit, in quod focios ex Hirfaugienſi Cœnobio recepit. Donatio a Bertoldo *apud villam Neckergaugiæ Wilhelm* facta. (r)

§. XIII.

Bertoldus I. deceſſit Anno 1077. in Caſtro Lyntberg, (s) ^{Mors Bertoldi.} ſepultus Hirfaugiæ. (t) Multi eum appellant *Barbatum*; (u) ſed quo auctore, ignoro.

(r) Vid. *Cod. Dipl. A. 1112.*

(s) TRITHEMIUS in *Chron. Hirſaug. A. 1077.* ait, eum in quodam ſuo Caſtro *Lyntberg*, naturaliter munito, obiſſe. Caſtrum hoc in Tractu Teccenſi, ubi plures arces Bertoldinæ, ſitum fuiſſe videtur. HERZOGIUS in *Chron. Alſat.* aliique plures Limpurgum Briſgoviæ ad Rhenum huc trahunt. Adde CONRADUM URSPERG. A. 1077. CHRON. CONSTANT. apud PISTOR. pag. 666.

(t) CHRONOGRAPHUS SAXO, CHRONICON S. PANTALEONIS & CONRADUS URSPERGENSIS ad A. 1077. Bertoldum ex dolore diem obiſſe dicunt, delirio correptum, quum late omnia vaſtari ab Henrico Imp. videret. Tempus mortis ejus plerique Scriptores, Annaliſta & Chronographus Saxo, Conradus Urſperg. Fragmentum historicum Alberti Arg. & Joh. Trithemius in A. 1077. rejiciunt. Solus Bertoldus Conſtantienſis ad Annum 1078. refert.

(u) GUILLIMAN. *Habsb. Lib. IV. Cap. III. pag. 203.* CHRON. FRIBURG. pag. 4. CRUSIUS in *Annal. Suev. Lib. VII. Part. II. Cap. III. pag. 219.*

Chara-
cter.

Morte ejus Germania Principem magnæ auctoritatis amisit; qui, amisso quoque Carinthiæ Ducatu, primores inter ubique comparuit; formidabilis Cæsari. In magna constitutus fortuna dignus sane fuit majore, quam tamen semper adversam expertus est. Enimvero inter ardentibus illas Imperii & sacerdotii lites quid speraret Bertoldus, vir pacificus, nec infensus Aulæ Rom. quam detestatus est Cæsar, bonam causam male defendens, & inter corruptos aulicos ac assentatores munera ac dignitates partitus, quas indignis frequentius, quam dignis, contulerat.

§. XIV.

Uxores.

Bertoldo I. duæ tribuuntur uxores, Richwara & Beatrix. „Dux Bertholdus primus cum thori sui consorte Domina „Richwara,, in Charta Anno 1112. legitur, qua nepotes eorum Bertoldus III. & Conradus Duces, parentum & avorum suorum donationes, Monasterio S. Petri, in Burgundia, Brisgaugia & Neckergaugia factas, denuo confirmarunt. (x) Richwaram stirpis incertæ GUILLIMANNUS, (y) sed PISTORIUS (z) Marchionissam Carinthiæ, sine idoneo teste, appellat. Beatricis

(x) *Codex Dipl. A. 1112.*(y) *Habsburg. Lib. V. Cap. I. pag. 223.*(z) *Tab. Genealog. Zaringiæ Ducum, quam MANLIJ Chron. Constant. adjecit, quod extat Tom. III. Scriptor. Rer. German. PISTORII ad pag. 742.*

stirps perantiqua & nobilissima est. Fridericus II. Lotharingiæ Mosellanicæ Dux, Theodoricus Ducis filius, Anno 1033. defunctus, ex conjugè Mathilda filias habuit *Beatricem* & *Sophiam*. (a) *Beatrix* nupsit Bonifacio Atestino, Tusciæ Marchioni, mater facta Mathildis, Tusciæ Comitissæ. *Sophia* vero, Comitissa Barri, uxor fuit Ludovici, Comitis Moncionis & Montisbeliardæ, ex quo matrimonio præter Theodericum, Montisbeliardæ & Phirrei Comitum factorem, (b) Fridericus Comes Barri & Moncionis, atque *Beatrix*, Bertoldi nostri uxor, prodierunt. Exponit hoc BERTHOLDUS CONSTANT. ad Annum 1093. quo *Sophia* decessit: „ Nobilissima, inquit, Comitissa *Sophia*, vidua Ludovici Comitis, „ mater piæ memoriæ *Beatricis* Ducis & Friderici Marchionis, „ in senectute bona, cum jam multos filiorum videret, diem „ clausit extremum. „ Ne vero de *Beatrice* Ducissa remaneat dubium, adde eundem Bertholdum Constantiensis ad Annum 1092. ubi obitum *Beatricis* refert; quam vocat sororem Friderici Marchionis, & uxorem quondam Bertoldi Ducis. Restat, ut probemus hanc *Sophiam* eam ipsam esse, de qua GENEALOGUS S. ARNULPHI loquitur. Bertholdus Constant. de Adelheidæ,

H 2

(a) *Genealogia S. Arnulphi* apud DU CHESNE *Script. Rev. Franc.* Tom. II. pag. 643.

(b) Vid. *Alsat. Illustr.* Tom. II. *Tab. genealog.* ad pag. 609. & pag. 617.

Taurinensis Comitissæ, hereditate scribens, memorat, eam pertinuisse ad filium Friderici Marchionis, ex nepte Dominae Adelheidæ susceptum. Fridericus autem Marchio filius erat Dominae Sophiæ & Ludovici Comitis; quæ matertera erat Comitissæ Mathildis, cujus Dominum id est, maritum vocat Ducem Guelphonem.

EN STEMMA:

Fridericus I. Lotharingiæ Mosellanicæ Dux, conditor
Castri Barr. SIGEBERT.. GEMBL, ad A. 945.

Theodericus Lotharing. Mosell. Dux.

Theodericus II. Dux † 1033. WIPPO. Ux. Mathildis Sueva

Beatrix, ux. Bonifacii Atest.
Marchionis Tusciæ.

Sophia, Comitissa Barri, ux.
Ludovici Comitis Moncionis
& Montisbeliardæ.

Mathildis Tusciæ Comitissa
† 1115. Uxor Welphi,
Ducis Bavaricæ.

Beatrix uxor Bertoldi I.
Ducis Zarjng. † 1091.

Fridericus Marchio,
Comes Moncionis
† 1091.

§. XV.

Plures Bertoldo I. liberos Tabula Genealogica, Chronico Filii Constantiensi apud Pistorium inserta, assignat; ex quibus nos Bertoldum II. Ducem, Hermannum Marchionem & Gebhardum, Episcopum Constant. notamus.

ANNALISTA SAXO & ABBAS URSPERG. (c) Bertoldo, Carinthiæ Duci, filium ejusdem nominis tribuunt. Hermannum autem, qui Cluniaci obiit, factorem Badæ Marchionum, BERTHOLDUS CONSTANT. filium quoque Bertoldi Ducis appellat. (d) Tituli cum opibus patris inter Bertoldum & Hermannum divisi sunt. Senior Ducis, junior Marchionis elogio inclaruerunt. Uterque lineam suam propagavit, atque opes extendit. Linea Ducalis per Burgundiam & Arelatense Regnum, sed breviter duratura, se diffudit. Marchica durat hodieque, & ad Orientem latius se extendisset, nisi Carolus Andegavenfis florentissimum Juvenem, Fridericum, pium & innocentem, A. 1268. neci dedisset. De Duce, qui filius senior Bertoldi I. fuit, acturus sum, postquam de Gebhardo, natu minore, nonnulla differuero.

H 3

(c) Chron. ad Annum 1057.

(d) Anno 1074.

§. XVI.

Gebhardus
Episcopus
Constant.

Gebhardus, Episcopus Constantiensis, appellatur *Bertoldi Ducis filius* à BERTHOLDO CONSTANT. Hermanni Contracti Continuatore. (e)

Bertoldum nostrum heic intelligi, adeoque Gebhardum fratrem fuisse Bertoldi II. & Hermanni Marchionis, idem Auctor testatur; (f) fratrem eum vocans Bertoldi illius, qui A. 1092. a Suevis, Henrico IV. Imp. contrariis, creatus est Dux. In Charta quoque Bertoldi IV. de A. 1152. (g) *Gebhardus Episcopus* avi ejus, id est, Bertoldi II. frater memoratur. Gebhardus hic doctrina & moribus celebris A. 1083. Monachus Hirsaugiensis, (h) sub celebri illo Abbate Guilielmo, atque anno sequenti ex Monacho in Episcopum Constantiensem electus, & a fratre suo, nec non a Guelfone Bavaro, cum magnis copiis in urbem Constantiam introductus est. (i)

(e) Ad Annum 1084.

(f) Ad Annum 1092.

(g) Apud SCHANNAT. *Vindem. Liter.* pag. 163.

(h) CHRON. HIRSAUG. ad A. 1083. edit. Francof. Part. II. pag. 78.

(i) BERTHOLD CONSTANT. ad A. 1084. CHRON. CONSTANT. apud PISTOR. p. 742. ponit A. 1085. CONRADUS, San-Blas. Monachus, *Chronici Burglensis* auctor, *Gilbertum* eum vocat. Editum hoc Chronicon à Rev. Patre RUSTENO HEER, & junctum *Anonymo ejus denudato*, vid. pag. 368.

In Concilio Mogunt. anni seq. præfente Henrico IV Imp. Gebhardus hic, ut Episcopatus Constant. in vafor, cum Hermanno Anti-Cæfare fuit proscriptus. (l)

In magno illo schismate Imperii & sacerdotii Pontificum Roman. partes defendit. Unde A. 1089. ab Ottone, Episcopo Ostiensi, Sedis Apostolicæ per Germaniam legato, (m) consecratus fuit Presbyter cum aliis Clericis, quos inter quoque Bertholdus Constantiensis, Chronographus ille, toties a nobis testis productus. Basileensis vero, Argentinensis, aliique ad Rhenum Episcopi Cæfareas partes tum fuerant secuti. Decretalis Urbani II. Epistola in Concilio Romano Anno 1089. in *Actis Conciliorum* (n) hoc docet. Unde à Baronio vir apostolicus nominatur A. 1100. quo Apostolicam legationem Paschalis II. confirmavit Gebhardo. Hic A. 1092. electionem fratris sui, Bertoldi II. in Ducem Sueviæ promovit; quæ a *Principibus Alemanniæ*, ut BERTHOLDUS CONSTANT. (o) scribit, incio & invito Imperatore est facta.

(l) GALLI OEHEMII *Chron. Monasterii Augiæ Div. Mfct.*

(m) Qui dein factus Pontifex Rom. Urbanus II.

(n) Tom. X. Labb. pag. 444.

(o) *Append. ad Herm. Contract. A. 1092. Fragmentum Vrflif.* ad h. A. scribit:
 „ Principes Alemanniæ ad defensionem Ecclesiæ unanimiter convenerunt,
 „ sibi que ad hoc negotium exequendum fratrem Gebhardi, Constantiensis

Anno 1093. VI. Kalend. April. Popponem Metensem Episcopum; Kalendis Augusti vero Monasterium San-Petrinum Silvæ Nigræ consecravit.

Eodem anno, Gebhardi consilio habitus est apud Ulmam conventus, quo Welphus & Bertoldus Duces, aliique earum partium principes compactum in duos annos contra Henricum IV. Imp. iniverunt.

Anno 1094. magnam Constantiæ Synodum celebravit, pro reformanda disciplina Ecclesiæ, cujus Acta BERTHOLDUS (p) descripsit.

Anno 1108. novam Abbatia San-Blasianæ Ecclesiam, quæ hodieque subsistit, dedicavit. (q)

Decessit Gebhardus Anno 1110. (r) postquam per XXVI. annos Ecclesiam Constant. varia inter fata rexisset; bis ex ea
per

„ Episcopi, Bertoldum de Zeringen, Ducem totius Sueviæ constituerunt,
„ qui nondum aliquem Ducatum habuit, etsi jam dudum nomen Ducis
„ habere consuevit.

(p) Anno 1094. *Acta Conciliorum Labbei* Tom. X. pag. 497.

(q) *Chron. S. Blasii* OTTONIS de S. BLASIO, quod periit; ex quo multa
excerpsit CASPAR. I. Abbas S. Blasii in *Orig. San-Blasianis* Mss.
Addatur Cod. Mset. San-Blasianus, cui Tit. *Ordo Operis Dei*.

(r) In anno mortis Gebhardi & in annis regiminis ejus variant scriptores.
MANLIUS in *Chron. Episcop. Constant.* apud PISTOR. & MABILLON *Annal.*
Benedict.

per Cæsareanos ejectus; (s) quin etiam A. 1107. a Paschali II. in Concilio Trecensi suspensus; quod illis confenserat, qui Mindensi Ecclesiæ Godescalcum obtruserant, quodque Archiepiscopum Magdeburgensem ordinaverat Henricum. (t)

§. XVII.

Filias num habuerit Bertoldus, ex Monumentis non Filia. liquet. Agnetem ei filiam tribuit PESLERUS, (u) quam Geysæ, Hungariæ Regi, nupsisse existimat. Legimus apud Bertholdum

---

Benedict. Tom. V. pag. 464. in A. 1110. conveniunt. CHRON. ELWANG. A. 1109. & BRUSCHIUS Annum 1116. ponunt. Huic assenserat MABILLON *Sec. VI. Benedict.* Part. II. pag. 801. sed verius in Annalibus rem prodidit.

- (s) Temporis hoc intervallo Gebhardus maximam partem in Brisgovia apud Bertoldum Ducem Zaringiæ vixit. Vid. *Gallia Christ.* Tom. V. col. 909.
- (t) *Concilior.* Tom. X. col. 755. ubi corrupte Guichardus appellatur. Paschalis II. Papæ Epistolas quasdam ad Gebhardum vid. in *Thesouro Anecdotor.* MARTENII Tom. I. col. 336.
- (u) *Historische Nachricht der Herzogen von Zähringen, in Hannover. Anzeige* A. 1751. XIV. Stück pag. 324.

Constant. quod soror Bertoldi Ducis, Hungariæ Regina, A. 1090 decesserit. Sed hæc fuit Rudolphi Anti-Cæsaris filia, adeoque soror Bertoldi illius Suevi, quem cum Bertoldis Zaringis Peslerus aliique permulti confuderunt; ut infra docebimus. Rudolphina hæc Gisela Ladislai I. Hungariæ Regis, conjux fuisse videtur; cui nuptiis secundis Adelheidis successit.

CAPUT

CAPUT II.
BERTOLDUS II.

AB ANNO 1077. USQUE AD ANNUM IIII.

§. I.

Filiorum Bertoldi I. maximus natus fuit Bertoldus II. Hereditas.
 qui patri in Titulo *Ducis*, (a) in Landgravii
 Brisgoviae dignitate, in Dynastiis Suevicis,
 Dominiis Brisgovicis & Ortenavicis, uti Hermannus II. in titulo
 Marchionis & in Ufgovicis, Creichgovicis, aliisque Franciae
 Orientalis terris successit. (b)

I 2

(a) STUMPFIIUS Marchionem eum semper vocat, non Ducem.

KIEFFERUS in Diss. de *Habsburgo-Austr. Domo* pag. 144. contendit,
 Bertholdum II. ob ductam in matrimonium Agnetem, Rudolphi Sueviae
 Ducis filiam, Ducis Zaringiae nomen Henrici IV. Imp. permisso, primum
 adhibuisse; quod omnibus circumstantiis rerum repugnat.

(b) Hermannus I. enim triennio ante patrem jam obierat Cluniaci.

Bertoldum II. filium Bertoldi I. fuisse, jam supra ostensum, (c) cui Henricus IV. Imp. vivo & volente patre jam Ducatum Carinthiae concessit; quem deinceps patri & filio abstulit.

§. II.

Ducatus
Sueviae.

Bertoldus hic A. 1077. una cum Bertoldo, Rudolphi Anti-Caesaris filio, ab eodem Anti-Caesare Papae Gregorio VII. oblatus est obses; (d) atque circa eadem fere tempora Agnetem, Rudolphi Anti-Caesaris filiam, duxit uxorem. Matrimonii hujus intuitu Suevicum Ducatum genero suo commisisse Rudolphum, auctor est OTTO, Frising. Episcopus. (e) „ Occiso Rudolpho, „ inquit, gener ejus Bertolfus Ducatum Sueviae, tanquam a focero „ sibi concessum, usurpat. „ At BERTHOLDUS CONSTANT. epocham hanc praeteriens silentio, Bertoldum II. Sueviae Ducem nonnisi A. 1092. factum esse scribit. (f)

Ottonem Frising. cum Constantiensi Bertholdo conciliaturus duas Suevici Ducatus, a Bertoldo II. administrati, epochas constituere cogitur; quarum prima ad tempus Rudolphi Anti-Caesaris, A. 1080. extincti, altera ad A. 1092. quo a Proceribus

(c) In Bertoldo I. §. XV. pag. 61.

(d) Conf. supra in Bertoldo I. §. X. pag. 55.

(e) *De gestis Friderici I.* Lib. I. Cap. VII.

(f) Verba ejus vide supra in Bertoldo I. §. XVI. pag. 62.

Sueviae in Ducem Bertoldus II. solemniter electus est, referenda. Duae porro transactiones, a Bertoldo nostro, cum Friderico Staufensi, cui Henricus IV. Imp. cum Agnete filia sua, Sueviae Ducatum contulerat, (g) initae, admitti deberent. Prior ante A. 1092. altera post hunc annum figenda. Nova enim electione non opus fuisset, nisi Bertoldus jam ante A. 1092. Sueviae Ducatui transactione cum Friderico Staufensi facta, renuntiasset.

Verum enimvero Bertholdus Constantiensis, tum temporis vivens, diserte enunciat, Bertoldum ante Annum 1092. nullum habuisse Ducatum, licet Ducis titulo uteretur. Bertholdus hic autem Ottone Frising. non modo antiquior est, (h) sed & rebus gestis, speciatim proelio Anni 1086. ipse interfuit; (i) illisque temporibus Constantiae vixit, cum Gebhardus, Bertoldi II. frater, Constantiensem Episcopum ageret; (l) Suevicarum & Zaringensium

I 3

(g) Epocham Ducatus Sueviae, Friderico Hohenstaufio collati, definire non licet. Henricus Imp. ipsi Rudolpho Anti-Caefari, hosti suo, generum videtur opposuisse Fridericum, quem BRUNO de Bello Saxonico jam A. 1077. Ducem adpellat, nisi proleptice scripsisse dixeris Brunonem. Tranquillam vero possessionem Ducatus diu non obtinuit Fridericus, cui post Rudolphi Suevi mortem cum Bertoldo filio ejus, & demum cum Bertoldo Zaringio nostro plures per annos colluctandum fuit.

(h) Bertholdus Constant. obiit A. 1110. Otto Frising. A. 1158.

(i) BERTHOLDUS CONSTANT. ad A. 1086.

(l) A Gebhardo presbyterum se ordinatum dicit ad A. 1084.

rerum quam maxime gnarus; Guelphicis Bertoldi II. & Gebhardi Episcopi partibus addictus. Nihil ergo eorum omisisse censendus est scriptor, quæ Bertoldi II. gloriæ infervire potuissent.

§. III.

Ottonis
Frising.
errores.

Otto Frising. autem a Bertoldi II. Ducis temporibus paulo remotior, in ipsa Bertoldi & Zaringensium historia non semel hallucinatus, interdum dubius hæret. Postquam enim Ducatum Sueviæ, quem Bertoldo II. genero Rudolphum Anti-Cæsarem concessisse vult, ab Henrico IV. Imp. in Fridericum Staufensem dixisset collatum, mox subjungit, „ne multis morer, „ (Fridericus) Bertolfum tandem pacem petere coëgit, quod „ tamen quidam sub filio suo Friderico factum tradunt. „ Ignoravit ergo Otto Frising. novam illam Bertoldi II. electionem, quam A. 1092. contigisse indubium est. Ignoravit transactionem, quæ post Annum 1092. evenit; incertus, an res sub Friderico I. Duce, an sub ejus filio Friderico Lusco evenerit.

Idem Otto Frisingensis Bertoldos Zaringios, nunc Carinthiæ, nunc Sueviæ Ducatum possessores, nunc in Rectoratu Burgundiæ ab ipsis Imperatoribus constitutos; titulum Ducalem falso sibi arrogasse, eosque nullum unquam habuisse Ducatum, perscribere ausus est. (m)

(m) De *Gestis Friderici I.* Lib. I. Cap. IX. De errore hoc fusius supra in Bertoldo I. §. VII. p. 49. Erravit quoque Cap. VIII. ubi Lemannum Lacum

Nec mirandum profecto, si Gibellinis partibus addictus Otto Bertoldis, Guelficas plerumque partes secutis, fuit iniquus. Fuit enim Conradi III. Imp. frater uterinus, Friderici I. Imp. patruus.

His probe perpensis, pronuntiare non dubito, OTTONEM FRISING. virum alias egregie doctum, Bertoldum II. Zaringiae Ducem, cum Bertoldo, Rudolphi Anti-Cæsaris filio, præcipitanter confudisse; quod aliis quoque junioribus non paucis evenit, (n) nominis similitudine deceptis.

§. IV.

Rudolphum Anti-Cæsarem filium habuisse Bertoldum, PAULLUS BERNRIEDENSIS (o) aliique scriptores (p) disertè

Bertoldus Rudolphi Anticæsaris filius,

fluvium appellat, imo cum Lemago flumine aperte confundit, quod prope Turegum ex Turicensi lacu profluit. Sic etiam ignoravit Otto tertium Episcopatum, quem A. 1156. Fridericus I. Imp. pro Comitatu Burgundiae Bertoldo IV. concesserat. Ipsum Burgundiae Regnum a Rudolpho III. Rege Imperatori Henrico, Conradi filio, testamento relictum fuisse scribit, & Rainaldum, Burgundiae Comitem, Friderici I. Imp. focerum, omne hoc regnum tenuisse falso asserit Lib. II. *de Gest. Frid.* I. Cap. XXIX.

(n) Otto Frising. in errorem induxit AVENTINUM *Annal.* Lib. V. VIGNIERIUM *Chron. Burgund.* ad A. 1077. aliosque.

(o) *Vita Gregorii VII.* apud MABILLON *Acta Sanctor. Benedict.* Sec. VI. Part. II. pag. 453.

(p) BERTHOLDUS CONST. ad a. 1090. & plures alii, quos infra ad A. MCXI. quo Bertoldus II. Zaringiae Dux obiit, allegamus.

testantur. Hunc pater haud dubie in Alemanniae Ducatu sibi successorem prae genero destinaverat Bertoldo. Sed quum filius firmatae nondum esset aetatis, datus ei forte fuit a patre tutor Bertoldus II. Zaringiae Dux, qui cum sorore ejus Agnete in matrimonio vixerat.

In errorem ergo inductus est Otto, ut crederet, ipsum Ducatum Sueviae a focero Rudolpho obtinuisse generum Bertoldum II.

Imo vero Bertoldus, Rudolphi filius, post patris sui mortem Sueviae Ducatum adversus Fridericum Hohenstaufium sibi vindicasse videtur, quantum ex historia illorum temporum colligimus. Annotat enim Constantiensis Chronographus ad A. 1084. (q) eundem Rudolphi Regis filium, a fautoribus Henrici IV. Imp. bello petitum esse, atque in Castro suo oppugnatum, sed a Suevis suarum partium obsidione liberatum.

Biennio

(q) BERTHOLDUS CONSTANT. ad A. 1084. scribit: „Nihilominus & Suevi ultra „ Rhenum Burgundiam cum expeditione profiscuntur, & quoddam „ Castellum Bertoldi Ducis, filii Regis Rudolphi, a fautoribus Henrici obsessum, viriliter eripuerunt. „ Rheinfeldam, quem Comitatum a patre hereditarium acceperat Bertoldus, vel aliud ex Ducatu Alemanniae in Helvetia castrum heic intelligendum videtur.

PESLERUS in *Hannoverische gelehrte Anzeigen* A. 1751. pag. 325. male haec Bertoldo II. Zaringensi tribuit.

Biennio post idem Sueviæ Dux Bertoldus cum Guelpho, Baviariæ Duce, in Bavariam cum exercitu profectus, Henricum Imp. Castellum quoddam Baviariæ obsidentem, adegit, ut institueretur colloquium, in quo diuturna regni discordia amice tandem componeretur. (r) Unde Bertoldum, post Anti-Cæsaribus, patris sui mortem, non tantum Sueviæ Ducis titulo usum, sed & Guelficæ factionis ope eum vel totum, vel ex parte tenuisse, colligimus. Idem Bertholdus Constantiensis, ejusdem Bertoldi mortem exponens, eum *Alemanniæ Ducem* appellat. Obiit nimirum A. 1090. medias inter turbas Germaniæ, ut verisimile est, cælebs. (s)

(r) BERTHOLDUS CONSTANT. A. 1086.

(s) BERTHOLDUS CONSTANT. ad A. 1090. ubi : „Heremannus..Met. Episcopus
 „ & Bertholdus Dux Alemanniæ filius Ruodolphi Regis, in fidelitate
 „ S. Petri, Majõ mense, diem extremum claufere.... Soror quoque
 „ præfati Ducis, Regina Ungarorum, eodem mense obiit.„ URSTISIUS
 per *filium* intelligi debere *generum*, annotavit in margine, sed falsam
 esse hanc conjecturam, vel solus Auctor apologiæ pro Henrico IV.
 pag. 219. nos docet, de Bertoldi hujus morte ita scribens : „Bertolf
 „ filius Rudolphi Regis quondam Saxonum in ipso juventutis suæ flore
 „ defunctus est.„ Adde Chronogr. Sax. Annales Hildesh. Chron. August.
 qui omnes Bertoldi hujus obitum ad A. 1090. referunt.

§. V.

Bertoldus Zaring. successor ejus.

Tum vero Suevi, ejus partibus addicti, in Bertoldum nostrum Zaringum, Bertoldi Suevi fororis maritum, qui etiam in Comitatu Rheinfeld. uxorio jure successisse traditur, (t) fuere proclives. Unde biennio post a Principibus Sueviæ solenni electione Dux fuit renunciatus; promovente rem inprimis fratre Bertoldi II. Gebhardo, Constantiensi Episcopo, de quo supra. (u) Ab hoc jam tempore Bertoldus II. Sueviæ Ducatum plures per annos obtinuit, & contra Henricum IV. Imp. ejusque generum Fridericum Staufensem armis foederibusque defendit. Iustitiam ille maxime coluit, atque paci & tranquillitati provinciæ summa cura prospexit. (x)

(t) STUMPF. Chron. Helvet. Lib. VII. Cap. 29.

(u) In Bertoldo I. §. XVI. pag. 62.

(x) BERTHOLDUS CONSTANT. ad A. 1093. haec annotat: „ Gebhardus ,
 „ Constantiensis Episcopus , & Apostolicae Sedis legatus, Welphonem
 „ Ducem Bajoariae per manus in militem accepit , sicut & proprium
 „ fratrem Bertoldum Ducem Allemanniae jam dudum fecit. Cum
 „ quibus & reliquis Alemanniae Principibus magnum Conventum apud
 „ Ulmam habuit, in quo Conventu firmissime laudatum est, ut Constantiensi
 „ Episcopo omnimode secundum statuta Canonum obediretur , & ut Duci
 „ Bertoldo & Comitibus secundum legem Alemannorum obsecundaretur.
 Idem Chronographus ad A. 1094. scribit: „ Welpho Dux Bajoariae

§. VI.

Post multa denique Bertoldi II. cum æmulo bella res ita Trans-
 transacta est, „ ut Bertolfus Ducatum exfestucaret, sic tamen, quod actio
 „ Turegum nobilissimum Sueviæ oppidum, a manu Imperatoris cum Frid.
 „ ei tenendum remaneret. Staufensi.

Transactionis hujus annum Scriptores diversimode ponunt.
 OTTO FRISING. hæc narrans (y) dubitavit, num sub Friderico-
 Hohenstaufio patre, an sub filio res istæ evenerint. (z)

Henricus IV. Imp. A. 1097. ex Italia in Germaniam rediit.
 Transactionis tempus ante reditum ejus constitui nequit. Post
 reditum Moguntiae in fine anni de pacanda Republica habuit

K 2

„ firmissimam pacem cum Alemannico Duce Bertoldo & reliquis
 „ Alemanniae Principibus initiavit, usque Bajoariam, imo usque ad
 „ Ungariam propagavit. Francia quoque Teutonica & Alsatia eandem
 „ pacem suis partibus se observaturas juramento decreverunt. Haec
 „ tamen Pax in Alemannia maxime invaluit, eo quod Principes ejus,
 „ quisque in sua potestate justitiam facere non cessaverit... Et praecipue
 „ Dux Bertoldus ad faciendam justitiam in Ducatu Alemanniae adeo
 „ exarsit, ut in observatione justitiae omnes praedecessores suos pene
 „ vicerit, & de hoc omnium ora pio rumore compleverit.

(y) De *Gestis Friderici I. Imp.* Lib. I. Cap. VIII.

(z) Fridericus Staufensis, gener Henrici IV. Imp. obiit A. 1105. Filius ejus &
 successor in Sueviæ Ducatu, Fridericus Luscus, A. 1147.

Conventum. Bavariae Ducatum restituit Guelfo, ita quidem, ut patri filius quoque succederet Guelfus ille, cum quo Mathildis Ducissa divortium fecit. Tum vero Bertoldus II. suam quoque cum Cæsare & genero ejus Friderico Hohenstaufio, transactionem super Sueviae Ducatu inivisse credendus est; compositis nempe Bavariae rebus, postquam Guelphus, Bertoldi amicus, cum Cæsare quoque reconciliatus fuisset. His omnibus probe consideratis, Bertoldinam transactionem ad A. 1098. reponimus.

Errat ergo CHRONICA AUGUSTENSIS, (a) quod ad A. 1094. multo magis TSCHUDIUS, (b) URSTISIUS, (c) GUILLIMANNUS, (d) OBRECHTUS, (e) qui ad Annum 1081. transactionem hanc figunt. HOTTINGERUS (f) omnium optime ad Annum 1097. eam retulit. KOELERUS (g) annum præterivit silentio.

(a) Apud FREHER. Tom. I. pag. 506.

(b) *Chron. Helvet.* Part. I. pag. 33.

(c) In margine ad Ottonem Frising.

(d) *Rev. Helveticar.* Lib. III. Cap. V. pag. 350.

(e) *Prodr. Rer. Alsat.* Cap. X. pag. 227.

(f) *Specul. Tigur.* vel *Antiquit. Turic.* pag. 31.

(g) *De Fatis Ducatus Alemanniae & Sueviae* Num. VIII. Secundæ editioni male adjectus est A. 1094.

§. VII.

Quicquid de tempore fit, Fridericus Staufensis Sueviæ Ducatum retinuit. Bertoldus II. advocatiam Imperialem Turicensem (*h*) hac compositione servavit; quæ advocatia non urbem modo, sed & omnem Turicensem Pagum vel Comitatum, ac ditissimas duas urbis Ecclesias, Collegiatam nempe & Abbatialem, (*i*) respexit.

Trans-
actionis
ratio.

Bertoldum II. non armis, sed pacis studio inductum, transactionem hanc inivisse, Otto Frisingensis ipse, ex Staufensi Domo natus, fatetur: „ Bertolfus, inquit, quamvis in hoc negotio „ Imperio simul & justitiæ cesserit, tamen strenuissimus ac „ fortissimus fuisse traditur.,,

K 3

(*h*) Advocatia hæc ab Imperio, non a Duce Sueviæ, pendeat, ut Richardus Imp. in Literis, A. 1262. Hagenoæ datis, testatur, Conradini Sueviæ Ducis conatus refutans. GUILLIM. *de rebus Helveticis* Lib. III. Cap. V. pag. 351.

(*i*) *Das grose Münster und das Frauen Münster.* Illud Carolus M. dotavit, hoc Ludovicus Germanicus instituit; illud Collegiata virorum, hoc Abbatia feminarum, cui jus telonei, eudendæ monetæ; Scultetum & Assessores constituendi jus competiit. HOTTINGER *Helvetische Kirchen-Historie* Tom. I. Lib. IV. pag. 368. 394. & 432.

LEU in notis ad SIMLERI *Regiment der Eidgenossenschaft* pag. 86.

Aberrat ergo a veritate sententia, quæ Bertoldum II. suis terris avitis & ipso Zaringiæ Comitatu (ita enim vocant) privatum esse, eundemque Comitatum ab Imperatore in Basileensem Episcopum Burcardum A. 1081. fuisse collatum arbitratur. (l) Burcardus, Cæsareas partes secutus, Comitatum *Harichingen*, in Buchsgovia situm, A. 1080. ab Imperatore accepit; quem cum Zaringiæ Comitatu confudit Herrgottus, ab exemplo Chartæ male descripto, ubi pro *Buchsgouue* legebatur *Brihsgouue*, deceptus. Sed & Zaringiam in voce *Harichingen* latere creditum est. *Herchingen* Buchsgoviæ vicum hodieque cognoscimus. (m) Soloduro vicinus Buchsgoviæ Pagus, Bucheckios agnovit Dynastas, qui Burgundiæ & Buchsgoviæ Landgravii dicti sunt; Episcopatus Basileensis Vafalli. (n)

Bertoldus II. ergo per sexennium tenuit Sueviæ Ducatum. Pater ejus Carinthiæ Ducatum per totos duodecim rexerat annos, quibus anni quidam Bertoldi II. quoque inclusi sunt. Conradus Burgundiæ Transjuranæ Ducatum per XXV. annos gubernavit, atque eundem filio suo Bertoldo IV. Anno 1152.

(l) HERRG. *Genealog. Habsburg.* Tom. II. num. 188. quem & secuti sunt alii.

(m) LEU *Helvetisches Lex.* in voce *Herchingen*.

(n) WURSTISEN *Basel. Chron.* pag. 45. sq. HAFNER *Solothurn. Schauplatz* Part. II. pag. 319. LEU *Lex. Helvet.* voce *Buchsgau & Bucheck.*

gubernandum reliquit; quæ omnia Ottonis Frisingensis odium in Zaringos produunt. (o) Sed ab excursu super Sueviæ Ducatum redimus in viam.

§. VIII.

Anno 1084. Bertoldus II. assumpto Guelphone Bavaro & Burcardo Nellenburgensi, cum copiis Constantiam profectus, Othonem Episcopum inde expulit, Hermannique Anti-Cæsaris gratia & favore Gebhardum fratrem, de quo supra jam dictum, qui Hirsaugiæ monachum agebat, Episcopum instituit, atque introduxit in urbem, accedente Cardinalis Ostiensis, qui Gregorii Papæ legatus fuerat, consensu ac ope. (p)

Reliquæ
Bertoldi
II. res
gestæ.

Anno 1086. idem noster Bertoldus Abbatiam S. Galli, quam biennio ante bello petierat, denuo infestavit, quod munimentum suum *Twil* prodicione amiserat. (q) Abbas Sanguallensis tum fuit Udalricus, frater Liutoldi, Ducis Carinthiæ; qui filii erant Marquardi illius, cui Carinthiæ Ducatum, Bertoldis ablatum, tradiderat Cæsar Henricus. (r)

(o) Vide supra §. III. pag. 70.

(p) D. XI. Kal. Jan. A. 1085. HERMANNI *Annal. Einsidl.* pag. 159.

(q) GALLI OEHEMII *Chron. Mfct. Augiæ Divitis*, quam servat Biblioth. Abbatæ S. Blasii ad A. 1084.

(r) BURCKHARDUS *de Casib. Monast. S. Galli* Cap. VII. OEHEMIUS l. c. ad Annum 1084. & 1086.

Anno 1087. Bertolfus Dux cum Herimanno Comite in Charta permutationis, inter Episcopum Basileensem & Udalricum Monachum Cluniacensem factæ, testis legitur. (s)

§. IX.

Monasterii S. Petri fundatio.

Idem Bertoldus Abbatiam D. Petri in Sylva Nigra instituit. Monasterium Anno 1090. coeptum est exstrui, Anno 1093. perfectum. (t)

Urba-

(s) Codex Diplom.

(t) CRUSTIUS in *Anal. Suev.* Part. II. Lib. VIII. Cap. X. foundationem hujus Abbatiae ad A. 1090. ponit, quod forte de fundamentis jactis intelligendum, BERTHOLDUS CONST. de ædificio finito & tempore consecrationis loqui videtur, cum ad A. 1093. scribit: „ In Alemannia Dux Bertoldus „ Monasterium novum in honorem S. Petri in Nigra Sylva a fundamento „ exstruxit, multisque bonis ditavit. Sed & omnia bona alterius „ Monasterii, quod ejusdem Ducis pater in alio loco ædificavit, iste ad „ istud transtulit. Hoc ergo Monasterium frater ipsius Ducis, Gebhardus „ Constantiensis Episcopus, & Apostolicæ Sedis legatus, sua consecratione „ initiavit. „ Brevius hoc refert Auctor Anonymus Fragmenti Historici Alberto Arg. præfixi, ad A. 1093. apud URSTISIUM *Script. Rev. Germ.* Part. II. pag. 83. his verbis: „ Bertholdus Dux Alemanniæ, qui & de „ Zeringen, coenobium Monachorum in honore S. Petri in Nigra Sylva „ construxit, quod postea frater ejus Gebhardus, Constantiensis „ Episcopus, consecravit. „ Ejusdem rei meminit Honorius II. in Bulla

Anno

Urbanus II. A. 1095. in Concilio Placentino, cui Gebhardus Episcopus Constantiensis intererat, Monasterium hoc ab egregiæ nobilitatis Viro Bertholdo Duce, in Comitatu Brisaquensi &c. institutum, multis privilegiis ornavit, hac lege, ut Abbatia singulis annis aureum Bifantium Lateranensi palatio inferret. (u)

Idem Gebhardus Episc. novum hoc Monasterium consecravit. Illud enim, quod eidem D. Petro sacrum Weilhemii infra Teccam Bertoldus I. condiderat, (x) exercendæ religioni cum non fatis aptum videretur, Bertoldus II. in medio Nigræ Sylvæ novum exstruxit, atque reditus prioris eidem adjunxit; prius Monasterium in Prioratum convertens; quî hodieque San-Petrinæ Abbatia obnoxius est. Adelbero Abbas A. 1093. ex Weilheimensi Monasterio in novum translatus; in quo Gentis suæ sepulturam constituit Bertoldus. Novo monasterio a se condito

---

A. 1126. data apud SCHANNAT *Vindem.* pag. 162. scribens: „Egregiæ
 „nobilitatis Vir, Berchtoldus Dux, in Comitatu Brisaquensi, in
 „Constantiensi Episcopatu, in Silva, quam dicunt Nigram, ad honorem
 „B. Petri, Apostolorum Principis, Monasterium ædificavit, ipsumque
 „allodium Romanæ Ecclesiæ juri mancipavit. „

(u) Bulla ex Rotulo S. Petri membranacco infra in Cod. Diplom. exhibetur.

(x) Vid. supra in Bertoldo I. §. XII. pag. 56.

L

locum *Buchse* cum bonis ad illum pertinentibus Bertoldum Ducem & uxorem ejus Agnetem dono tradidisse in Charta Anni 1109. legimus.

§. X.

Sepult.
Zaring.

Veteres Monasterii hujus schedæ Bertoldum II. fundatorem, cum Agnete uxore, Conradum Ducem, filium eorum, una cum Clementia conjuge, Bertoldum & Rudolphum, in adolescentia mortuos, fratres Conradi; Bertoldum IV. Ducem, Rudolphum, Leodiensem Episcopum atque Conradum, Conradi Ducis filios, ibi sepultos (y) testantur. Novem hæc corpora continuit Camera sepulcralis in navi Ecclesiæ; Cameram tegebat lapis, cui insculpta Bertoldi II. imago. Lapidi Mausoleum cernebatur impositum. At in Aede Capitulari, ante sedem Abbatis, sepultus erat Dux Bertoldus III.

(y) Corporum horum ossa & capita Placidus Abbas A. 1659. cryptam cum aperuisset, invenit. Ulricus vero Abbas A. 1727. omnia sarcophagis quatuor inclusit, atque ex veteri destructa Basilica solennibus cærimoniis transferri curavit in novam, ubi ad dextram altaris majoris duæ sandapilæ, totidemque ad sinistram repositæ sunt. In utraque parte hodie inscriptio est; ossium Zaringensium index. Legi hæc fufius possunt in Libro, cujus rubrum: *Festum Cathedralis S. Petri*, in quo cærimoniæ inaugurationis Basilicæ San-Petrinæ A. 1727. peractæ exponuntur. Editus Rotwilæ 1733. in 4. lingua Germ.

Falluntur itaque STUMPFIVS (z) atque PESLERVS, (a) quorum ille Bertoldos aliquot Zaringenses in Petershufano; hic in San-Petrino & Sulzbergenſi Coenobiis omnes Zaringiæ Duces ſepultos tradiderunt. Nullus eorum jacet Sulzbergæ.

Bertoldus I. Hirſaugiæ, Bertoldus V. Friburgi, reliqui omnes in S. Petri Abbatia ſepulturæ mandati ſunt.

§. XI.

Bertoldus II. ex itinere Romano, quo Henricum V. Imp. comitatus erat, (b) redux A. 1111. d. 12. April. vitam commutavit cum morte. (c) Error eorum, qui Bertoldum hunc Anno 1090. jam mortuum volunt, (d) ex confuſione illius Bertoldi, qui Rudolphi

Mors
Bertoldi.

L 2

-
- (z) *Chron. Helvet.* Lib. VIII. Cap. XXIX. Stumpfius Petershufium cum S. Petri Monasterio in Nigra Sylva confundiffe videtur.
- (a) *Nachricht von den Herzogen von Zähringen*, in *Diario Hannöverische Anzeigen* A. 1751. pag. 324.
- (b) PETRUS DIACONUS in *Chron. Cassin.* Lib. IV. C. XXXV.
- (c) *Chron. Constant.* apud PISTOR. Tom. III. pag. 742. Charta Bertoldi III. de A. 1112. apud SCHANNAT *Vindem. Liter. Collect.* I. pag. 160.
- (d) CRUSIVS loc. alleg. HAHN *Reichshistorie*, PFEFFINGER ad Vitriarium Tom. II. pag. 334. PESLERUS in *Serie Ducum Carinthiæ* §. IX. & in *Nachricht der Herzogen von Zähringen* l. c. FROELICH in *Archontologia*

Anti-Cæsaris filius fuit, cum Bertoldo nostro Zaringio suam trahit originem. (e)

Chara-
cter.

Charactèrem Bertoldi II. OTTO FRISING. (f) ita describit:
 „ Bertolfus . . . strenuissimus ac fortissimus fuisse traditur.
 „ Unde & adhuc ab antiquioribus de ipso dicitur, quod si quando
 „ nuncius aliqua tristitia ipsi apportans, secundum quod fieri assolet,
 „ hæsitare voluisset, dixerit, dic, dic! scio enim, quod semper
 „ læta tristitia, vel tristitia præcedant læta . . . Magnifica vox &
 „ viro forti digna. „ Elogium hoc scriptoris Gibellinæ partis,
 de Bertoldo non potest esse suspectum.

§. XII.

Uxor &
Liberi.

Bertoldi II. uxor fuit, ut supra jam annotavimus, (g)
 Agnes, filia Rudolphi Suevi, Anti-Cæsaris, quæ eodem, quo

Ducum Carinthiæ. Qua fide HENNINGESIUS obitum Bertoldi II. in A. 1098. ponat, non equidem intelligo, vid. Part. I. secundi & tertii Regni in quarta Monarchia pag. 284. *Theatri ejus Genealog.*

(e) Vide supra §. V. pag. 74.

(f) *Gest. Friderici I. Imp.* Lib. I. Cap. VIII.

(g) Addi possunt testimonia Scriptorum. OTTO FRISING. l. c. Cap. VII. scribit: „ Rudolphi filiam quidam ex nobilissimis Regni optimatibus „ Bertolfus nomine de Castro Zæringen habuit. „ *Genealogus Murensis* hæc tradit: „ Cuono Comes de Rhinfelden genuit Rudolphum Regem, „ et ille genuit Agnetem, matrem Conradi Ducis. „ Honorius II. in Bulla

maritus, Anno 1111. d. 19. Decembr. obiisse scribitur. (h)
 At vir summæ nobilitatis Dux Bertoldus cum uxore sua
bonæ memoriæ Agnete locum Buchse Monasterio S. Petri tradidisse
 legitur in Charta A. 1109. unde eam hoc anno jam extinctam
 fuisse intelligimus. Ex hac Bertoldum III. & Conradum, qui
 ei successerunt; & Rudolphum, qui tener obiit, suscepit. (i)

De Agnete filia Bertoldi, quam GOLLUTIUS (l) constituit
 filiam Conradi, ita canit GUNTHERUS:

- „ Hanc Comes antiqua veniens ab origine Regum
- „ Guillelmus quidam, puerum quem fama vocabat,
- „ Possedit, quem conspicuo produxerat ortu
- „ Chonradi germana Ducis.

L 3

privilegiorum Abbatæ S. Petri in Sylva Nigra A. 1126. *Ducem
 Berchtoldum cum sua uxore Agnete & filiis* commemorat. SCHANNAT
Vindem. pag. 162.

(h) Vid. Liber, cui Tit. *Festum Cathedrae S. Petri* pag. 247.

(i) *Necrologium S. Petri*: Rudolphus cum patre suo Bertoldo II. Monasterium
 D. Petri A. 1109. invisit. Idem cum matre sua Agnete et Conrado fratre,
 Bertoldi patris exequiis, in Monasterio hoc celebratis, interfuit. In
 Actis hujus Monasterii haec leguntur: „ Cujus (Bertoldi II.) corpore
 „ nondum terrae commendato, uxor ejus Domina Agnes cum duobus
 „ liberis suis Domino Rodolfo et Conrado, tale praedium, quale visa
 „ est habere in villa, quæ dicitur Scalfatt. „ &c.

(l) *Memoires de la Republ. Sequanoise* Lib. V.

Stephanus II. Burgundiæ Comes, cui agnomen *Tete hardie* Agneti huic datur maritus. (m)

Ex hac prodiit Guilielmus III. *Puer* dictus, qui A. 1126. occisus est. Alii uxorem eam patruo Guilielmi Pueri, sed non recte adscribunt. Alii Stephano & Agneti filium dant Rainaldum III. qui Burgundici Comitatus libertatem contra Imperatores & Zaringiæ Duces defendere ausus est. Fundatrix Coenobii Omnium Sanctorum in Nigra Sylva fuisse dicitur Luitgardis Zaringica, Godefridi Comitis Calvensis conjux, & mater Uthæ, quæ fuit uxor Welfonis, fratris Henrici Superbi, quam foundationem Henricus VI. Imp. Diplomate firmavit. Luitgardis ergo circa A. 1130. vixit, quum filia ejus Utha circa A. 1150. nupta jam fuerit Guelpho, potuitque adeo Bertoldi II. extitisse filia.

(m) *Memoires de Bourgogne* Lib. IV. Cap. XVIII.

CAPUT

CAPUT III.

BERTOLDUS III.

AB ANNO IIII. USQUE AD ANNUM 1122.

§. I.

Bertoldus III. Bertoldi secundi filius, (a) Genealogia.
 primi nepos, titulo Ducis *Zaringiae*,
 in Chartis condecoratus est primus.
 Instrumentum conditae urbis Friburgi
 Brisgoviae, quod A. 1120. praese fert,
 Bertoldum nostrum axiometate hoc
 Ducali exornat. (b) Eum Bertoldi II. Ducis filium fuisse, plures
 Chartae demonfrant. „ Dux tertius Bertholdus et frater ejus
 „ Conradus, filii bonae memoriae Bertholdi II. Ducis, VI. Kal.

(a) Ex Bertoldo Secundo et Tertio unum constituit HERRGOTTUS *Genealog.*
Habsburg. Tom. I. Lib. VI. Cap. II. p. 273.

(b) Codex Diplom. ad hunc Ann.

Jan. 1112. non tantum dona paterna Abbatiae S. Petri confirmarunt, sed et praedio in vico *Benzeshusen*, novisque juribus auxerunt. (c)
 In alia ejusdem Monasterii Charta Anno 1122. exeuntis legitur:
 „ praeclae Nobilitatis Vir Berhtoldus cum uxore sua felicis
 „ Memoriae Agnete, nec non suis temporibus Dominus Berhtoldus
 „ & frater ejus Dom. Cuonradus, hujus sobolis geminus partus. „ (d)

§. II.

Res
 Gestae.

Bertoldus hic tertius expeditioni Henrici V. Imp. in Italiam A. 1110. interfuit, pactoque, quod de investituris cum Paschali II. Imperator inivit, conficiendo conciliatorem se praebuit, atque Pontifici jurejurando suam fidem obstrinxit, quod conventioni huic satisfactorius sit Caesar; sin minus, se cum ceteris, qui juraverant, Proceribus transiturum ad Papam. (e)

A. 1122. Calixtinae Chartae Transactionis cum Henrico V. subscripsit. (f)

Denique

(c) SCHANNAT *Vindem. Literar.* p. 160. Rotulus membr. Abbatiae S. Petri.

(d) Idem pag. 161.

(e) Vita Paschalis II. apud MURATOR. *Script. Rev. Ital.* Vol. III. p. 360. sq.

(f) Subscriptio: *P. Dux*; Bertoldus. Vid. Auctor Vitae Calixti II. ibid. pag. 420.

Denique Donationi, Monasterio S. Petri factae, aliam subjunxit; qua ille cum fratre suo praedium in *Pago Gondelingen* cum mancipiis ceterisque juribus, A. 1113. eidem donavit. (g)

Quum A. 1115. Seldensis Partheno in Sylva Nigra a Geraldo nobili ex loco foundationis in allodium ejus *Seleden*, sub instituto Cluniacensi, transferretur, Charta translationis *Bertolfo Duce*, Advocato loci, *Bertolfo Comite* praesentibus, facta est. (h)

Conventui Procerum, sub Henrico V. Basileae Anno 1114. celebrato, Bertoldus hic interfuit, atque tria diplomata testis signavit *Dux Bertoldus*. (i) Interfuit quoque cum H. Marchione & Conrado de Zaringen transactioni Monasterii S. Petri & Canonicorum de Cella A. 1121. (l)

(g) Charta in Cod. Diplom.

(h) Charta extat apud MABILLON. *Annal. Ord. S. Bened.* T. V. p. 694. Monasterium prius erat in Boliswilere, quod vix leucae spatio distabat a Selden, ad quem locum translatio facta est.

Clemens VIII. A. 1598. Seldense Monasterium Abbatiae S. Petri in Nigra Silva conjunxit. Vid. Reverendissimus Abbas S. Petri, PHILIPPUS JACOBUS, in *Vita S. Ulrici*, Germ. edita A. 1756. pag. 76.

(i) HERRG. *Genealog. Habsb.* Tom. II. Num. 193. sqq. *Acta Mur.* pag. 34.

(l) Haec sunt verba chartae: „ in praesentia - - Ducis Bertholdi et D. „ Brunonis et aliorum Principum, scil. Dom. H. Marchionis, Friderici de „ Wolvahe, Conradi de Zaringen, generis Comitum Berth., ubi Conradus,

§. III.

Friburgi
Brigov.
Conditor.

Paulo post in Brigovia Civitatem Friburgum in allodio suo (m) & proprio fundo ædificare cœpit, cujus exstructæ æra a nonnullis ad Bertoldum II. male refertur. (n) In Friderici II. Imp. Charta libertatis Bernensium A. 1218. Conradus, Bertoldi frater, eam exstruxisse legitur. Bertoldus nimirum opus incepit, Conradus perfecit. Sunt, qui ad A. 1118. hoc ponunt. (o)

Bertoldus novæ urbis condendæ modum & ejus jura definiivit Anno 1120. Henricus V. Imp. & Proceres Imperii, ut Charta fundationis habet, exstructionem ejus juraque ei data, probarunt. Frater & successor Conradus Basilicam & turrim, Argentinensis æmulam, erexit; ut tabularii Friburgensis schedæ me docent. Civitas aquis irrigua, LIV. fontibus ornata, Universitate studiorum

---

frater Bertoldi Ducis, generis dicitur *Comitis Berth.* quoniam Bertoldus hic Brigoviae Comes fuit provincialis five Landgravius.

(m) In loco proprii fundi sui, ut in Charta dicitur. Friburgum vicum fuisse, antequam Civitas fieret, incolarum traditio est.

(n) MASCOVIUS in *Commentar. Henrici IV. Imp.* p. 120.

(o) SATTLERUS in *Chron. Friburg.* quod SCHILTERUS edidit, pag. II. Apud STUMPFIIUM in *Chron. Helvet.* Lib. VII. Cap. XXIX. hi versus leguntur:

„ Anno milleno centeno bis quatuor deno

„ Friburg fundatur, Berchtoldus Dux dominatur.

Add. TSCHUD. Part. I. Lib. II. pag. 50.

A. 1457. instructa, postremis his seculis arcium & propugnaculorum firmitate & elegantia Germanicæ nulli secunda, A. 1744. mudata munitionibus, Regimine Aufriaco tamen ibi sedente, Conventibus Brisgovix Statuum, Academia Literarum, pristinum adhuc decus, quantum potis est, tuetur.

§. IV.

Friburgum conditum est secundum jura Agrippinæ Coloniae, ut emporium deveniret Brisgovix: legibus non minus ac vallo munitum, quod publico atque solenni mercatu, consensu Regis Principumque, Bertoldus instruxit. (p)

Instru-
mentum
conditæ
urbis.

M 2

(p) Fidem hujus rei nobis facit conditæ urbis Friburgi Charta, in scriniis civitatis hodieque superstes, illaesa et salva. Autographum curate inspexi, cujus exemplum in Codice Diplomatico daturus sum.

In ea, quaecunque ad statum novae urbis tam publicum, quam privatum, in causis vel criminalibus vel civilibus, pertinent, ordinata leguntur. Praecipua eorum capita, quae vel obiter hic indicasse juvabit, agunt, „ de Dominio Civitatis ad seniore gentis „ hereditario jure semper transituro; de jure Conductus atque „ securitate mercatoribus, forum Friburgense adituris, praestanda; de „ electione Sacerdotis, Plebani, Sculteti, Licetoris et Pastoris, à „ Burgenfibus communi consensu instituenda; de juribus Telonearii, nec „ non de pecuniis pro invectione aut exportatione mercium omnis „ generis figillatim exsolvendis; de instituenda libra publica ejusque

Urbibus caruit Germania vetus. Media ad seculum usque XII. paucas conspexit. Inter antiquiores reputatur Sufatum, Westphalica civitas, Imperialis quondam & Hanseatico foederi adscripta. Legum Sufatensium Codex sec. XII. superest, cui tamen nec auctor, nec annus legis adjecti. (g) At Friburgensium

„ usu vel abusu; de Ministerialibus et hominibus propriis; de
 „ hereditatibus et bonis vacantibus; de libertate matrimonii; de
 „ mutua conjugum successione; de potestate mariti in bona uxoris; de
 „ imperio patris et matris in liberos; de separatione liberorum; de
 „ tutela impuberum; de termino pubertatis; de alienatione aut
 „ oppignoratione praediorum; de jure creditoris in bona et personam
 „ debitoris; de poena homicidii, vulnerationis, injuriarum; de rapina,
 „ furto, rebusque furtivis, falsa moneta, tumultu et seditione; de
 „ stupro; de testibus, eorum numero ac statu; de probatione per
 „ duellum; de appellationibus Coloniam instituendis; de Expeditione
 „ Romana & aliis plurimis, quæ in dicta Charta fusius enarrata,
 „ docent, quantum pretii egregio huic monumento statuendum sit ab
 „ illis, qui Jura statutaria aut municipalia medii ævi in Germania
 „ scrutantur.

(g) Inter statutaria Germaniæ Jura ad hunc usque diem viris eruditis omnium antiquissimum visum fuit Jus Sufatense (*Soest*), quod ex duabus membranis vetustis in publicam lucem primum protraxit Cl. EMMIGHAUSIUS, illudque *Memorabilibus Sufatensibus*, Jenæ A. 1749. a se editis, insertum, mox etiam erudita Commentatione exposuit atque illustravit Francof. & Lipsiæ 1755. 4. Verum hanc antiquitatis prærogativam, qua hucusque Jus Sufatense gavisum fuit, potiori nunc

legum pactus annum & auctorem declarat. Non sine ratione ergo dubito, an ulla Trans - Rhenanæ Germaniæ civitas extet, quæ legum municipalium antiquitate cum Friburgo Brisgovico possit certare.

§. V.

Potestatem condendæ Civitatis concedere; conditæ Cæsarum in hoc auctoritas. privilegia impertiri & præscribere leges, inter jura prærogativa Cæsarum reputatur. Cum autem bella de investiendis Episcopis Imperatorem inter & Papam eo tempore flagrarent, Cæsare diris devoto, Bertoldus, assecla Papæ, Friburgum auctoritate magis sua, quam Imperiali, struxisse legibusque munivisse videtur. (r) Lotharius, Henrici V. Imp. successor, Zaringensium fautor, ut & Cæsares sequentes tacuerunt. Fridericus II. Friburgum Comitis Eginonis potestati subjacere professus est. Rudolphus I. A. 1282. Colmariensis Civitatis jura quoque Friburgensibus concessit.

M 3

jure sibi exposcere videtur Juris municipalis Friburgensis Charta; quæ, si rerum amplitudinem & varietatem spectes, Jure Sufatensi nullo modo inferior. Friburgensis Charta post initia sec. XII. conscripta, Sufatensis post annum 1180. Ex Sufatensi Jus Lubecense & alia prodierunt.

(r) Mentio Imperatoris in Charta non nisi leviter fit.

§. VI.

Jura.

Observationum ad origines Friburgi summa huc redit.

I. Conditæ est urbs *in loco proprii fundi sui*, (Bertoldi III.) *Friburg* videlicet; unde extinctis Zaringensibus ad ipsorum heredes transit. Ordinavit Bertoldus, ut Domino urbis defuncto heredum ejus senior succederet.

II. Mercatoriam urbem constituit Bertoldus, ad Nigræ Sylvæ pedes, ubi ex Suevia in Brisgoviam transitus, ut illa Brisgovia deveniret emporium.

III. Instituit eam *secundum Jura Colonia*, quæ inter Rhenanas Civitates tum maxime florebat commerciis. Nova oppida ad formam antiquiorum plerumque instituta sunt. Landavia Spiræ, Selsa Hagenoæ, Roshemium Selestadii, Turinghemium Colmariaæ jura accepit.

IV. Jus municipale novæ urbi datum est consensu ac decreto Regis & Principum, uti loquitur Charta. Rex intelligitur Henricus V. Imp.

V. Inter municipalia hæc Friburgi jura nullum juris Romani vestigium, fecus ac in statutis Civitatum, quæ seculo XIII. conditæ sunt, ut Colmariaæ, Selsæ, Hagenoæ, comparet.

VI. Tanta novæ Civitati tributa fuit libertas, ut *nullus hominum vel Ministerialium Domini* in eam, nisi de communi civium consensu, potuerit recipi.

VII. Orta super Senatus Consultum, vel aliam super rem inter cives litigantes discordia, ad Coloniense Judicium provocare licebat.

VIII. Civibus libera Plebani, Sculteti & XXIV. Consulium relicta electio.

Bertoldina Statuta ad Annum usque 1520. Friburgi constanter viguerunt. Tum vero Civitas, sui Principis permisso, ampliora, ex jure quoque Romano petita, ab Udalrico Zasio composita, in lucem emisit. (s)

Statutorum Bertoldinorum defectus præfatio novi Codicis annotat. (t)

§. VII.

Biennio post conditam urbem socio suo Hugoni, ^{Mors Ducis.} Dagsburgenfium Comiti, adversus subditos rebelles auxilium cum præstitisset Bertoldus, Molshemii in Alfatia occisus est. (v)

(s) Sub Rubro: *Der Statt Fryburg im Prigow Statuten und Stattrechten*, 1520. fol.

(t) His verbis: „So wir - - - erfunden das unfere Sazungen, die unser erster „Stifter wylandt der durchlüchtig Furst und Herr, Herr Bertold „Hertzog zu Zeringen - - - - in erbuwung diser Statt Fryburg gesetzt „und geben hat, an vil orten unverstendig und mangelhaftig find.“

(v) Conradus Dux, Bertoldi III. frater atque successor, VII. Kal. Jan. 1123. Abbatiae S. Petri jura confirmavit *Badæ*, i. e. *Badevillæ*, apud SCHANNAT. *Vindem. Liter. Collect.* I. p. 161. unde nobis persuasum est, Bertoldum III. exeunte Anno 1122. quo Charta hæc data est, jam

Cædem ejus promovit Cuno, Argentinenfis Epifcopus, Henrici V. partibus contra Papam adhærens, atque ob id ipfum anno fequenti Epifcopatu dejectus. (x)

Conjux Bertoldi III. Sophia Guelfica fuit; Henrici Nigri, Bavariz Ducis, ex Wulfhilde Billungenfi (y) filia, ex qua fofolem mafculam non fufcepit. (z) Sophia hæc, mortuo marito, nupfit Luitpoldo, Marchioni de Stiria.

---

extinctum fuiſſe. Adſtipulatur Chronicon Conſtant. At Murenſe ineditum ita habet: A. 1123. *Bertholdus Dux obiit*, cum quo conſpirat KOENIGSHOVIVS *Chron. Argent.* p. 429.

(x) DODECHINUS Abbas ad h. annum; *Fragmentum hiſtor.* apud URSTIS. *Chronographus Saxo* apud ECCARDUM.

(y) CONRAD URSPERG. [*Chron.* ſub Lothario II. Imp. pag. 211. MONACHUS WEINGART. *de Guelfis*] Cap. X. ap. LEIBNIT. T. I. p. 786. ubi nomen *Zaringen*, in *Haringen* corruptum. LADISLAUS SUNDHEMIUS de *Guelfis* ap. eundem LEIBNIT. pag. 804. ſq.

(z) SUNDHEMIUS loc. alleg. id aſſerit. HENNINGESIUS in *Genealog.* Part. I. ſecundi & tertii Regni, Monarchia IV. pag. 285. & Part. II. ibid. pag. 138. ei dat filiam Sophiam, quæ deſponſata fuerit Bertholdo I. Carinthiz & Stiriz Duci; ſed nihil firmamenti hæc habent.

CAPUT

CAPUT IV.
CONRADUS.

AB ANNO 1122. USQUE AD ANNUM 1152.

§. I.

Conradus, Bertoldi III. successor, non semel Genea-
logia. in Chartis *filius Ducis Bertoldi*, (a) nempe secundi, & frater tertii Bertoldi vocatur, uti supra ostendimus. (b)

Fratre vix mortuo Conradus Abbatiae S. Petri privilegium confirmavit, ut Ministeriales sui bona sua quaecunque eidem Cœnobio libera donatione concedere possent. (c)

(a) Tres Chartæ, apud Argentinenses occasione San-Blasiani Monasterii ab Imperatoribus datæ, idtestantur. Una Henrici Anno 1125. & duæ Lotharii II. Omnes apud HERRGOTT. suis sub annis occurrunt.

(b) In Bertoldo III. §. I. pag. 87.

(c) SCHANNAT *Vindem. Lit. Coll. I. pag. 161.*

Anno 1123. Henricus V. Imp. Argentinæ Conventum celebravit, atque Alpirspacensi Wirtenbergæ Monasterio Diploma concessit, quod *Conradus Dux de Zaringen* sua quoque manu signavit, (d) quæ prima gentilitii *Ducum Zaringiæ* nominis creditur mentio. At triennio ante jam Bertoldum III. fratrem ejus, in Charta conditæ civitatis Friburgi Brisgovicæ, axiomate hoc insignitum fuisse, suo loco ostensum est.

§. II.

Advoca-
tia Abba-
tiæ S.
Blasii
contro-
versa.

Anno 1125. Rustenus, Blasianus Abbas, Conrado nostro Advocatiam Monasterii sui tradidit; quæ deinceps in Zaringica Domo ad extinctos usque Duces permanfit. Advocatia hæc paulo ante in Imperio multos excitaverat motus, donec ab Henrico V. Imp. in Conventu Procerum Argentinæ res pro Abbate decisa; qui potentem Imperii Principem pro Advocato sibi eligendum existimans, Zaringiæ Ducem, Conradum, adscivit. Causam hanc obscuram a junioribus multis vel obiter, vel male descriptam paucis exponemus Lectori.

Henricus II. Imp. Bambergensis & Basiliensis Episcopatum instaurator & restaurator notissimus, de augendo utriusque splendore sollicitus, Gengenbacense & Schutterense Benedictini

(d) BESOLDI *Monumenta Wirtenberg.* P. I. p. 250.

Ordinis Ortenaviæ Monasteria directo Bambergensis Ecclesiæ subjecit dominio; quod vinculum feudale ad nostra usque tempora durat.

Simile quid Basiliensi Ecclesiæ haud dubie destinaverat Cæsar; sed morte præventus successori suo Conrado II. rem perficiendam reliquit. Hic enim primo statim Regiminis anno (e) Adelberoni, Basil. Episcopo, Blasianum Monasterium concessit in feudum. (f) Blasianus Abbas, ad illud usque tempus per baculum investitus a Cæsare, in posterum a Basiliensi fuit investiendus Episcopo. Directum hoc Episcopi dominium ceteris Monasterii immediati juribus nihil ademit.

Perstitit illud libera Imperialis Abbatia, cum liberteat suum ex Ottonis II. privilegio (g) eligendi sibi Advocatum. Perstitit in Dioecesi Constant. Episcopi, ex qua nunquam exivit.

N 2

(e) A. 1025.

(f) Præstans Blasianæ Abbatæ sec. XII. Codex, in quo varia Chronica & Rei Musicæ scriptores, ad A. 1025. refert: *Cella S. Blasii Basiliensi Episcopo traditur.*

Authentica Conradi II. Donationis Charta huc usque non prodiit, vasalliticum tamen Abbatis Blasiani vinculum cum Basil. Episcopo intelligi debere, ex iis, quæ A. 1120. agitata fuerunt, quæque infra referimus, patet.

(g) Privilegium hoc genuinum & authenticum, quod omnium Blasianorum primum & antiquissimum est, sciolus quidam ante plura jam secula

---

Novus hic rerum Blasianarum ratione directi domini status per totos fere centum annos duraverat. Anno 1120. difficultas de modo investiendi exorta. Investituræ solennitas moretum fueto per virgam vel baculum fieri solebat. Cum autem Gregorius VII. (h) & successores ejus investuras per annulum & baculum, a Cæsaribus factas, ex cathedra & in Conciliis aperte damnassent, orta est quæstio, an Basiliensi Episcopo licitum sit, Blasianum Abbatem porro investire per virgam, Delegati à Calixto II. Basileam missi (i) ibidem pronuntiarunt: „Si alii Episcopi Regni, „ qui sunt Advocati in Abbatiis aliorum Episcopatumum, jure „ Ecclesiæ suæ, ex concessione vel ex tolerantia Sedis Apostolicæ, „ electis Abbatibus concessionem per virgam fecerint, Episcopus

---

adulteravit. Cum enim in Henrici V. Imp. Charta A. 1125. reperisset, Ottonem Privilegium dedisse Blasianis, & pro *piissimo*, contracte scripto, *primum* legisset, in falsam est inductus sententiam, Ottonem I. Imp. esse Monasterii statorem. Hujus autem Diploma quum nullibi extaret, sciolus ille violentas Diplomati Ottonis II. intulit manus, æramque genuinam anni 983. ita corrupit, ut inde annus 963. prodierit. Nec negandum, receptam apud Blasianos invaluisse sententiam, Monasterium illud ab Ottone I. Diplomate fuisse ornatum, quod autem temporum injuria perierit. Vide Notam HERRGOTTI ad Chartam Henrici V. Tom. II. p. 141.

(h) Prohibuit has investuras Gregorius VII. A. 1078. in Concilio Romano

(i) Gregorius Cardinalis & Pontius Cluniacensis Abbas.

„ quoque Basiliensis Abbatibus, qui in Ecclesia B. Blasii
 „ præponendi sunt, post electionem hoc ipsum faciat. Facta
 „ hæc sunt apud S. Albanum Anno 1120. adstantibus atque
 „ collaudantibus, Domno Radulfo Basiliensi Episcopo & Domno
 „ Rostanno S. Blasii Abbate. (l)

Sententia, quæ dubium de investitura per virgam decidit, non
 exiguis mox turbis, super Advocatiam Blasianam ortis, dedit occasio-
 nem. In ejus enim introitu dicitur, Episcopi, *qui sunt Advocati*
in Abbatibus aliorum Episcopatum &c. & in fine adjicitur:
 „ Episcopus Basil. S. Blasii fratres sic tueatur. &c. Delegati
 Pontificis directum dominium cum Advocatia confuderunt; moris
 hujus Ecclesiarum Germanicarum ignari. Rudolphi Episcopi
 successor, Berchtoldus, (m) virtute sententiæ hujus Advocatiam
 Monasterii Blasiani ad se pertinere existimans, A. 1124. Sub-
 Advocatum ei dedit, Adelgozum de Werra, (n) refragante
 Rusteno Abbate, qui hac super re querelam apud Henricum V.
 instituit.

N 3

(l) DACHERII *Spicilegium* Tom. III. pag. 477. sq.

(m) CLAUDIUS SUDANUS in *Basilea Sacra* pag. 190. erravit, quando duos
 Episcopos, Ludovicum nempe & Fridericum, ponit inter Rudolphum
 & Berchtoldum, uti Brundrutanum Episcopale me docuit tabularium.

(n) *Adelgoz von Werr*, ex Militum ordine. Dominium *Werre, Wehr*, situm
 in Nigra Silva, supra Præceptoriam Beucken. URSTISIUS in *Chron.*

Cæsar in Principum Conventu A. 1125. d. 8. Jan. Argentinæ habito, (o) Blasianum Monasterium liberum pronuntiavit ab Advocatia Basiliensis Episcopi, qui eam ex dominio suo directo derivare non potuit, sed ex sententia a Delegatis Pontificis nuper lata sibi eam arrogavit.

Advocatum eligendi libertas, ab Ottone II. San - Blasianis diferte concessa, concessione domini directi, quod Conradus II. Basiliensi Ecclesiæ dedit, haudquaquam sublata est.

§. III.

Errores
aliorum.

Basiliensium & Blasianarum rerum scriptores in tractando hoc argumento non recte versati sunt, Jus domini directi pro Advocatia fumentes. Ita sane URSTISIUS (p) SUDANUS (q) LEXICOGRAPHI BASILIENSES; (r) qui omnes crediderunt, Advocatiam ab Adalberonis Episcopi temporibus per totos centum annos tranquille in Blasianos fuisse

---

Bafil. L. I. C. XXI. Mentio ejusdem Adégoz de Werrah inter testes Notitiæ concambii inter Conradum Ducem & Abbatiam S. Petri, quæ in Cod. Dipl. exhibebitur.

(o) Charta apud HERRG. *Genealog. Habsb.* Tom. II. p. 139.

(p) *Chron. Basil.* Lib. II. Cap. XV. p. 101.

(q) *Basilea Sacra* pag. 191.

(r) Tom. I. Lexici voce *Basel*, in Catalogo Episcoporum.

---

exercitam, quum illam nullus unquam exercuerit Basiliensis Antistes. Litem ergo inde ortam existimant, quod Adelgozus Sub - Advocatus potestate sua abuteretur. HERRGOTTUS (s) contra, Basilienses Episcopos inter atque Blasianos Abbates per centum annos litigatum fuisse existimavit, donec Henricus V. litem dirimeret.

Utraque pars aberrat a vero. Basilienses Episcopi dominium directum in Blasianum Monasterium, quamdiu ad Advocatiam illud non extenderant, exercuerunt tranquille. Quum autem Bertoldus Antistes Advocatiam in Monasterium dominio directo adjungere cœpisset, lis sub Henrico V. A. 1124. mota, anno sequenti ab eo Argentinae pro Blasianis decisa est. De longa per seculum cum Episcopo lite nullum in scriniis Blasianis vestigium extat. Blasianos autem non tam de Advocatiæ abusu, quam de Advocatia ipsa instituisse querelam, Conradus III. Romanorum Rex in Charta A. 1141. (t) diferte declarat. Ait enim, Antistitem Basiliensem Abbatia hujus subjectionem & Advocatiam sibi arrogasse, monachos autem negasse utramque.

(s) In notis ad Henrici V. Imp. Chartam A. 1125. quæ extat Tomo II. *Geneal. Habsburg.* p. 140.

(t) HERRG. Tom. II. p. 165.

§. IV.

Conradus
fit Advoca-
tus S.
Blasii.

Ruftenus Abbas ergo Conradum nostrum, Zaringiæ Ducem, has inter lites, Advocatum elegit, primævo suo jure innixus. Henricus V. electionem non modo probavit, sed & Cæsareo, ut vocant, banno pro Advocatia S. Blasii administranda, Conradum munivit, ut Cæsar ipse testatur. Ceterum non infrequens apud Germanos est, ut Abbatia Advocatum, a Domino directo & ab Episcopo Diocesano diversum, agnoscat. (v)

Neque tamen, Cæsarea sententia, A. 1125. lata, lis omnis sopita est. Blasiani ab Advocatia Basiliensi liberi, a directo quoque Episcopi dominio se liberos credentes, cum Bertoldi successoribus, Adalberone III. & Ortliebo, in discordia vixerunt, donec & hæc res a Conrado III. Imp. A. 1141. Argentinæ composita est. Hoc enim anno Conradus noster, ut Advocatus Blasianus, Abbatia nomine, ex bonis ejus quatuor Curtes (x) Episcopo

(v) Gengenbacensis immediata Benedictinorum Ortenaviæ Abbatia Imperii Episcopum Bambergæ pro Domino directo, Episcopum Argentinensem pro Diocesano, Marchionem Badensem pro Advocato agnoscit.

Schwarzacensis Ortenavica quoque ejusdem Regulæ Abbatia directo Episcopi Spirensis dominio subest. Advocatum habet Marchionem Badensem; Diocesi Argentinensi addicta.

(x) Curtes in Sirenz, Lauffen, Oltingen & Filnacker.

Episcopo Ortliebo tradidit; qui acceptis illis omni juri, quod Ecclesiæ ejus à Conradi II. Imp. tempore in Blasianos competierat, renunciavit. *Conradus Dux ejusque filius Bertholdus* Instrumentum transactionis signarunt. (y) Zaringiæ Duces ad extinctam usque gentem Advocatiam retinuerunt. In Charta tabularii Blasiani A. 1232. super *Susfinberc* Hermannus Badensis promisit, quod a Blasianis in Brisgovia Curtibus exacturus sit nihil, præter *servitium temporibus Bertoldi Ducis solitum*, ubi intelligitur Bertoldus, Zaringorum postremus; quatuordecim annis ante defunctus. (z)

§. V.

Anno 1126. Argentinæ Lotharii II. Imp. Diplomatus, die 2. Jan. scriptis, alios inter Proceres subscripsit *Chuonradus*, Burgund. Comitac. *filius Ducis Bertholdi*, & cum eo *Hermannus Marchio*. (a)

Memorabilis hic annus est morte Guilielmi III. cognomento *Pueri*, qui Burgundiæ Comes, apud Paterniacum, Trans - Juranæ oppidum, occisus, & in Monasterio ibidem sepultus est; nec prolem, nec fratrem relinquit. (b) Guilielmus iste, præter Burgundiæ

(y) HERRG. A. 1141.

(z) Cod. noster Dipl. ad A. 1132.

(a) HERRG. l. c. Num. 205. & 206.

(b) ALBERICUS, Trium Fontium Abbas, in *Chron.* ad. A. 1027.

Comitatum, etiam Aventicensem tractum, Uchtlandiam & alias in Helvetia Burgundica terras possederat; adeoque cis & trans Juram, in Burgundia majore & minore, excepto Ducatu, dominatus est. Comitatum Rainaldus III. patruelis ejus, Matisconensis & Cabilloni Comes, ut proximus heres, occupavit.

Genealogicum Burgundicæ hujus gentis subjungimus stemma, (c) quod rebus his lucem affundit.

Otto Guilielmus † 1027.

Rainaldus I. † 1057.

Guilielmus II. Audax, Comes Burgundiæ, Viennæ,
Matisconis † 1087.

Rainaldus II. obiit in itinere Hierosolym. 1097. Vx. ignota.	Stephanus Audax absente ac mortuo fratre terras Burgund. regit. † 1102. Vx. Agnes, soror Conrad Ducis Zaring. filia Bertoldi II.	Guido Archiepiscopus Viennensis 1088. postea Papa Calixtus II.
Rainaldus III. Comes Burg. 1126. à Lothario II. Imp. proscriptus † 1144.	Guilielmus Vienn. & Matisconensis Comes.	Guilielmus III. Puer relictum a patre Comitatum Burgundiæ retinet, exclusis patruelibus, A. 1126. occisus, & Paterniaci sepult. improlis.
Beatrix, Friderico I. Imp. nupta A. 1156.	Gerhardus.	

(c) DU CHESNE *Hist. des Comtes de Bourgogne* Lib. IV. Cap. XVI. seqq.
Similia fere habet CHORIER *Hist. de Dauphiné* Tom. I. pag. 320.

§. VI.

EX norma stemmatis hujus terrarum, a Guilielmo Puero Rainaldo III. relictarum, Rainaldus III. patruelis ejus, legitimus reputandus ereptus. est heres.

Hic autem supremo jure terras istas rectorus, Lotharii II. Imp. auctoritatem agnoscere quum noluisset, indignationem ejus incurrit. Burgundiæ Comites Salicis obediverunt Germaniæ Cæsaribus, quod Conradus II. fater eorum, Gifelam, Rudolphi III. ultimi Burgundiæ Regis, ex sorore neptem duxerat uxorem. At Henricus V. Imp. Salicorum postremus, cum decessisset, Lotharius Saxo in ejus locum electus est, Salicis nullo sanguinis vinculo junctus; cui obsequium denegavit Rainaldus, Burgundiæ cum Imperio nexum cum Cæsaribus Salicis causatus extinctum. Lotharius vero Burgundiam cis & trans Joram Imperii patrimonium declarans, Rainaldum A. 1127. ad Comitiam Spirensiam, quibus plerique Burgundiæ Optimates intererant, vocavit, Procerum ut ibi subiret judicium. Tum vero Rainaldus, omnimodam libertatem pertinaciter affectans, ab Imperatore proscriptus est; (d) eaque Burgundiæ pars, quam Guilielmus

O 2

(d) OTTO FRISING. Frid. I. Imp. patruus, qui biennio post nuptias Beatricis cum Friderico I. obiit, Imperatoris focerum excusaturus, causam iræ

Puer possederat, Zaringiæ Duci nostro fuit adjudicata
Conrado.

§. VII.

Conrado
Zaring.
traditus.

Cæsar hoc iudicium tulit non tantum quod Conradus
noster fuerat avunculus defuncti, sed & animum ei gratum ut

Lotharii Imp. in Rainaldum allegat L. II. Cap. XXIX. quod *neglexerit
Curias Regis adire*. Sed verior est, quam tradit GUNTHERUS in *Ligurino*
L. V. v. 290. affectatio suprematus, quem in Burgundiæ Comitatu sibi
arrogavit Rainaldus. Ita enim canit :

- „ Jure suo nimium & claro sanguine fretus
- „ Teutonicos Reges edictaque sæpe vocatus
- „ Sprevit, & Allobroges aliis sub Regibus esse,
- „ Indignum reputans, nimium memor ille vetustæ
- „ Libertatis erat, Regemque superbus agebat.
- „ Donec ob innumeros factus sententia tandem
- „ Ultrices in eum depromsit regia vires,
- „ Ereptamque viro regni sub iudice terram
- „ Nomine Chunrado Fisci concessit habendam.

Fisco itaque addictus fuit a Cæsare Comitatus Burgundiæ, sed cum
primo ejusdem Lotharii Imp. anno in Ratisbonensibus Comitiis teste
DODECHINO in *App. ad Marianum Scotum* A. 1125. decretum fuerit,
prædia proscriptorum a Rege, „ si iuste forisfactoribus abjudicata
„ fuerint, Regiminis subjacere ditioni, non Regis proprietati,,
Lotharius Comitatum Burgundiæ non sibi, vel suæ Domui servavit,
sed proximo cognato addixit, quod proximus agnatus eo se indignum
reddiderat. De Guilielmi Pueri matre Agnete GUILLIMANNUS de *Reb.
Helvet.* Lib. II. Cap. XIV. pag. 282

---

demonstraret, quod partes Lotharii contra Hohenstaufios æmulos, Alemanniæ & Franciæ Teutonicæ Duces, mafcule defenderat.

Accessit, quod ipse Conradus in Helvetia Alemannica, Burgundiæ contigua, Advocatus Cæfareus Tiguri jam fuerat, Rheinfeldenfem Comitatum, Burgundico Regno vicinum, jure quoque tenens materno.

Sed & ipfius Burgundici atque Arelatenfis Regnorum, quæ jam pridem in unum coaluerant, administratio Principi committenda fuit, cujus fides in Cæfarem certa; qui Guelphicis partibus addictus, tam insignem Reftoratum Principi Gibellino committere non tutum existimaverat.

Univerfo itaque Burgundico Regno, ad Mediterraneum usque Mare extenfo, Conradus nofter præfectus est Reftor. (e) Regnum hoc Ducatui Suevico, quem Fridericus Hohenftaufius, Cæfaris æmulus, tum regebat, contiguum fuit. Illa superioris Alfatix portio, quæ Sundgovia dicitur, pars quoque Regni Burgundici tum erat. Phirretenfem Comitatum præfertim

O 3

(e) DODECHINUS *Append. ad Marian. Scotum* Anno 1127. fcribit: „Conradus „ de Zeringa coram plerisque Burgundionum optimatibus, *Principatus* „ *Burgundiæ* apud Spiram Civitatem fublimateus. „

intelligo; Agro Basiliensi confinem. (f) Basilea enim pars Regni Burgundiæ fuerat, ut WIPPO (g) nos docet.

§. VIII.

Traditio-
nis hujus
annus.

Institutio hæc Rectoratus Burgundiæ in Comitibus Spirensibus a Lothario Imp. facta est A. 1027. referente Dodechino. Norbertus in Comitibus his electus fuit Magdeburgensis Episcopus; ut Anonymus Præmonstratensis coætaneus (h) & Codex antiquus Saxonicus (i) testantur. Cum autem Norbertus in Magdeburgensi sede A. 1126. successerit Rukero, nonnulli existimant, (l) Dodechinum in definiendo tempore Spirensis Conventus, metachronismo unius anni peccasse.

§. IX.

Rectora-
tus Bur-
gundiæ
vindica-
tus armis

Armis ergo apud Burgundos certatum. Reginaldus, post acre cum Conrado bellum, captus, Argentinam ad Comitibus

(f) Vid. *Alfatia Illustr.* Tom. II. pag. 5.

(g) Apud PISTOR. Tom. III. *Script. Rer. Germ.* p. 470. Errat tamen Wippo, ubi dicit, Basileam in confinio triviali Burgundiæ, Alemanniæ & Franciæ Orientalis tum sitam fuisse. De prioribus duabus nullum est dubium, sed a Francia longe fuit remota Basilea.

(h) In vita S. Norberti apud HENSCHEN *Acta Sanctor.* Jun. Tom. I. pag. 849.

(i) Vid. nota ad vitam Norberti.

(l) MASCOV. in *Commentar. de Lothario II.* Cap. VI. & VII.

Imperii ductus, a Principibus, indolem ejus mirantibus, libertate donatus, in Burgundiæ Comitatum rediit, qui ab hoc tempore Liberi Comitatus (*m*) nomine appellari videtur cœpisse; quod Comites majori præ aliis libertate, incolæ vero præstantioribus juribus, quam alii Comitatenfes, fruerentur.

Rainaldi caussam Rerum Burgundicarum scriptores justam pronuntiant. (*n*)

OTTO FRISING. (*o*) Comitatum istum, ab Imperio diu alienatum, tanquam liberum & independens allodium, per Beatricem, Rainaldi filiam, ad Fridericum I. Imperatorem rediisse scribit.

Nos hæc non discutimus, annotasse contenti, quod Conradus Reſtoratum Burgundici Regni non modo retinuerit, sed & ad filium atque nepotem, id est, ad extinctos usque Duces Zaringos, propagaverit. Ceterum axioma *Reſtoris* axiomatici *Ducis* Cæsar prætulisse videtur, ut novus hic Burgundiæ trans Joram Reſtor, ab Imperio pendens, a Trans-

---

(*m*) *Franche - Comté*, Germanis *Hoch-Burgund*, *Ober-Burgund*, *Freye Graffchaft Burgund*.

(*n*) DU CHESNE *Hist. de Bourgogne* Lib. IV. C. XX. GOLLUT *Memoires Sequanoises* Lib. VI. Cap. IV. VIGNIER *Chron. Burgund.* DUNOD. *Hist. du Comté de Bourgogne* Lib. IV. p. 169.

(*o*) *Chron.* Lib. V. Cap. I.

Ararico Burgundiæ Duce, Galliæ vasallo, distingueretur. Burgundici tamen Rectores hi non raro quoque dicti sunt Duces, ut alibi docui.

Conrado ergo præ patre & avo servata fuit gloria, ut præter *Ducis Zaringiæ* nomen, *Rectoris* quoque *Burgundiæ* dignitate ornaretur a Cæsare.

§. X.

Reliqua
Conradi
Ducis
Zaring.

Anno 1130. Conventui, quem Lotharius II. Imp. Basileæ celebravit, Conradus quoque noster interfuit. In transactione super Monasterium Burgulum, (p) ab Imperatore firmata, *Chonradus Dux de Zaringen*, & post eum *Herimannus, Marchio de Baden*, memorantur. (q) Primum exemplum, quo Hermannus II. vel III. (r) Marchio nomen gentilitium *de Baden*

(p) *Burglen* sec. XI. Monasterium, dein Prioratus, hodieque a S. Blasii Abbatia Nigræ Silvæ pendens, Basilea VI. leucis distat.

Chronicon Burglense, a Conrado, Monacho San-Blasiano, dein Abbate Murenfi, seculi XII. medio conscriptum, qui & Actorum Murenfium auctor est, in lucem edidit Anno 1755. Vir solidæ doctrinæ, RUSTENUS HEER, Monumentorum Austriacorum editor, de Republica literaria præclare meritus.

(q) HERRG. Tom II. p. 155.

(r) Hermannus II. hoc ipso anno decessit & Hermannus III. successit.

Baden expressit; patruelium suorum, Bertoldi III. & Conradi, Zaringiæ Ducum, imitatus exempla; quorum prior in Charta foundationis Friburgi An. 1120. alter in literis An. 1123. uti vidimus, Ducum de Zaringen axiometate usi sunt primi.

Lotharius Imp. eodem anno Turicensi Canoniorum Collegio eligendi Præpositum potestatem concessit, quod Diploma *Chuonradus Dux de Zarenche* testis signavit. (s)

Anno 1131. Literæ foundationis Abbatiae Frienisbergensis scriptæ fuerunt, *Ducatum Burgundiæ nobiliter regente Duce Conrado*. (t)

§. XI.

Anno 1133. Lotharius Imp. Interlacensem Episcopatus ^{Interlacensia.} Laufanensis Ecclesiam, sub suam recipiens tutelam, ab omni Episcoporum, Ducum, Comitumve imperio immunem pronuntiavit; liberam quoque Præpositi & Advocati electionem ipsi concedens. Instrumento huic præter alios Proceres *Dux Conradus*

(s) Diploma ineditum tabularii Collegiatiæ Turicensis.

(t) Tabular. Bernense. Conf. WATTEVILLII *Diff.* in *Journal Helvetique*, mense Sept. 1746. pag. 236. *Frienisberg, Frenisberg*, Lat. Aurora, Mons Auroræ, Monasterium in ditione Bernensium, inter Bernam & Arberg, situm, circa Annum 1527. seculo additum est. LEU in Lexico Helvet. voce *Frienisberg*.

de Zæringen subscripsit. (v) Privilegia hæc Ecclesiæ Interlacensi A. 1146. firmavit Conradus III. Imp. atque protectionem hanc regiam ad alia nonnulla bona extendit, quæ ipse Imperator Conradus, cum ante pertinuissent ad Regnum, à *Duce Conrado deliberata*, consensu ejus Ecclesiæ Interlacensi donaverat.

Additur in hoc Diplomate, ut Advocatiam, intuitu horum bonorum, a *Conrado Duce retentam*, nemo suscipiat, nisi cui, consentientibus Ecclesiæ fratribus, id munus demandaretur. Ejusdem plane tenoris est alia Charta Confirmationis, à Friderico I. Imp. Anno 1173. huic Ecclesiæ data. (x)

§. XII.

Bellum
cum Sue-
viæ Duce.

Anno 1138. Conradus, Zaringiæ Dux, qui apud Lotharium Imp. tam gratiofus fuerat, Conradi III. Imp. qui Lothario successit, arma in se concitavit.

Conradum hunc Hohenstaufensem, Franciæ Orientalis Ducem, plerique partibus Gibellinis, (quod nomen tum ortum fuit & Staufeni familiæ gratum) addicti Principes

(v) Cod. Diplom. noster ad hunc Ann.

(x) Utramque Chartam vide in Cod. nostro Diplom.

quum elegissent in Regem, Conradus noster Zaringus adversas secutus est partes. Unde a novi Regis fratre, Friderico Sueviæ Duce, (y) cujus filius deinceps Conrado III. in Imperio successit, petitus est bello; quo Turicum expugnatum, Burgundia trans Juram occupata, Zaringia, Brisgoviae arx, Zaringorum sedes, quam initio hujus Libri descripsimus, capta, direpta.

Cæsari ergo se Conradus submitit, atque ita recepit amissa. OTTO FRISING. (z) hæc narrans, Conradum *fortissimum ac ditissimum Ducem* appellat. Bellum perbreve fuit. Eodem enim Anno 1138. Cæsareo Diplomati, quod San-Blasiano Monasterio fuit datum Bambergæ, *Conradus Dux Burgundiæ* post Fridericum, Sueviæ Ducem, qui eum armis devicerat, nomen subscripsit. (a)

§. XIII.

Anno sequenti d. 17. Febr. donationem partis villæ Oningen, ab Illustri viro *Chunrado Duce Ziaringin* Augiensi Monasterio factam, Innocentius II. Papa firmavit. (b) Die

Gesta
Conradi
ab A. 1139.

P 2

(y) Gebhardus Argent. Episcopus Friderico auxilia tulit. GULLIMANNUS *de Episcopis Argent.* p. 232.

(z) *De Gestis Friderici I.* Lib. I. Cap. XXVI. arcem Zeringen non nominat, sed his indicat verbis: „Arcem (Conradi Zaringii) quandam, quæ cunctis „ adhuc cernentibus inexpugnabilis esse videtur, cepit & expugnavit. „

(a) HERRG. *Geneal. Habsb.* Tom. II. Num. 214.

(b) *Ibidem* Num. 215.

28. Maji Conradus cum filio suo *Bertolfo Comite*, Diploma Cæsareum, Einsidlenfi Abbatiae in Procerum Conventu Argentinae datum, testis signavit. (c) In alio Diplomate ejusdem anni audit Conradus *Dux de Ceringe*: (d) in alio *Conradus Dux Carintie*, (e) ubi Carinthiam pro *Ceringia* posuit. Anno 1140. sub finem April. *Conradus Dux de Cerengun*, Curiae Imperiali Francofurti habitae, (f) atque A. 1141 *Conradus Dux ejusque filius Bercholdus*, Comitibus Imperii, Argentorati magno Procerum numero celebratis, interfuere. (g)

Idem Conradus in Charta anni sequentis *Burgundiorum Dux* scribitur. (h) Anno 1145. Otto quidam Turicensis bona in Zollinghofen Abbatiae S. S. Felicis & Regulae donavit, regnante Chunrado Rege, *Rektoribus Allamanniae & Burgundiae*

(c) HARTMANNI *Annales Heremi* p. 196.

(d) HONTHEMIUS in *Hist. Trevir.* Tom. I. pag. 542. Diploma hoc exhibet, at pro *Ceringe* dedit vitiose *Coringeo*. Veram lectionem me docuit URSTISIUS in Chartulario Msc. quod tabularium Civit. Basileensis custodit.

(e) Instrumentum de Advocatia Abbatiae Selsensis, Argentorati confectum, quod in Cod. Diplom. Alfatiae prodibit.

(f) Teste Diplomate apud PEZ. *Cod. Epistol.* P. I. pag. 331.

(g) Teste Charta S. Blasii ap. HERRG. Num. 220.

(h) Ibid. Num. 221. *Conradus Dux Burgund.* memoratur in literis apud HONTHEM l. c. p. 554.

Duce Conrado de Zaringen & Advocato, Præfecto Wernhero de Baden. (i)

Idem *Chounradus Dux de Zeringen* dedit S. Johanni in Burglen unam Scoupozam in villa Scalsingen. (l) Anno 1146. Conradus Rex Romanorum Ecclesiæ Interlacensi (m) bona quædam contulit *Duce Conrado* consentiente. (n) In Comitibus Francofurtenfibus Anno 1147. *Cunradus Dux de Ceringa* comparet. (o)

§. XIV.

Sed ad Burgundiæ Comitatus fata redeundum. Rainaldus ^{Mors ejus} Comes, Lothario Imp. olim infestus, in Conradum III. quoque non minus superbus cum esset, hic terras ejus Conrado Zaringensi denuo addixit. Pertinax inde bellum, tanto cum

P 3

(i) Ex tabulario Abbatifano Turicensi.

(l) *Chron. Burglenfe* Cap. XVII. pag. 382.

(m) Interlacus Monasterium fuit Canonicorum Regular. S. Augustini, circa A. 1130. conditum inter Thunensem & Brientinum Lacus. Bertoldus V. Zaringiæ Dux, Advocatiam ejus gessit, ut noster Conradus.

A. 1525. Monasterium hoc ditionis suæ Bernenses seculo addixerunt.

LEU *Lex. Helvet.* Tom. X. p. 560.

(n) Codex Diplom. noster ad h. a.

(o) LUNIG. *Spicileg. Eccles.* Part. III. pag. 91. sq. & Contin. I. pag. 908.

ardore continuatum, ut Rainaldus atque Conradus Dux ad singulare certamen denique fuerint progressi. Neuter belli finem conspexit.

Rainaldus A. 1148. (p) quadriennio post Conradus noster & Cæsar extincti sunt. (q) Conradus obiit Januario mense (r) in Abbatia D. Petri, ubi & ipse, ut pater fraterque, sepultus. (s)

§. XV.

Uxor hujus Conradi Ducis Clementia, Godofredi
 Namurcensis & Ermenfondis Luxemburgicæ (t) filia

Uxor &
 liberi.

- (p) Necrolog. S. Pauli apud DUNOD. *Hist. du Comté de Bourgogne* Lib. IV. pag. 170. Rainaldus in Æde S. Stephani Vefontione sepultus est. Du CHESNE *Hist. de Bourgogne* Lib. IV. pag. 531.
- (q) OTTO FRISING. Lib. VII. Cap. ult. „A. 1152. Conradus Dux de Zeringen „ obiit, post quem etiam Conradus Rex eodem anno defunctus est.
- (r) Plerique IV. Id. Jan. ponunt, nonnulli IV. Nonas. Necrologium Mur. d. 8. Jan. ponit. Vid. GUILLIMANN. *Habsb. L. V. Cap. IV. p. 285.*
- (s) Vid. *Cathedra S. Petri in Nigra Silva* p. 248.
- (t) Charta Bertoldi IV. apud SCHANNAT. *Vindem Liter.* pag. 163. Clementiam hanc, quæ Anno 1159. obiit, ex Comitibus Badensibus Argoviæ ortam fuisse credit PESLERUS in Diatriba de Ducibus Zaringiæ, Germanice edita, in Commentariis Periodicis *Hannoverische gelehrte Anzeigen* Anno 1751. pag. 329. Facit hac occasione mentionem Diplomatis Friderici I. quo Henrico Leoni, Clementiæ marito, terras quasdam in Saxonia assignat, atque ab eo terras in Suevia accipit; quas inter Castrum

fuit, (v) ex qua Bertoldum IV. Rudolphum, Adelbertum, Conradum, Hugonem filios, filiasque Clementiam & Germanam suscepit. (x) Bertoldus, primogenitus filiorum, lineam continuavit Zaringicam. *Conradus* & *Hugo* sine liberis defuncti sunt. (y) Adelbertum vero Ducum Teccensium factorem constituunt; ut in Teccensibus infra docebitur.

Baden extiterat. Castrum hoc autem in Ergovia quærit Peslerus, quæ Burgundiæ Transjuraniæ pars fuit, quum Charta Friderici Castrum in Suevia situm fuisse memoret.

- (v) Cuno de Opfingen, miles de familia Ducis, prædium apud Bickenfola Monasterio S. Petri in Nigra Silva tradidit, præfente & annuente *Domina sua Clementia Ducissa*, adeoque post obitum Conradi Ducis.

Conf. KOELERUS in *Familia Luxemburg*. ALBERICUS *Chron.* ad An. 1168. pag. 349. Diploma apud SCHANNAT. *Vindem. Liter. Coll. I.* pag. 163. habet: „Bertholdus hujus nominis quartus Ducis Conradi „filius - - - Præterea Dom. Clementia, mater ejusdem Ducis - - in „sepultura mariti sui Ducis Cunradi. „

- (x) Extat Charta Monasterii S. Petri sine anno, qua Dux Conradus prædium apud *Zaringen* a monasterio hoc accepisse, eique vicissim cum uxore sua *Domina Clementia* & filiis suis *Conrado* & *Bertholdo* allodium apud *Amindon* (Emmendingen) donasse scribitur.

In Charta Bertoldi IV. Anno 1152. mentio fit Clementiæ, filiorum Rudolphi, Adelberti, Hugonis apud SCHANNAT l. c. Dux Beretoldus Rector terræ Burgund. cum fratribus Adelberto & Hugone legitur Anno 1180. Conf. HERRG. Num. 144.

- (y) ALBERICUS l. c. pag. 351 GUILLIM. *Habsb. L. V. C. IV.* p. 285.

§. XVI.

Rudolfus
filius.

Rudolphus in Arnoldi Antistitis Moguntini, a conjuratis occisi, locum electus est A. 1160. sed Imperator Fridericus, quod ipsi cædis auctores eum elegerant, denegavit consensum. (z) Octennio post Comitis Namurcensis, avunculi sui, favore Leodiensem Episcopatum accepit, A. 1189. defunctus: (a)

Clemen-
tia filia.

Filiam Conradi nostri Clementiam Henricus Leo, Saxoniae & Bavariae Dux, Anno 1147. in Comitibus Francofurtanis duxit uxorem. (b) Sed A. 1162. Cæsare non invito, Constantiae eam rursus dimisit; (c) sanguinis proximitatem prætexens. (d)

Marito

-
- (z) SERARIUS *de rebus Mogunt.* Tom. I. Lib. V. pag. 564. DODECHINI *Append. ad Marian. Scotum* Anno 1160.
- (a) AEGIDIUS AUREÆ VALLIS in *Hist. Episcopor. Leod.* CHAPPEAUVILLE sub Rudolfo; ALBERICUS ad Annum 1168. Rudolphus hic, Leodiensis Episcopus, caput S. Lamperti Ecclesiae Friburgensi donavit.
- (b) HELMOLDUS in *Chron. Slavor.* Lib. I. Cap. VIII. ad Annum 1147. scribit:
„ in diebus illis Dux noster (Henricus Leo) adolescens Dominam
„ Clementiam Conradi Ducis de Zeringe duxit uxorem.
- (c) *Origines Guelficæ* Tom. III. pag. 182.
- (d) *Ursperg. Chron. & Weingartense* ad A. 1162. HELMOLDUS Lib. II. Cap. X. *Chron. Montis Sereni* A. 1163.

Marito suo Clementia, vel dotis loco, vel ut paternæ hereditatis partem, Castrum Baden, (e) centum Ministeriales & quingentos manfos attulerat. Bona hæc Henricus Leo A. 1157. Friderico I. Imperatori tradidit, & ab eo in Saxonia alia in compensationem accepit. (f)

Germanam vel Annam de Zeringen Humberto III. Comiti Sabaudiaë nuptam fuisse, & Anno 1162. mortuam, tradit Germana filia. GUICHENONIUS. (g) Ex matrimonio hoc prodiit Agnes Sabaudica, Johanni sine Terra, (h) Henrici II. Angliæ Regis filio, Anno 1173. amplissimis conditionibus in matrimonium promissa, uti refert ROGERIUS HOVEDENUS, (i) Angliæ

(e) *Badenweiler* hodie, adeoque Bada Brisgovica, non Ufgovica; a qua Marchiones Badenses sibi nomen sumferunt. Solide hoc probavit DILLIUS in Diatriba, erudite scripta, *de permutatione hujus Castrum Baden*, Germanico idiomate edita Anno 1760.

(f) Instrumentum, Aurea Bulla munitum, ex authentico descriptum extat in *Orig. Guelf.* Tom. III. pag. 466. Vir Illustris, GODOFRIDUS DANIEL HOFFMANNUS, in Tubingensi Academia Juris Antecessor, insignis doctrinæ, in Diatriba, *Diplomatijche Belustigung* &c. edita A. 1760. hoc Instrumentum exponit, atque pro Bada Ufgovica stat.

(g) *Histoire de Savoye* Tom. I. pag. 239.

(h) Anglis *Lackland*, qui Anno 1216. decessit.

(i) *Annal. Angl.* Part. post. apud SAVILIUM *Scriptor. Rev. Anglicarum* pag. 532. Agnetem hanc Hovedenus *Aalays* vocat.

Historiæ scriptor, qui seculo XII. vixit. Agnes Anno 1174. ante nuptias decedens, spem omnem patris intervertit & foceri.

Agnētis hujus matrem, Germanam Zaringicam, Bertoldi IV. filiam fuisse, Guichenonius putat. Sed temporum ratio contrariatur. Verisimilior conjectura est, quæ Conradi Ducis filiam, adeoque sororem Bertoldi IV. *Germanam* declarat.

CAPUT

C A P U T V.

BERTOLDUS IV.

AB ANNO 1152. USQUE AD ANNUM 1186.

§. I.

otentia Zaringicæ Gentis, ad summum fastigium Genea-
logia.
sub Conrado perducta, postquam per triginta
annos perstitisset in flore, magnitudinis suæ
partem sub filio ejus Bertoldo IV. amisit.

Rektoratus Arelato-Burgundicus, a Basilea ad urbem usque
Arelaten, adeoque ad Mediterraneum usque Mare, sub Conrado
sefe extendens, plus quam dimidia mutilatus est parte.

Fridericus I. Imp. malis artibus usus, omne Arelatense
Regnum, a Burgundico primitus distinctum, atque deinceps
eidem Regno conjunctum, Rektoratui Bertoldi IV. subtraxit.
Diminutio A. 1156. facta est. Antequam ea exponatur Lectori,
enarranda sunt, quæ memorabilem hanc rerum conversionem
præcesserant.

Q 2

§. II.

Bertoldus Comes.

Filius hic Conradi Ducis (a) in Charta Conradi III. Imp. San-Ulricianæ Cellæ (b) A. 1139. Argentorati data, vivo patre, appellatus est *Comes*: „ præfente, ait Charta, Duce Friderico, „ Regis ipsius Germano, Duce Conrado, Herimanno Marchione, „ Comitibus quoque Bertulfo, nostri Cœnobii Advocato &c.

In noticia hac testium Conradum, Zaringiæ Ducem, excipit Herimannus Marchio, Badensium tertius, cujus pater Conradi Ducis fuerat patruelis. At filius Conradi Bertulfus, qui ipse noster Bertoldus IV. est, Herimanno subjunctus, Comites inter primus comparet; non tam illius temporis more, quo filius, patre Duce vivente, appellatus est *Comes*, quam quod Comitatum Provinciam Brisgovix cum Advocatia San-Petrini Cœnobii filio administrandum commiserat pater.

(a) Bertoldum IV. filium fuisse Conradi, probat Charta transactionis inter Ecclesiam Basiliensem & Monasterium S. Blasii super jure Advocatiæ a Conrado III. Imp. data Argentinæ Anno 1141. apud HERRG. Tom. II. Num. 220. Et alia Charta A. 1152. apud SCHANNAT *Vindem. Liter. Collect. I. pag. 1.* ubi legitur: „Dux Bertholdus hujus nominis „ quartus, Ducis Cunradi filius. „

(b) In Nigra Silva. Exhibet hanc Chartam Libellus, cui Titulus: *Historische Nachricht von dem Priorat S. Ulrich* pag. 124. Prioratus hic Abbatix D. Petri in Silva Nigra conjunctus.

Conjecturam hanc alia ejusdem anni Charta corroborat, qua Erlewinus de Woluenwilare ecclesiam hujus loci cum duabus partibus prædii sui ibidem D. Petro in Nigra Silva donavit. In fine Chartæ (c) hæc legimus: „præsente Advocato nostro *Comite* „ Bertolfo, hoc in suam tuitionem quasi proprium fuscipiente, ut „ ipse vice ipsius Erlewini in majori placito, in ipsa regione „ congregato, traderet B. Petro &c.

Per *Placitum majus* heic intelligitur Landgraviale Judicium, in quo Donatio hæc solenni cærimonia repeti debebat, manu Comitis Bertulfi, Landgravii Brisgovix & Advocati San-Petrinæ Abbatix. Hereditariam enim hanc Advocatiam cum Tigurina, San-Blasiana, aliisque Zaringica familia possedit. Hæc Bertoldus noster, vivo patre, ut Comes.

§. III.

Sed ut Dux & Rector Burgundiæ Wormatiensibus Bertoldus Dux. Friderici I. Imp. Comitibus A. 1153. interfuit. (d) Diplomati tum

Q 3

(c) Codex Diplom. ad Ann. 1139.

(d) FELIX FABER in *Hist. Sæv.* Lib. I. Cap. XIX. fabulatur, Fridericum I. Imp. Anno 1152. quo electus est, Moguntix celebrasse Comitibus, ac profugum ex illis, ob diffidia Procerum, pervenisse Zaringiam; Bertoldum ab eo tum ex Comite Ducem esse creatum, quod Cæsarem omni honoris cultu exceperit. Digna Felice Fabro fabella.

dato *Bertholdus Dux de Zeringen* subscripsit. (e) In aliis vero Chartis (f) Bertoldus *Dux Burgundiæ* solet vocari.

Anno 1154. cum Friderico I. Imp. expeditionem in Italiam suscepit Bertoldus, atque in memorabili illa Tortonæ urbis obsidione insignem ei operam præstitit. (g) Privilegium quoque Ecclesiæ Reicherspergenfi, ab Episcopo Bambergensi, Brixia, hoc anno datum, inter alios Proceres *Bertoldus Dux de Zaringe* testis signavit. (h) Paulo post in Campis Roncaliis subscripsit Chartæ, quam Fridericus I. Diffentinenfi Episcopatus Curientis Abbatia concessit. (i)

§. IV.

Burgun-
dica.

Vt Rector Burgundiæ omne jus, quod in Civitate Viennæ ei competeat, Delphino Viennenfi, Guidoni Andreae, Anno 1155. Bertoldus tradidit. Traditionem Cæsar firmavit. (l)

(e) SCHANNAT *Vindem. Lit. Collect.* II. pag. 115.

(f) In Diplomate Friderici I. Imp. pro Monasterio S. Albani Basil. A. 1152. & pro Altorfina Abbatia Alfatia A. 1153. nec non in Charta Ortliebi Episc. Basil. pro S. Albani Ecclesia A. 1154. Instrumenta hæc in Cod. Diplom. Alfatia prodibunt.

(g) GUNTHER. in *Ligurino* L. II. v. 411. sq. 650. sq.

(h) Diploma extat in *Chronico Reichersperg.* ad A. 1154. apud LUDEWIG *Script. Rev. Bamberg.* Vol. II.

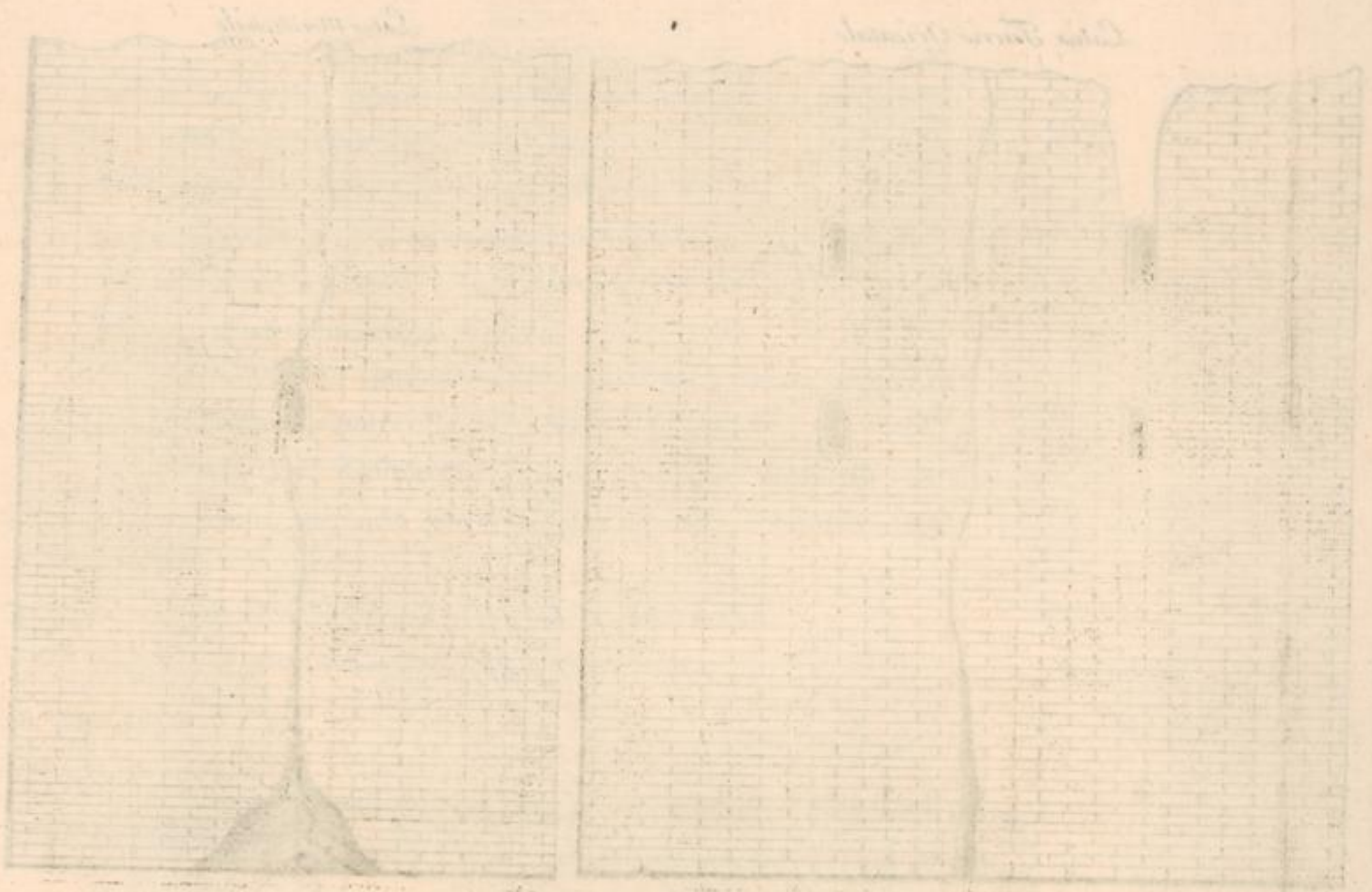
(i) LANG *Grundriß der Schweizerischen Kirchenhistorie* Tom. I. pag. 448. sq.

(l) CHORIER *Hist. de Dauphiné* Lib. XI. pag. 321.

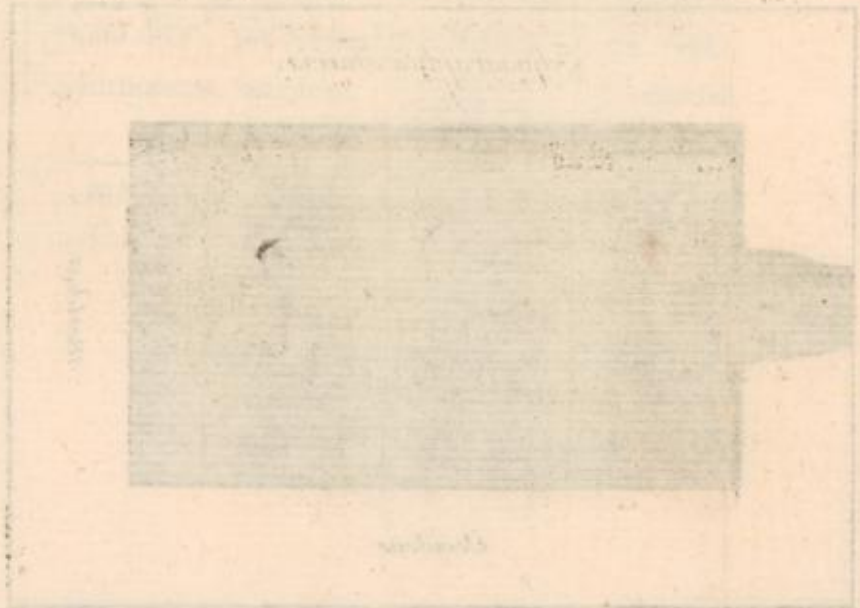
1740
1741

Transa-
Stio cum
Frideri-
co Imp.

Geometrische
Lehrbuch

Die Höhe des Körpers ist gleich der Höhe des Quaders.

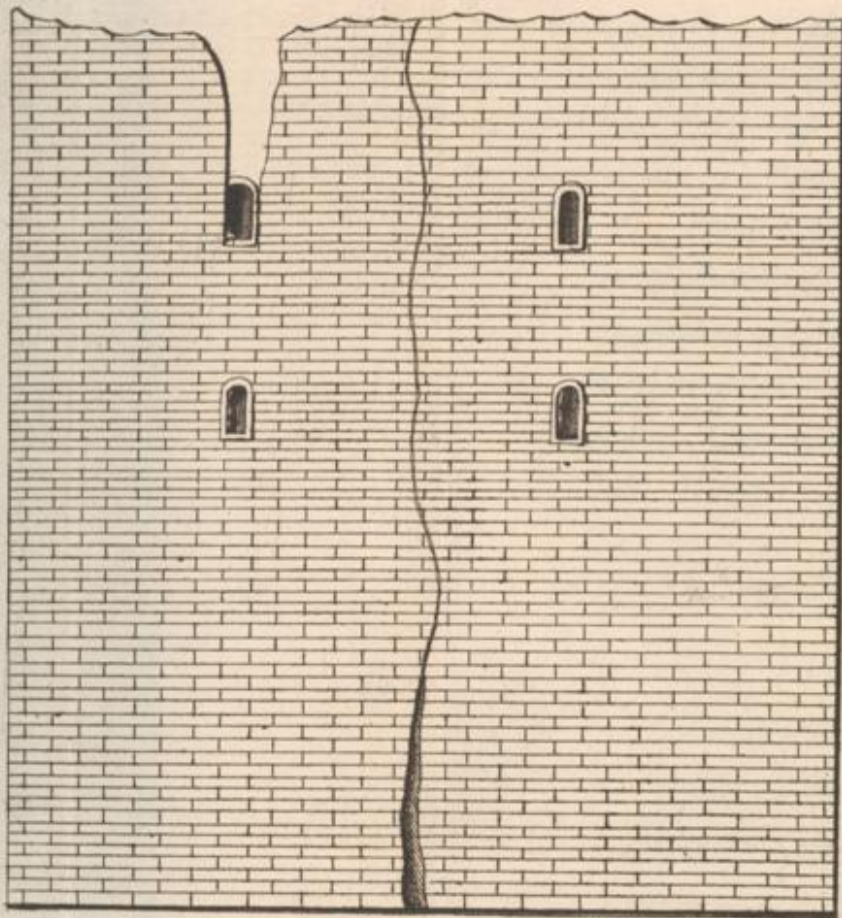

Die Oberfläche des Körpers ist gleich der Oberfläche des Quaders.

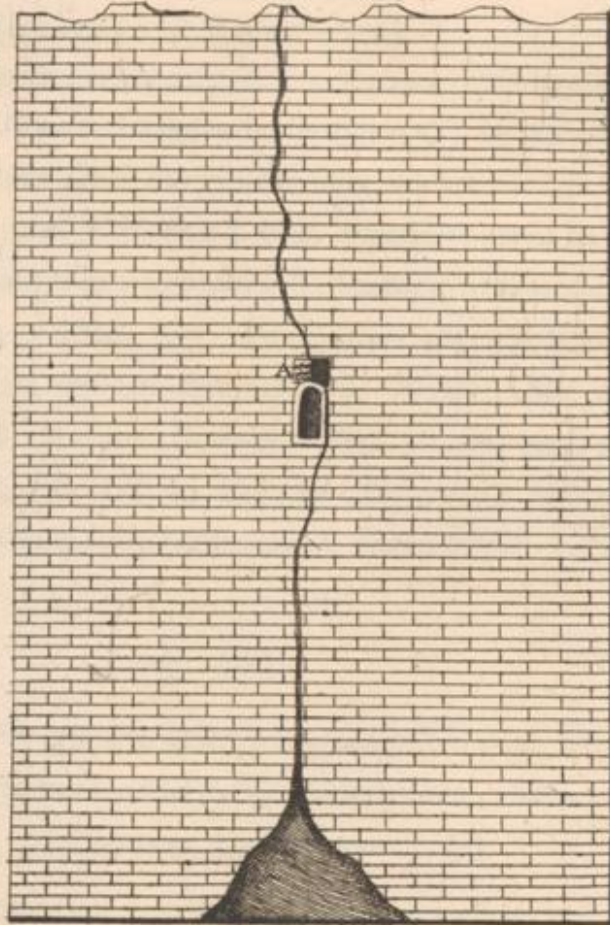
Bertoldi IV.
Porta Brisacensis.

T. I. p. 127.

Latus Turris Orientale.

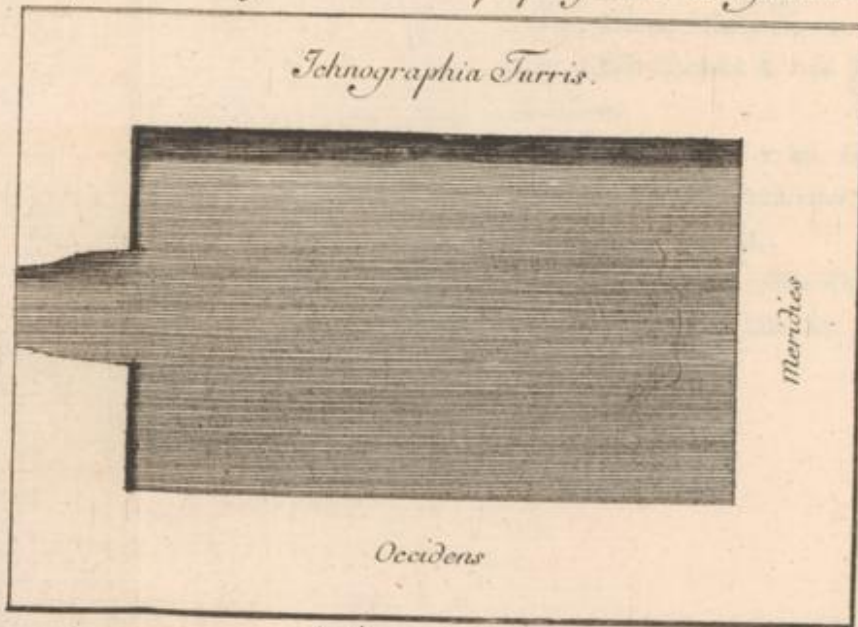
Latus Meridionale.

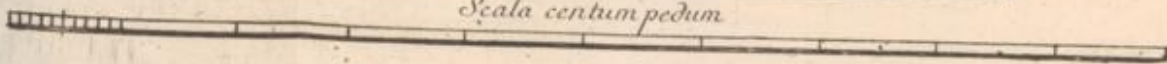
Locus Inscriptionis.

Hanc Dux Bertholdus portam struxisse notatur. a quo pro fraude Burgundia depopulatur.

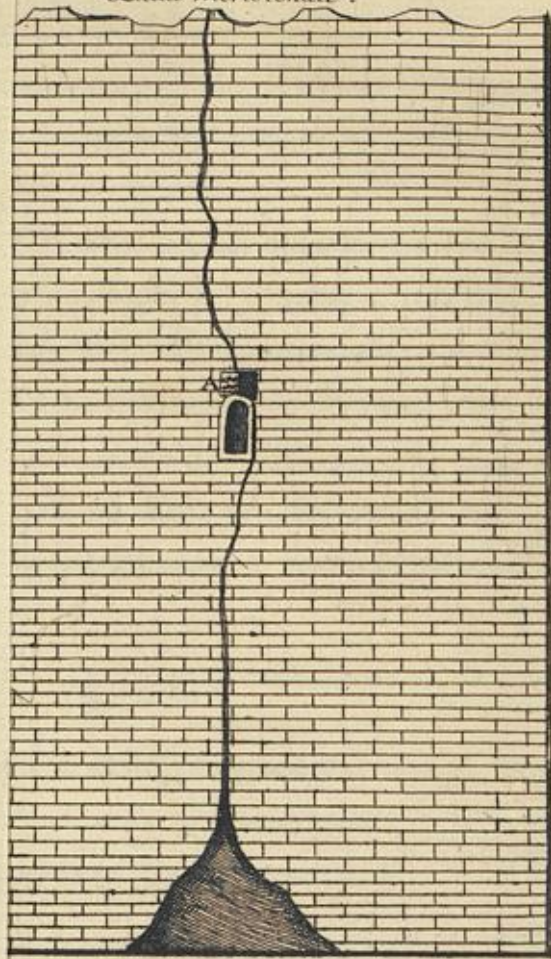
Ichnographia Turris.

Scala centum pedum

Latus Meridionale.

de Burgundia depopulatur.

Meridies

Ab hoc tempore Delphini, Comitivæ illius urbis participes facti, unum ex Palatiis Burgundiæ Regum occuparunt Viennæ; partemque adeo jurisdictionis una cum Archiepiscopo exercuerunt; qui jam A. 1088. partem a Stephano, Burgundiæ Comite, fratre suo, pro octies mille solidis emerat.

In Comitatu Burgundiæ vero Bertoldus noster acceptum a patre bellum, contra Rainaldi filiam & heredem *Beatricem*, continuavit. (m) Testimonium rei servat turris quadrangularis Brisaci, tunc temporis ab eo exstructa, ubi epigraphe hæc superest:

- „ Hanc Dux Berchtoldus portam struxisse notatur,
 „ A quo pro fraude Burgundia depopulatur.

§. V.

Quum autem Anno 1156. Cæsar Herbipoli Beatricem duxisset uxorem, cum Bertoldo nostro ita transegit, ut ea Burgundiæ Comitatum retineret, Burgundia Transjurana vero penes Bertoldum maneret; quidquid autem in veteri Arelatenfi Regno, proprie olim ita dicto, Bertoldus Imperii nomine huc usque tenuerat, id omne restitueretur Imperio. Ita non modo Comitatus

Transactio cum
Friderico Imp.

(m) LAUFFER in *Hist. Helvet.* Part. II. Lib. X. pag. 342. bellum hoc A. 1152. contra Rainaldum continuatum fuisse scribit, qui Anno 1148. jam decesserat.

Burgundiæ, sed & Arelatensis Regni, quod olim *Provinciale* vocabatur, Rectoratum Bertoldus amisit. In compensationem tres civitates ei a Cæsare traditas fuisse, OTTO FRISINGENSIS (n) nos docet; sed ex illis non nisi Lausannam & Gebennam (o) nominat. Tertiam, quæ Sedunum est, ex ejus Continuatore, OTTONE DE S. BLASIO, (p) supplemus; qui ad Ann. 1167. ita scribit: Fridericus I. Imp. „ Burgundiam ingressus terram „ foci sui, Reginaldi Comitis, qui jam obierat, in ditionem „ suam redegit, ac Regnum Burgundiæ cum Archifolio Arelatensi, „ quod Duces de Zeringen, quamvis sine fructu, tantum honore „ nominis, jure beneficii, ab Imperio jam tenuerant, a Bertolfo „ Duce extorsit: præstitis sibi trium Episcopatum Advocatia, „ cum investitura regalium, scil. Lausanensis, Genevensis, „ Sedunensis.

§. VI.

Trans-
actionis
annus.

Transactionem ad Ann. 1156. collocamus, quo Beatricem Cæsar duxit uxorem. (q) OTTO FRISING. qui biennio post obiit

(n) *De rebus gestis Friderici I. Imp.* Lib. II. Cap. XXIX. Provinciam transactione hac ad Imperatorem pervenisse, disertè ibidem scribit.

(o) Genevam sec. XI. cœperunt appellare Gebennam. VALESII *Notitia Galliar.* pag. 229.

(p) Cap. XXI.

(q) DODECHINUS *Append. ad Marianum Scotum* ad A. 1156. apud PISTOR. Tom. I. pag. 677.

obiit, (r) rem nuper gestam esse observat. (s) GUNTHERUS (t) transactionem vivo Rainaldo Comite factam in *Ligurino* suo canit. (u) Rainaldus autem Anno 1148. superstite Conrado III. Imp. & Conrado Zaringio jam e vivis excefferat. (x) GOLLUTIUM (y) qui ad Ann. 1168. hanc epocham posuit, ut & BUNAVIUM (z) aliosque, (a) qui ad A. 1169. transactionem

(r) RADEVICUS de *Gestis Frid. I. Imp.* L. II. Cap. II.

(s) OTTO FRISING. de *Gestis Friderici I. Imp.* Lib. II. Cap. XXIX. NIC. VIGNIER. in *Chron. Burgund.* ad Ann. 1156. & *Bibliothèque histor.* Part. III. p. 120. eundem transactionis annum assumit.

(t) *Ligurini* Lib. V. p. 306. sqq. ubi:

„ Has inimicitias tandem sub tempore nostro
 „ Regia sopivit tali follertia pacto:
 „ Scilicet ut geminas illis in finibus urbes,
 „ Laufannam gelidaque fitas in rube Gebennas
 „ Bertoldus regeret, reliquas Reinaldus haberet.

(u) Manifestus est error PESLERI in *Historischer Nachricht der Herzogen von Zähringen* (*Hannoversche gelehrte Anzeig.* de Anno 1751.) pag. 326. ubi transactionem Zaringorum cum Beatrice Burgundica & Friderico I. Imp. ad Conradi Ducis tempora refert, quem tamen A. 1152. jam obiisse tradit.

(x) Vid. supra in Conrado Zaringio §. XIV. pag. 118.

(y) *Memoires des Bourguignons de la Franche Comté* Lib. VI. Cap. XII.

(z) *Histor. Frid. I.* pag. 210.

(a) STUMPF. *Chron Helvet.* Lib. VIII. Cap. XXIII. fol. 594.

hanc rejecerunt, Ottonis Frisingensis continuator, OTTO DE S. BLASIO, seduxisse videtur, qui ad Ann. 1167. (b) historiam transactionis exponit. At scriptor ille, Burgundica uno intuitu ut sifteret lectori, ea, quæ diu ante contigerant, cum rebus postea gestis conjunxit.

Enimvero transactionem hanc ante A. 1158. fuisse initam, probat Charta Henrici Arg. Episcopi Anno 1174. (c) in qua, vivo Amadeo, Laufannensi Episcopo, res dicitur transacta. De anno mortis Amadei dissentiunt quidem scriptores. At omnes vel Anno 1155. vel 1158. eum obiisse tradunt. Anno 1157. eum vixisse, testis est Charta Bertoldi IV. Monasterio Altæ Ripæ (d) hoc anno data, cui inter alios Amadeus subscripsit. Itaque transactio illa necessario ante Ann. 1158. facta est, quo Amadeus, in cujus fraudem inter Fridericum Imp. & Bertoldum fuit inita, jam fuerat mortuus.

§. VII.

Trans-
actionis
ratio.

Ita Annus 1156. qui ob restitutam Henrico Leoni Bavariam; ob Austriam ex Marchionatu Bavarico in Ducatum conversam; ob Pacem publicam Germaniæ redditam, in Germanorum

(b) Cap. XXXI.

(c) Ex RUCHAT *Historia Vaudi* Mset.

(d) Tabular. Monast. Altæ Ripæ, *Haute Rive*.

Annalibus tam celebris est, Burgundici quoque Regni quietem, per sex lustra turbatam, magno cum Zaringicæ Domus detrimento & Hohenstauficæ augmento reduxit. Transactione hac Burgundia Helvetica cum Laufanna, cum Geneva & Seduno Vallesiæ, in peculiari potestate Bertoldi manere debuerant. Advocatia Turicensis, quam Bertoldus quoque retinuit, non cum Burgundiæ Regno, sed jam ante, ob concessum Hohenstauffis Sueviæ Ducatum, a Ducatu avulsa ad Bertoldum II. pervenerat. (e) Cæsar Guelficarum partium, adeoque & Ducum Zaringiæ hostis, rebus suis conveniens esse credidit, ut eorum opes minuerentur; quod ablato illis Arelatenfis Regni Rectoratu obtinuit.

Cum ergo Viennensis & Lugdunensis Archiepiscopi, ut & Valentia & Avenionis Episcopi, ceterique Arelatenfis Regni Proceres A. 1156. Friderico I. Imp. præstitissent homagium, (f) anno sequenti Eraclium, Lugduni antistitem, de omnibus Regalibus & jurisdictione seculari in urbem Lugdunensem Cæsar investivit, eumque Arelatenfis Regni constituit *Exarchum*. (g) Archi-

R 2

(e) Errat STETTLERUS *Chron. Uchtland*. Lib. I. pag. 3. ubi tradit, Bertoldum IV. præter tres Episcopatus obtinuisse quoque Advocatiam Turicensem, quam obtinuerat jam Bertoldus II.

(f) RADEVICUS Lib. I. Cap. XI.

(g) Instrumentum extat in PARADIN. *Hist. de Lyon* Lib. II. Cap. XXXV. add. JAC. SERVETII *Chronologia historica Antistitum Lugdunensium* Part. I. pag. 79.

Cancellariatum vero ejusdem Regni eodem A. 1157. Diplomate Biscentii scripto, Archiepiscopo Viennensi in perpetuum concessit, (h) ipso Bertoldo IV. præsente, & subscribente Diplomati, quem ab hoc tempore titulum *Burgundiæ Ducis* sumfisse GOLLUTIUS (i) existimat. Sed male existimat; quum superioribus annis eo jam fuerit usus. A. 1158. cum titulo *Burgundiæ Ducis* in Diplomate Friderici I. pro Abbacia S. Cyriaci in Altorff Bertoldus occurrit; (l) sed in Charta Anni 1169. (m) ipse ita loquitur: *Ego Bertolfus Dux & Rector Burgundiæ.*

§. VIII.

Ortæ
hinc lites
Genevæ.

Jura autem in Laufannæ, Genevæ atque Seduni Episcopatus Bertoldo ab Imperatore concessa, ita erant comparata, ut in omnibus eorum terris, potestatem, non ut Vicarius vel Rector, sed proprio superioritatis territorii, quod vocant, jure exerceret Bertoldus, atque adeo de Regalibus investiret Episcopos.

Horum acerbæ mox ubique personuerunt querimoniæ; qui Ecclesias suas non alium, quam Cæsarem, agnoscere Principem

(h) JOHANNIS A BOSIO *Antiquitates Viennæ* pag. 87. quæ annexæ sunt ejusdem Bibliothecæ Floriacensi.

(i) Lib. VI. Cap. V.

(l) HERRG. Tom. II. Num. 230.

(m) De qua nobis sermo erit infra §. XVI.

uno omnes ore professi sunt. Arduus Genevensis præ ceteris commotus est, quod Bertoldus Advocatiam, a Cæsare sibi traditam, in hostem ejus Amadeum, Comitem Genevensem, transtulerat. De temporali enim jurisdictione in Genevam, & in ipsas Episcopi terras, inter Episcopum & Comitem a longo jam tempore fuit acre certamen. At ista potestatis Cæsareæ in Bertoldum, & a Bertoldo in Comitem, translatione Comes victor evasit. Itaque non modo apud Metropolitanum suum, Tarantensium Archiepiscopum, sed & apud Lugdunensem, Viennensem, aliosque sacrorum Antistites de violatis Ecclesiæ suæ juribus contra Comitem Genevensem, contra Ducem Bertoldum, & denique contra ipsum Imperatorem conquestus est Genevensis Episcopus. Cæsar ad Episcoporum instantiam solenne Procerum Germaniæ & Regni Arelatensis judicium, apud Pontem Laonis, (n) super Ararim, in Comitatu Burgundiæ, Anno 1162. celebravit. Arduum pro Principe Civitatis Genevæ, suburbiorum & castrorum Episcopatus, Cæsare non repugnante, declaravit Confessus; ita quidem, ut nullo unquam tempore medius inter Episcopum Genevensem & Cæsarem existere possit. Hic in Aurea Bulla (o) eo ipso Anno 1162. data,

R 3

(n) *S. Jean de Lône* in Archiepiscopatu Vesontino.

(o) Auream Bullam Friderici I. A. 1162. datam, aliaque Documenta, quæ huc spectant, dedit *Spon. Hist. de Geneve* Tom. II. pag. 24. sqq. Item *Le Citadin de Geneve* pag. 155.

Arduum appellat *Vicarium nostrum*, atque Diploma, quo hæc jura Bertoldo concesserat, alio antiquavit Diplomate. (p)

§. IX.

Laufan-
næ.

In omni hoc negotio bonam Cæsaris fidem multi mecum desiderabunt.

Enimvero non minores in Laufannensi & Sedunensi Episcopatibus, quam in Genevensi, exorti sunt motus.

Amadeus quidem, Laufannæ Antistes, solenni jurejurando, (q) quod ei præstitit Bertoldus, Ecclesiæ suæ libertatibus utcunque prospexit. At successor Landericus, qui ad Pontificem Romanum provocaverat, & provocationem (r) urfurus iter Romanum susceperat, in itinere ab emissariis Imperatoris circa Ann. 1158. captus est. Dimissus Episcopatum deposuit, potestatem, quam Bertoldo IV. dederat Cæsar, indignatus constanter. (s) Rogerius successor Anno 1174. in Procerum Conventu, ut decessores, de Cæsare questus est, quod ille Regalia Laufannensis Ecclesiæ, quæ

(p) SPON. pag. 30.

(q) Juramenti formula legitur in Chartulario Ms. Laufannensis Ecclesiæ Fol. 98. Vide Probationes.

(r) Provocatio hæc respexisse videtur Præfecturam Laufannensis Ecclesiæ, a Cæsare in Bertoldum translata.

(s) STUMPF. Chron. Helvet. Lib. VIII. fol. 594.

penes Cæsarem erant, *Bertoldo* tradidisset. Confessus, cui Henricus Argent. Episcopus præfedit, restituenda esse huic Ecclesiæ pristina jura judicavit; expectandum tamen, antequam res decideretur, Bertoldi adventum. (t)

Ex Alexandri III. Bulla A. 1178. ad Rogerium, Laufannensem Episcopum, data, cognoscimus, in Advocatiæ Laufannensis Ecclesiæ possessione mansisse Bertoldum, ita tamen, ut libertati ejus prospexerit jurejurando, cujus formulam idem Pontifex eadem Bulla probavit. (u) Nihilominus lites cum Laufannensi Episcopo sub Bertoldo V. ad extinctionem usque Zaringicæ gentis, durarunt. Tum vero Laufannensis Antistes, Advocatiam ad se devolutam esse arbitratus, solenni Charta (x) prospexit, ne ea in posterum transferretur in alium.

§. X.

Nec meliora Bertoldus IV. in Sedunensi Episcopatu Seduni. expertus est fata; a Vallesiis, Episcopo Sedunensi subjectis, ubi jura sua exercere voluerat, Anno 1180. armis repulsus. (y) Hereditarium hoc bellum filio pater reliquit. Bertoldus V. enim

(t) Sententiam Henrici Episcopi Argent. A. 1174. vid. in Cod. Diplom.

(u) Bullam datam Anagninæ exhibet Codex Diplom.

(x) Data A. 1219. in Vestibulo Laufannensi. Chartular. Laufann. Mst.

(y) SIMLERUS in *Vallesia* pag. 134.

Anno 1211. cum imperium ejus recusarent Vallesii, exercitu valido, ex Transjuranis & Helvetiis collecto, per Grimfulam (z) montem in Vallesiam descendere decreverat. Vallesii a Transjuranis, qui & ipsi Bertoldo infesti erant, de Rectoris consilio moniti, advenientem cum exercitu magna clade straverunt. (a) Episcopus Seduni tum fuerat Verinus. Hæc de Bertoldina transactione infelici Anno 1156. cum Cæsare. Redimus in orbitam.

§. XI.

Bertoldi
Acta
varia.

Bertoldus IV. *Dux & Rector Burgundiæ* Anno 1157. Monasterium Cisterciense Altæ Ripæ a pedagogis & teloniis per totam terram & dominium suum liberavit. Amadeus, Lausannensis Episcopus, Chartam inter testes signavit. (b)

Bertoldus in Italiam Imperatorem secutus, (c) in Mediolanensi obsidione, fractis Mediolanensium viribus, cum Henrico Leone & Friderico, Conradi Imp. defuncti filio, conciliatoris partes

(z) Grimfula, unus ex altissimis Alpium Lepontiarum montibus, in tractu Bernensium Hasli, ubi ad Vallesios transitus.

(a) SIMLERUS loc. alleg. pag. 135.

(b) Ex Chartulario Monasterii Altæ Ripæ.

(c) RADEVICUS de *Gestis Friderici I.* Lib. I. Cap. XXV. GUNTHERUS in *Ligurino* Lib. VII. v. 228

partes suscepit. (d) * Composito Mediolanensi bello, dimissus ab Imperatore Bertoldus in Germaniam revertit. (e) Sed rediit anno sequenti; motibus novis Mediolani exortis, & memorabili Cremonæ urbis obsidioni, quæ capta & flammis consumta est, interfuit. (f) Mediolanenses, Papiensium victores, redituros in urbem, Bertoldus cum Imperatore ex insidiis prorumpens, magna strage affecit. Vexillum suum Bertoldo commiserat Cæsar. (g)

Anno 1160. Bertoldus *Dei gratia Dux & Rector Burgundiæ* literas protectionis Abbatiae Altæ Cristæ, Ord. Cisterciensis in Episcopatu Laufannensi, concessit. (h)

§. XII.

Eodem hoc anno Bertoldi nostri frater Rudolphus, post Archiepiscopi cædem, Moguntinæ sedis fuit creatus Antistes. Imperator Fridericus I. spreto Rudolpho, Conradum, Ottonis Wittelsbacensis fratrem, Archiepiscopum constituit. (i) Bertoldus

Rudolphi
fratris.

(d) OTTO DE S. BLASIO Cap. II.

(e) RADEVICUS Lib. I. Cap. II.

(f) *Ursperg. Chron.* pag. 219. seq.

(g) OTTO DE MORENA; *Ursperg. Chron.* 1. cit.

(h) *Hautcrest*, vulgo *Ocrest*, *Ocré*, duabus leucis à *Vevay*, Germ. *Vivis*; Monasterium destructum.

(i) Rem, prout gesta est, narrat DODECHINUS in *Append. ad Marian.*

dignitatem ut fratri servaret, ad Ludovicum VII. Galliae Regem sese convertit, eique auxilia adversus Caesarem obtulit; qui graves tum inimicitias cum Rege alebat, jam jam erupturas in bellum; quod Ludovicus, Victore, cui Caesar adhærebat, relicto, Alexandri III. Pontificis partes fuerat amplexus. (1)

Extant literæ (m) Bertoldi, ad Ludovicum Regem perscriptæ, in quibus Rudolphum, fratrem suum, literarum latorem, Regi commendat, ut ejus & Alexandri Pont. auctoritate, Moguntinæ Ecclesiæ, quam ei ex peculiari in Zaringos odio eripuisset Caesar, restitueretur. Sed Conradus Wittelsbac. in

---

Scot. ad Ann. 1160. 1161. 1162. Anno hoc Imp. in superiore agens Italia, adhibitis Ecclesiæ Moguntinæ primoribus Conradum Antistitem nominavit, rejecto Rudolpho, posthabito quoque Christiano, quem jam ante Archiepiscopum designaverat. At biennio post, quum in partes Alexandri Pont. transisset Conradus, sede sua ab Imp. pulsus & Moguntina Ecclesia Christiano commendata est.

(1) Ludovicus VII. Galliae Rex Conventui, super Ararim fluvium pro confirmando Victore Anno 1162. indicto, se interfuturum promiserat, sed re infecta discedens, iram Imperatoris in se provocavit. Cf. Epistolæ Frid. I. Imp. apud FREHER. Tom. I. pag. 420. sqq. ROBERTUS DE MONTE ad A. 1163. GODEFRIDUS COLON. ad Ann. 1162. HELMOLDUS *Chron. Slavor.* Lib. I. Cap. XC.

(m) Literas has exhibet DU CHESNE Tom. IV. Epistolar. Num. 377. & FREHERUS Tom. I. pag. 427.

fede Moguntina a Friderico I. Imp. Anno 1162. constitutus & firmatus est. (n)

§. XIII.

Anno 1161. Hesso Abbas ex Frienisbergensi Burgundiæ Tenne-
bac. Mo-
naster. Helvet. (o) Monasterio progressus, XII. monachorum Ord. Cisterc. coloniam in locum Brigoviæ, Hachbergæ Castro vicinum, deduxit, auspice Bertoldo IV. cui apud Helvetios versanti novus hic Cisterciensium placuerat Ordo. Colonia deducta est in vallem, quam rivus *Tennebach* perluit, unde Monasterio nomen.

Enimvero jam aliquot ante annos nobilis vir, Cuno de Horwin, (p) fundum illum cum adjacentibus prædiis vendiderat monachis pro triginta marcis & mulo; in præsentia *Ducis Berhtoldi, ipso mediante & sigillo suo confirmante*; ut notitia illius ævi, in tabulario Tennebacensi superstes, nos docet. Traditio autem fundi facta est monachis *coram Marchione Hermanno in Castro Hachberc* Anno 1161. quo notitia illa scripta est, cui Bertoldus Dux, Rector Burgundiæ, suum quoque sigillum

S 2

(n) SERARIUS de *Reb. Mogunt.* Lib. V. pag. 564.

(o) Frienisberg, Mons Auroræ, inter Bernam & Arbergam, Monasterium pridem extinctum.

(p) Walterus de Horwen Chartæ S. Petri in Nigra Silva Anno 1112. testis apud SCHANNAT. *Vindem. Liter. Collect.* I. pag. 160.

appendit. Ita vetus traditio, quæ cœnobii Tennebac. initium ad Annum 1158. ponit, (q) conciliatur cum Charta. Vetus Ecclesia, tum exstructa, adhuc superest; at Monasterium Anno 1726. a fundamentis excitatum est novum.

§. XIV.

Bellum
Tubing.

ANNO 1164. cum inter Welfonem Bavarum & Hugonem, Palatinum Tubingensem, exoriretur bellum, Bertoldus cum insigni militum manu Welfoni suppetias tulit. Commissum est acre ad Tubingam prælium, in quo Palatinus, multis hostium captis, victor discessit. Indignatus clade filii Welfo pater, collectis undique copiis Bertoldo sese junxit, atque omnes Palatini ditiones ferro & igne delevit. In reditu tamen a Friderico Duce, cum Bohemicis superveniente militibus, cladem accepit. Imperator, re audita, ex Italia, ubi tum erat, in Germaniam reversus, Ulmæ A. 1166. Comitia habuit, in quibus Bertoldus quoque cum Henrico & Welfone, Baviaræ Ducibus, comparuit. Ibi causa cum Principibus deliberata, Cæsar Tubingensi Palatino injunxit, ut injuriam,

(q) Tennebaci ad introitum peristylî hæc lecta fuit inscriptio:

„ Anno ab incarnat. Dom. 1158. ad laudem Dei omnipot. ac beatiff.
„ semper Virg. Mariæ Dei genitricis constructum est hoc Monasterium
„ Porta Cœli, vulgari nomine Tennebach. „ Jo. GAMANSIUS in *Hist.*
Bad. Msct. Cap. XIX.

Welfoni illatam, captivitate vel exilio lueret. Hugone Neoburgi in custodiam tradito, tranquillitati suæ restituta est Suevia. (r)
In ejusdem anni Charta Ottonis Constant. Episcopi, Bertoldus IV. *San-Blasiani Monasterii Advocatus* appellatur. (s)

§. XV.

Anno 1167. cum Friderico I. Imp. in Italia versatus, ^{Iter Italiae.}
Diploma ejus de Marchia Guidonis, concessa Henrico Marchioni, testis omnium Laicorum primus signavit Dux *Bertolfus de Zeringa*, quem sequuntur nomina Tieboldi & Ulrici, Bohemiæ Ducum, & post Principes *Comes Warnerus de Havekesburg*. (t)
Datum in Territorio Ariminensi IX. Kal. Maji 1167. (u)

Anno 1168. Alexander III. Papa Episcopo Basil. perferibit, ^{Ecclef. Basil.}
inaudivisse se, quod Dux *B. de Zæringen* ecclesiam cum decimis & curte in *Hagendorf* (x) Monasterio S. Albani Basil. abstulerit. Inde alios plures ejusdem Monasterii spoliatores Papa recenset,

S 3

(r) OTTO DE S. BLASIO Cap. XVIII.

(s) HERRG. Tom. II. N. 237.

(t) Habsburg.

(u) Apud MURATOR. *Antiquit. Ital.* Tom. I. Differt. VI. p. 317.

(x) Intelligitur vicus *Hegendorff*, ditionis Salodurensis, de quo LEU in Lex. Helvet. voce *Hegendorf*. URSTISIUS in *Chron. Basil.* Lib. I. Cap. XIV. rem hanc Anno 1160. adferibit.

quos omnes *præter Ducis personam*, devovet diris, & ecclesias, in *Ducatu* illius ac potestate aliorum constitutas, præsertim ecclesiam de Hagendorf, Langelnheim, Uetingen interdictioni submittit.

§. XVI.

Judicium
Brigov.

Anno 1169. Bertoldus noster, ut Landgravins Brisgoviæ, præfedit Judicio, in quo de jure patronatus ecclesiarum in *Kircheim, Eimeldingen & Merckt* acriter certatum est. Arrogabant sibi jus hoc Adelgotus, Luipoldus, aliique *Viri conditione liberi de Chilheim*. Arrogabat illud Abbatæ suæ Steinenfi (y) Burcardus Abbas, cui ipse Bertoldus noster, Monasterii hujus Advocatus, se junxit. Judicis tamen severi officio functus contra Abbatem pronunciavit, quod septem idoneos testes pro se Adelgotus & Luipoldus adduxerint. (z) In literis his legitur: *Ego Bertolfus Dux & Rector Burgundiæ*.

(y) Monasterium Steinense, ad oppidum hujus nominis, ab Henrico II. Imp. institutum, lacui Bodamico finitimum. *CRUS. Annal. Part. II. Lib. IV. Cap. XI.*

(z) Charta hujus Judicii authentica in tabulario San-Petrinæ Collegiatæ extat Basileæ. In sigillo cereo, Chartæ appenso, Eques repræsentatur Bertoldus.

§. XVII.

Quod si Zaringicæ opes sub Friderico I. Imp. in Burgundia imminutæ fuerunt, in Turicensi quoque Alemanniæ Pago, per breve spatium, aliquid detrimenti sunt passæ. In Turicensi enim Advocatia, Zaringicæ genti hereditaria, Guelfum Baviaræ Ducem Anno 1165. sub CONRADO III. Imp. & Albertum Habsburgicum sub Friderico I. A. 1170. Hottingerus annotavit, existimans, Bertoldum Zaringicæ Ducem nonnisi A. 1187. rursus occurrere. Interruptionem non nego. At A. 1152. Conradus III. Imp. jam decesserat, unde Guelfus cum eo heic nequit conjungi.

Turicenfia.

Sed & Zaringensium in Advocatiam Turicensem restitutio jam ante Annum 1187. quem HOTTINGERUS (a) ponit, facta est; certa ut nobis documenta persuadent. Bertoldus IV. jam Anno 1178. Capitulo Turic. potestatem eligendi Plebanum confirmavit. Literas HOTTINGERUS ipse alibi exhibet. (b)

Anno 1185. litem inter Canonicos Turicenses & Plebanum de Schwanlingen composuit, hoc titulo usus: „Berchtoldus de „Zaringen, Dux & Rector Burgundiæ, & Kastvoget Turegensis „Præposituræ. „ (c) Advocatiæ Turic. ergo, a Bertoldis non

(a) *Specul. Tigur.* pag. 33.

(b) *Hist. Ecclesiast.* Tom. VIII. pag. 58.

(c) HOTTINGER I, c. pag. 1179.

administratæ, non XXII. annorum, quod Hottingero est visum, sed XII. intervallum definimus.

§. XVIII.

Varia.

Anno 1170. Friderici I. Imp. Diplomata duo, Curiensè & Beronense, Bertoldus *Dux de Ceringe* testis signavit. (d)

Anno 1171. Arnoldus, Trevir. Archiepisc. beneficium aliquod Henrici, Comitis Namurcensis, Bertholdo *Duci de Cheringa*, & filio ejus Bertholdo, rogante Friderico I. Imp. contulit. (e)

Anno 1173. Bertholdus *Dux Zeringensis* Chartæ, quam Fridericus I. Imp. dedit Monasterio Beronensi, subscripsit.

Anno 1177. Bertoldus ejusdem Imp. reditum ex Italica expeditione, triennio ante suscepta, per Alpes adjuvit. (f)

§. XIX.

Fribur-
gum
Helvet.
condi-
tum.

Anno 1178. III. Kal. Aug. Fridericus Imp. a Raymundo Archiepiscopo coronatus est Arelati. (g) Tum vero Bertoldus

(d) HERRGOTT Num. 240. & 242.

(e) HONTHEIM *Histor. Trevir.* Tom I. pag. 603.

(f) OTTO DE S. BLASIO Cap. XXIV.

(g) PETRI SAXII *Pontificum Arelatense* in MENCKENII *Scriptor.* Tom. I. col. 263.

noſter Rectoratum ſuum Minoris Burgundiæ ut redderet firmiorem, in Aventicenſi Pago, hodie *Uchtlandia*, condidit Friburgum. Taurinenſis tabularii Charta (*h*) Anni 1178. urbem jam tum extitiſſe nos docet: „ Dominus Bertolfus Dux, inquit, „ Villam, quæ vocatur *Friburg*, ædificavit, cujus quarta pars „ in fundo & allodio S. Mariæ Paterniacenſis fita eſt. „ *Villam* non veteri Romano, ſed novo Franco-Gallorum ſenſu, (*i*) oppidum, muris ac turribus munitum, Bertoldus exſtruxit. Noviffimus tamen Hiſtoriæ Helveticæ ſcriptor, (*l*) Guillimanni, (*m*) popularis ſui, chronologiam ſecutus, Friburgi ſui origines nonniſi Anno 1179. aſſignat.

Urbis liberæ, (*Freye Burg*) nomen, quod Bertoldus II. urbi ſuæ Briſgovicæ dederat, Helveticæ quoque ſuæ Bertoldus IV. impoſuit. Immunitas, novæ urbi data, multos ad incolatum

(*h*) GUICHENON *Bibliotheca Sebiana* pag. 314.

(*i*) *Ville*, urbs, oppidum.

(*l*) Illuſtris Friburgenſium Prætor ALT, in *Hiſt. Helvet.* Gallice ſcripta Tom. I. p. 82. PESLERUS in *Hiſt. Ducum Zaringiæ Hannoveriſche Anzeigen* de Anno 1751. pag. 326. Friburgi Uchtlandiæ origines ad Conradi Ducis tempora rejicit.

(*m*) *De Reb. Helvet.* Lib. II. pag. 287. & Lib. III. pag. 9.

allexit. Nulla, præter Ebrodunum, (n) in Pago Aventicensi tum fuit munitio. Romontium (o) situ, non arte, munitum erat.

Extant literæ Bertoldi ad Friburgenses, de immunitate Monasterii Altæ Ripæ, paulo post exstructionem novæ urbis datæ, (p) quibus salutem & *contra hostes victoriam* eis precatur, claro testimonio, Friburgenses ab ipsis urbis suæ incunabulis cum Burgundiæ Nobilibus, Zaringorum hostibus, bella gessisse.

Villingam quoque, Nigræ Silvæ vicum, Bertoldus IV. in oppidum convertisse scribitur. (q)

§. XX.

Reliqua.

Anno 1180. regnante Friderico Imp. *serenissimo, Friderico Duce Suevorum, Berchtoldo Burgundiæ Rectore*, fundatio Domus Hospitalis in Buchse per Cunonem de Buchse, *hominem ingenuum* & suæ potestatis facta, a Bertoldo, Constantiensi Episcopo, instrumento firmata.

(n) *Tverdun*, ad lacum hujus nominis.

(o) *Romont*, Castrum in rotundo monte positum, caput Comitatus, in quo Castrum Murtena, *Morat, Murten*.

(p) In tabular. Altæ Ripæ, Ord. Cisterc. in Friburgensi Helvetiorum Pago.

(q) STUMPF. *Chron. Helvet.* Lib. VII. Cap. XXX.

Anno 1181. Bertoldus IV. donationem, Collegiatae Saloduranæ factam, suo sigillo firmavit, ubi Eques sistitur cum vexillo oblongo & inscriptione: *Berchtoldus Dei gratia Dux & Rector Burgundiæ.* (r) At in Henrici, Episc. Basiliensis, Charta A. 1184. simpliciter Dux Burgundiæ appellatur.

In formula pacis, quam cum Italiae Civitatibus Constantiæ A. 1183. Fridericus I. Imp. composuit, Bertoldus quoque noster inter testes occurrit; *Dux Zærmone* appellatus corrupte.

§. XXI.

Bertoldus obiit Idibus Sept. A. 1186. gentilitio sepulcro Bertoldi mors. ad S. Petrum illatus. Elogium ejus extat apud GUNTHERUM in *Ligurino*, (s) ubi eum vocat

- „ Virum magnis spectatum sæpe periclis,
- „ Allobrogumque Ducem, cujus sub jure fatigat
- „ Levis Arar placidas Rhodano quas commodat undas.

Uxorem Bertoldo IV. tribuit ALBERICUS (t) filiam Comitis Uxor & liberi. Hermanni de Friburg, ex qua Bertoldum Ducem, & duas filias

T 2

(r) Tschudi *Hist. Helvet.* Part. I. Lib. I. pag. 90.

(s) Lib. II. v. 411. sqq.

(t) *Chron.* ad Ann. 1168. pag. 351. edit. Leibnit. ubi:

- „ Dux iste Bertoldus duxit filiam Comitis Hermanni de Frieburg,
- „ & genuit Ducem Bertholdum alterum & duas forores. Prima

---

reliquerit. At illo tempore Comites Friburgi nondum extiterant. Urbs a Zaringis condita, nonnisi his extinctis suos Comites accepit. Imhofius eam Helwigem de Freyburg vocat, non Comitissam. In Chronico Constant. simpliciter dicitur *Heilwigis*.

Liberos Bertoldi IV. ex conjuge ignota susceptos refert ALBERTUS ARG. (u) Bertoldum V. cum duabus fororibus, quas non nominat, eodem tamen, quo Albericus, modo nuptas perscribit; qua de re infra.

„Comiti Huguenoni de Eura in Suevia peperit Conradum - - -

„Secunda Ducis Bertholdi filia fuit Comitissa Kiburg. & plures

„liberos ipsa habuit. „

(u) *Chron.* pag. 99.

CAPUT

C A P U T VI.

BERTOLDUS. V.

AB ANNO 1186. USQUE AD ANNUM 1218.

§. I.

blato Arelatenfis Regni, proprie ita dicti, Initia Bertoldi V.
 Rectoratu, imminuta licet fuerit Zaringicae
 Domus potentia, fatis tamen ei supererat
 opum, ut cumlaret thefauros. Perpetua cum Burgundis
 bella divitias comparandi facultatem Conrado & Bertoldo IV.
 ademerant. *Divitis* elogium Bertoldo V. fervatum. (a)

Patris fuccellor Anno 1187. (b) Turegici Collegii de
 conltituendo Plebano Chartas firmavit. (c)

T 3

(a) SIMLERUS in *Vallefia* pag. 134.

(b) STUMPF. in *Chron. Helvet.* Lib. VII. Cap. XXX. male pofuit A. 1185.

(c) HOTTINGERI *Hift. Ecclefiaft.* Tom. VIII. pag. 58. BLUNTSCHLI
Memorabilia Tigurina pag. 195.

Bertoldum nostrum, Friderici I. Imp. expeditioni, A. 1188. in Syriam susceptæ, interfuisse scribit GUILLIMANNUS, (d) sed eum cum Bertoldo, Meraniæ Duce, confundit. (e)

In Helvetia non minus, quam apud Germanos & Italos, omnia turbis & factionibus tum plena.

Infitus Bertoldo erat amor justitiæ & nativa quædam severitas, quæ Proceribus Burgundis displicuit, exterum indignantibus Rectorem; cui libera Burgundiæ iura pertinaciter opposuerunt, ab omni Germanorum Imperio se immunes arbitrati; sub specie libertatis exercentes tyrannidem, sed & inter se ipsos semper discordes. Conatus eorum ut Bertoldus reprimeret, Minnodunum (f) & Ebrodunum, (g) loca Romanis jam nota, instauravit; (h) Burgdorfium vicum munivit. (i)

(d) *Habsburg.* Lib. VI. Cap. I. pag. 312.

(e) BUNAVIUS in *Vita Friderici I.* pag. 316.

(f) Gall. *Moudon*, Germ. *Milden*. Itinerarium Antonini a Mediolano Moguntiacum per Alpes *Minnodunum*, vel, ut alii Codices habent, *Mimnidunum* collocat.

(g) *Yverdon*. Tabula Theodosiana *Ebuodunum* inter Arioricam & Aventicum Helvetiorum ponit. Veteres notitiæ provinciarum ac civitatum Galliæ in Maxima Sequanorum castrum *Ebredunense*, *Ebridunense*, *Ebrodunense* produunt.

(h) GUILLIMANN. *Habsburg.* Lib. V. pag. 199.

(i) Romanice *Berthou* vocatur. Supra portam oppidi hæc inscriptio olim

§. II.

Vt autem Burgdorfium inter atque Friburgum, quam ^{Berna condita.} urbem pater ejus condiderat, constitueret nexum, in peninsulæ colle, quem circumfluens Arola, murus, fossa & propugnacula defenderent, Bernam construxit. Epocham conditæ Bernæ scriptores A. 1191. affigunt. (l) Sub Friderico I. Imp. condi coepta, sub Henrico VI. absoluta; sub Friderico II. qui in urbium Imperialium numerum eam recepit, privilegiis insignibus Anno 1218. munita.

In Vincentiana Bernensium Ecclesia hæc Inscriptio legitur:
 „ In memoriae monumentum perpetuæ Berchtoldi V. Zaringiæ
 „ Ducis fortiss. urbis Bernæ conditoris inclytiss. P. Patriæ illustriffi
 „ Senatus Bern. G. L. 2. P. MCXCI. Frid. II. Rom. Imp. Ber.
 „ cond. (m) At Fridericus II. nonnisi Anno 1212. Germaniæ
 Rex coepit agnosci. Memoriam conditoris sui ad Annum usque
 1656. in nummis celebravere Bernenses. Bertoldus urbi nomen
 imposuisse creditur, quod in silvæ destructione occurrerit

---

posita: *Bertholdus Dux Zeringiæ, qui vicit Burgundiones, fecit hanc portam.* WAGNER in *Mercurio Helvetico* pag. 58. *Etat & Delices de la Suisse* Tom II. pag. 208.

(l) ROLEWINCK in *Fasciculo Temporum*, ad hunc annum.

(m) Vid. WAGNERUS in *Mercurio Helvet.* pag. 49. Auctor Libri: *Etat & Delices de la Suisse*, Tom. II. pag. 79. vitiose ponit Ann. MCXI.

urfus. (n) Verisimilius est, ex Bertoldi conditoris nomine illud fuisse petum. Burgdorfium sane, quod & ipse extruxit, ab ejus nomine *Berthou* Romanica appellatione hodieque vocatur.

§. III.

Bertoldus eligendus Imp.

ANNO 1197. Henricus VI. Imp. ad debellandum Bertoldum nostrum, misit fratrem suum Conradum, Ducem Suevorum, cum exercitu. Sed in ipsa expeditione hac Conradus obiit Durlaci; in Monasterio Loricensi sepultus. (o) Imperator ergo Sueviæ Ducatum alteri fratri suo Philippo concessit, & paulo post mortuus est. Philippus in Hagenoensi Conventu Imperatoriam dignitatem, cujus insignia tenebat in manibus, ambire se prodidit. (p) At Coloniensis & Trevirensis Præfules, ut & quidam

(n) Ita STETTLERUS in *Chron.* pag. 5. Ingeniosior est conjectura Illustris WATTEVILLII *Hist. de la Confederat. Helvet.* Lib. II. pag. 94. qui a voce *Bar* nomen urbis *Bern* derivat. *Bar* locum judicii, prætorium significat. Vid. WACHTERI *Glossar.* Castrum *Nideck*, prope quod Berna fuit extructa, sedes erat frequens Zaringensium Burgundiæ Præfectorum & Judicum. Ceterum Ecclesiam Bernæ Missali & Corporali, gemmis ornato, Bertoldus donavit, ut ex indice Thesauri hujus Ecclesiæ, qui sec. XVI. confectus est, quem Illustris ZURLAUBIUS Tugii possidet, didici.

(o) *Ursperg.* pag. 233.

(p) Philippus in Epistola ad Innocent. III. apud BALUZ. *Registr. Negotior. Imperii* Num. 136. pag. 747.

quidam Episcopi, una cum Henrico, Palatino Rheni, A. 1198. convenerunt Andernaci & Coloniae; vocaverunt Bertoldum Zaringum, ut eum in Regem eligerent. (q) Venit, sed intelligens, Henrici VI. filium, Fridericum, & fratrem Philippum potentiores habere fautores, deliberandi sibi petiit tempus, obsidesque reliquit; (r) reversurum se die constituto promittens; sed non rediit. Fautores Bertoldi nostri in locum ejus elegerunt Ottonem IV. qui ex Pictavis advenit. Bertoldus in Philippi, Sueviae Ducis, partes transivit. Haec Otto Blasianus, illius temporis scriptor, quibus Urspergensis nonnulla adjecit. (s)

(q) OTTO DE S. BLASIO in *Append. ad Ottonem Fris.* Cap XXXXVI.

(r) NAUCLERUS in *Chronographia*, Generat. XL. fol. 205. scribit, obsides fuisse nepotes ex forore Bertoldi Agnete, Comitissae Uracensis uxore, quorum nomina Cuno & Bertoldus, qui se denique redemerint. Addit, Cunonem dein factum esse Abbatem Cisterciensem, inde Cardinalem Portuensem. Bertoldus autem factus est Abbas in Lützirach (in Tennebach.) In captivitate eos promississe ait Nauclerus, ad monasticam vitam se ituros, quum ad libertatem redierint.

(s) En ejus verba: „ Bertoldus Dux Zaringiae tunc denominatus fuit in „ Regem, non propter hoc, quod justus posset esse videri, aut „ diligere veritatem, - - sed propter hoc, quia pecuniosus videbatur, „ cum esset avarissimus & omni iniquitate plenus. „ Ita Urspergensis, faventior Gibellinis. Paulo post addit: „ Attamen cum praefatus Dux „ Zaringiae diffidere coepisset de expensis, ad obtinendum Imperium

GODEFRIDUS COLONIENSIS, (t) synchronus quoque testis, tradit, in eo fuisse Principes factionis illius, ut opus electionis Andernaci pro Bertoldo perficerent, quum nuntius illis esset allatus, cum Philippo transgisse Bertoldum, XI. mille marcis argenti in præmium a Philippo acceptis. Princeps, impensarum in rem dubiam pertæsus, (6000. marcas enim jam impenderat) factioni suæ, quæ debilior fuit, diffidens, Philippum, terris suis vicinum, veritus, a consilio suscepto destitit. (u)

„ necessariis, rediit ad gratiam Regis Philippi, accepitque ab eo
 „ beneficia, quæ sibi conferri curavit, & hominum sibi fecit &
 „ fidelitatem & vades &c. Adde CONRADUM DE FABARIA *de Casibus*
Monasterii S. Galli Cap. VII. in GOLDASTI *Scriptor. Rev. Alamannicar.*
 pag. 79.

(t) Anno 1198. ubi rem ita enarrat: „ Coloniensis & Trevirensis Duci
 „ Bartolfo de Zaringon fidem fecerunt; quod ipse repatrians exercitum
 „ secum duceret, & statuto sibi die Andernacum rediret, eum ibi
 „ remota omni dubitatione Regem crearent. Hoc & ipse promisit &
 „ juravit & insuper obfides dedit. Designato igitur die cum apud
 „ Andernacum ab Episcopis & omni multitudine cum apparatu & desiderio
 „ maximo expectaretur, ecce rumor pessimus & ejus ignaviæ dignus
 „ intonuit, ipsum scilicet cum Duce Sueviæ concordasse, & ut ipse
 „ regno & electioni renuntiaret, XI. millia marcarum & Ducatum ab
 „ eo accepisse. FREHER. *Scriptor.* Tom. I. pag. 363. edit. post.

(u) Philippus in Regem electus ad Innocentium III. Pontificem ipse ita scripsit: „ Berchtoldus pro electionis negotio plus quam sex millia

§. IV.

In literis, quas Principes Imperii, qui Philippum Philippo Suevo adhæret. elegerant, ad Pontificem Innocentium III. scripserunt, post Regem Bohemiæ, ante omnes alios Duces, *Dux Zaringiæ & Rector Burgundiæ* signavit; eumque Saxoniam, Austriam, Meraniam Duces sequuntur. (x)

Pontifex in epistola, ad Bertoldum nostrum, hac super re data, ei persuadere conatur, ut desertis Philippi partibus, Ottoni adhæreat: „Cum & tu, inquit, nobis sæpe per literas „tuas duxeris suggerendum, ut eidem Duci (Philippo) „nullatenus faveremus. „Hæc est memorabilis illa *Decretalis* epistola, in qua Innocentius III. Regem electum in Imperatorem promovendi jus sibi arrogat. (y) Extant & aliæ epistolæ, vivo

V 2

„marcarum expendit. Qui cum post multam hanc expensam in negotio „processum optatum habere non posset, ipse tanto labori & futuris expensis „se subtrahens ab incepto negotio conticuit. „Conf. BALUZII *Registr. de Negotio Imp.* num. 136. pag. 747.

- (x) BALUZII *Registr.* num. 61. Add. aliæ literæ Principum ad Pont. num. 14. ejusdem fere tenoris, in quibus Zaringiæ quoque Ducis inter Procures, Philippo adhærentes, mentio fit.
- (y) BALUZII *Registr.* num. 62. pag. 715. Excerpta inde sunt ea, quæ Decretalium Lib. I. Tit. VI. Cap. XXXIV. leguntur. Decretalis hæc ad Bertoldum V.

Philippo, & post cædem ejus, ad Bertoldum directæ, in quibus studiose id agit Pontifex, ut Bertoldum ad amplectendas Ottonis IV. partes permoveat. (z) Philippo tamen adhærere Bertoldus non destitit, ne falleret fidem, metuve compulsus; animo licet forsitan adhæserit Ottoni. Innocentium eundem in aliis ad Bertoldum literis audiamus: (a) „ Meminimus, nos olim tuæ Nobilitatis „ literas recepisse, quibus nos monebas humiliter, & efficaciter „ inducebas, ne nobili viro, Philippo, Duci Sueviæ, super factò „ Imperii præstaremus assensum &c. Nos autem ex his „ intelleximus mentem tuam, videlicet, quod etsi ei favere forsitan „ tum propter ejus potentiam, tum propter vicinitatem & alias „ circumstantias videreris, ipsi tamen animo non favebas &c.

§. V.

Bertoldi
acta
varia.

Anno 1208. Rudolphus Comes de Thierstein Monasterio Frienisbergensi nonnulla donavit, *Ducatum Burgundiæ regnante Berchtoldo.* (b)

---

haud dubie scripta fuit, uti ex Baluzio patet, licet Decretalium Codices, alii Zerangiæ, seu Zarengiæ, alii Laringiæ, alii Saringiæ, alii Carinthiæ habeant.

(z) BALUZ. *Registr.* num. 98. 158. 171.

(a) Ibidem num. 43. pag. 707.

(b) Codex Diplom. noster.

Eodem anno Advocatiam Abbatiae S. Galli, Philippi Imp. morte vacantem, ambivit Bertoldus, pro se & descendentibus suis, si quos habiturus esset. Pro dignitate hac obtinenda, Monasterio quatuor millia marcarum argenti obtulit. At Ulricus Abbas, Ministerialium, nimiam Ducis formidantium potentiam, consilio usus, ejus petitem rejecit, quod CONRADUS DE FABARIA (c) improbat.

Otto IV. Imp. Anno 1209. Augustae Vindelicorum instituit Conventum, cui *Dux de Ceringe* interfuit. (d) Eodem Ottone deinceps Romae diris devoto, Bertoldus ejus partes deseruit. (e)

Idem Abbatiae Turicensi privilegia antiqua Anno 1210. ut Advocatus firmavit. (f) Seldensis quoque in Nigra Silva Monasterii Advocatiam ad Bertoldum V. pertinuisse, San-Petrini tabularii Acta me docuerunt.

§. VI.

Postremis vitae suae annis Aulæ Romanæ gratia excidit Bertoldus; quod Friderico II. Imp. quem Ottoni IV. opposuerat Pontifex, haud favit.

Aulæ
Romanæ
displicet.

V 3

(c) *De Casibus Monasterii S. Galli* Cap. VIII.

(d) ARNOLDVS LVBECK. in *Chron. Slavor.* Lib. VII. Cap. XX.

(e) ALBERICI *Chronicon* ad A. 1210.

(f) HOTTINGERI *Specul. Tigur.* pag. 237.

Anonymus scriptor Vitæ B. Hugonis Ord. Cisterc. haud diu post vivens, (g) narrat, ægre tulisse Bertoldum Ducem, quod Bertoldus, Tennebaci Abbas, qui nepos ex Agnete, sorore Ducis, fuisse videtur, Monasterii sui causa iter Romam suscepit. Abbas, Roma redux, declaravit avunculo, in Pontificis Aula finistros de eo se audivisse sermones. Quin & in Comitem Egenonem de Urach, Bertoldi V. heredem, se aluisse *rancorem*, Fridericus II. Imp. (h) professus est.

§. VII.

Mors ejus
& mores.

Obiit Anno 1218. (i) Bertoldus Friburgi Brisgoviaë.

Virtutes ejus, præsertim justitiam, extollit Stettlerus, omnibusque eum præfert Bertoldis. Nimia parsimonia tamen a scriptoribus non sine ratione accusatur, quæ in negotio electionis ejus ad folium Imperiale apparuit. Promiserat multa.

(g) Cujus excerpta Codex Diplom. exhibet.

(h) In Charta A. 1219. Vid. Cod. Diplom.

(i) D. XIV. Febr. SATTLER Chron. Friburg. pag. 23. In Chronico Colmar. ab initio legitur: „Natus est (Rudolfus Habsb.) de progenie Ducis „Zeringie Anno 1218. Cal. Maji, eodem scil. anno, quo Dux Zeringiæ „viam carnis ingreditur universæ. „ In Annal. Colmar. ad Ann. 1218. brevius: „Dux Zeringiæ Bertoldus obiit. „ ALBERT. ARG. Chron. pag. 99. anno huic addit diem Cal. Maji.

Duos fororis filios Coloniae Agrippinae in custodia praedes reliquit. At mox eum poenituit promissi. Mortuo Bertoldo Laufannensis Episcopus gravi invectiva eundem, „rapinas, incendia, homicidia „lesiones, membrorum mutilationes non solum in Laicis, sed „in Clericis & Sacerdotibus exercuisse, nec malitiae suae meritis „filium vel filiam reliquisse „scripsit. (l)

§. VIII.

Lapidea Bertoldi V. loricati sex pedum statua (m) in Statua Bertoldi. Basilicae Friburgensis Brigoviae navi haud procul a baptisterio hodieque extat. Ea primitus lapidi sepulchrali, supra pavementum eminenti, imposita jacuit. (n) Cum autem hic seculi XVI. initio

(l) Charta Ann. 1219. Vid. Cod. Diplom. ALBERICVS in *Chron.* ad Ann. 1218. pag. 499. ait: „Moritur Bertholdus, de cuius interitu & damnatione „multa referebantur auditu horribilia.

Cum Bertoldo V. æmulum quoque Ducatus Carinthiae feriem concludit ERASMVS FROELICH in *Archontologia Carinthiae* pag. 4. qui *Zaringiae* Ducum nomen a Bertoldis nostris pro *Carinthia* usurpatum fuisse credit, ut jus suum in Ducatum hunc sibi constanter servarent. Vide supra Lib. II. Cap. I. pag. 44.

(m) MVNSTERVS *Cosmograph.* Lib. III. Cap. 266. ait: „Fuit Princeps magnae „staturae, id quod indicant indumenta ejus ferrea, quae mihi Bernae „in armamentario sunt ostensa. „

(n) SATTLER *Freyburg. Chronic.* pag. 23. KIEFFERVS de *Habsburgo-Aufriaca Domo* pag. 145.

ad altare majus reparandum adhiberetur, statua inde ablata in loco, ubi jam visitur, reposita est. Sepulcro aperto, corpus integrum repertum fuisse, Friburgensium traditio est. Statuæ basi, translationis tempore, hæc insculpta Inscriptio est:

BERCHTOLDUS V.
 ULTIMUS ZAERINGIAE DUX
 XIV. FEBRUARII ANNO MCCXIIX.
 CUJUS OSSA SUB HAC STATUA
 IN CRYPTA LAPIDEA
 REQUIESCUNT.

In monumento sepulchrali versus hos olim lectos fuisse refert SIMLERUS: (o)

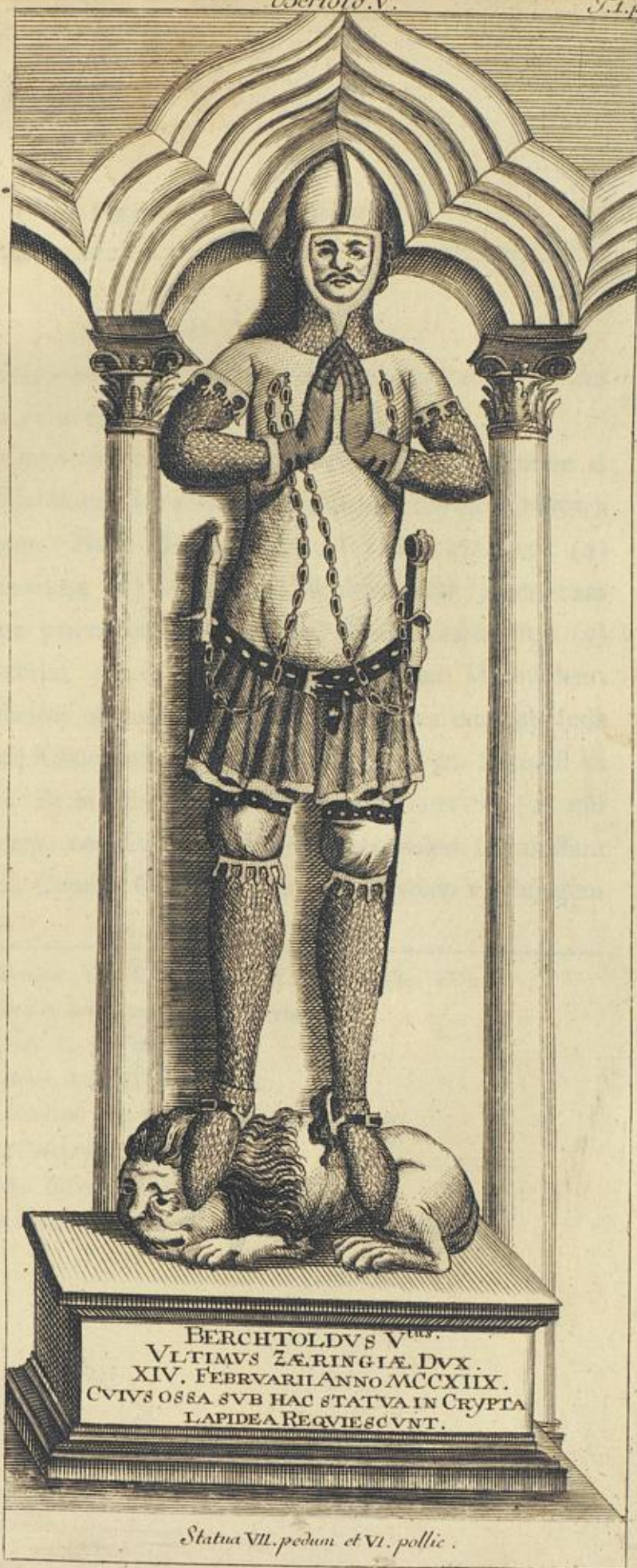
„ Dum bis sexcentis ter fenus jungitur annus,
 „ In Friburg moritur Berchtoldus Dux Alemannus.

Thorax & arma Bertoldi hujus in Bernensium armamentario hodieque custodiuntur. (p)

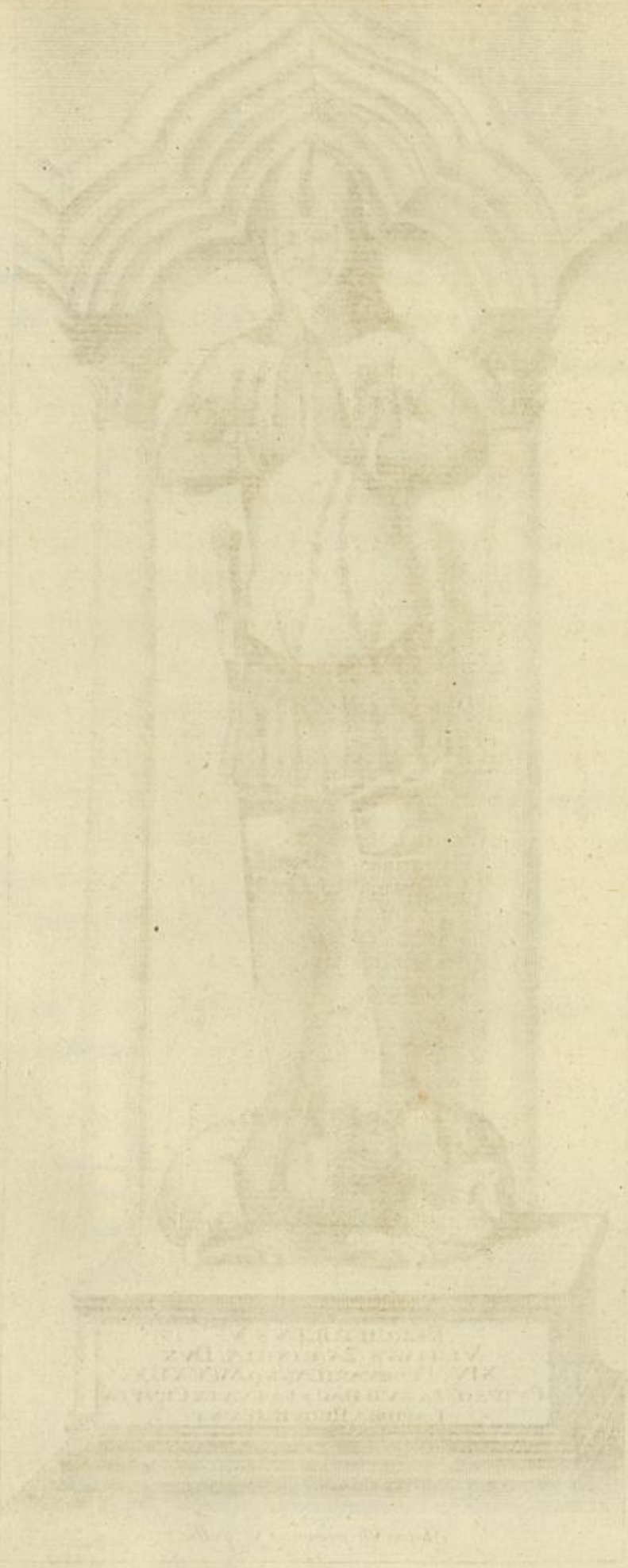
§. IX.

(o) In *Vallesia* pag. 135.

(p) *Deliciae urbis Bernæ*, Cap. XIX. pag. 337.

Statua VII. pedum et VI. pollic.

§. IX.

De matrimonio Bertoldi mirus est juniores inter scriptores
dissensus; rara enim ejus apud veteres mentio. Uxores
fabulosæ.

GUILLIMANNUS (q) & LAUFFERUS, (r) uxorem ei
ex Comitibus Vohburgi Bavariæ, NAUCLERUS (s) ex Kiburgica
Domo assignant. Hunc STUMPFIIUS, (t) STETTLERUS (u)
& WALDKIRCHIUS (x) sequuntur. Waldkirchius anonymam
superaddit, quæ præcesserit Kiburgicam. DROLLINGERUS (y)
ejusdem sententiæ est, atque priorem appellat Mechtildem;
posterior ei dicitur Agnes. Fama de Kiburgica conjugè inde
prognata, quod Kiburgensis Ulricus Annam, sororem Bertoldi V.
duxit uxorem. At in alia omnia discedit PISTORIUS, (z) qui
nec Vohburgicam, nec Kiburgicam, sed Bononiensem Comitissam
Idam, Gerhardi, Comitis Geldriæ, viduam, Bertoldo V. conjugem

(q) *Rev. Helveticar.* Lib. II. Cap. XIV. & Lib. III. Cap. VIII.

(r) *Geschichte der Schweitzer* Tom. III, pag. 9.

(s) *Chron.* Part. II. fol. 184.

(t) *Chron. Helvet.* Lib. VII. Cap. XXX.

(u) *Chron. Uchtland.* Lib. I. fol. 3. & 5. ad Ann. 1191.

(x) *Eidgenoss. Hist.* pag. 120.

(y) *Lex. Basil. Histor.* in voce *Zähringen*.

(z) In Tabula Genealog. ad *Chron. Constant.* apud PISTORIUM.

adferibit, nullo teste adducto. Non equidem diffiteor, *Aquicinctinum Auctarium*, quod Anselmo Gemblacensi, Sigebertino Continuatore, subjunctum, vel interpolatorem ejus, (a) hoc tradere conjugium. En verba Auctarii: „ Gerardus Comes de Gelra Idam, filiam „ Matthæi & Mariæ Comitissæ Boloniensis, duxit uxorem, & „ brevi post mortuus est. „ Additur dein ad Ann. 1183. „ Idam „ prædictam, filiam Matthæi Comitis, Bononiæ Comitissam, „ Bertoldus Dux de Saringes duxit uxorem., Matthæus Comes, Idæ pater, filius erat Theodorici, Flandriæ Comitis, frater Philippi, qui in eodem Comitatu patri successit. Duxit Matthæus uxorem Rummefiensis Monasterii Abbatissam, Mariam, (b) filiam Stephani, Regis Angliæ, A. 1154. & cum ea accepit Comitatum Bononiæ; (c) ex quo matrimonio prodiit Ida, quam Bertoldo nostro Aquicinctinus assignat uxorem. Sententiam hanc quoque sequitur PONTANUS. (d) OLIVAR. VREDIUS (e) autem, res Flandricas ex ipsis scriniorum fontibus illustrans, hoc ignorat matrimonium, postque Gerhardum, Geldriæ Comitem, Idæ maritum tribuit Reginaldum, Domni-Martini

(a) Ad Ann. 1181. & 1183. apud MIRÆUM & PISTOR. *Rev. Germ.* Tom. I.

(b) MEJERI *Annal. Flandr.* Lib. V. pag. 56.

(c) VREDIUS *Probat.* Tab. III. pag. 73. & 221.

(d) *Hist. Gelric.* Lib. VI. pag. 113.

(e) *Genealogia Flandriæ Comitum* Part. I. Tab. VII. pag. 223.

Comitem , quem ab A. 1192. usque ad A. 1212. cum Ida vixisse conjugē plura illius ævi documenta apud Vredium demonstrant. Quodsi ergo Ida nupsit Bertoldo , brevissimi modo temporis conjugium fuit; quod Bertoldus V. A. 1218. moriens , Clementiam Burgundicam , non Idam Bononiensem , reliquerat viduam. Unde mors Idæ in A. 1210. incidere non potuit , quum ea A. 1212. adhuc conjux fuerit Reginaldi. Verum omnino suspectum mihi est Idæ cum Bertoldo nostro conjugium. Auctarii Aquicinctini de Bertoldo verba a juniore quadam manu adjecta esse videntur.

§. X.

Quum itaque nec Mechtildis , nec Agnes , nec Ida , ut ^{Uxor vera.} certæ uxores Bertoldo V. possint adscribi , certissimam ei daturus sum conjugem , quam nullus scriptorum , at duæ Chartæ regales ei diserte assignant ; in quibus Clementia Burgundica , Stephani , Aufonæ Comitis & Beatricis filia , (f) vidua Bertoldi V. vocatur. (g) Hic minoris Burgundiæ Castrum Burgdorf & alia illius tractus

X 2

-
- (f) Genealogiam ejus dedit DU CHESNE *Histoire de Bourgogne* Lib. IV. Cap. XXVI. pag. 548. GOLLUT. *Memoires Sequanoises.*
- (g) Eruditam Dissert. de Beatrice hac dedit PETRUS FRANCISCUS CHIFLETIUS, cui Tit. *Lettre touchant Beatrix Comtesse de Chalon* 4. Dijon. 1656. Adde *Histoire de la Ville de Chalon sur Saone* Tom. I. p. 306. Beatrix heres fuit Guilielmi II. Comitis Chaloniæ ad Ararim.

bona in dotalitium ei destinaverat. Sed mortui Bertoldi fororius, Egeno de Urach, Castrum & omnes dotalitias Clementiæ terras occupavit, eamque in captivitatem abduxit. Sexennio post (*h*) Henricus VII. Romanorum Rex, Bernæ in judicio sedens, „ Clementiam in possessionem Castri Burcdorf & omnium bonorum „ quæ divæ memoriæ Bertoldus, Dux Zaringiæ, ei contulit, „ mittendam decrevit. (*i*) At Egeno sententiam Regis contempsit. Post undecim enim annos (*l*) Stephanus, Clementiæ pater, in Moguntinis Comitibus Fridericum II. Imp. adivit, petiitque ab eo, ut filiam captivam liberaret, Castrumque Burgdorf cum reliquis bonis Clementiæ tradijuberet. Cæsar pro Clementia pronuntiavit. Quem effectum sententia habuerit, non liquet. Id liquet, quod ab A. 1218. ad A. 1235. adeoque per totos XVII. annos Clementia fuerit captiva, adeoque dotalitium ejus omne per tempus illud usurpaverit Egeno, Comes Friburgi, Zaringicarum in Brisgovia terrarum heres. Memorabiles has Zaringicæ historiæ circumstantias binæ illæ Chartæ nos docent, quas ex chartophylacio Dolensi Comitatus Burgundiæ Chiffletius, ut ostendi, produxit. (*m*)

(*h*) Ann. 1224.

(*i*) Verba sunt sententiæ ab Henrico VII. latæ apud CHIFFLETIUM l. c. p. 113.

(*l*) Ann. 1235.

(*m*) *Lettre sur Beatrix* &c. pag. 97. & 113.

§. XI.

Ab uxoribus transimus ad liberos. Bertoldo V. pueri duo Fili.
a scriptoribus junioris ævi tribuuntur, Bertoldus atque Fridericus
(n) quem alii Conradum appellant. Bertoldum A. 1208. adeoque
decennio ante mortem filiis caruisse, ipse hoc professus est anno,
quo Advocatiam Abbatiae S. Galli ambivit. (o) Quod si ergo
filios habuit, necesse est, eos intra decennium hoc natos fuisse
& mortuos. Ducentis post Bertoldi V. mortem annis reperti sunt
scriptores, qui eum filios habuisse, hosque ante patrem mortuos,
& quidem venenis interemptos tradiderunt; de veneficii modo
tamen inter se discordes.

§. XII.

Sunt enim, qui produnt, Nobiles Burgundos Zaringicis Variæ de
illis opi-
niones.
pueris propinasse toxicum, & potionem matrem eorum reddidisse
sterilem, ut Zaringica, quam oderant, extingueretur familia.

Sunt, qui ipsam puerorum matrem; sunt, qui Agnetem
noyercam ad committendum hoc in privignos facinus a Burgundis

X 3

(n) Ita eos vocat GUILLIMANNUS *Rer. Helveticar.* Lib. II. Cap. XIV. &
Lib. III. Cap. VIII.

(o) CONRADUS DE FABARIA *de Casibus Monasterii S. Galli* Cap. VIII. scribit:
„Hoc pacto, ut Advocatiam sibi suoque heredi filio & non alii, si forte
„filium, quem tunc non habuit, acquisivisset. Conf. supra §. V. pag. 157.

corruptam arbitrantur. Omnes facinoris theatrum constituunt Salodurum, annumque 1217. rei gestæ assignant.

Tragœdiæ primæ subjicitur secunda. Bertoldus, intellecto uxoris suæ facinore, eam gladio punivit, ejusque caput eodem cum pueris loculo in Basilica S. Urfi & Victoris condidit; cujus ecclesiæ chorus cum A. 1544. repararetur, ossa puerorum cum capite matris reperta dicuntur in eodem sarcophago; quæ se vidisse scribunt Munsterus & Stumpfius. Tam diversæ sunt de re dubia narrationes.

Equidem primam veneficii mentionem apud CONRADUM JUSTINGERUM, Archigrammateum Bernensem, reperio; qui A. 1420. Reipublicæ jussu Historiam Uchtlandiæ conscripsit. (p) Hic Burgundiæ Nobilitati soli attribuit facinus, filetque matrem & novercam; de cetero rem vulgi rumoribus traditam esse professus.

Narrationem hanc STUMPFIVS, (q) MUNSTERUS, (r) CRUSIVS, (s) VIGNIERIVS, (t) STETTLERUS, (u)

(p) *Helvetische Bibliothec* Part. IV. pag. 26. Justingeri Chronicon, nondum typis impressum, Tiguri Bernæque inspexi.

(q) *Chron.* Lib. VII. Cap. XXX.

(r) *Cosmograph.* Lib. III. Cap. CCLXVI. aliter Cap. LXXII.

(s) *Annal. Suevicor.* P. II. L. XII. pag. 505.

(t) *Chronicon Burgund.* pag. 143.

(u) Ad A. 1191. *Uchtland. Chron.* Lib. I. p. 5.

GUILLIMANNUS, (x) HAFNERUS (y) secuti sunt; folisque Nobilibus veneficium adscribunt. (z) TSCHUDIUS (a) autem, WALDKIRCHIUS, (b) DROLLINGERUS, (c) & rerum Zaringicarum Epitomatores DILLIUS (d) & PESLERUS (e) novercam criminis complicem reddunt.

Justingero cautior fuit HENRICUS LUPULUS, (f) Canonicus Bernas, Chronici quoque Bernensis non editi seculo XV. auctor, qui nullam plane filiorum Bertoldi nostri facit mentionem. „Ea tempestate (inquit) Berchtoldus Dux illustris Zaringiae

(x) *Rer. Helveticar.* Lib. II. Cap. XIV. & Lib. III. Cap. VIII. & *Habsburg.* Lib. VI. Cap. II. pag. 343.

(y) *Solothurner Schauplaz* Part. I. pag. 291. & Part. II. pag. 35.

(z) FELIX FABER in *Hist. Suevorum* Lib. I. Cap. XIX. filios nonnisi post mortem patris a Nobilibus veneno sublatos esse scribit.

(a) *Chron. Helvet.* Part. I. pag. 115.

(b) *Eidgenössische Historie* pag. 120.

(c) In *Lexico Basil. Histor.* voce *Züringen*.

(d) In OETTERI *Sammlung Histor. Nachrichten* num. XXIV pag. 376. Ampliff. Dillii, Confiliarii Bada-Durlac. strenui rerum Badenſium indagatoris, Synopsis, solide scripta, Peslerianæ præferenda.

(e) *Histor. Ducum Zaringiae* in *Hannoversche gelehrte Anzeigen* A. 1751. p. 327.

(f) Vernacule *Wölflin*, cujus Chronici Codicem, manu exaratum, in Bibliotheca publica Turicensis Civitatis vidi.

„ claruit , hujus clarissimæ sobolis ultimus. Nam illius fatalis ab
 „ humanis migratio inclytam hujus nominis profapiam , stirpe
 „ truncata , restinxit.

Stettlerus narrat, ossa puerorum holoserico panno involuta cum ossibus novercæ reperta , certis ostendisse indiciis , quod fuerint ossa filiorum Bertoldi ; sed indicia non exprimit. Nec exprimit ea Stumpfius , qui A. 1544. ipse ossa conspexit ; nec , qui biennio post idem vidit sepulcrum, Munsterus. (g)

Salodurensum Archigrammateus , H A F F N E R U S , in Chronico A. 1666. edito de repertis puerorum ossibus filet ; annotasse contentus , illa retro altare majus in deaurata theca servari. At si olim servata fuerunt , nostris diebus non amplius servantur. Equidem repetitis in Helvetiam itineribus (h) Urfanam Ecclesiam ejusque thesaurum ac bibliothecam Saloduri inspexi. Nulla ibi Zaringorum ossa occurrunt.

§. XIII.

(g) *Cosmogr.* L. III. Cap. LXXII. ubi hæc scribit : „Minor puer, quantum
 „ ego ex visis ossibus judicare possum, fuit sesqui aut duorum annorum,
 „ major autem novem vel decem annorum.

(h) A. 1744. & 1758.

§. XIII.

Filios habuisse Bertoldum , qui tenera ætate Saloduri Sentent. nostra. mortui fuerint atque in San-Urfana sepulti Ecclesia, non temere negandum. Potuerunt illi nasci post A. 1208. quo Bertoldus adhuc fuerat improlis , & An. 1217. morte naturali defungi. Nec nego , ossa eorum A. 1544. fuisse reperta. At veneficium , ob circumstantias minime verisimiles , excludo.

Enimvero qui fieri potuerat , ut tam illustri , tam potentis familiæ interitus , tot tragicis circumstantiis comitatus , a seculorum XIII. & XIV. scriptoribus præteriretur silentio ? Nihil hac de re Jo. Vitoduranus , nec Conradus Ursperg. nec Dominicanus Colmar. Nec Albertus Argentinensis. Clementia , quam Bertoldo , marito suo , superstitem fuisse , duabus Chartis ostendi , annon famam de veneficio & supplicio novercæ omnino evertit ? (i)

Res tam digna memoratu , ducentos per annos ignorata , unde junioribus innotuit ? Quam parum simile vero est , novercam , quæ ipsa cum marito nullos liberos suscepit , destructuram privignos , ex quorum decessu nulla ad eam redundaverat utilitas.

(i) TSCHUDIUS novercæ corpus sub patibulo sepultum , caput autem cum corporibus puerorum in sepulcro reconditum fuisse , existimavit.

Ad temeraria judicia quam pronum est vulgus , magna ubi concidit Domus. Berna, contra Nobilium injurias nuper exstructa, defensoribus privata Zaringis , finistros rumores eo facilius arripuit, quod nascenti huic urbi vindictam in Nobiles commendasse Bertoldus jactabatur.

Urbs potens Transjuranæ Burgundiæ Nobiles , cum pedetentim evertisset, atque adeo ruinis eorum suam superstruxisset potentiam , Zaringicis manibus justa perfolvit. Absona porro apud Saloduranos traditio est, ab eo tempore, quo uxor Bertoldi suos privignos occiderit , municipalem ibi legem fuisse latam, ne mater heres esset liberorum. Lex aliis quoque locis recepta.

In Saxonico (l) & Suevico (m) Speculis patris tantum, non matris, fit mentio , ubi de liberorum mortuorum hereditate est fermo. (n)

Burgundica lex nec matri , nec patri prospicere videtur. (o)

STUMPFIVS , qui veneficii crimen Nobilibus solis adscribit , originem hanc Saloduranæ legis solide confutat. (p)

(l) Lib. I. Art. 17.

(m) Cap. CCLX.

(n) Idem fit in Statutis Argentinensibus ; sed æqua interpretatione ad matrem quoque extenditur.

(o) Tit. XIV. §. II.

(p) Chron. Helvet. Lib. VII. Cap. XXX.

WATTEVILLIANA SERIES
ZARINGIÆ DUCUM.

§. XIV.

Genealogicus Bertoldorum, Zaringiæ Ducum, quem exposui, Watte-
villi
systema
Zaring.
ordo Chartarum & Historicorum certa ac indubitata
stat fide.

In alia tamen omnia haud ita pridem discedere visus est
Illustris WATTEVILLIUS, Rerum Helveticarum florentissimus
Scriptor, in Bernensium Republica dignitate ac multis meritis
conspicuus, non uno mihi nomine carus, qui labores nostros
generose & liberaliter juvit. Hic enim non modo Bertoldum I.
ex Zaringico stemmate plane expungit, sed & Bertoldum II. ita
disponit, ut a Transjurani Burgundiæ Regibus Rudolphis ejus
genus derivet. Pro Bertoldo I. Rudolphus quidam Dux, Conradi,
Regis Transjurani, frater, Domus Zaringiæ constituitur fator.
Marchiones Badenses autem a Bertoldo I. Carinthiæ Duce, Landoli,
Comitis Habsburgici, filio, ita derivantur, ut cum Zaringiæ
Ducibus nullum habeant nexum. (q)

Y 2

(q) Systema suum WATTEVILLIUS exposuit in scripto, cui Tit. *Lettre sur
l'origine des Ducs de Zaringuen*, quod legitur in Diario: *Mercurie Suisse*
A. 1746. mense Septembr. pag. 230. Adde Ann. seq. ubi scripta eristica.

SCHEMATIS WATTEVILLIANI

forma hæc est:

 RUDOLPHUS II. Rex Burgundiæ Transjuranæ † 937:

CONRA- DUS Rex Burgun- diæ † 993.	RUDOL- PHUS III. Ignavus † 1032.	Burckardus Archiep. Lugd.	RUDOLPHUS Dux memoratus in fundatione Patern. Monast. circa A. 966. apud Guichenon. <i>Biblioth. Sebus. p. 25.</i>
--	---	------------------------------	---

 BERTOLDUS Comes, qui Chartam Rudolphi III.
Regis An. 1016. firmavit apud Guichenon.
Histoire de la Savoye Tom. III. pag. 3.

 RUDOLPHUS Comes, qui cum Bertoldo Comite
conjunctim occurrit in ejusdem Regis Charta
A. 1014. apud Guichenon. loco alleg. pag. 2.

 BERTOLDUS II. Dux Zaringiæ idem, qui cum
Rudolpho patre memoratur in Diplomate
Ann. 1076.

 CONRADUS Rector Burgundiæ.

 BERTOLDUS III. Dux Burgundiæ.

 BERTOLDUS IV. Zaringensium ultimus.

---

§. XV.

Præcipuum novæ hujus Genealogiæ fundamentum ex ^{Examea} Charta An. 1076. deducitur, qua Rueggisbergensi minoris ^{ejus.} Burgundiæ Monasterio donatio facta est *per manum Bertholfi Ducis*, interveniente patris *Rodolfi Ducis* auctoritate. Infertur hinc, patrem & filium ex Burgundiæ Regum sanguine cretos, Zaringensium Burgundiæ Ducum extitisse factores.

Verum enimvero Charta hæc non unum ex Burgundiæ Regum prosapia sed Rudolphum illum, Rheinfeldæ Comitem, intelligit, qui ex Comite non modo Dux Sueviæ, sed & Burgundiæ, ex Duce Anti-Cæsar creatus, filium quoque habuit Bertoldum, in juvenili ætate A. 1090. sine prole defunctum. (r) Hic pater, hic filius in Charta Rueggisbergensi intelliguntur.

ReCTORATUM hunc Burgundiæ, a Rudolpho Suevo administratum, non observarunt juniores.

Y 3

(r) WALTRAMUS NAUMBURG. *de unitate Ecclesiæ* Lib. II. Cap. XXXVI. ad A. 1090. „ Bertolt filius Rudolfi, Regis quondam Saxonum, „ in ipso juventutis suæ flore defunctus est. „ Apud FREHER. „ *Scriptor. Rer. German.* Tom. I. p. 309.

Burgundiam tamen ab Agnete Imperatrice regendam accepit Rudolphus noster, ut WALTRAMUS NAUMBURGENSIS testis illius ævi, nos docet; (s) ideoque a scriptoribus nunc Sueviæ, nunc Burgundiæ Dux dicitur, (t) atque cum filio Bertoldo, vel ut Advocatus Monasterii, cui donatio fiebat, vel ut Burgundiæ Dux, in Charta memoratur. (u) Hic autem ex Alemannico sanguine, non ex Burgundico, prodiit. Acta Murenfia Cunonem ei patrem assignant.

Rudolphus ergo ille, Conradi, Burgundiæ Regis, frater, apud Guichenonium memoratus, mascula sine prole decessisse dicendus est. Et tamen filium ei Wattevillius assignat Bertoldum Comitem, eumque patrem facit Rudolphi cujusdam Comitis, quos ambos Guichenonianæ Chartæ A. 1014. & A. 1016. Comites simpliciter nominant. Quo autem indicio patet, Bertoldum illum Comitem habendum esse pro filio Rudolphi, Burgundiæ Ducis, &

(s) Loco alleg. Cap. XVI. scribit: „ Tum quidem erat Rudolfus Dux „ Suevorum, cui etiam dederat Hagna Imperatrix *cum Regno;* „ *Burgundiæ* filiam suam in conjugium.

(t) SIGEBERTUS GEMBLAC. ad An. 1077. eum *Ducem Burgundionum;* CONRADUS URSPERG. ad A. 1075. *Alemanniæ atque Burgundiæ Ducem* appellat.

(u) Ipse Henricus IV. Imp. in Charta alleg. donationem *per manum* Rudolphi Ducis fecisse se dixit.

patre Rudolphi Comitis. An ideo filius est dicendus Bertoldi, quod in Diplomate A. 1014. Bertoldo subjungitur, nulla addita nota?

In alia sane Charta Laufannensis Ecclesiae A. 1009. Rudolpho Comiti Bertoldus subicitur Comes. Hi duo cum aliis Burgundiae Proceribus Rudolpho III. Regi donationem suaferunt; non autem ut Regii sanguinis Principes in eam consensisse dicendi sunt, quod novi systematis auctor existimat.

§. XVI.

Sunt & praeter haec alia, quae huic hypothese obstare videntur. Rationes
contra-
riae.

I. Num verisimile est, unum eundemque Rudolphum fuisse, qui A. 1014. *Comes*, A. 1076. *Dux* appellatur, quod intervallum LXII. annorum est?

II. Num Rudolphus Burgundus dici potest pater Bertoldi II. Zaringiae Ducis, quem Bertoldi I. Carentani filium Annales tam aperte declarant? (x)

(x) LAMBERTUS SCHAFFNAB. OTTO FRISING. *de Gestis Frid. I. Imp.* L. I. Cap. IX. ANNALISTA SAXO; CONRADUS URSPERG. ad A. 1057.

III. Ex Bertoldis duobus, quos LAMBERTUS SCHAFFNAB. (y) memorat, quorum alter Carinthiae Dux, Cæsaris adversarius, alter amicus, ratio vetat, ne posteriorem Zaringensibus annumeres, adeoque Rudolphi Ducis filium, generumque Rudolphi Anti-Cæsaris constituas, quoniam Bertoldus ille, Henrico Imperatori fidelis, ex militari tantum ordine fuerat oriundus; nonnisi post Ulricum de Cosheim & Eberhardum, Regis ministerialem, a Lamberto positus. (z)

IV. Bertoldum I. Carinthiae Ducem, Zaringensis Domus factorem indubium, systema Wattevillianum ex Genealogia Zaringica omnino eliminat; Bertoldum II. vero, qui certus quoque, ut ostendimus, Bertoldi Carentani filius fuit, in partes discerpit. Uno in loco effictæ Burgundo-Zaringicæ Domui adscribitur; alio Landolus ex Habsburgica gente ei avus assignatur. Bertoldus III. vero, Bertoldi II. filius, præteritur silentio, gestaue ejus patri tribuuntur, atque adeo omnis Bertoldorum series intervertitur, quam per evidentia documenta stabilivimus supra.

§. XVI.

(y) A. 1077. apud PISTOR. Tom. I. pag. 423.

(z) Ejusdem fortis fratrem habuit hic Bertoldus Lupoldum, quem inter familiares Henrici nominat BRUNO *de Bello Saxonico* pag. 208. apud FREHERUM Tom. I.

§. XVII.

Vinculum ergo, quod inter Rudolphos, Burgundiæ Reges, & Bertoldos, Zaringiæ Duces, hoc systemate effingitur, nequit admitti. Alia rationes.
 Conradus Zaringiæ, Dux, ex Zaringensibus primus à Cæsare constitutus est Burgundiæ Rector, & Burgundica bona primus acquisivit; uti Advocatiam Helvetico-Turicensem pater Conradi, Bertoldus II. obtinuerat primus. Cæsarem politicæ induxerunt rationes, ut Rectoratum extero potius, quam Burgundo committeret. Burgundis intolerabile visum est, gubernari ab extero.

Ex masculino Regum Burgund. sanguine Zaringi si duxissent originem, cum Rudolpho III. qui communi consensu postremus Transjuranae Burgundiæ Rex dicitur, non finita fuisset illa Burgundica Domus, sed in Zaringico superstite ramo constanter durasset. Rudolphorum, Burgundiæ Regum, successores fuissent in Burgundiæ Regno Zaringiæ Duces. Unde ex Regia Burgundionum stirpe eos prodiisse, asseri nequit. (a)

(a) Asserit idem VIGNIERIUS in *Chron. Burgund.* pag. 120. sed nexum non ostendit, quem per feminas deduxisse videtur.

Burgundicarum Rerum nostri temporis scriptor
DUNODUS (b) Zaringiae Duces non quidem ex Regio, at ex
Burgundicorum tamen Magnatum sanguine descendere existimat,
qui post Rudolphum III. in Dynastiis suis sibi vindicaverint
primatum; sed asserta non probat.

Amica hæc disputatio non offendet Scriptorem, quem
præter alias virtutes amor veri commendat.

(b) *Histoire du Comté de Bourgogne* Lib. III. pag. 121.

CAPUT

C A P U T VII.
P O T E N T I A , P R Æ R O G A T I V Æ
E T J U R A Z A R I N G I C Æ D O M U S .

§. I.

Memorabilia Zaringicæ Domus fata cum
revolvimus animo, singulos ejus Duces
singulare quid apud posteros commendare
reperimus.

Singulor.
Ducum
memo-
rabilia.

Bertoldus I. Genti suæ intulit *Ducis* axioma ; secundus
Advocatiam Turicensem. Tertius condidit Friburgum Brisgoviæ.
Conradus Rectoratum Burgundiæ accepit. Bertoldus IV.
Helveticum Friburgum exstruxit. Bertoldus V. fuit conditor
Bernæ. Primus in Monasterio Hirsaugiensi ; postremus Friburgi
Brisgoviæ, intermedii omnes in San-Petrina Nigræ Silvæ ecclesia
sepulti sunt. (a)

Z 2

(a) Vide supra in Bertoldo II. §. IX. & X. pag. 81. sqq.

§. II.

Guelphi-
cæ factio-
nis Patro-
ni.

Idem Duces nunc ad Carinthiæ, nunc ad Sueviæ Ducatus, nunc ad Burgundiæ & Arelatensis Regni Reſtoratum, denique ad Imperii ſolium vocati, in Hohenſtaufiis perpetuos experti ſunt æmulos, qui Guelphis & Zaringis ſemper fuere infeſti.

Communem Familiarum hæc triga patriam Alemanniam habuit. Enimvero viciniæ Hohenſtauficæ Domus potentia non potuit non odium inſpirare Zaringis, quos bis ablatus eis per Hohenſtaufios Sueviæ Ducatus urebat; Ducatus, quem bis fortuna Zaringis obtulerat. Fomes funeſtæ inter has Domos æmulationis, quæ paſſionibus quidem ſopita, at nunquam penitus fuit ſublata. Zaringi minuendis Hohenſtaufiorum opibus intenti, communia fere ſemper cum Guelphis contra eos conſilia foverunt. Unde de Zaringenſibus **BROWERUS**: (b) „ Bertoldi „ Zeringenſes, inquit, ſurrexere longa ſerie fidiffimi Romanæ „ Sedi, atque inter ſchiſmatum tumultus pacis catholicæ „ propugnatores acerrimi. „

BERTHOLDUS CONSTANT. (c) terras Bertoldi I. & Welfonis vocat terras *Ducum Catholicorum*. Conradus Zaringius adverſus Conradum III. Imp. pro Henrico Superbo, Guelficæ

(b) *Annal. Trevir.* Lib. XIV. p. 75.

(c) *Ad A.* 1078.

factionis principe, arma corripuit. Bertoldus IV. licet pluribus Friderici I. Imp. expeditionibus interfuerit, ei tamen non adhæsit ex animo; uti patet ex epistola, quam pro Rudolpho fratre, in Archiepiscopum Moguntinum electo, ad Ludovicum, Galliarum Regem, perscripsit; quæ internecinum utriusque Gentis inter se odium testatur. Bertoldus V. denique Zaringensium postremus, a Guelfica factione in Imperatorem electus, electioni quidem renunciavit, atque ad Philippi, æmuli sui, adeoque ad Gibellinas partes, transiit, sed potentiæ Philippi metu eum id fecisse ex Innocentii III. literis supra ostendimus.

§. III.

Splendorem Zaringicæ Domus omnia ejus ævi monumenta loquuntur. Bertoldus II. in Charta San-Petrina A. 1123. apud SCHANNATUM (d) *præcelsæ Nobilitatis Vir*, & in alia A. 1126. *egregiæ Nobilitatis Vir* dicitur. OTTO FRISING., (e) Zaringis haud æquus, de eodem scribit Bertoldo: „Hujus Rudolphi „(Sueviæ Ducis, dein Anti-Cæsaris) filiam quidam *ex Nobilissimis „Regni Optimatibus* Bertolfus nomine de Castro Zæringen „habuit. „ Idem alibi (f) Conradum Zaringum, quem Fridericus,

Nobilitas
Gentis.

Z 3

(d) *Vindem. Literar. Collect. I. pag. 161. sq.*

(e) *De Gestis Friderici I. Lib. I. Cap. I.*

(f) *Lib. I. Cap. XXVI.*

Sueviæ Dux, postea Imperator creatus, A. 1138. debellaverat, *fortissimum & ditissimum* Ducem appellat. Et in genere de Zaringis verba faciens, quamvis caruerint Ducatu, *rerum tamen & honoris non parva* pollere magnificentia pronuntiat. (g)

§. IV.

Possessio-
nes am-
plæ.

Primaria Zaringiæ Principum bona in Brisgovia, Ortenavia, Nigra Silva & in Suevia fuerunt. Ex Ortenavia in Franciam Teutonicam, in Alemanniam & Burgundicam se extenderunt Helvetiam.

Brisgo-
vicæ.

In Brisgovia, præter Brisfacum & Landgraviatum, insignes terras allodiales habuisse Zaringos, vel ex ipsis illis foundationibus constat, quas Bertilones, Zaringorum majores, passim in Brisgovia fecisse leguntur. (h)

Friburgum, nobilissimam Brisgovicæ urbem, & San-Petrinam Nigræ Silvæ Abbatiam, in ipso Zaringorum solo fuisse exstructas, ostendi. (i) Villingam oppidum ad Friburgi hujus formam eosdem condidisse Duces, veteri traditione Villingani tuentur; unde Abbatia S. Georgii, a Villinga bihorio distans, eos sibi Advocatos elegit. (l) Villingam certe bonum fuisse Zaringense, Agnetis,

(g) Lib. I. Cap. IX.

(h) Conf. HERRG. Tom. II. num. 24. & 163.

(i) Supra in Bertoldo II. §. IX. pag. 50. & in Bertoldo III. §. III. pag. 90.

(l) Bericht von dem Gotteshaufs S. Georgen A. 1714. pag. 13.

Bertoldi V. fororis, charta A. 1236. docet, qua proprietatem curtis suæ in Villa *Vilingen* ad extruendum ibi Parthenium sanctimonialibus donavit. Postea cum Agnetis nepotes, Conradus & Henricus, duas gentis suæ familias condidissent, Friburgensem & Furstenbergicam, Henricus, auctor Furstenbergicæ, Villingam possedit, Castrum & Civitatem, testibus literis A. 1268. quibus Monasterium Fratrum Minorum ibidem instituit.

In Ortenavia quoque Zaringos habuisse bona, ex confirmatione foundationis Omnium Sanctorum in Nigra Silva A. 1203. cognoscitur, ubi Innocentius III. ait: „a bonæ memoriæ „Welfone Duce & Uta uxore ipsius, Ducissa de Schawenburg, „Hugone Duce de Ullenburg & Nobili Viro Bertholdo Duce de „Zæringen, fundatoribus Monasterii Omnium Sanctorum. &c. „Bertholdos Ortenaviæ Comites, Chartæ seculi XI. ineuntis declarant. (m)

Gentilitias quoque terras in Sueviæ Ducatus medietullo possedisse Zaringos, Friderici I. Imp. Charta A. 1157. Goslariæ data, nos docet. (n) Nec prætereundæ silentio Ducum Teccensium terræ; quæ allodia Zaringicæ Domus Adelbertus, Teccensium fator, Conradi Zaringi filius, accepit.

(m) Vid. supra Lib. I. Cap. IV. §. VIII. pag. 35.

(n) Vide in Conrado Duce §. XVI. pag. 121.

• Annumerandæ his denique terræ Badenses & Backnangensis ille tractus, ubi Hermannus II. & III. sepulti.

§. V.

Advoca-
tia Turi-
censis.

Patrimonialibus his Zaringensium bonis sub Henrico IV. Imp. Advocatia Turicensis ; (o) sub Lothario II. totius Burgundiæ & Arelatenfis Regni Rectoratus accessit. Advocatiæ Turicensis natura & indoles sub Zaringiæ Ducibus ex ipsis Advocatorum titulis dijudicanda est. Bertoldus V. in literis suis, Collegiatae Turicensi A. 1187. datis, ita loquitur: „ Berchtoldus de Zaringen, „ Dux & Rector Burgundiæ, Dei & Imperiali gratia Thuregici „ loci legitimus Advocatus, quod Kastvoget dicitur. „ (p)

In Charta Burgdorfii scripta A. 1210. Bertoldus de se scribit: „ in oppido Turicensi & locis & districtibus circumquaque „ vicinis, Imperatoris gratia ipsius locum tenens. „ (q) In alio ejusdem anni & loci instrumento idem „ Dei & Imperatorum ac „ Regum dono constitutus Judex & Advocatus, qui vulgo Kastfogt „ dicitur, id est, in omne Thuregum Imperialem jurisdictionem „ tenens, „ Ludovici Regis acta roboravit. (r) Addit ibidem hæc

(o) Vid. Bertoldum II. §. VII. pag. 77.

(p) Ex autographo Turic. Minus accurate HOTTINGER. *Histor. Ecclesiast.* Tom. VIII. pag. 58.

(q) HOTTINGER *Spec. Tigur.* pag. 32.

(r) Ibid. pag. 237.

hæc verba: „ Imperiali auctoritate, qua super universum
 „ Thuregum nos alique nostræ profapiæ decessores Dei Regumque
 „ ac Imperatorum dono præditi sumus.

Advocatia Turicensis ergo non tantum in Monasteria
 urbis, sed in ipsam urbem & ejus agrum sese extenderat; unde
 ea ab OTTONE DE S. BLASIO (s) *Comitatus Turicensis*,
 vocatur.

Ad diversos hos Bertoldi V. titulos annoto, quod in
 Chartis Turicensibus formulam *Dei & Imperiali gratia*; in
 Burgundicis *Dei gratia* adhibuerit. Peculiari Friderici I. Imp.
 favore Advocatiam Turicensem, aliquandiu amissam, Bertoldus
 recepit.

Præter Advocatiam Turicensem vicinæ quoque Turicensi
 Pago Abbatiae Benedicîinæ Steinensis ad Rhenum Advocatiam
 possederunt Zaringi, ut ex Rotuli San-Petrini Charta, circa Ann
 1152. scripta, addiscimus; in qua Conradus, Zaringiæ Dux, San-
 Petrinæ & Steinensis Ecclesiarum Advocatus vocatur. (t)

Advocat.
 Monast.
 Stein.

(s) Cap. XXI.

(t) Monasterium hoc, primitus fundatum in Hohentwiel A. 966. ab Hedwige,
 Burcardi, Sueviæ Ducis, uxore, translatum est in Steinam A. 1005. Henrici II.
 Germaniæ tum Regis consensu. Twiela a Sueviæ Ducatu in Bertoldi II.
 Ducis, Ducatui huic renuntiantis, gratiam avulsa fuisse videtur.
 BLUNTSCHLI *Memorabilia Tigurina* pag. 435.

§. VI.

Regnum
Burgund.

Burgundici Regni Rectoratus in Zaringica Gente præfertim memorabilis est.

Arelatenfis & Burgundici Regni nomina tum fuere promiscua; quod sub Rudolpho II. Burgundiæ Rege, Regna hæc duo in unum coaluerant corpus.

Conradus in solenni Procerum Burgundiæ Conventu An. 1038. filio illud suo tradidit Saloduri, ubi eum *Burgundiæ* Regem iussit coronari. (u)

Henricus ad Imperii Germaniæ solium promotus, Burgundiam sibi retinuit, atque sine Rectore, inter varia fata (x) dum viveret, administravit. Post mortem ejus vidua Agnes, tutrix Henrici IV. Rudolpho, Rheinfeldenfi Comiti, Mathildim filiam in matrimonium collocavit, & præter Sueviæ Ducatum, Regnum quoque Burgundiæ ei administrandum commisit. (y)

Extincto Rudolpho, qui Anti-Cæsar electus fuerat, Burgundia ad Henricum IV. Imp. rediit An. 1080. qui Henrico filio hoc regnum reliquit. Turbæ illis temporibus inter Imperium & Sacerdotium commotæ fecerunt, ut Burgundiæ curam

(u) WIPPO in *Vita Conradi Salici* apud PISTOR. Tom. III. pag. 482.

(x) HERMANNUS CONTRACT. ad A. 1042. 1044. 1045.

(y) Vide Caput præced. §. XV. pag. 174.

Imperatores negligenter, donec Lotharius Saxo Imp. pristina Regum jura sibi denuo vindicaret, eorumque administrationem, sub *Reſtoratus* nomine, ut vidimus, Conrado, Zaringiæ Duci, committeret.

§. VII.

Rectoratus hic ab initio Transjurenſe Burgundicum Reſtoratus Burgund. Regnum omne & Arelatenſe respexit; ſed poſt Transactionem cum Friderico I. Imp. Ann. 1156. initam, (z) Burgundia Transjurenſis ſeu Helvetica ſola, a Juraffo ad montem uſque Jovis, obedivit Bertoldis. Tractus iſte Pagum Aventicenſem, (a) Vaudenſem, (b) Argoviam, Valleſiamque complectitur.

Reperimus in eo potentes Comites atque Dynaſtas; quos inter præcipui Thunenſis, Kiburgenſis, Burgdorſienſis, Novi-Caſtrenſis, Nidoviæ, Arbergæ, Strasbergæ, Romontii, (c) Froburgi, Bucheckii, Montenachii, de Turre, (d) Granſonii, Falckenſteini, aliique. Hi omnes indigne tulerunt, exterum a Cæſare datum eſſe Præfectum, lingua moribusque diſſimilem, qui titulo Rectoris jura Regis exerceat.

A a 2

(z) De qua in Bertoldo IV. §. V. pag. 127.

(a) *Uchtland*.

(b) *Pays de Vaud*, Germ. *die Waat*.

(c) *Remund* Germanice, *Rotundus Mons*, oppidum in Helvetico Pago Friburgi.

(d) *Von Thurn*.

Perpetuæ hinc Zaringorum cum illis ceterisque cum Primoribus Burgundicis lites. Hi indigenis Regibus suis, Rudolphis, quum non bene paruerint, ut Wippo nos docet, quid mirum, Rectoribus exteris eos male partisse? Burgundicus Rectoratus per XC. fere annos in Zaringorum manibus fuit, & cum illis Ann. 1218. concidit. Burgundia ergo Helvetica cum Præfectura Turicensi & reliqua Helvetia Alemannica ad Imperium rediit; à quo deinceps pedetentim avulsæ sunt. Præcipuas Rectoratus Burgundici partes Bernenses, Friburgenses & Salodurenenses nunc possident.

Rectoratus hic per univèrsam Burgundiæ vel Arelatense Regnum seculi fere spatium explens, evidentissimum hujus Regni cum Germanico Imperio nexus documentum est. Et tamen vel nulla, vel obiter tantum ejus mentio fit apud scriptores Juris publ. Germaniæ, speciatim eos, qui Burgundici Regni cum Germanico nexum tractarunt.

§. VIII.

Zaringorum in Burgundia potestas non propria, sed
administrativa fuit. (e)

Indoles
ejus.

(e) GUNTHERUS in *Ligurino* ait :

Nomine Conrado fisci concessit habendam.

Ipsam Rectoris, ut & Advocati nomen potestatem vicariam, non propriam, denotat.

Bertoldus IV. omne jus, quod super Civitatem Viennensem Allobrogum habuit, in Guidonem Andream, Delphinum, A. 1155. transtulit. Cæsaris approbatio deinceps accessit. Zaringi enim Rectores & Governatores Burgundiæ, nonnisi Vicarii Cæsaris in Burgundia erant. Ita sane Fridericus I. Imp. in Aurea Bulla, A. 1162. Genevensi Episcopo Arducio data, (f) Bertoldum IV. appellat. Administratoria autem hæc potestas cum simul quoque hereditaria fuerit, multa pedetentim allodia in Helvetia Burgundica & Alemannica acquisiverant Zaringi, quæ deinceps ad Kiburgios transferunt.

Securitatæ publicæ causa Morgeam, Minidunum & Ebrodunum (g) condidit vel instauravit Conradus. Filius & successor ejus Bertoldus IV. Friburgum, Bertoldus V. Bernam, Uchtlandiæ urbes, ædificarunt. Hic An. 1190. muris quoque cinxit Burgdorfium. (h)

Rectores porro belli temporibus evocati a Rege, copias in auxilium ejus duxerunt.

Bertoldus IV. crebris Friderici I. in Italiam expeditionibus interfuit, & ipse nonnunquam Ducis munia obiit. (i)

A a 3

(f) SPON. *Hist. de Geneve* Tom. II.

(g) *Morges, Moudon & Tverdon.*

(h) Supra in Bertholdo V. §. II. p. 151. Add. TSCHUDI Part. I. L. II. pag. 94.

(i) Vid. supra in Bertoldo IV. §. XI. pag. 136. sq.

Advocati Ecclesiarum sanguinis banno licet investirentur a Rege, ipsi tamen subordinati erant Reктору, causam coram eo dicturi, quoties officii sui limites migrassent. (l) Terræ quoque ad fiscum regium pertinentes, suberant potestati Reктору. Rex donationem ex ejusmodi bonis factururus, Reктору adhibebat consensum. Ita sane Henricus IV. Imp. Monasterio Rueggisbergenfi Minoris Burgundiæ, consensu Rudolphi Ducis & *per manum ejus*, fecit donationem. (m) Conradus III. Imp. Ecclesiæ Interlacensi fisealia quædam bona collaturus, consensum Ducis expetiit, & tum demum donatio facta. (n) Reктору tamen Advocatiam in bona donata nonnunquam retinuit. (o) Sic & feudorum in Burgundia concessio a Rektore firmata est. Burcardus, Salodurensis Præpositus, & ejus Confratres An. 1181. feudum dederunt Udalrico de Novo Castro. Bertoldus IV. donationem roboravit. (p) Burgundi denique Chartas ubi expediverunt, addita quoque fuit mentio Ducis. Literæ foundationis Monasterii Frienisbergensis A. 1131. scriptæ dicuntur, *Ducatum Burgundiæ nobiliter regente*

(l) Conf. Privilegia Ecclesiæ Interlacensi a Lothario & Conrado Imperatoribus concessa.

(m) Conf. Charta Henrici IV. Monasterio Rueggisberg. data An. 1076.

(n) Privilegium Ecclesiæ Interlacensi datum An. 1146. & aliud Frid. I. vid. in Cod. Diplom.

(o) Conf. Privilegium modo alleg.

(p) Tschudi Chron. Helvet. pag. 90.

Duce Conrado. Rudolphus de Thierstein Monasterio Frienisberg. quædam A. 1208. donasse scribitur, *Ducatum Burgundiæ potenter regente Duce Berchtoldo.*

§. IX.

Inter Bertoldi III. Ministeriales atque Clientes An. 1112. Ministeriales Ducum Zaring. comparent: „Cuno de Blanckenberg, Reinhardus de Weiler, „Gervordus de Verstatt, Henricus de Owen, Gifilwerdus de „Weder. „(q) Fratri ejus, Conrado Duci A. 1123. adscribuntur: „Rudingerus miles, Bertholdus de Musenheim & duo filii ejus, „Rodolphus & Bertholdus, Egilolfus de Blanckenberg, Wernherus „& frater ejus de Altinchoven, Hugo de Modelheim, Bivo de „Heppenheim. „(r) *De Domo Ducis* A. 1148. memorantur: „Adalbertus de Scopfheim, Adalbertus & frater ejus Conradus de „Stoufinbere, Sarnagal de Appinwilre, Sighelm de Tatenwilre, „Burchart de Stoufinbere, Adalbertus de Baden &c.

Cum Bertoldo IV. Conradi filio, An. 1152. in Abbatia S. Petri clientes occurrunt: „Odalricus de Alemar, Wernherus „de Roggenbach, Wernherus de Reinvelden, Dapifer, & frater „Gerhardus, Waltherus de Tachwangen, Cono de Blankeneck. „(s)

(q) SCHANNAT. *Vindem. Liter. Collect.* I. pag. 160.

(r) Ibidem pag. 161.

(s) Ibidem.

Traditioni, eidem Abbatizæ circa hunc annum factæ, cum
Clementia Ducissa, Conradi vidua, *de Domo Ducis* interfuerunt
„ Conradus de Rinvelden, Odalricus & fratruelis ejus Conradus
„ de Aleina, Gotefridus de Rotwila, Henricus de Scopfheim,
„ Gerunc de Tittinshufen, Reginboto de Ofmaningen, Reginhardus
„ de Valchensteina, Reginboto de Slatta, Conradus de Zaringen. „

Bertoldi IV. foror Clementia dotis loco a parte, adeoque
inter allodia, Ministeriales centum, uti supra docuimus, (t) An.
1157. acceperat.

§. X.

Tituli.

BURCKHARDUS, Monachus S. Galli, seculi XIII. scriptor, (u)
Bertoldos I. & II. titulo *Marchionis* præfractæ insignivit, forte,
quod Marchiones Badenses, ipsorum nepotes, Marchionis quoque
axiomate insignitos conspexit. *Carinthiæ* vero *Ducis* titulo
Zaringenses non usi sunt, quod Ducatu hoc carerent. Ulos tamen
esse titulo inani asserit ERASMUS FROELICH, (x) *Carinthiæ*
& *Zaringiæ* unum idemque existimans nomen. Verum Chartæ,
quas allegat, corruptæ sunt. (y) Extant quidem scriptores, qui
Bertoldos,

(t) Vid. in Conrado §. XVI. pag. 121.

(u) Vid. supra in Bertoldo I. §. VII. pag. 50.

(x) *Archontologia Ducum Carinthiæ* pag. 26.

(y) Ut ipse fatetur pag. 44.

Bertoldos, Bertoldi I. nepotes, *Carinthiæ Duces* appellant, (z) sed nominum Zaringiæ & Carinthiæ affinitas eos decepit. Prius nomen ex posteriore prognatum crediderunt.

Titulus *Zaringiæ Dux* ante Bertoldi III. tempora, ut dictum est, nec in Chartis, nec in synchrono scriptore occurrit. Lambertus Schaffnaburg. Bertoldum I. vel simpliciter Ducem, vel Carentinorum aut Carentanorum Ducem, memoria gesti nuper Ducatus, appellat. OTTO FRISING. (a) qui Ann. 1158. decessit, Bertoldum II. de *Castro Zeringen*, Rudolphi Anti-Cæsaris filiam in matrimonio habuisse scribit. ALBERTUS ARGENT. in *Fragmento Urstifano* (b) eundem Bertoldum de *Zeringen*, Ducem Sueviæ electum fuisse observat, sed uterque anticipando eum ita vocavit.

Advocatiâ Turicensem Domui suæ, ut vidimus, junxerat Bertoldus II. Nepos & pronepos Bertoldus IV. & V. *Advocati Turicensis* titulo in Chartis sunt usi. (c)

Acquisito Burgundiæ Reçtoratu, accessit titulus *Reçtoris Burgundiæ*; quo nomine ab Imperatoribus insigniuntur in Chartis,

(z) ANNALISTA SAXO hinc inde. *Chronicon S. Pantaleonis* ad An. 1106. 1114. apud ECCARD. Tom. I. pag. 924. 926.

(a) *De Gestis Friderici I.* Lib. I. Cap. VII.

(b) Ad An. 1092.

(c) Conf. §. V. pag. 157.

& ipsi in sigillis Burgundicis se designare solebant; (d) ubi *Duces* & *Reſtores* Burgundiæ conjunctim vocantur. Axioma Ducis ad Burgundiam referri non debet, cum diu ante acquiretam Burgundiam *Duces* dicerentur. Unde nonnisi improprie se Burgundiæ *Duces* (e) subinde scripserunt, uti & ipsum quandoque Burgundiæ Regnum improprie Ducatus nomine venit. (f)

Burgundiæ vel Arelatense Regnum, post eorum conjunctionem, promiscue appellatur. Fridericus I. & Carolus IV. Imperatores, Regni Arelatensis corona coronati fuerunt. (g)

Rem omnem decedit Charta, quæ literas Bertoldi IV. ad Abbatem Cluniacensem continet, in qua Bertoldus distincte *Dux* de *Zeringen* atque *Burgundiæ Reſtor* nominatur. (h) Idem in sigillo Bertoldi IV. observamus, quod Chartis ejus hinc inde

(d) Sigillum Bertoldi IV. adjectum Chartæ A. 1157. Altæ-Ripensibus datæ.

(e) Rudolphus quidem Sueviæ Dux, qui regnum quoque Burgundiæ ab Agnete Imperatrice acceperat, hinc inde jam Dux Burgundiæ a scriptoribus appellatur, sed errori originem dedit Sueviæ Ducatus, quem cum Regno Burgundiæ Rudolphus tenuerat.

(f) Conf. Charta foundationis Monasterii Frienisburg. de A. 1131. & alia Charta donationis, eidem Monasterio factæ, A. 1208.

(g) Elector Trevirensis vocatur Archi-Cancellarius per Regnum Arelatense.

(h) GUICHENON. *Biblioth. Sebus.* Centur. II. num. 64. ,

appensum, ubi ille distinctis dignitatibus *Dux Zeringiæ & Burgundiæ Rector* exprimitur. (i)

§. XI.

Gentilitia Zaringiæ Ducum insignia primum exprimuntur in Charta A. 1157. qua Bertoldus IV. Abbatiam Cisterciensium Altæ Ripæ a pedagiis & teloniis liberat. Sigillum in ea visitur cereum, ubi leo aureus in area rubra, a dextra ad sinistram faliens. Ejusdem formæ aliud est Bertoldi IV. figillum, quod literis ejus ad Friburgenses pro immunitate Monasterii Altæ Ripæ scriptis A. 1179. adhæret. Leonem rubrum, auro coronatum, in area argentea Landgraviatus Brisgovici insigne fuisse arbitratur SPENERUS. (1) Sed sigillum Altæ Ripæ eum facile confutat. Zaringos Brisgovici Landgravios fuisse nulli dubitamus, Burgundiæ autem Rector Landgraviatus Brisgovici sigillum Burgundiæ cur adpenderet Chartæ ?

Insignia
Gentilitia.

Sed & porro legisse se perhibet Spenerus, Landolinum & Bertilonem, Guntramni Divitis filios, circa millesimum annum, in sigillis foundationis Sulzbergensis Cœnobii comparere,

Bb 2

(i) Miror equidem, TOBIAM PFANNERUM in Libro de *Præcipuis Germaniæ Principum Gentibus* Cap. IX. pag. 270. scribere ausum, Zaringios Burgundiam titulo magis tenuisse, quam usu.

(1) *Operis Herald.* Part. Spec. Lib. II. Cap. IV. §. II. pag. 380.

ut & leonem coronatum, cauda bifulca & in pavoninas oculatas pennas terminata. Addit: „ Apex protome leonis rubei coronati, „ cujus collum & dorsum ornamento dentato asperatur, cujus „ finguli dentes pavoninis pennis ornantur; cui apici postea „ succedere duo cygnorum colla & capita. „ Verum enimvero hujus generis nihil in sigillo Bertilonis & Bertoldorum occurrit; nec occurrere potest. Simplicissima fuerunt illius ævi sigilla, (m) omnis ornatus & apparatus, quem sequentia secula addiderunt, ignara.

§. XII.

Sedes
Ducum.

Primi Zaringiæ Ducis Brisaci & in Castro Lyntberg haud procul Hirsaugia; posteriores in Castro Zaringiæ commorati sunt. Florentibus eorum in Helvetia rebus, sedem suam sæpe habuerunt Saloduri, quandoque Burgdorfii. (n) Bertoldus IV. in Suevia Uberlingæ habitavit nonnunquam, ut ex Charta. An. 1152. apparet. (o)

(m) HEINECCIUS *de Sigillis*, Part. I. Cap. X. num. 30. pag. 131. & Part. II. Cap. IV. num. 4. pag. 215.

(n) JOACHIMUS VADIANUS *de Obscuris Alemannicorum verborum significationibus*, in GOLDASTI *Scriptor. Rer. Alemannicar.* Tom. II. pag. 63.

(o) SCHANNAT, *Vindem. Liter. Collect.* I. pag. 163.

§. XIII.

Monumenta Zaringica perpauca cognoscimus. Ex statuis Monu-
menta
Ducum. sola Bertoldi V. superest, quam supra (p) exhibui, servatam Friburgi. Monasterium San-Petrinum, nisi flammis toties fuisset consumptum, plerasque, sepulcris impositas, adhuc nobis ostenderet.

Basilica Friburgensis, cum nobili sua turri, artificio operis nulli secunda, splendidum Zaringicæ magnificentiæ & pietatis monumentum est.

Annumeramus ei ecclesias & turres, quas in Helveticis & Burgundicis partibus apud Bernates, Friburgenses, Burgdorfienses &c. pietas Zaringorum erexit.

Ex monumentis profanis rudera destructi Zaringicæ Castri haud procul Friburgo, & ferrea illa turris Brisaci, a nobis quoque superius exhibita, supersunt. Turris hæc ad annum usque 1745. persisterat integra, quo eversæ sunt Brisaci munitiones. In duas turris tum fissa est partes; prouti icon, superius (q) à nobis exhibita, eam repræsentat.

B b 3

(p) Vide pag. 160.

(b) Pag. 127.

Ex nummis Bertoldinis cujuscunque metalli, eorum tempore cufis, mihi nullus obvenit. Illos enim non computo, quos, extincta jam Zaringorum gente, Berna, conditoris sui memoriam constanter venerata, percussit; in quibus Bertoldi nomen, sed non imago spectatur.

Inter diplomata Zaringica Friburgensis illa privilegiorum & Juris statutarii Charta, ut & Rotulus San-Petrinus primum occupant locum.

CAPUT

C A P U T VIII.
ZARINGICARUM TERRARUM
DIVISIO.

---

§. I.

 Prima Zaringicorum bonorum divisio facta est mortuo Bertoldo I. inter filium ejus Bertoldum II. & ex Hermanno I. triennio ante apud Cluniacenses defuncto, nepotem, Hermannum II; quorum ille Zaringicas Brigoviae praecipuas cum Suevicis terras; hic paternum *Marchionis* titulum continuans, Hachbergica, Ortenavica & Ufgovica bona avi sui accepit. Unde Bada Ufgoviae, Marchioni subiecta, pedetentim *Marchionatus* elogio coepit ornari. Secunda distractione Adelbertus, Bertoldi IV. frater, terras illas Teccenses, ut peculiarem Dynastiam, sortitus est, quae deinceps consuetudine & usu formulam induerunt *Ducatus*, quod Adelbertus, ejusque successores Teccenses, Ducali sanguine nati, nomine Ducum insignirentur. Postrema Zaringensium terrarum distractio

Divisio-
nes tres.

facta est, quum linea Zaringensis A. 1218. periisset. Tum vero ad proximos agnatos, Teccæ Duces, Bertoldi V. patruelles, & Hermannum IV. Marchionem Badensem, patrimoniales Zaringicæ terræ tranfituræ videbantur; sed omnia allodia ad Bertoldi V. forores, Agnetem & Annam, transferunt.

§. II.

Bertol-
di V. he-
redes.

Ex feudis ad lineam Badensem præter Landgraviatum Brisgoviæ (a) nihil, quantum novi, pervenit. Teccenses jura sua, ut in iis mox videbimus, Friderico II. Imp. vendiderunt. Fridericus hic Civitatem Friburgi in Brisgovia, Bernam, Friburgum (b) & Salodurum in Helvetia Burgundica, Turicum cum Præfectura in Helvetia Alemannica, & Rheinfeldensem Comitatum in suam, Imperii nomine, potestatem revocavit; unde lites inter eum & forores Bertoldi V. earumque maritos.

Uraci
Comes.

Uracensis Egeno, (c) maritus Agnetis, anno sequenti, Ulmæ primum, dein Hagenoæ cum Imperatore transegit; (d) qui

(a) Vid. infra Lib. III. Caput de Landgraviis Brisgoviæ.

(b) Bernam & Friburgum a Bertoldo V. adhuc vivente traditas fuisse Friderico II. Imp. scribit GUILLIMANNUS *Habsb.* L. VII. Cap. II. p. 343.

(c) Castrum *Urach* non Wirtenbergicum illud notum, sed aliud Nigræ Silvæ Castrum fuit. Utrumque ad Furstenbergios pertinuit.

(d) Ut ipse Fridericus II. Imp. in Charta A. 1219. Hagenoæ data testatur, quam in Documentis exhibemus.

qui Friburgum & alia eidem restituit. Hoc modo Egeno, cognomento *Barbatns* (e), Suevicas & Silvæ Nigræ terras cum Friburgo, Brisgovix civitate, in proprio Zaringorum fundo exstructa (f), accepit. Idem Egeno sane in Charta An. 1219. Friburgum Civitatem *suam* vocavit. Hic deinceps in monte vicino castrum extruxit, ut Friburgenfes in obsequio contineret. In Castro hoc, quod *Burghald* vocabant (g), diu habitavit Egenonis progenies, titulo Comitum Friburgi clarescens; a quibus urbs An. 1368. libertatem redemit; brevi post in Aufriacam transitura ditionem, ut infra docebitur (h).

§. III.

Altera Bertoldi V. soror, Anna, uxor Ulrici, Comitum ^{Kiburgi} Kiburgi, ex quo matrimonio Heilwigis, mater Rudolphi ^{Comes.}

(e) Egeno Comes, Agnetis maritus, in Charta Tennebac. An. 1220. Friburgum Civitatem fundatam esse scribit „ ab illustribus Ducibus Zaringie, „ progenitoribus uxoris mee, Domine Agnetis Comitisse, ejus ego „ jure matrimonialis consortii advocatus existo &c. „

(f) Vide supra in Bertoldo III. §. III. pag. 90.

(g) KIEFFER *de Domo Habsburgo Austr.* pag. 146.

(h) Cap. X.

Habsburgici, nata est (i), allodialia Helvetiæ bona accepit, quæ Conradus Zaringus, ex familia sua primus Regni Burgundici Rector, ut & filius ejus neposque ab An. 1127. usque ad A. 1218. acquisiverunt. Burgdorfii Comitatus Helvetiæ in Kiburgenfium Comitum manibus ad extinctam eorum gentem usque permansit. Sedes Comitum in sublimi fuit castro, quod imminet oppido. Comitatus hic Clementiæ, Bertoldi V. viduæ, a marito in dotalitium

(i) *Kiburgi Comitum Tabula:*

ULRICUS. (*Charta A. 1218. Herrgott.*) Uxor Anna Zaringica, Bertoldi V. foror. *Chron. Constant.*

Filii Ulrici. Charta 1223. Herrg.

HARTMANNUS. <i>Charta</i>	WERNER. Hunc Annæ	HEILWIG.
A. 1271. apud <i>Herrg.</i>	Zaring. maritum facit	Uxor Alberti
Rudolphus I. eum	<i>Guillim. de Reb. Helvet.</i>	Habsburgici.
vocat avunculum.	L. II. C. 15.	
<i>Herrg.</i>		
	HARTMANNUS junior,	RUDOLPHUS
	Rudolphi I. consobrinus,	HABSPURG.
	possessor Burgdorfii.	Romanorum Rex
	<i>Charta Ann. 1275. ap.</i>	nat. 1218.
	<i>Herrg.</i>	

Unde *Annales Colmar.* ab initio: „natus est (Rudolfus) de
„progenie Ducis Zeringiæ eodem Anno 1218. quo Bertoldus
„decessit.

destinatus fuerat. Sed Comes Egeno captivam eam tenens, occupavit Comitatum, qui tamen deinceps ad Kiburgenses pervenit. Reliquæ Burgundicæ apud Helvetios terræ ita divisæ, maximam ut Pagi Vaudensis partem Sabaudicæ Comes, (l) aliam ejusdem Vaudi & Uchtlandiæ partem Laufannensis Episcopus, Kiburgi, Grierii, Novi Castri Comites & Granfonii Dynasta aliique acceperint.

§. IV.

Berna Ottonem Comitem de Regensperg Advocatum Berna. Imperii ab initio habuit; sed brevi post ab omni Advocatia liberata, (m) Civitas Imperii libera evasit. Henricus VII. Romanorum Rex A. 1224. V. Kal. Jan. Bernæ judicium habuit. (n)

Friburgum ejusdem, uti Berna, Uchtlandiæ civitas, a Friburg. Helvet. Friderico II. Imp. An. 1219. Hagenoviæ libera Imperii urbs agnita, protectorem primo Comitem Kiburgi, qui Burgdorfii

C c 2

(l) GUICHENON. *Hist. de Savoye.*

(m) NAUCLERUS Vol. II. *Generat.* [XXXIX. fol. 754. SIMLERUS in *Helvetia*, Art. *Berna.*

(n) In sententia, quam pronuntiavit, Henricus ait: „Coram nobis jam „pridem apud Bernum in judicio residentibus &c. „ In fine ait: *Datum* „ apud *Bernum.*

fedebat, atque deinceps extinctis Kiburgiis, Habsburgenses sibi Advocatos elegit; (o) foederi denique accessura Helvetico. (p)

Turicum.

Turicum, post Zaringos, pleniorum quoque immunitatem Civitatis liberæ, uti Friburgum accepit & Berna. Zaringenses jus eligendi fenatum & Advocatiam in Monasteria illius urbis exercuerunt. Hanc Fridericus II. Imp. in specialem Imperii tutelam recepit, ac jus eligendi fenatum transtulit in cives, (q) addiditque, urbem ab Imperio nunquam posse sejungi. A. 1251. fossa fuit munita & vallo, atque cum Suitensibus & Uraniis foedus inivit; donec Helvetico majori foederi A. 1351. accessit.

(o) GUILLIMANNUS de *Rebus Helveticis* Lib. III. Cap. IX.

(p) An. 1481.

(q) BLUNTSCHLI *Memorabilia Tigurina* pag. 344.

CAPUT

V. A. L. H. M. I. T. U. M.

Titel

Herrn Dr. Xaverius Heidecker Buchhändler in Köln

ADAMBERTUS v. d. R. v. d. R. v. d. R.

et alii

Opus Poenitentia, Epitaphus Argenteus

CONRADUS H. D. v. d. R. v. d. R.

et alii

et alii

et alii

et alii

FRIDERICUS L. D. v. d. R. v. d. R.

Agrippinus 1777. Invenit in Libris

H. D. v. d. R. v. d. R. v. d. R.

et alii

et alii

et alii

et alii

et alii

T A B U L A I V. G E N E A L O G I A D U C U M T E C C E N S I U M

BERTOLDUS II. Dux. Zaring. † 1111.

BERTOLDUS III. Dux Zaring. condit Friburgum Brisgoviae 1120. † 1122.   CONRADUS Dux Zaring. fit Rector Burgundiae 1126. † 1152.

BERTOLDUS IV. Dux Zaring. & Rector Burgund. † 1186.   Rudolphus Episcopus Leod. † 1189.   ADELBERTUS 1152. & 1181. Dux de Tecke 1193. et 1215.

CONRADUS I. Dux de Tecke 1232.   BERTOLDUS Princeps Teccensis, Episcopus Argent. 1223. † 1244.

LUDOVICUS I. Dux Tecc. 1249. et 1258.

LUDOVICUS II. Dux de Tecke 1278. † 1283. sepultus in Owen   CONRADUS II. Dux de Tecke 1278. † 1292.

LUDOVICUS III. Dux 1279. † ante 1295. Ux. Luitgardis Marchio- nissa Burgoviae.	HERMANNUS I. Dux 1295. et 1302.	SIMON 1305. † 1316. Ux. Agnes Com. de Helffen- stein.	CONRADUS 1305. † 1329.	LUDOVICUS 1305. † 1334. Ux. Margare- tha de Truchen- dingen.	FRIDERI- CUS 1305.
---	---------------------------------------	--	---------------------------	---	-----------------------

LUDOVICUS IV. Dux 1328. Judex Curiae Imp. 1346.	HERMANNUS II. Dux 1343. & 1361.	LUTZMANNUS 1314.	FRIDERICUS I. Dux 1317. Advocatus provinc. Augustanus 1347. Sueviae & Alfatinae Austr. 1359.
--	------------------------------------	---------------------	---

FRIDERICUS II. Dux 1371. vendit Teck et Kirchheim 1381.

CONRA- DUS III. Dux nat. 1361. † post 1381.	FRIDERI- CUS III. Dux 1385.	ULRICUS 1409. † 1432. Ux. Anna, Ca- simiri Ducis Polon. filia.	GEORGIUS S. Th. D. Pro- vincialis Ba- variae.	LUDOVICUS V. Patriar- cha Aquile- jensis † 1439. familiae suae ultimus.	AGNES Ux. Heinr. Com. de Werden- berg.	MARGARE- THA Ux. Fri- derici Com. de Orten- burg.	GUTA Ux. Johannis Com. de Wertheim.	IRMEN- GARDIS Uxor Viti de Reeb- berg.
---	-----------------------------------	--	--	--	---	---	--	--

G E N E A L O G U M

BERTOLDUS III. Dux Zaring. condit Friburg. † 1152.

BERTOLDUS IV. Dux Zaring. & Rector Burchard. † 1186.

CONRADUS I. Dux de Tecke 1232. † 1244.

LUDOVICUS I. Dux Tecc. 1249. et 1250.

LUDOVICUS II. Dux de Tecke 1278. † 1292.

LUDOVICUS III. Dux 1279. † ante 1295. Ux. Luitgardis Marchio- niffa Burgoviae.	HERMANNUS Dux 1295. 1302.	FRIDERI- CUS 1305.
---	---------------------------------	-----------------------

---

LUDOVICUS IV. Dux 1328. Judex Curiae Imp. 1346.	Herzog provinc. 1359.
--	--------------------------

---

heim 1381.

CONRADUS III. Dux nat. 1361. † post 1381.	FRIDERI- CUS III. Dux 1385.	ULRICUS 1409. † 1432 Ux. Anna, Ca- simiri Ducis Polon. filia.	IRME- GARDIS Uxor Viti de Rech- berg.
--	-----------------------------------	---	---

C A P U T IX.
TECCAÆ DUCES.

§. I.

Tecca Castrum cum Dynastia in Suevia ad flumen
Lauter, haud procul ab oppidis Kirchheim &
Weilheim; antiquum Zaringicæ Domus
allodium fuit, ut supra ostendimus; (a) a
Ducalis dignitatis Dynastis possessa, nunquam verus Ducatus.

Dynastia
Teccenf.

§. II.

Duces hos e Zaringico sanguine fuisse oriundos, juniores
quidem magno numero statuunt, (b) sed nexum non probant.

Origo
Ducum.

C c 3

(a) CRUSIUS in *Annalib. Suev.* Lib. II. Part. III. pag. 124. tradit, Agnetem
quandam Teccensem ad Habsburgenses matrimonio; atque deinceps
dono Henrici IV. Imp. ad affinem ejus Rudolphum, Sueviæ Ducem; ab
hoc ad Bertoldum II. Zaringicæ Ducem pervenisse. Quam falsa hæc sint,
ex iis, quæ in Bertoldo I. §. XII. pag. 56. sq. supra docui, elucet.

(b) MANLIUS, CRUSIUS, HENNINGES, HERZOGIUS, LUCÆ, IMHOFFIUS,
SPENERUS.

Nexum nec chartæ, nec scriptores antiqui diferte tradunt; eum tamen ut credamus, non una nos ratio, ut ostendamus, inducit.

Prima Ducis Teccensis mentio in Diplomate Laureacensi Henrici VI. Imp. occurrit A. 1193. ubi post Ducem Sueviæ *Dux Albertus de Tecke* legitur testis. (c) Inter Conradi, Ducis Zaringiæ, filios Adelbertus tum floruit, in Charta San-Petrina An. 1152. post patris obitum cum Rudolfo & Hugone fratribus, & quidem ante Hugonem, memoratus. (d) Idem Adelbertus in literis Burcardi, Salodurensis Præpositi, A. 1181. cum Bertoldo IV. Duce, Rectore Burgundiæ, fratre quoque suo, laudatur. (e) *Adelbertus frater Ducis Bertholdi* in alia Charta San-Petrina, post An. 1152. conscripta, occurrit. Terræ itaque Teccenses certissimum Domus Zaringicæ cum fuerint patrimonium, primusque Teccæ Dux cum fuerit Albertus, Alberti autem, sive Adelberti nomen in Zaringica illius temporis extiterit gente: Duces Teccenses a Zaringicis descendere, vix licet dubitare. Teccenses titulo *Ducis*, uti Zaringici, usi sunt, nullius licet possessores Ducatus.

(c) BESOLDI *Documenta Wirtemberg.* pag. 727.

(d) SCHANNAT. *Vindem. Liter. Collect.* I. pag. 163.

(e) TSCHUDI *Chron. Helvet.* pag. 90.

§. III.

Sed & Teccensium cum Zaringieis nexus post Zaringorum sefe manifestavit interitum ; quum inter heredes eorum quoque comparuerint Teccenses, qui jus suum Friderico II. Imper. vendiderunt. Probatio
alia.

Ægre id tulerat Egeno, Comes de Urach, qui per uxorem suam, ultimi Zaringiæ Ducis sororem, in terris ejus Brisgoicis Suevicisque solum se successorem jactavit. Lis XIV. Kal. Octobr. MCCXIX. Hagenoæ composita, ubi Cæsar Egenoni Comiti donavit „ totam partem hereditatis illius & bonorum illorum „ quam vel que de pecunia nostra a Nobilibus viris Ducibus de „ Tek comparavimus, & quod ipsi de jure nobis vendere & dare „ potuerunt.

§. IV.

SATTLERUS, Basilicæ Friburgensis Capellanus, *Chronici* Series
Ducum
Genealo-
gica. Friburgi Brisgoviaë (*f*) sub Carolo V. scriptor, ad fastos, codici Missalis castri Teccensis insertos, provocat, in quibus catalogum invenisse se tradit Teccæ Ducum, qui ab Adelberto descenderint, & longa serie possederint Teccam. Codex ille nostrum ævum

---

(*f*) In Append. *Chronici Koenigshov.* pag. 17.

non vidit. Seriem tamen Ducum daturus sum, prouti eam Chartæ authenticæ & critica verifimilitudo suppeditant (g).

§. V.

Albertus.

Teccensium Ducum fator Albertus, Conradi III. Ducis Zaring. filius natu minor, in divisione patrimonii Suevica Zaringensium bona sortitus est (h). Fratri suo Bertoldo IV. diu superstes, Advocatiam in Schina Henrico de Fridingen An. 1215. dedisse in feudum legitur (i). Mortuus tamen sine dubio ante Bertoldum V. Zaring. cujus hereditatis partem a *Ducibus de Tek*, uti vidimus, Fridericus II. Imp. A. 1219. coëmerat. Non unus itaque, sed plures tum vivebant Teccenses, Adelberti filii, Bertoldi V. patruales, Conradus atque Bertoldus; quorum ille avi, hic proavi ac patruum nomen acceperat; Zaringici indicium sanguinis.

§. VI.

- (g) Suppeditavit quoque nobis non levia Viri Rerum Württembergicarum periti, Dom. CHRISTIANI FRID. SATTLER, Ser. Ducis Württemberg. a scriniis secretis, Liber ante decennium editus, *Historische Beschreibung des Herzogthums Württemberg*, 4to.
- (h) Vide sub Conrado Duce Zaring. §. XIV. p. 119. PETRUS GREMMELSPACH, Monasterii San-Petrini in Silva Nigra Abbas, A. 1497. ad calcem veteris Necrologii de Rudolpho, Episcopo Leod. Alberti fratre, differens scribit: „Tertius existit frater ejus Adelbertus, qui secedens Castrum Teggicum „ omnibus appenditiis sibi vindicavit.
- (i) SATTLER *Beschreibung des Herzogthums Württemberg*. Part. II. pag. 100.

§. VI.

Bertoldus Ecclesiasticum in ordinem cooptatus, A. 1223. Bertoldus. electus est Episcopus Argent. factis hujus Ecclesiæ multis rebus commendabilis. (l) Fragmentum Historicum URSTISII (m) Bertoldum Ducem de Teke ad An. 1228. eum diferte vocat, ubi bellum triennale, toti Alfatia grave, refert, inter Bertoldum hunc & cognatos ejus Comites de Pfirt exortum. Bertoldus Episcopus nempe & Fridericus II. Phirretensis Comes, proavum habebant communem, Bertoldum II. Zaringia Ducem, cujus filia Petrissa avo Friderici nupserat, Friderico Comiti; unde Phirretensium cum Zaringis & Teccensibus orta cognatio. Idem Bertoldus Diploma Cæsareum, An. 1235. Moguntia in Comitibus datum, quo Brunsvicensis Ducatus institutus est, testis signavit, hac formula: *Bertoldus Princeps Teccensis, Argent. Episcopus.* (n)

§. VII.

Conradum, Adelberti filium, ignorant omnes, quicunque Conradus I. de rebus Teccensibus huc usque commentati sunt. Prodit eum Charta Alfatica An. 1232. qua Henricus, Rex Rom. feudum

(l) KOENIGSHOVEN Chron. Alfat. Cap. V.

(m) Scriptor. Rer. German. Part. II. pag. 90.

(n) Origines Guelph. Tom. IV.

Dattenried a Murbacensi Abbatia suscepit Hagenoæ, ubi post Bertoldum Episcopum, Conradi fratrem, & Abbates duos, testes aderant Laicorum primarii *C. Dux de Tecke* & *H. Marchio de Baden*. Biennio post literas ejusdem Regis, Ecclesiæ Wornat. apud Wimpenam datas, *H. Marchio de Badin*, *Dux de Teke*, *B. Dux Spoleti* signarunt testes; (o) ubi Marchio ante Duces positus & Conradi nomen omissum. Huic Conrado jam tribuendus est filius Ludovicus I. pater Ludovici II. & Conradi II. de quibus in sequentibus.

§. VIII.

Ludovicus I.

Mense Martio A. 1249. *Ludovicus D. G. Dux de Teche* Adelheidi cuidam aliisque Ministerialibus suis foeminis in Kirchheimense Monasterium se suaque ut conferrent, atque in regulari ibi disciplina viverent, permisit. Permisit insuper cuilibet subditorum suorum, ut possessiones qualescunque vel res in idem Monasterium conferrent; in quibus omnibus unius denarii censum annum *in nostræ*, inquit, *memoriam dominationis* sibi stipulatus est. Actum apud *Teche*. (p) Biennio post *Ludewicus D. G. Dux de Tekke* litem de jurisdictione Abbatis Alpirspacensis in villa Dornheim

(o) SCHANNAT. *Histor. Wornat.* Probat. num. 128.(p) BESOLDI *Docum. Wirtenberg. Virg.* pag. 549. SATTLER *Beschreibung des Herzogth. Wirtenb.* Part. II. pag. 108.

arbiter judicavit. (q) A. 1258, U. Comes de Wirtenberc, L. Dux de Tecke & H. de Nifen Hainricum feniore de Clozberc & filium ejus, Wernherum, possessiones fuas apud Betzingen fanctimonialibus de Pfullingen tradidiffe testantur. (r)

§. IX.

Anno 1278. figilla Nobilium virorum *Ludewici & Cunradi* Ludovici II. *Ducum de Tekke*, fratrum, appensa sunt instrumento, quo Hermannus, Comes Sulz. villam Hopfow Monasterio Alpirspac. vendidit. (s) Ludovicum & Conradum hos fratres Ludovico I. assignamus filios, Idem anno sequenti fecere hi fratres in Charta Ministerialis fui, Eberhardl de Strafsberg, qua Ludovici Ducis filii testes memorantur, Ludovicus & Hermannus, cum quibus pater jus patronatus in Kürnbach Brunoni de Hornberg A. 1250. vendidit; mortuus triennio post atque Owenæ sepultus. (t)

Ad Ludovici II. filios & posteros infra post Conradum II. & ejus prolem extinctam redibimus.

D d 2

(q) *Docum. Wirt. Virorum* pag. 252.

(r) *Docum. Wirt. Virg.* pag. 330.

(s) *Docum. Wirt. Viror.* pag. 256.

(t) SATTLER Lib. alleg. Part. II. pag. 100.

§. X.

Conradus II.

Conradus hic vicum Kirchheim prope Castrum Teck An. 1270. in oppidum convertisse dicitur. (u) A. 1282. cum Rudolfo I. Imp. Augustæ versatus, investituræ filiorum ejus de Auftriæ Stiriaque Ducatibus interfuit, inter Principes hujus rei testes memoratus. (x)

Biennio post Rudolfus Conrado nostro indulfit, ut vicum suum *Heiningen* in oppidum converteret, mercatibus ceterisque Friburgensium juribus gavifurum. (y) Bertoldum III. Zaringiæ Ducem, abavi sui fratrem, Civitatis Friburgi auctorem, imitari voluit Conradus, oppido construendo jura Friburgensia cum petiisset a Cæsare.

An. 1287. Conradus hic cum fratris sui filio, Hermanno, causam quandam arbitris decidendam commisit, cui judicio quoque subscripsit Eberhardus, Wirtenbergiæ Comes. (z)

(u) SATTLER l. c. pag. 105.

(x) Diploma extat in *Deduction des Droits de la Maison de Baviere a la succession d'Autriche* Tom. II. pag. 428. ubi Conradus Dux de Tekke.

(y) SATTLER l. c. Part. II. pag. 100.

(z) Ibid. pag. 101.

Anno sequenti Conradus & Hermannus jus patronatus in Zwifalten, quod Waltherus de Anemerkingen ab ipsis in feudum tenuerat, Monasterio cognomini dono tradiderunt. (a) *Conradus Dux de Tecke* inter Nobiles viros post Principes Ecclesiasticos legitur in diplomate Imperiali, quod eodem anno Simoni, WORMAT. Episcopo, Moguntiae datum. (b) In Hohenloica Domo tunc temporis Cunradus *Nobilis de Thekke* nuncupatus floruit, (c) qui cum Duce nostro Teccensi non est confundendus.

§. XI.

Obiit An. 1292. quatuor relinquens filios, Simonem, Filii ejus. Conradum, Ludovicum atque Fridericum, qui patrueli suo, Hermanno, Castrum Gutenberg ac dimidiam Teccensis Castrum partem tradiderunt pignori; hereditatem paternam, antequam creditoribus satisfecerint, se non adituros polliciti. (d) Filii hi quatuor Conradi I. sine mascula prole decesserunt omnes, Simon A. 1316. Conradus A. 1329. Ludovicus A. 1334. quorum primus Agnetem, Comitem de Helffenstein, ultimus Margaretham de Truchendingen duxerant uxores.

D d 3

(a) SATTLER loc. cit.

(b) SCHANNAT. *Hist. Episc. Wormat.* Probat. num. 171.(c) HANSELMANN *de Domo Hohent.* pag. 424.

(d) SATTLER, loc. cit.

An. 1305. Regi Rom. Alberto I. nihil bonorum ex Dynastia Teccensi concedendum statuerunt. Faciliores longe fuerunt in alios, Comitem Wirtemberg. præcipue, cui oppidum Rosenfeld, castra Aistaig & Beuren, vicos Leydringen, Yfingen, Bückelsperg &c. agnatis eorum Ludovico, Hermanno, Lutzmanno & Friderico triennio ante oppignerata, A. 1317. pro quatuor millibus, (e) annoque sequenti Præfecturas Hainingen & Boll cum Seningen & Lotenbach multisque villis ac bonis pro duobus millibus Librar. Hallenf. vendiderunt. (f) Owenam autem & Kirchhemium An. 1322. eidem Comiti oppignerarunt.

§. XII.

Ludovi-
cus III.

Sobole Conradi II. extincta, omnis Teccensium hereditas ad lineam seniore, a Ludovico II. conditam, rediisset, nisi pleraque jam aut vendita aliis, aut oppignerata fuissent.

Ludovicum II. duos filios reliquisse vidimus, Ludovicum III. atque Hermannum.

Hermannus proprietatem bonorum in Welden, quorum usumfructum Ludovicus frater conjugis suæ Luitgardi, ex

(e) SATTLER l. c. Part. I. pag. 176. sq.

(f) Ibid. Part. II. pag. 102.

Burgoviæ Marchionibus natæ, adscriperat, A. 1295. Parthenio Kirchheimensi, septennioque post homines suos in Marbach, Murr, Lauffen, Kirchberg &c. Eberhardo Comiti Wirtenberg. vendidit; unde Ludovicum, mascula destitutum prole, fato præmaturo concessisse intelligimus. Hermannus autem continuavit stirpem, relictis quatuor filiis, Ludovico, Hermanno, Lutzmanno atque Friderico. (g)

§. XIII.

Ludovicus IV. Teccensis Ludovicum IV. Imp. secutus est Ludovicus IV. Roman, ubi diploma erectionis Lucæ in Ducatum mense Febr. A. 1328. post Henricum, Ducem Brunsvic. *Ludovicus Dux de Tech* testis signavit. (h) A. 1346. ejusdem Imperatoris Curia Judex aulicus fuit. (i)

Ludovici hujus frater Hermannus II. jus patronatus in Herm. II. Waldmessingen A. 1343. & ecclesiam in Hoefslingen A. 1347. alienavit. (l)

(g) SATTLER l. c. Part. II. pag. 101.

(h) LEIBNIT. *Cod. Jur. Gent.* Part. I. pag. 132.

(i) SENCKENB. *de Sigill. Jud. Cur. Imp.* pag. 357.

(l) SATTLER Part. II. pag. 102.

An. 1361. Carolus IV. Imp. eum Ducem in *Oberndorff*, (m) ubi sedem habuisse videtur, nominat in literis, quibus ille Advocatia Alpirspacensi jussus est abstinere.

§. XIV.

Fridericus I.

Fridericus, natu minimus fratrum, Advocatiam Monasterii Alpirsp. administravit An. 1319. quo universos homines Alpirspacum migraturos a tributis & oneribus pronuntiavit immunes. (n)

An. 1347. a Carolo IV. Cæs. Advocatus provincialis constitutus est Augustæ Vindelicorum. (o) Mense Aprili anni sequentis in Aula eius versatus est Pragæ, quatuor Diplomatum testis, quibus Regni sui Bohemiæ successioni, juribus ac dignitati Carolus prospexit. In his post Coloniensem & Saxoniam Electores, leguntur Rudolphus junior Saxoniam & *Fridericus de Deck Duces*. (p)

An. 1349.

(m) BESOLD. *Docum. Wirtenb.* pag. 262. ubi: *Dem Edlen Herzog Herman zue Oberndorff.*

(n) BESOLD l. c. pag. 259.

(o) PAUL. & STETTEN *Geschichte der Stadt Augspurg* Tom. I. pag. 102.

(p) Extant Diplomata hæc in Append. *Docum. ad GOLDAST. de Regno Bohem.* pag. 55. sqq.

An. 1349. pridie Pentec. Carolus IV. Moguntiae literas dedit ad Fridericum, ut cum senatu Augustano de Judaeorum, quos civitas e medio sustulerat, bonis ad Imper. spectantibus, transigeret. (q) Decennio post idem Fridericus Teccensis Sueviam & Alsatiam Austriacam rexit, (r) imo & Alsatiam Imperialem. (s) An. 1360. Hospitale instituit Kirchhemii. (t)

§. XV.

Temporum vitaeque humanae habita ratione, Friderico I. ^{Fridericus II.} filius cognominis tribuendus videtur, qui cum Duce Conrado Urslingenfi de Pincernatu Abbatiae S. Galli & Advocatia Alpirspacensi diu certavit, An. 1371. demum ita reconciliatus, ut castrum Wasneck & vicos Waldmessingen, Betzendorff, Boihingen, Oberndorff, nec non castrum Brandeck & Advocatiam Alpirspacensis Monasterii XI. mille & quingentarum Librarum Hall. pretio redemerit, suumque vicissim jus in Praefecturam Schiltach dimiserit. (u)

(q) STETTEN l. c. pag. 103.

(r) *Alsat. Illustr.* Tom. II. pag. 595.

(s) *Ibidem* pag. 567.

(t) SATTLER *Beschreibung des Herzogth. Würtemb.* Part. II. pag. 106.

(u) SATTLER l. c. Part. I. pag. 176.

A. 1381. Dux Fridericus de Tecke, & Dux Conradus, filius ejus, dimidiam castri sui Teck & oppidi Kirchheim partem cum viris castrensibus & villa Lindach Eberhardo, Wirtenberg. Comiti, cui pignori data jam fuerant, pro XVII. mille & quingentis aureis vendiderunt; (x) unde nihil fere bonorum Teccensibus, præter Dynastiam Mindelsheimensem, supererat.

Fridericus brevi post extinctus, Conrado filio (y) ac duobus aliis pueris jam defunctis, Fridericum, Ulricum, Georgium & Ludovicum cum sex filia abus, numerosam nimis tantillo patrimonio sobolem, reliquit. (z)

§. XVI.

Fridericus III.

Fridericus III. Dux oppidum Owen, castrum Gutenberg & vallem Lenningensem cum vicis Bissingen, Brucken, Eckweiler, Krebsstein, Nabern, Oberlenningen, Unterlenningen, Ohmden,

(x) *Reichsstand. Archival-Urkunden* contra Ord. Equestr. Tom. I. pag. 1.

(y) Ad Conradum hunc spectare videntur verba, veteri Missali Abbatiae S. Galli antiqua manu inscripta: „ A. 1361. in vigilia Ascens. Dom. natus est *der irluchte Fürste Herre Herzog Conrad der dritte*. Alium sane Conradum tertium, Ducem illius ævi, nullibi reperio.

(z) SATTLER l. cit. Part. II. pag. 103.

Roswelden &c. Wirtenbergico Comiti Eberhardo, qui loca hæc pignoris titulo possidebat, in perpetuum propria reliquit. (a)

Ulricus cum uxore sua Anna, Casimiri Ducis Poloniæ ^{Ulricus.} filia, Præbendam S. Steph. in Mindelheim An. 1409. fundavit; mortuus An. 1432. in Italia, Sigismundi Imp. dux belli atque Vicarius. (b)

§. XVII.

Superstes adhuc unicus Teccensium Ludovicus, Patriarcha ^{Gentis interitus.} Aquilegiensis, inuisus Venetis & sede sua expulsum, (c) A. 1439. d. 19. Aug. Basileæ, quo confugerat ad Concilium, decessit, ibique ante Altare Carthusianorum sepultus est. (d) ÆNEAS SYLVIUS (e) virum, non minus animi constantia, quam generis nobilitate præstantissimum vocat. Tum vero Dynastia

E e 2

(a) SATTLER l. c. pag. 110. sq.

(b) Idem l. c. pag. 104.

(c) UGHELLI *Ital. Sacr.* Tom. V. pag. 118. ubi mortem ejus ad An. 1434. jam ponit, sed pessime. Concilium Basil. sententiam excommunicationis in Remp. Venetam pronuntiavit d. 22. Decemb. 1435. donec Ludovicum hunc Patriarcham in integrum restituerit. Extat sententia in *HARDUINI Actis Concilior.* Tom. VIII. pag. 1470.

(d) URSTIS. *Chron. Basil.* pag. 354.

(e) De *Concilio Basil.* Lib. I.

Mindelheim, & si qua alia Teccensium bona propria restabant, ad Ludovici ex Irmengarde sorore, quæ Vito Rechbergio nupserat, nepotes pervenerunt. (f) Dynastia illa seculo superiore denique ad Bavaros est translata. (g)

Zaringica stirps, postquam in tertia generatione palmes Teccensis pullulasset, in quinta exaruit. Teccensis ad octavam usque a satore suo Alberto generationem per CCLXXXVII. annos duravit. Utraque Ducalis cum defecisset Linea, sola Badensis Marchica perstitit.

(f) SATTLER l. c. pag. 104.

(g) A. 1618. sub Maximiliano, Bavarizæ Duce, brevique post Electore. Vid. ADLZREITERI *Annales Boici* Part. III. col. 32.

CAPUT

V E R Z E I C H N I S S

W. A. ...	...
H. A. ...	...
G. A. ...	...
F. A. ...	...
E. A. ...	...
D. A. ...	...
C. A. ...	...
B. A. ...	...
A. A. ...	...

COMITTEE REPORT

The following is a list of the members of the committee...

MEMBER NAME | ADDRESS | CITY | STATE

MEMBER NAME | ADDRESS | CITY | STATE

MEMBER NAME | ADDRESS | CITY | STATE

MEMBER NAME | ADDRESS | CITY | STATE

MEMBER NAME | ADDRESS | CITY | STATE

MEMBER NAME | ADDRESS | CITY | STATE

MEMBER NAME | ADDRESS | CITY | STATE

T A B U L A V.
C O M I T E S F R I B U R G E N S E S.

EGENOL Comes de Urach, cognom. Barbatus, A. 1219. cum Friderico II. Imp. de successione Zaring. transigit. Ux. Agnes, Bertoldi V. Ducis Zaring. soror.

EGENO II. Comes de Urach, Dominus de Friburg 1220.
† 1236. Ux. Adelheidis de Niffin marito superstes.

CONRADUS Portuensis Episcopus, S. Ru-
finæ Cardinalis 1226.

BERTOLDUS Abbas Tenneba-
censis 1215. & Lucellenfis 1221.

CONRADUS I. Comes de Friburg † 1272.
Ux. Sophia Comes de Zolleren 1248.

BERTOLDUS
1236.

HENRICUS Comes de Fürstenberg, Für-
stenbergicæ Domus auctor 1271.

GOTFRIDUS Canon. Con-
stant. 1275.

EGENO III. Comes Friburgi, Advocatus Abbatie S. Petri, a
filio captus Comitatum ei tradit 1316. Ux. Catharina de
Lichtenberg, soror Conradi Episcop. Argent.

CONRADUS Ecclesie Constant.
Praepositus An. 1289. & 1291.

HENRICUS Comes, Dominus in
Badenweiler & Neuenburg 1272.
† circa An. 1303.

CONRADUS II. Comes Friburg. 1316. Landgravius
Brisg. 1318. † d. 10. Jul. 1350. Ux. I. Catharina, Fri-
derici, Ducis Lotharingiae, filia 1290. II. Anna
filia Ulrici de Sigenowe 1330. postea Hermanno
Duci Teccensi nupta 1352.

HENRICUS
Thesaurari-
us Eccles.
Argent. 1310.

GENHARDUS
Praepos. Ec-
clesiae Ar-
gent. 1313.
† 1337.

CLARA mo-
nialis S. Cla-
rae Friburgi
1316.

MARGARETHA, nupta
Ottoni Comiti de Stras-
berg, Dynastiae Baden-
vill. heres 1303.

Verena
1300.

FRIDERICUS Landgravius Brisg. 1318. Comes Friburg. 1350.
† 1356. Ux. Anna, Rudolphi March. de Hachberg, Dom. de Sau-
senberg, filia, quae dotis 700. marcar. pignus a patre accepit
Landgraviatum Brisgoviae 1318. † 1331. sepulta Friburgi.

EGENO vel EGO IV. Comes Frib. Landgr.
Brisg. 1358. Friburgo cedit 1368. † 1385.
sepultus Badevillæ. Ux. Verena, Ludovici
Com. Novi Castri filia 1360.

IMMERIUS Comes de Stras-
berg 1322. † ante 1364.

CLARA Ux. Goetzonis Comitis Palat. de
Tubingen, vendit Dominium Friburg.
Egoni patruo A. 1358.

CONRADUS III. Comes, Landgr. Brisg. succedit in
Comitatu Novi Castri Isabellæ materterae suae 1397.
† 1422. sepultus in monasteriolo Rhinthal.

ANNA Ux. Rudolphi Marchionis de
Hachberg, Dom. de Roeteln, sepulta
in Ecclesia Roetelenf.

JOHANNES Friburgi & Novi Castri Comes ult. † 1458. improlis, Comitatum Novi Castri Rudolfo Hachberg. amitae suae ex filio Wilhelmo,
Marchione Hachb. nepoti, relinquens, cui jam A. 1444. Dynastiam Badevill. donaverat. Ux. Maria, filia Johannis de Cabilone, Arausii Principis.

C O M I T S.

EGENO I. Comes de Urach, cognom. Barbatus, is Zaring. foror.

EGENO II. Comes de Urach, Dominus de Hbas Tenneba-
† 1236. Ux. Adelheidis de Niffin marito succellensis 1221.

CONRADUS I. Comes de Friburg † 1272. s Canon. Con-
Ux. Sophia Comes de Zollerem 1248.

EGENO III. Comes Friburgi, Advocatus Abs, Dominus in
filio captus Comitatum ei tradit 1316. Ux. Uenbourg 1272.
Lichtenberg, foror Conradi Episcop. Arge

CONRADUS II. Comes Friburg. 1316. Landgræta Verena
Brig. 1318. † d. 10. Jul. 1350. Ux. I. Catharina as- 1300.
derici, Ducis Lotharingiae, filia 1290. II. en-
filia Ulrici de Sigenowe 1330. postea Herm
Duci Teccensi nupta 1352.

FRIDERICUS Landgravius Brig. 1318. Coi Comes de Stras-
† 1356. Ux. Anna, Rudolphi March. de Hachb ante 1364.
fenberg, filia, quae dotis 700. marcar. pig
Landgraviatum Brigoviae 1318. † 1331. f

CLARA Ux. Goetzonis Comitiss Palat. de Marchionis de
Tubingen, vendit Dominium Friburg. Roeteln, sepulta
Egoni patruo A. 1358. fi.

JOHANNES Friburgi & Novi Castris Comes filio Wilhelmo,
Marchione Hachb. nepoti, relinquens, cui jraufii Principis.

C A P U T X.
COMITES FRIBURGENSES.

---

§. I.

Illustris Comitum Vracensium profapia, ex qua Friburgenses & Furstenbergenses Comites prognati, nomen gentilitium traxit à Castro *Vrach*, quod ad rivulum ejusdem nominis, Friburgum inter & Villingam, in Nigra Silva olim conspicuum fuit, non confundendum cum Wirtenbergico alio, *Aurach* quod hodie vocant. Utrumque castrum unus forte Comes possedit. Posterius An. 1254. per Furstenbergenses ad Wirtenbergicos transiit. (a)

Comites
Uracen-
ses.

In gente hac Uracensi Egenonis, contracte Egonis, nomen obvium est. An. 1181. Comes *Egeno de Uren* præsens fuit, cum

E e 3

(a) SATTLER Beschreib. des Herzogth. Württemberg. Part. I. pag. 113.

Udalricus de Novo Castro feudum a Præposito Solodorenfi acciperet; (b) eodemque anno Comes de Urach, Friderici I. Imp. Diploma Denckendorfenſi Eccleſiæ apud Eſlingam datum, teſtis ſignavit. (c) An. 1185. inter Proceres Sueviæ, Burchardus Comes de Hohenberc... *Egeno Comes de Urach* in Charta Friderici, Ducis Sueviæ, Monafterio de Salem data, recenſentur. (d)

Tum vero ex Militum vel Miniſterialium ordine quoque vixit *Gerundus de Urach*, Diplomatiſ Friderici I. Imp. fundationem Monafterii Adelberg. confirmantiſ, A. 1181. teſtis. (e)

An. 1215. *Comes Egeno de Urac* & filius ſuus teſtes leguntur in Diplomate Friderici II. Imp. apud Ulmam exarato pro Monafterio Lauriſhamenſi. (f) Egeno hic idem eſt, qui Agnetem Zaringicam, Bertholdi IV. Ducis filiam, duxerat uxorem, (g) ex qua natus ei eſt filius cognominis, cujus hic quoque fit mentio.

(b) TSCHUDII *Chron. Helvet.* Tom. I. pag. 90.

(c) PETRI *Suevia Eccleſ.* pag. 262.

(d) HERRG. *Geneal. Habſt.* Tom. II. pag. 196. ſq.

(e) PETRI *Suevia Eccleſ.* pag. 2.

(f) Idem l. c. pag. 539.

(g) Conf. ſupra Cap. V. & VII.

§. II.

Mortuo itaque Bertoldo V. ultimo Zaringiæ Duce, Agnetis Zaringiæ
Ducum
heredes. fratre, An. 1218. de bonis ab eo relictis, allodiis atque feudis, certatum est. Nonnulla Fridericus II. Imp. nonnulla Teccæ Duces, Zaringensium agnati, alia noſter Egeno, alia Kiburgensis Comes, occupaverunt. Tutioſam partem elegerunt Teccenſes, qui Imperatori, ut Sueviæ Duci, pecuniam offerenti, aurem præbuerunt. At paulo poſt filius Egeno univerſa Zaringiæ bona, non ſolum quæ vi & armis, ſed & quæ ære comparaverat Cæſar, repetiit, unicus, ut ſibi videbatur, legitimus eorum per matrem heres. Neſcio quid Cæſarem Fridericum denique moverit, ut armis odiisque depositis, honeſtiſſimam pacem Egenoni concederet.

Facta Ulmæ reconciliatione, Fridericus Hagenoam delatus, VIII. Id. Sept. A. 1219. ad civitates ſuas earumque ſcultetos literas dedit, ut ſignificaret eis, Comitem Egenonem de Urach, conſanguineum ſuum, in gratiam ſe recepiffe; homines cujuſcunque conditionis, durante bello ex civitate Friburg. aliisque locis ad ſe tranſgreſſos, Egenoni ejuſque Miniſterialibus reſtitui jubens. (h) Paucis poſt diebus, XIV. Calend. Octobris, omnis de ſucceſſione Zaringica liſ Hagenoæ quoque ita compoſita eſt, ut Egeno bona, quæ a Teccenſibus Cæſar coëmerat, dono; alia, quæ donare

(h) Cod. Diplom. Bad. ad A. 1219.

ille non poterat, in feudum acciperet perpetuum. Quæ præterea Fridericus ex eadem hereditate tenebat, non tradita quidem sunt Egenoni, sed benigne promissa.

§. III.

An. 1220. Eginus senior Comes de Urach, & Eginus Comes de Urach, Dominus Castri de Friburg, id est, pater ac filius, peculiari uterque Instrumento donationem curtis & molendini, Monasterio Tennebacensi a cive quodam Friburgensi factam, confirmarunt. Pater de Friburgo ita: „ Civitas ab illustribus „ Ducibus Zeringie, progenitoribus uxoris mee, Domine Agnetis „ Comitisse, ejus ego jure matrimonialis consortii Advocatus „ existo, ab antiquo fundata esse dignoscitur. „ Filius autem his utitur verbis: „ Civitas ab avis & proavis nostris, illustribus „ Zeringie Ducibus, ab antiquis temporibus fundata esse „ dignoscitur. „ (i)

In eodem Instrumento *Domini & Avunculi sui Ducis Bertholdi*, atque hereditariæ suæ successionis, mentionem filius facit. Filius itaque, non pater, novum *Domini Friburgensis* titulum jure materno assumpsit, unde eidem adscribenda est Charta anni sequentis, data Friburgi, qua *Eginus Comes de Ura, Dominus Castri*

(i) Ex Tabular. Abbatiae Tennebac. infra in Cod. Dipl.

Castri de Friburc, Eberhardo ministeriali suo de Hafila permisit, ut, quos vellet, homines proprios Abbatix Tennebacensi donaret.

§. IV.

Eginonem patrem ad An. 1229. vitam protraxisse, Eginonis I. filii. vocabulum *junior*, quo filius ejus Eginon ad illud usque tempus utitur, nobis persuadet. Superstes ei fuit uxor, Agnes Zaringica, quæ A. 1236. *Comitissa de Ura & de Friburc* dicta cum filiorum fuorum assensu, post mariti fata, curtis proprietatem in Villingen Sanctimonialibus donavit. Peperit autem hæc Agnes, præter Eginonem juniorem, Conradum atque Bertoldum, viros in ecclesia illustres. Sunt, qui Bertoldum V. Zaringensem, in Regem Romanorum An. 1198. eligendum, duos ex sorore sua Agnete nepotes, Cunonem & Bertoldum, Electoribus obsides dedisse scribunt, religione sacramenti deinde obstrictos, ut ex custodia Coloniensi dimissi cœnobio ingrederentur. Cunonem Prædicatorum Eslingæ, Bertoldum Salernitanum, Sueviæ monasteria, intrasse tradunt. (1)

De Conrado infigne testimonium extat in Diplomate Conradus. Friderici II. Imp. quo Eginonem Comitem de Hura, ob dilectionem

(1) Ita MICHAEL PRAUN, Confil. Badenf. in *Badischer Heerschild Ms.* in tabulario Bada-Durlac. & WOLLEBIUS in *Chron. Würtemb. Ms.*

& favorem singularem , quem erga fratrem ejus *C. Portuensem Episcopum S. R. E. Cardinalem*, gerebat , in gratiam suam recepit. Literæ hæ, uti ex Indictione patet , An. 1226. datæ sunt , apud Burgum S. Donini , Ducatus Parmensis oppidulum.

Conradum hunc Pontifex A. 1224. ex Italia in Germaniam miserat , ut crucem prædicaret ; unde Coloniam profectus Fridericum Comitem de Isenberg & complices ejus, qui Coloniensem Archiepiscopum obruncaverant , anathemate percussit , multosque per Germaniam cruce signavit, Terræ Sanctæ opem ut ferrent. (m)

Bertoldus.

Ad Bertoldum, Conradi fratrem , quod attinet , is inter Monasterii Tennebac. Abbates An. 1215. occurrit. Nititur hoc assertum fide Anonymi in Vita B. Hugonis, Ord. Cisterc. qui Bertoldum istum Abbatem *filium sororis Ducis de Zeringen* diserte vocat , ejusque patrem dicit Comitem de Urach. Illustrem Bertoldi prosapiam, Fridericus II. Imperator in Diplom. Hagenoæ IV. Id. Mart. 1214. Tennebacensibus dato ; nec non Hermannus & Fridericus , Marchiones Badenses , An. 1215. indicant , quando *consanguineum* suum dilectum eum appellant. Hic ipse Tennebaco Lucellam deinceps translatus videtur Abbas. (n)

(m) GODOFREDUS MONACHUS ad A. 1224. & seq. apud FREHER. *Scriptor. Rer. Germ.* Tom. I. pag. 393. & 395. Adde *Chron. August.* ibid. pag. 520.

(n) BERNARDINI *Fasti Lucell.* pag. 161. sq.

E G I N O J U N I O R .

§. V.

Redimus ad Eginonem juniorem, primum Friburgi ^{Friburgi} Comitem, cui consanguineo suo, *Eguenoni Comiti de Hura*, ^{Comes.} ob fratrem ejus, uti vidimus, Conradum Fridericus II. Imper. A. 1226. seditiosa, quæ foverat, condonavit consilia, pacemque cum Henrico, Rege Rom. Spiræ factam, auctoritate sua stabilivit; suadens hortansque vehementer, ut decretum in Terram Sanctam iter bene præparatus susciperet.

Comes Eginio Junior de Urach & Dominus de Friburg prædium in Algiswilre & apud Oberkilche agros ac silvas, quas Guta de Reinchem & Henricus quidam miles tenuerant, monasterio Omnium Sanctorum Nigræ Silvæ donavit. Charta donationis notis chronologicis destituta (o) A. 1229. data videtur, quo Bertoldus, Episc. Argent. aliam Gutæ de Reinichen donationem, eidem Monasterio factam, confirmavit. (p)

A. 1229. Constantiensis Episcopus confirmat sententiam ab *E. juniore Comite de Urach* latam, in controversia inter Monasterium

F f 2

(o) Extat apud SCHANNAT. *Vindem. Liter. Collect.* I. pag. 150.

(p) Ibidem pag. 143.

S. Blasii & Henricum militem de Gepbingen, super jure patronatus ecclesiæ in Utjnvilare. (q)

An. 1230. Henricus Rom. Rex *Comiti Egenoni de Friburc* quod Judæos apud Friburc captivaverat, omnem rancorem & indignationem remittit. Literæ datæ apud Brifaçum Idibus Augusti.

Prima heic Comitis Friburc mentio, cum antea *Comes de Urach*, *Dominus de Friburc* diceretur Friburgi possessor. At sub Egenonis filio demum & successore Conrado titulus *Comitis Friburg.* compendii causa omnino invaluit.

§. VI.

Acta ab
A. 1230.

An. 1230. Egeno Comes a partibus Ulrici Comitis Phirret. contra Bertholdum de Teck, Episcopum Argent. stabat, quod dissidium per Henricum Rom. Regem compositum. (r)

An. 1234. XV. Cal. Mart. Henricus Rex Rom. de argentifodinis & custodia silvarum Brisgoviæ contra Hermannum, Marchionem Badensem, qui illis inhiaverat, pro Ecclesia Basiliensi & *Eginone Comite de Friburc*, Ecclesiæ hujus vasallo, in Curia Francofurt. sententiam pronuntiavit. Sed & idem Henricus Rex paulo post *Egræ Comitem Egenonem de Friburc* &

(q) HERRG. *Genealog. Habsb.* T. II. pag. 237.

(r) URSTISI *Chron. Basl.* pag. 120. seq.

de Urach „ de fluminibus Renchental , Wifem, Brigen, Kinzechen
 „ usque Gengenbach & nominatim Milenbach, Elzach, Treysonia,
 „ Brega & Danubio usque ad Ymmendingen cum universis rivis,
 „ qui predictis fluminibus recipiuntur „ investivit, ut quicquid
 in iis, sive in montanis adjacentibus auri vel argenti invenerit,
 jure feudali in suam converteret utilitatem. Privilegium hoc
 Conradus Comes Friburg. A. 1387. cum Rudolfo Marchione,
 affine suo, communicavit.

Eodem anno 1134 *Egeno Dei gratia Comes de Urach &
 Dom. in Friburg* cum uxore sua Adelheide monasterio
 Tennebacensi vites donavit. Actum in Castro Friburg.

§. VII.

Egeno hic An. 1236. arcem supra Friburgum, in inferiore ^{Mors}
 montis parte, construxit, ad continendam in obsequio urbem. (s) ^{ejus.}
 Castrum hoc perpetuus deinde inter Comites & Cives turbarum
 fomes evasit.

Egeno II. eodem, quo castrum construxit, anno decessit;
 cum conjugē sua Adelhaide in monasterio Tennebacensi sepultus. (t)

F f 3

(s) GEORG. KIEFFER, *Academix Friburg. Juris Antecessor*, in *Dissert. de
 Habsburgo-Austriaca Domo*, A. 1671. edita Friburgi 8vo. Auctor hic ex
 duobus Egenonibus, patre & filio, nonnisi unum constituit.

(t) KIEFFERUS lib. alleg.

Uxor &
liberi.

Hic ex Adelheide (u) quatuor filios reliquit, Conradum, Bertoldum, Henricum & Godofredum, qui mortuo patre A. 1237. cum matre sua *Adelheide D. G. Comitissa de Friburg* jus census, quod in area curiæ monasterii Tennebacensis prope Friburgum habebant, dimiserunt ex manibus. Actum in Ecclesia de Friburg. (x)

Iidem quatuor Comitis Eginonis de Urach filii cum matre sua recensentur in alia Charta Tennebacensi, qua progenitorem suum, in grangia Monasterii hujus, in suburbio Castri Friburg sita, capellam exstruxisse, seque censum XII. solidorum eidem Monasterio donasse perscribunt.

Conradus patri successit Friburgi. De fatiis Bertoldi silent Annales. Inter Ecclesiæ Constant. Canonicos A. 1275. ut mox videbimus, comparet Gotfridus. Henricum autem familiæ Fürstenberg. conditorem novimus.

§. VIII.

Comitum
Fürstenb.
origo.

Hainricus Comes de Urach, Dominus in Fürstenberg consensu Comitis Gotfridi fratris sui, Canonici Constant. Ecclesiæ, curiam apud capellam S. Nicolai vendidit An. 1270.

(u) *Chron. Friburg.* a SCHILTERO edit. pag. 24. eam vocat Adelheidem Comitissam de Niffen.

(x) *Instrum. Tennebac.*

Henricus Comes de Vurstenberc A. 1275. pro se & Godefrido, fratre suo, Canonico Constant. nec non *Cunradi quondam fratris, Comitis de Friburch*, filiis, Eginone & Henrico, transegit cum monasterio Omnium Sanctorum, super curiam inferiorem in Nuspach & jus patronatus ecclesiae ibidem, Monasterio huic à *quondam matre ipsius Comitis, tunc in minoribus annis constituti*, vendita. Transactionem *Egino & Henricus Comites de Friburch* ratam habuerunt, Henricum Comitem de Vurstenberc in eodem Instrumento *patrum* suum nuncupantes. (y)

In aliis ejusdem anni literis Henricus miles de Wilre & Erkenboldus, filius ejus, dictus Mulner, eidem monasterio Omn. SS. reditus ex officio sculteti in Korc vendidit, quos ab Illustr. Dom. H. Comite de Furstenberc ac ipsius cohæredibus, Egenone & Heinricho, Comitibus de Friburg, in feudum tenuerat. (z) Communem hanc suæ stirpis originem Furstenbergæ & Friburgi Comites seculo etiam sequente professi sunt.

Egeno Comes de Fryburg & Conradus Comes de Furstenperg literis A. 1365. datis diserte profitentur, Ecclesiam parochialem villæ Nuspach cum omnibus suis capellis & jure patronatus *progenitores* suos Omnium SS. donasse monasterio. (a)

(y) Instrumentum hoc edidit SCHANNAT. *Vindem. Liter. Collect.* I. pag. 146.

(z) SCHANNAT. l. c. pag. 148.

(a) Transumptum harum aliarumque hujus Monasterii chartarum in senatu Argent. factum An. 1529.

Rudolfus I. Imperator A. 1289. Conradum de Friburg & H. de Furstenberg Comites suos avunculos vocat. (b)

§. IX.

Aliorum
errores.

ALBERTUS ARGENTINENSIS (c) hoc in argumento dupliciter peccavit. Furstenbergensium auctorem non Henricum, sed *Egenonem* appellat, eumque filium non Egenonis, Comitis Friburg. sed patris ejus, Comitis de Urach, constituit.

BUCELINUS (d) Henricum quendam nominat Furstenbergæ Comitem, sed Albertum Argentinensem in reliquis secutus, Egenoni Uracensi, Agnetis Zaringensis marito, filium eum tribuit, quem nos constituimus nepotem, adeoque fratrem Egenonis, Friburgi Comitis, facit, cujus Henricus dicendus est proles. Nec **SPENERUS** (e) in Genealogia hac adornanda sincerus est. At longius a veritate aberrat **HUBNERUS**, (f) secundum quem Henricus ille Furstenbergicus patrem habuit Bertholdum, Egenonis Uracensis, Bertoldi V. Zaring. affinis, patruelem.

CONRA-

(b) *Carlsruher Samml.* pag. 82.

(c) *Chron.* pag. 99.

(d) *Germaniæ Stematograph.* Tom. IV. pag. 88. sq.

(e) *Oper. Herald.* Part. Spec. Lib. III. Cap. XIX.

(f) *Genealog. Tabular.* Tom. I. Tab. 266.

C O N R A D U S I.

§. X.

An. 1244. Conradus Comes de Friburg in Hartmanni Acta ab A. 1244. senioris, Comitis de Kiburg, literis, quibus Ecclesiae Argent. bona sua in feudum obtulit, testis legitur. (g)

An. 1248. Innocentius IV. Papa Nobili Viro C. Comiti de Friburg promissionem H. Romanorum Regis de restituendis ei castris & oppidis *Nuwenburg, Offenburg & Ortenberg*, jure successione hereditariae ad ipsum pertinentibus, cum expotestate inimicorum Ecclesiae fuerint liberata, literis quoque suis roboravit. Jus suum Conradus num ex avia Zaring. an aliunde acceperit, non liquet. Eandem restitutionem oppidi Nuwenburg & omnium aliorum bonorum, in quibus jus proprietatis habuit, *Conrado de Vriburg* Comiti, consanguineo suo, per H. Landgravium Thuringiae, Rom. quondam Regem, factam, Wilhelmus, Rom. Rex, An. 1251. Argentinae firmavit.

§. XI.

An. 1255. Conradus Comes de Friburg cum consensu filii Acta Fri- burg. ab A. 1255. sui Conradi, plebani Ecclesiae paroch. Friburg. paroch. Hospitalis S. Spiritus jura parochialia concessit. Ab initio Chartae haec

(g) HERRG. *Geneal. Habsb.* Tom. II. pag. 277.

legimus : „ Cunradus Comes de Friburg & Cunradus filius
 „ ejusdem , plebanus Ecclesiae parochialis loci predicti. „ Et in
 fine : „ Ego Cunradus plebanus Ecclesiae parochialis in Friburg
 „ proprium figillum non habens , figillo Domini & patris mei
 „ Comitis sum contentus. Datum & actum Friburg anno Dni
 „ Millef. CC. quinquagesimo quinto , XVIII. Cal. Maji , presentibus
 „ Cunrado dicto de Unckilch & Baldemaro sacerdotibus vicariis
 „ in Friburg , Cunrado dicto Schnevelin , sculteto nostro ,
 „ Hermanno Schnevelino seniore , Heinrico Bazfario , Ludewico
 „ de Munzingen , Heinrico de Munzingen , Militibus , & aliis
 „ quam plurimis civibus Friburgensibus.

Appensa sunt duo figilla , primum equestre Cunradi Comitis,
 cum hac epigraphe : *S. Cunradi Comitis de Vriburg*. In scuto
 visitur aquila expansa ac supra galeam itidem aquila. Alterum
 urbis Friburg. figillum exhibet murum cum tribus fornicibus
 totidemque turribus , in quarum duabus extremis finguli insunt
 viri cornua inflantes. In area hinc inde stella & in imo lilii forma.
 Epigraphe haec est : *Sigillum Civitatis de Vriburgh in Brisgaudia*.

§. XII.

Acta ex-
 terna ab
 A. 1258.

An. 1258. Comes Cuonradus de Vriburch , Comes
 Ruodolfus de Habspurch & Dynasta Usenbergensis , in causa
 quadam Tennebacensi arbitri electi , sententiam suam vernacule
 literis consignari atque figillis suis muniri curarunt.

Eodem anno *Cuonradus Comes de Friburg* donationem eandem, quam avus ejus *Comes Eginus senior de Urach dictus cum barba*, & pater *Eginus Comes* ratam habuerunt, (h) *Abbatiae Tennebacensi* factam, approbavit, ubi *Domine & avunculi patris sui, Ducis Bertholdi*, quoque mentionem facit.

An. 1261. *Conradus Comes de Friburg* cum *Rudolfo Comite de Habsburg* *Argentinam* venit, ut *Civitati huic* contra *Episcopum, Waltherum de Geroldseck*, præstaret auxilium. (i) *Charta fœderis* signata fuit die *Dom. ante S. Matthiæ*. (l)

An. 1262. inter *nobiles viros & Comites*, diplomatis, a *Richardo Imp. Selestadii* concessi, testes, *Conradus de Vriburg* occurrit. (m)

An. 1269. *Wernheri de Stophen* chartam, pro *monasterio S. Trudperti Friburgi* datam, signarunt *Conradus Comes de Vriburg, H. filius suus*, *Ruod. de Stophen*, *Gotfridus de Stophen junior*, Miles. (n)

An. 1271 *C. & H. fratres de Friburg & de Fiurstenberg Comites* in *Charta Rudolphi Comitis de Habsb.* qua *curiam in*

G g 2

(h) Vide supra An. 1220. §. III. pag. 224.

(i) KOENIGSHOVII *Chron. Argent.* pag. 247.

(l) *Tabular. Civ. Arg.*

(m) HERRG. *Geneal. Habsb.* Tom. II. pag. 378.

(n) *Ibid.* Tom. III. pag. 419.

Thiengen Monasterio Cellæ S. Mariæ in Nigra Silva vendidit, testes leguntur.

§. XIII.

Mors ejus
Uxor &
liberi.

CONRADUS A. 1272. mortuus, in Basilica Friburgensi sepultus est. (o) Uxor ejus fuit Sophia, filia Friderici Com. de Zolre, post multas cædes inter duas has familias ducta A. 1248. teste Innocentio IV. Papa in literis ad Episcopum Argent. (oo)

Reliquit tres filios, Eginonem, Heinricum, qui paternas mox opes inter se partiti sunt, atque Conradum, parochum primo, uti vidimus, Friburg. dein Ecclesiæ Constant. Præpositum, qua dignitate oriatus A. 1289. infra comparet.

Egino Comitatum Friburgensem, Heinricus Neoburgum, Badevillam & Hüfen in valle Kinzingana obtinuit, rivulo, qui Heitershemiùm præterlabitur, fratrum possessiones determinante.

Vasalli, Ministeriales, argentifodinæ manserunt communes. Neoburgum autem in aliena potestate constitutum cum esset, Egino recuperando ei opem suam fratri addixit. Huic divisioni testes interfuerunt Comites Rudolphus de Habesburg, Heinricus de Furstenberg, C o n r a d u s de Friburg, Canonicus Constant. Eginonis atque Heinrici frater.

(o) KIEFFER *de Domo Habsburgo-Austr.* pag. 146.

(oo) Notitia Mst. ex tabulario Vaticani. *Conf. Chron. Friburg.* pag. 30.

§. XIV.

Henricus ergo cum Episcopo Basil. de Neoburgo oppido, Henricus Comes.
 quod ex hereditate paterna acceperat, litigavit. Negata ei
 possessio oppidi, quod civis cujusdam uxorem violaverat. (p)
 Henricus hinc Rudolfum Habsb. in obsidione Basiliensi adjuvit. (q)
 Uterque Comes A. 1273. suam cum Episcopo causam Burggravii
 de Nürnberg & H. Marchionis de *Hahberg* iudicio submisit. (r)
 Rudolfus mox in Regem Rom. electus, Neoburgenses, de Comitibus
 sui petulantia conquestos, ipse tueri cœpit, eosque valorem decimæ
 bonorum partis pro redemptione sui Henrico præstare iussit. (s)

An. 1276. Henricus Comes fratri suo Egenoni Badam
 (Badenweiler) Ougheim & Neoburgum cum omnibus aliis bonis,
 vasallis ac iuribus vendidit.

Henricus *frater Comitis de Fribourch* legitur in Charta
 Friderici Ducis Lothar. qua filiam suam Catharinam Conrado,
 Egenonis filio, desponsavit A. 1290. (t)

G g 3

(p) ALBERT. ARGENT. *Chron.* p. 99. URSTIS. *Chron. Basil.* pag. 130.

(q) TSCHUDI *Chron. Helvet.* Tom. I. pag. 176.

(r) URSTIS. l. c. pag. 133. & HERRG. *Geneal. Habsb.* Tom. III. pag. 436.

(s) ALBERTUS ARGENT. *Chron.* pag. 100.

(t) CALMET. *Historie de Lorraine* Tom. II. Probat. col. 530.

An. 1293. Egeno & Henricus fratres, *de Vriburg Comites*, in Diplomate Adolphi Nassovii, apud Efslingam monasterio Adelbergenfi dato, sunt testes. (u)

Biennio post Henricus nihil cum argentifodinis Brisgoviæ se moliturum promisit, fratri quod damno esset; imo jus omne suum in argentifodinas has, feudum Basil. A. 1297. eidem resignavit. Natis autem exinde controversiis A. 1300. quatuor arbitros & superarbitrum Hermannum, Com. de Sulz, coram Alberto I. Imp. Coloniae elegerunt.

§. XV.

Heredes
ejus.

Henricus duas filias habuit, Margaretham & Verenam, quas Egeno patruus de hereditate paterna securas tum esse jussit. Margaretha Ottoni Comiti de Strasberg nupsit, cui post Henrici loceri mortem A. 1303. pars argentifodinarum a judice Imperiali adscripta est Noribergæ, præfente Egenone, qui in Regis aula remanere est jussus, donec Strasbergio securitatem rei præstiterit. Comes Otto de Strazberg Henrici March. de Hachberg literis de judicio feudali, Burghemii habito, figillum suum An. 1306. appendit.

An. 1322. Margaretha Comitissa de Strazberg cum filio suo Jemerio fatetur, Meinwarto de Tothikoven & Heinzmanno

(u) PETRI *Suevia Eccles.* pag. 5.

Wollebio decimum sextum denarium ex argentifodinis deberi, ducentis marcis, quas patri ejus Heinrico dederant, redimendum. Appensa Chartæ sigilla *Margarete de Montfort*, *Femerii Com. de Strazberg*, *Conradi Com. de Friburg*, *Friderici filii C. Comitis de Friburg*, *Ludovici Com. de Strazberg*, *Cantoris Ecclesie Argent.* & *Rudolfi Comitis de Nidowe*.

Margarethæ, Comitissæ de Strasberg, sigillum biennio post quoque comparet in literis Henrici de Brüligen, patroni ecclesiæ Badevill. quibus cum monialibus in Adelhausen transegit. Singulare est, in hoc quoque sigillo legi verba: *S. Margarete de Montfort*; unde divinare licet, ipsam nuptam fuisse Montfortio Comiti, antequam cum Strasbergio jungeretur, cujus uxor cum esset, prioris matrimonii sigillum retinuisse videtur.

E G E N O III.

§. XVI.

Heinrici frater natu major Eginus III. & Civitas Friburg. Acta ab A. 1282. die Jovis post S. Bartholomæi A. 1282. cum Domino Veldentiæ de induciis semestribus, & sub initium Aprilis sequentis inter se ipsos convenerunt de pace.

An. 1284. Turnero Wollebio, eorumque fociis ad argentifodinas in Suckendal & in monte Ducis (*Herzogenberg*) per fundum Abbatiae S. Petri, cujus advocatus erat, aquæductum

faciendum permittit. Episcopi Basil. vassallus adversus Reinaldum, Montisbeliardæ Comitem, An. 1288. eidem auxilium præstitit. (x)

Renatis autem inter Eginonem Comitem & Cives Friburgenses discordiis, hos Rudolfus Imp. An. 1289. induxit, illi ære alieno multum laboranti ut 400. marcas argenti penderent, jus gabellæ in X. annos vicissim accipientes. Pecuniam istam Eginonem pro parochialibus in Freyburg, Mülnheim & Badenweiler ecclesiis fratri suo Conrado, Præposito Constant. ad quinque annos mutuum dedit.

Menfe Aprili A. 1290. Fredericus, Dux Lotharingiæ, Eginoni Comiti de Friburch, nobili viro, omne damnum, quod ex societate armorum, cum ipso ad dies vitæ contracta, accepturus foret, refarcire promittit.

§. XVII.

Acta Fri-
burg. An.
1291.

Jus civitatis Friburg. absque ullo onere, ut pater dederat, Eginonem Abbatiæ Tennebacensi A. 1291. ac biennio post *Cuonradus de Friburg, Præpositus majoris Ecclesie Constant. Rector Ecclesie parochialis in Friburg in Briscaug, & Eginonem Comes Dominus de Friburg* Hospitali Friburg. jus parochiale confirmarunt. Testes hujus rei fuerant Burchardus dictus Schœnherre, Thomas, Henricus, sacerdotes, Dietericus de Tuffelingen, scultetus: Zuigo

(x) Tschudi Chron. Helvet. Tom. I. p. ag. 197. not.

Zuigo Magister, Heinricus scriba, frater Burchardus de Crozingen, frater Joh. Sibellinger &c. Datum & actum Friburg II. Id. Apr. anno Dni. M. CC. LXXX. tertio, Indict. VI. Appensa sunt sigillaria, quorum primum Præposituræ Constantiensis effigiem S. Stephani Protomartyris exhibet, adjecto lilio.

An. 1297. Eginus Comes, cum Olearios (*öler*) Friburgenses furti ac falsi damnasset, ortaque hinc lis esset cum civitate, Otto de Stophen, Heinricus Burggravius de Dorolsheim & Bertoldus de Nuwenburg die Sat. post festum Paschale sententiam tulerunt, judicia sanguinis, furti & falsi Friburg. Comiti tribuentes.

An. 1298. XVI. Kal. Jan. Albertus Rom. Rex spectabili viro Egnoni *Comiti de Vriburch*, qui a partibus suis contra Adolphum Nassovium steterat, (*y*) castrum Malberch cum bonis, villis, juribus universis pro mille marcis argenti ponderis Argent. oppigneravit.

§. XVIII.

Anno sequenti Eginus Friburgum obsedit, in qua obsidione Bellum
Friburg. affinis ejus, Conradus de Lichtenberg, Episcopus Argent. periit.
„ Carnifex Friburg. Episcopum super dextrario in rubea
„ Wambasia circumeuntem & exercitum suum ad pugnandum

(y) TSCHUDI *Chron.* Tom. I. pag. 217. URSTIS. *Chron.* *Basil.* pag. 156.

„ incitantem , cuspide perforavit „ (z) In loco cædis , mille passibus ab urbe , crux erecta , atque capella , quæ adhuc extat , Inscriptione crucis tamen fere deleta.

Inde circa festum nativitatis Mariæ compromissum in arbitros , quibus in diversa abituris , Rex Rom. Albertus , causæ iudex , additus , qui literas sigillo suo ipse munivit. Addita quoque sigilla Episcopi Constant. Henrici , Conradi Abbatis Campidon. Eberhardi Comitis Wirtemberg. Egenonis & Conradi Comitum de Friburg. Mense Decembri electi sunt arbitri septem , Dietericus de Tufelingen. Egenolfus Kûchelin , Joh. Snewelin , Gotfr. de Sletztatt , Burcardus *der wise Peger* , Bertoldus *der Sermitzer* de Nuwenburg & Jacobus frater ejus. Exeunte mense Januario sequenti septem hi arbitri pronuntiarunt sententiam , qua vera denique pax inter Comites & Cives Friburg coaluit. Gabellam vini Civitas ad XVII. annos pro 300. marcarum argenti canone annuo servavit. Instrumentum hoc sigillis suis roborarunt Marchio Henricus de Hahberg & Marchio Rudolfus , fratres , Hesso de Ufenberg , Rudolfus de Ufenberg , Henricus & Waltherus fratres de Gerolzegge , Johannes & Wilhelmus de Schwarzenberg.

§. XIX.

Acta varia.

An. 1300. medio mense Jun. Ludovicus de Bergheim , Miles , Conradus & Wernherus fratres , Egenoni Comiti Friburg.

(z) ALBERTUS ARGENT. pag. 112.

castrum *Lynperg*, quod pater ipsorum Cuno a Rudolfo Comite Habsb. emerat, in feudum obtulerunt. An. 1307. die Merc. ante S. Georgii Egeno Comes munivit filium suum Conradum literis ad Albertum Regem Rom. ut subortas novas cum civitate Friburg. controversias ei exponeret. Eandem ob causam die Lunæ post S. Matthæi A. 1308. cum Theobaldo Comite Phirret. ejusque filio Ulrico, Domino de Rotenberg, ut & Eberhardo Comite Wirtemberg. Egeno, Conradus & Heinricus Comites Friburg. pater & filii, mutui auxilii fœdus quinquennale inierunt.

§. XX.

Civilibus cum urbe Friburgensi discordiis successerunt Dome-
stica. domesticæ, inter patrem & filium.

Egenonem patrem, ne possessiones suas dissiparet, aliisve venderet, in castro Friburg. captivum tenuit Conradus, donec ille Regis Ludovici Bav. & amicorum suafu Comitatum Friburg. Conrado & ejus heredibus se servaturum promisit. Ludovicus Bav. hac de re literas securitatis contra quosvis captivitatis paternæ vindices ineunte anno 1315 (a) Conrado Oppenheimii dedit.

Egeno denique pro animæ suæ salute Dominium *Friburg*, castrum & oppidum, ministeriales & vafallos, omnisque generis bona, castrum *Ceringen*, vallem *Glotterthal*, exceptis hominibus

H h 2

(a) Die Jovis vor dem zwölften Tage.

S. Petri, bona advocatiæ S. Ulrici & Selden, Conrado filio tradidit; curiam dictam *Göllinshof*, vicum *Ebnöte*, advocatiam S. Petri, & redditus annuos 150. marcarum ex civitate Friburg. fervans. In literis his mentio fit Egenonis filiae Claræ, quæ in monasterio S. Claræ Friburgi vivebat. Appendent sigilla varia, Egenonis novum, quo Deipara cum infante Jesu exhibetur; *Conradi Comitis de Friburg, Friderici filii C. Comitis de Friburg;* Marchionis Heinrici de Hachberg, Heinrici de Schwarzenberg &c. Egeno brevi post in eodem S. Claræ monasterio Friburgi sepultus est. (b)

§. XXI.

Egenonis filii.

Præter Conradum filios Egeno habuit Henricum & Gebhardum, Ecclesiæ majoris Argent. Canonicos. Literas patris, quibus Rudolpho Turnero, militi Friburgensi, venditus est rivulus in Hafela, A. 1310. consensu ac sigillo suo munivit *Henricus de Friburg, Ecclesie Argent. Thesaurarius*. Triennio post Gebhardus, ejusdem Ecclesiæ Præpositus, cum fratre suo Conrado, Comite Friburg. militum de Keppenbach fidejussorem egit apud Hachbergensem Marchionem, Henricum. Mortuo Johanni Episcopo Argent. A. 1328. Gebhardus hic Præpositus a magna Canonicorum parte destinatus fuit successor; sed prævaluit

(b) KIEFFERUS in Differt. alleg. pag. 146. Sed monumentum ejus interiit.

Bertoldus a Bucheck, (c) in quem Gebhardus una cum Conrado de Kirckel, Thefaurario, An. 1335. conspiravit, (d) biennio ante mortem. (e)

C O N R A D U S I I.

§. XXII.

In Imperii schismate Conradus II. Comes a Ludovici Bav. Acta ab A. 1315. partibus contra Aufriacos stabat. Is An. 1315. Kalend. April. literis Spiræ datis *nobili viro Cunrado Comiti de Friburg* mille marcas argenti promisit, 500. proxima octava pentecostes, reliquas die S. Michaelis solvendas. Eo autem promissis non stante, res Imperii pariter ac suas occupandi potestatem Cæsar Conrado permisit.

A. 1316. vigilia Palmarum Conradus Comes civitatis suæ Friburgensis jura confirmavit; inter quæ gabella frugum & vini, jus eligendi Consulem, Tribunos, Ludimoderatores, ædituos, jus monetæ, immunitas ab oppignerationibus recensentur. Appendet *sigillum Cunradi Comitis de Friburg, ac S. Civitatis de*

H h 3

(c) Cujus vitam ALBERTUS ARGENT. descripsit apud URSTIS. *Script. Part. II.* pag. 169.

(d) Ibid. pag. 172.

(e) Ibid. pag. 173.

Vriburghin Brisgaudia. Landgraviatum Brisgoviae titulo pignoris Conrado huic A. 1318. adscriptum, in Landgraviis docebimus.

A. 1321. die Merc. post nativitatem B. Mariae ipse Conradus & filius ejus Fridericus, relictis Ludovici Bavari partibus, cum Friderico Aufriaco, Rom. Rege, & fratribus ejus in gratiam redierunt, his legibus, ut antiquatis literis & mandatis contrariis, Comites per biennium Aufriacis opem ferant, nec decennii spatio hostile quid in eos moliantur, 500. marcas argenti vicissim accepturi, pro quibus possessiones quasdam proprias ejusdem valoris Aufriacae genti in feudum offerrent. Transactio haec a Leopoldo Duce, nondum à Friderico Rege, qui longe tum aberat, Selestadii fuit signata.

§. XXIII.

Acta ab
A. 1331.

An. 1331. Dux Conradus de Urfelingen, centum marcas argenti a Conrado repetens, Judicis Imperialis aulici, Conradi de Gundolfingen, sententia ab Henrico & Johanne, Dominis de Rappoltstein, in castri & oppidi Friburgensis possessionem immiffus est, ad breve tempus.

An. 1338. Rudolfus de Bergheim, Miles, inter Comitem Conradum de Friburg & Waltherum de Endingen super bona castri Liechteneck; at A. 1341. die S. Matthaei Conradus Comes inter Lutoldum de Krenchingen & Lutoldum, filium ejus, Canonicum Argent. ex una parte, Marchiones Rudolfum &

Ottonem fratres de Hachberg ex altera, litem decidit, prioribus vicum *Nider Eggenheim*, cum jure patronatus, posterioribus castrum *Branbach* (Brombach) cum omni jure adscribens.

§. XXIV.

Obiit Conradus senio confectus An. 1350. & apud ^{Mors} ^{ejus.} Dominicanos Friburgi sepultus est. In choro ecclesiae hæc legitur sepulchralis inscriptio: „ Anno Domini MCCCL. decima die Julii „ obiit inclitus Comes Conradus Dominus Friburgi ac Lantgravius „ Brisgawie. „ Lapidi sepulchrali duplex scutum infidet, superius, quod aquilam, inferius, quod aquilulas tres, uti videntur, Lotharingicas, sistit, prior Conradi uxor quum Catharina Lotharingica fuerat.

Cum Catharina hac, Friderici Lotharingiae Ducis filia, ^{Catharina} ^{Lothar.} ^{uxor.} Conradus, a patre suo emancipatus, An. 1290. sponsalia iniit, teste Charta apud CALMETUM, (f) qua „ Conradus „ primogenitus nobilis viri Egeno Comitis de Fribourch Constant. „ Dioecesis, castrum Liethenkke (*Liechteneck*) cum 80. marchatis „ terræ „ sponsæ suæ assignavit.

De nuptiis his ANNALES COLMAR. ad eundem annum ita: „ Comes Eginus Friburg. dederat filio suo filiam Ducis Lotharingiae

(f) *Hist. de Lorraine* Tom. II. Probat. col. 535. Errat *Chronicon Friburg.* pag. 30. ubi priorem Conradi uxorem Lotharing. Johannam vocat.

„ in uxorem. Conradus de Liechtenberg, Episcopus Argent.
 „ harum nuptiarum causa magnam curiam in Argentina celebravit.

An. 1316. Catharina hæc marito suo, ut castrum Liechteneck, vidualitii nomine sibi obnoxium, pro 400. marcis argenti aliorum pignus constitueret, indulgit.

§. XXV.

Anna de
Sigenau
uxor.

Mortua Catharina alteram Conradus Comes uxorem duxit Annam, Ulrici Domini de Sigenowe filiam, (g) cui 100. marcarum reditus ex censu Friburg. An. 1330. pro vidualitio adscripsit. Ex manibus ejus oppidulum Ettenheim Bertoldus Episcopus Argent. mille trecentis marcis An. 1334. redemit. (h)

A. 1351. mense Decembri Anna hæc cum Johanne Comite Fürstenberg. curatore suo, coram Johanne Werdenfi, Infer. Alfatia Landgravio, Ulrici filio, præfente Bertoldo, Episcopo Argent. in ejusdem curia Argentinæ, castra *Liechteneck* & *Nünburg*, pro 320. marcis oppignerata, ab Eginone filio, Comite Friburg. libera ad dies vitæ accepit: *S. Anne d. Signowe Comitisse d. Friburg*. Mense Januario sequente Hermannus Dux de Tecke, Annam hanc viduam ducturus uxorem, quicquid illa de Castris
Liechteneck

(g) ALBERTUS ARGENT. de *Gestis Bertholdi Episcopi* pag 169.

(h) Charta ap. BERLER *Chron.* Ms. fol. 366.

Liechteneck & Nürnberg cum filio suo egerit, se servaturum promisit. *S. Herm. Ducis de Tecke. S. Johannis Comit. de Fürstberg.*

F R I D E R I C U S.

§. XXVI.

Pater 150. marcarum argenti redditus perpetuos medio anno 1330. & octennio post Judæos Friburgenses ad decennium Friderico huic filio concessit. Landgraviatum Brisgoviæ, ab affinibus Hachbergæ Marchionibus sibi oppigneratum, idem vivo patre administravit, ejusque investituram a Ludovico Imperat. A. 1334. obtinuit, ut in Landgraviatus historia clarius docetur. Fridericus tamen patri suo Conrado judicii Provincialis exercitium pro dimidia emolumentorum parte ad tres annos A. 1336. reliquit. A. 1349. Fridericus Argentinensibus sese junxit contra eos, qui Judæos combustos forent vindicaturi. (i)

Acta
cum
patre.

Ortam inter Fridericum & Eginonem fratres de banno ferino & argentifodinis Brisgoviæ controversiam Johannes Episc. Basil. judicio feudali A. 1351. ita decedit, ut dimidium hujus juris sive feudi Basil. partem Egenoni juniore omnino addiceret. Paulo post inter fratres hos convenum, ut suam quisque banni ferarum

Cum fra-
tre.

(i) SCHILTER *ad Königshoven* pag. 1049.

partem alienaret pro lubitu. Partem suam Fridericus Comes Marchioni Heinrico de Hachberg jure feudali A. 1356. concessit. Sed anno sequenti, post mortem Friderici, Curia feudalis Basil. bannum illum integrum, excluso Marchione, soli Egenoni Comiti, Friderici fratri, adscripsit.

Cum aliis. Jus patronatus & vicum Eistat, ab Usenbergicis Dynastis refutatum, rogantibus iis; Gerharo Schultheisio de Endingen, Militi, aliisque contulit Fridericus, à quo anno superiore vicorum *Betzingen & Schaffhusen* partem Wifeneccii & Falckensteinii Nobiles se accepisse testati sunt.

§. XXVII.

Mors
ejus. In sententia Parium Curiae Episcopatus Basil. data IV. Mart. 1357. Fridericus Comes mortuus scribitur.

Uxor. Uxor ejus fuerat Anna, Rudolphi Marchionis Hachberga-Sausenbergici filia, cui pro dote 700. marcas argenti debebat frater, Henricus Marchio, qui Friderico affini & patri ejus Conrado Landgraviatum Brisgoviae A. 1318. oppigneravit. (1)

Annum mortis Annae hujus docet Epitaphium, in Choro Ecclesiae Dominicanorum Friburgi superstes: „ Anno Dni „ M. CCC. XXXI. pridie Kal. Marcii ob. Dna Anna Comitissa „ Friburgensis ac Lantgravia Brisgaulie.

(1) Vid. infra in Landgrav. Brisgoviae.

Filiam unicam, quam novimus, Fridericus reliquit, Claram, Filia.
 Palatino Tubingenſium Comiti, Gozoni, nuptam, cui Friburgenſes
 parere maluerunt, mortuo patre, quam Egoni patruo, unde
 Comitiffæ & Dominæ Friburgi titulum aſſumſit. (m) Pridie Omn.
 Sanct. 1357. Johanni Ufenbergico, ut vicum Eiſtat ſalvo redemptionis
 jure venderet, permifit. Ceſſit tamen mox patruo, mille marcis
 ac duobus caſtris *Lichteneck* & *Niinburg*, quæ retinebat, contenta. (n)
 Jus reuſionis in Nunburgo poſt 50. annos pro 370. marcis Egenoni
 ejusve heredibus competere, A. 1368. Clara hæc ſcripto profeſſa eſt.

E G E N O I V.

§. XXVIII.

In feudis Imperii Egeno fratri ſuo Friderico ſtatim ſucceſſit. Investi-
tus de
feudis.
 Horum inveſtituram nomine juſſuque Caroli IV. Imp. a Johanne
 Epifcopo Argent. ſub finem A. 1356. impetravit. Quadriennio
 poſt ab ipſo Cæſare de Friburgenſi Dominio, Landgraviatu
 Briſgovix & Judæis, Friburgi habitantibus, Egeno inveſtitus
 eſt. (o)

I i 2

(m) Clara Pfallenzgräfin von Tubingen, Gräfin und Frau zu Freiburg.

(n) Chron. Friburg. pag. 32.

(o) GLAFEX *Diplomatar.* num. 205. HERRG. *Genealog. Habsb.* Tom. III.
 num. 817.

De banno ferarum Brisgoviæ cum Episcopo Basil. A. 1358. convenit, ut is deficiente profapia sua ad Ecclesiam Bafil. rediturus, nemini amplius in feudum conferatur. Pars istius banni, quam Immerius Comes de Strasberg possederat, cum A. 1364. vacaret, Cuno de Valckenstein & quatuor alii arbitri de illa Friburgensem inter & Furstenbergicos Comites dividenda sententiam tulerunt, præcipua portione Egenoni addicta.

Egeno hic & Conradus Furstenbergicus Comites ecclesiam parochialem in Nulsbach a majoribus suis Monasterio Omnium Sanctorum legitime traditam esse, anno sequenti professi sunt.

§. XXIX.

Friburgum venditum. Circa hæc tempora veteres inter Comitem & Civitatem Friburg. revixerunt discordiæ. Urbis in vigilia Annuntiat. B. Mariæ A. 1366. media nocte ad motis scalis ab Eginone tentatæ, memoriam tuba, vulgo *Greusel*, quæ adhuc inflatur, Friburgenses more Argentinensium servant. Traditur quoque, a civibus, quos Brisacenses, Neoburgenses & Basilienses juvabant, cum Eginone prope Endingam minus prospere pugnatum fuisse. (p) Omnis denique litis ut resicaretur materia, Egeno Comes A. 1368. die Jovis ante Dominicam Palmar. jura sua universa in Civitate,

(p) KIEFFER in Dissert. de *Domo Habsburgo-Austr.* pag. 146.

suburbiiis & agro Friburg. lapidibus cruciferis circumscripto, ipsaque Castra sua prope Friburgum, quæ tum everfa fuerant, urbi huic vendidit. (q) In juribus istis recensentur judicia, census annuus 150. marcarum, patronatus Ecclesiæ parochialis & Capellæ S. Nicolai; jus monetæ, vectigalia &c. sive allodia sint sive feuda, ad ipsum Eginonem, conjugemque ejus Verenam, ut & matrem Annam, Duci Teccensi nuptam, spectantia. Excipiuntur tantum Vasalli in urbe habitantes. Civium relinquitur arbitrio, Dominum quemvis alium sibi præficere. Præter XV. mille marcas argenti, quæ Comiti numeratæ, Castrum & Dynastia Badevillana, ex Comitum Friburg. manu ad Strasbergicos Comites per matrimonium olim delata, (r) nunc per Civitatem viginti quinque millibus florenorum redempta, Eginoni quoque tradita fuerunt. Sed & Claræ, Comitissæ Tubing. Egenonis ex Friderico fratre nepti, ducentas libras denariorum quotannis, ut antea, porro se præstituram Civitas recepit. Reliqua Egenonis jura extra urbem & agrum ejus, Landgraviatus Brisgovia cum Vasallis & Ministerialibus, argentifodinæ, venationes, vici, judicia, homines, bona &c. in Comitis potestate manserunt. Conventum etiam, ut invito Comite nemo subjectorum ejus Friburgi recipiatur civis. Qui jam admissi tum fuerant, vel in urbem transire, vel juri suo

I i 3

(q) WENCKER de Ufsburg. Continuat. pag. 71.

(r) Vid. supra §. XIV. & XV.

valedicere iussi sunt. Placuit insuper, ut ad festum usque Nativitatis Christi quiesceret bellum, ante diem XIV. quam indictum fuerit, neutri inferendum. Transactionis hujus literas sigillis suis firmarunt Marchio Otto de Hachberg, Burcardus Dom. de Vinstingen & Schœneck, Heinricus de Gerolzeck dictus de Tubingen, Johannes de Usenberg, Jo. de Schwarzenberg, Heinricus de Gerolzeck de Lahr & Hesso de Usenberg.

§. XXX.

Conven-
tio alia.

Alio instrumento ejusdem diei Egeno, interposita avunculi sui, Burcardi Vinsting. fide, operam suam omnem ac studium in eo se collocaturum promisit, ut, quæ ab Imperio Rom. in urbe ejusque agro tenuerit, Domui Austriacæ, aut cuivis alii, quem Friburgenses Dominum sibi elegerint, in feudum conferantur, & bonorum allodialium venditio judicii Provincialis auctoritate firmetur. Electio novi Domini intra sex menses ut fiat, atque Egenoni statim annuntietur promissum. Lis si qua his de rebus oriretur, Conrado de Berenfels, Militi, ut arbitro, committenda; cui Simon Comes de Thierstein & Waltherus Dom. à Dicka, ex parte Comitis; Hesso Miles & Conradus Schnewlin ex parte civium, adderentur. Quinque hi arbitri, Castrum & Dynastiam Badenweiler custodire iussi, donec impleta essent, quæ Egeno promiserat, iisdemque XIII. mille & ducentæ marcæ argenti pro Eginone in manus traditæ sunt.

Denique tertia quadam Charta, eodem die, quartam oppidi Stauffen partem Civitas Friburg. Egenoni reliquit. Oppidum hoc & Castrum A. 1370. Ulr. Waltherus & Otto de Stauffen fratres, ut & anno sequenti oppidum Sulzberg, jussu Hessonis Dom. de Usenberg, qui proprietate & dominio ejus cessit, ab Eginone Comite in feudum acceperant.

Castrum & Dominium *Oltingen* Egoni huic a Kiburgi Comitibus pro octies mille florenis oppigneratum atque ab eo in filium ejus Conradum translatum fuisse, Hartmanni Comitis Kiburg. viduæ, Annæ, Comitissæ de Nidow, atque filiorum ejus Charta A. 1402. docet.

§. XXXI.

Extat in Ecclesia Badevillana lapis sepulchralis, qui obitus Egonis tempus designat : „ Anno Dom. Mill. CCCLXXXV. „ in Vig. B. Bartolo. Apostoli ob. nobil. Do. Ego Comes de Friburgo „ hic sepultus.

Egonis
mors.

Nupserat ei Verena, Ludovici, Comitis Novi Castri filia, Vxor. cujus vidualitium ex Civitate Friburg. A. 1369. in Sundgoviaë terras, ipsi oppigneratas, Thann, Masmunster, Sennheim &c. transtulit Egeno.

Nata ex his parentibus Anna, Rudolphi, Marchionis Hachberga-Saufenbergici, dein uxor, acceptis sexies mille aureis, paternæ maternæque hereditati A. 1384. renuntiavit.

Filia.

C O N R A D U S I I I .

§. XXXII.

Egoni IV. filius successit Conradus III. qui jure materno Novi Castri Comitatum suæ genti mox intulit.

An. 1395. Roltiebus Rot, Armiger, a Conrado hoc Comite, & Landgravio Brisgoviæ vicus *Schalstatt* pro 661. aureis sibi oppigneratos esse testatur.

Acta cum
March.
Hachb.

Pridie Kal. Aug. Conradus, si absque legitima decederet sobole, Rudolfum Marchionem, sororis suæ maritum, patrimonii & omnium bonorum suorum heredem publico Curiae Basil. instrumento designavit. Rudolphus grato in Conradum animo Landgraviatus Brisgoviæ pignus commutavit in feudum, ut in Hachbergicis & in Landgraviatu expositurus sum. Eodem anno Hesso, Marchio Hachberg. vicum *Eistat* cum jure patronatus a Conrado nostro in feudum recepit. Ita Conradus vasallus erat Rudolphi Hachberga-Saufenbergici, Hesso Hachbergicus fuit vasallus Conradi.

Biennio post iisdem Marchionibus, Rudolfo & Hessonibus, ut & Conrado Comiti Tubing. Domino in *Liechtenegge*, Castrum suum Badenweiler Conradus tradidit, mutuam pecuniam ut ab eis acciperet; qua reddita ipse, ejusque heredes recepturi sint arcem.

arcem. Fecerat hoc forte Conradus, quod splendidam Novi Castrum in Helvetia hereditatem adibat.

§. XXXIII.

Rolinus, filius Amedei, Novi Castrum Comes, Comitatum Hereditas Comitatus Neocastrum. suum Rudolpho I. Cæsari A. 1288. resignavit; Cæsar Johanni de Cabilone, Domino de Arlaco, in feudum, (s) Cabilonius Rolino, priori possessori, in subfeudum tradidit. (t) Mortuo Rolino filius Ludovicus, huic filia Isabella successit.

Isabella, A. 1397. mortua, filium sororis suæ Verenæ, Conradum nostrum, Friburgi Comitem, testamento scripsit heredem. Titulo & insignibus Comitatus ac Domini Neoburgensis ab hoc tempore constanter usus est Conradus; qui A. 1399. cum Moratensibus de vectigali transegit. (u)

Ipsi Neoburgenses A. 1407. illum Comitem suum ejusque privilegia celebrant, addito promisso, si Conradus absque legitima prole decederet, se non alium, quam Joannem de Cabilone, Arausionis Principem, agnituros esse Dominum. (x) Eodem hoc

(s) Literæ investituræ apud HOHENHARD in *Preussisches Neuburg.* pag. 306.

(t) Ibid. pag. 308.

(u) Tschudi *Chron. Helvet.* Part. I. pag. 597.

(x) HOHENHARD loc. cit. pag. 311. Arausionensium Principum scriptor, JOSEPHUS DE LA PISE, *Hist. des Prince d'Orange* pag. 105. errat,

anno Neocastrenses a Bernatibus jus civitatis obtinuerunt. Instrumentum hac super conditum (y) speciatim juribus Conradi & heredum ejus his verbis prospexit : „ Ipsis tamen (Civibus „ Novi Castri) in hac re signanter excipientibus omnia jura , in „ quibus magnifico ac generoso Domino , Domino Conrado de „ Friburgo Comiti, ac Domino Novi Castri , aut heredibus & „ successoribus suis , secundum antiqua privilegia & veteres „ consuetudines obligantur. „ Quin & alio Instrumento ejusdem temporis professi sunt Neoburgenses , se hæc omnia fecisse „ cum „ consensu & scitu. . . . Domini Conradi de Friburgo Comitis & „ Domini Novi Castri &c. (z)

§. XXXIV.

Hereditatis jus.

Conradum Friburgi Comitem ab Isabella injuste scriptum fuisse Neoburgici Comitatus heredem , Arausionensium & Brandenburgicorum jurium propugnatores contendunt. (a)

quando primam Neoburgensis Comitatus obtinendi spem Arausionensibus tum factam esse perscribit , investituræ Cæsareæ An. 1288. & subinfeudationis Rolini , de qua supra, ignarus.

(y) LEU *Lexic. Helvet.* Tom. XIV. pag. 90. Gallico idiomate hoc Instrumentum extat ap. LEIBNIT. *Cod. Juris Gent.* Mantissæ Part. II. pag. 108.

(z) LEU loco alleg. pag. 94.

(a) HOHENHARD, seu LUDEWIG in Libro *Preussisches Neuburg* pag. 13. sqq. GUNDLING in *Historischer Nachricht von Neufchatel* pag. 15.

At qua ratione Conradum usurpationis accusas, qui non modo a Statibus Neocastrensis, sed & ab ipso denique Joanne Cabilonio, Araufionis Principe, pro legitimo Novi Castri agnitus est Comite.

Probat hoc Charta a Statibus Neoburg. An. 1406. data Johanni Araufionensi, qua ipsi hi Status eum non solum Neocastrensis Comitatus Dominum directum agnoscunt, sed & Conradum Comitem suum profitentur legitimum, atque Johannis Vasallum; promittentes diserte, Comitatum se ei tradituros, si Conradus absque heredibus, ex suo corpore procreatis, moreretur. Heredes autem non restringuntur ad masculos; sed filiae filiarumque heredes admittuntur promiscue. (b) Filium autem Conradus quum

K k 2

(b) En verba Instrumenti :

„ Nous le Conseil & la Communauté de la Ville de Neufchatel...
 „ promettons & jurons... qu'au cas, que Monf. Conrault à present
 „ Comte de Neufchatel decederoit de ce siecle sans hoirs de son corps
 „ naturel & legitime, ou ses enfans naturels & legitimes, ou les
 „ hoirs de ses dits hoirs descendans en droite ligne, trepasseroient
 „ sans hoirs procreés de leur corps en leal mariage,
 „ qui par les droits des fiés d'Alemagne le pourroient ou devroient
 „ succeder, nous recevrons & ferons tenus de recevoir pour nous
 „ & nos dits hoirs & successeurs le dit notre redoubté Seigneur
 „ Monsieur Jean de Chalon, Seigneur d'Arlay & Prince d'Orange,
 „ & ses hoirs &c.

Hohenhard &c. *Beylagen* pag. 312. sq.

reliquerit Johannem, successio ejus Neocastrensis dubia reddi haud potuit. At controversa fuit, quum Johanni Friburgico Rudolphus ex Hachbergicis Marchio A. 1457. successisset; qua de re infra in Rudolpho.

§. XXXV.

Badevilla
Auftriacis
oppignerata.

An. 1398. Leopoldus, Dux Austriae, literis, apud Thannenfes scriptis, a Comite Conrado de Friburg, Domino in Neuenburg, castrum Badenweiler & universa ejus bona ac reditus in istis Brisgoviae partibus se accepisse fatetur, ut aes alienum patris ejus dissolveret, investitura tamen Vasallorum Conrado servata. Anno sequenti oppigneratam sibi hanc Dynastiam asserit Leopoldus Austriacus, pro 28000. aureis, quorum bis mille Conrado Comiti soluti, reliqui creditoribus solvendi essent. Brevi post idem Dux Paulum Moerserum de vicis *Betzingen* & *Schaffhausen* nomine Conradi investivit, ac monasterio S. Mariae pro curia in *Tüngen*, dono olim Rudolphi Comitis Habsb. ecclesiam & jus Patronatus in *Herderen*, ut Dynastiae Badevillanae possessor, tradidit.

Dynastia haec eandem ob causam multa mala perpeffa est bello, quod Austriaci cum vicinis Helvetiis gerebant. An. 1409. missi Basilea pedites mille & quadringenti equites, qui octo vicos Badevillanos, Austriacis tum subiectos, incendio devastarunt. Mox tamen induciae factae sunt opera Rudolphi de Hachberg, Marchionis. (c)

(c) URSTIS. Chron. Basil. pag. 216.

§. XXXVI.

Proscripto in Concilio Constant. Friderico Austriaco , Acta reliqua.
 Conradus Comes vexillum Imperii gestabat in expeditione militari,
 cum Helvetiis contra Zofingam A. 1415. suscepta. (d)

A. 1417. Sigismundus Imp. Johanni Comiti ob præclaram
 operam in Longobardia, alibique præstitam permisit, ut Dynastiam
 Badevillanam ex Austriacorum manibus 4000. florenis
 redimeret; (e) imo & anno sequenti ob merita paterna ac propria,
 Dynastiæ hujus possessionem, duraturam quoque post Cæsaris cum
 Friderico Austr. reconciliationem, Constantiæ & Argentorati
 firmavit.

Eodem anno Hartmannus, Episc. Basil. Rudolphum,
 Marchionem de Hachberg, & Conradum Comitem nostrum de
 hominibus, banno ferino & argentifodinis Brisgoviaë, Silvæ
 Nigræ &c. investivit.

A. 1421. Conradus Comes Paulum Moerferum de vicis
Betzingen & Schaffhausen denuo investivit, annoque sequenti
 filii sui Johannis, Landgravii Brisg. & Dynastæ Badevill. literas
 sigillo suo munivit.

K k 3

(d) TSCHUDI *Chron. Helvet.* Part. II. pag. 13.

(e) Literæ datæ Constantiæ die S. Margarethæ.

Mors. Mortuus paulo post, & in ecclesia Cisterciensis monasterii *Rheinthal* prope Badevillam atque Mulhemium sepultus est. (f)

J O H A N N E S.

§. XXXVII.

Acta vivo
patre. Landgraviatum Brisgoviae & Dynastiam Badevillensem vivo patre, uti vidimus, Johannes hic administravit.

Johannem Intrepidum, Burgundiae Ducem, A. 1419. ad colloquium cum Delphino Franciae, Carolo VII. in ponte apud *Montercau* habendum, secutus in Galliam, occiso ibi Duce, captus ipse, magnoque aere vinculis liberatus est. (g)

Inter decem, quos Burgundus selegerat, comites, praeter Johannem nostrum Friburgensem, Guilielmus de Vienna, S. Georgii Dominus, Rudolphi Marchionis Hachberg. focer, comparuit.

§. XXXVIII.

Dynastiae
Badevill.
fata. An. 1424. in Praefectura Badevill. Conrado Theobaldo Waldnero successit Johannes de Novo Castro, Dom. in Warneck, qui, datis Comiti Friburgensi sexies mille florenis, ex Magistratu

(f) *Chron. Friburg.* pag. 32.

(g) Dom. PLANCHER *Hist. du Duché de Bourgogne* Tom. III. pag. 524.
Memoires pour servir à l'Hist. de France & de Bourg. pag. 213. URSTISI
Chron. Basil. pag. 63.

mox factus est Dominus, jure oppignerationis, quo etiam Gasp. Meinwartus, ipso consentiente, vicos *Mengen & Thingen* obtinuit. At eandem Dynastiam, æque ac Landgraviatum Brisgoviæ, brevi post invaserunt Austriaci, antiquius oppignerationis jus sibi vindicantes, id quod Johannem Comitem adeo exacerbavit, ut omiſſis pacis negotiis A. 1428. Alſatiam Austriacam cædibus atque incendiis vastaret. Terris his Johannes tum præfuit, Thiersteinensis Comes, qui Wilhelmi, Marchionis Hachberg. aliorumque opera usus, rem eo perduxit, ut armis utrimque depositis, Senatus Basil. judicio ea committeretur. Receptæ itaque Badevillæ Johannes Friburg. Comes Henricum de Nuwenfels præfecit, quo administro Eberhardi IX. Comitis Wirtemberg. viduæ, ultimi Montisbel. Comitis filiæ ac heredi, Heinriettæ, nescio quam ob causam, A. 1443. ad dies vitæ tradita est. Brevis hæc fuit possessio, anno sequenti jam morte Heinriettæ extincta.

§. XXXIX.

Redeuntem ad se Dynastiam Johannes Comes Rudolfo & Hugoni, fratribus, Hachbergæ Marchionibus, consanguineis suis, libere donavit; imo & Rudolfum hunc Comitatus sui Neoburgensis A. 1450. heredem scripsit. Ludovicus, Cabilono-Araufionensis Princeps, Dominus directus, ægre id ferens, Johannem ad novam investituram Grandsonii accipiendam coëgit; (h) quæ solennitas

Liberali-
tas in
Hach-
bergæ
March.

(h) LXV Lex. Helvet. Tom. XIV. pag. 41.

tamen non impedivit, quo minus Johannes in proposito perfisteret. (i)

§. XXXX.

Bella. **I**s jure civitatis Bernensis cum Neoburgensibus suis gaudens, (l) in bello Turicensi A. 1444. & sequenti ab Helvetiorum partibus contra Auftriacos stetit & Gallos. (m)

Cum Gallis quidem pacem iniit, (n) at non cum Auftriacis, qui Dynastiam Badevill. denuo invaserant. Hanc recepturus Johannes, cum Alberto, Duce Auftriæ, mense Sept. 1454. colloquium Waldshuti instituit, assumto comite Rudolfo, Marchione Hachberg. futuro herede suo. Albertus secum habuit Thuringum Hallviliu, Marefchallum suum. Multa ab utraque parte in medium prolata, congressi sæpius Principes, sed nihil peractum. Placuit dein Episcopi Basil. arbitrium, ob quod Rudolfus de Ringoltingen, Scultetus Bernensis, Johannis Comitis nomine, Basileam profectus est, Rudolfo de Ramstein causam Auftriacorum agente.

§. XXXXI.

(i) *Reflexions sur la Reponse de Mad. de Lesdigueres touchant le Droit du Roi de Prusse sur Neufchatel* pag. 37.

(l) LEU loc. cit.

(m) TSCHUDI *Chron. Helv.* Part. II. pag. 455.

(n) SCHILTER *ad Kænigshov.* pag. 975.

§. XXXXI.

An. 1457. obiit Johannes, Friburgensium Comitum ^{Mors.} postremus, cujus testamentum, Vefontione apud Judicem Curiae Archiepiscopi depositum, Rudolfum Hachberga-Sausenbergicum bonorum ejus heredem ex asse pronuntiavit; contradicente ob Novum Castrum Ludovico de Cabilone, Araufio Principe, qua de re in Hachbergicis agimus.

Uxorem Johannes duxerat Mariam, Johannis de Cabilone, ^{Uxor.} gentis hujus primi Araufii Principis, (o) qui A. 1418. decessit, filiam, quæ nullam ei sobolem dedit. Mariæ frater erat idem, quem sæpe nominavimus, Ludovicus Princeps; soror Alienora five Alix, nupta Guilielmo de Vienna, S. Georgii & S. Crucis Domino, ex quo matrimonio prodiit Margaretha, uxor ejusdem Rudolphi Marchionis, quem Johannes Comes scripsit heredem.

§. XXXXII.

Comitum Friburgensium, quos descripsimus, seriem & fata ^{Recapitulationio.} considerantes attentius, quinque vicissitudines majores & epochas in eorum historia deprehendimus.

(o) JOSEPH DE LA PISE *Hist. des Princes d'Orange* pag. 88. & 110. *Genealogies histor. des Souverains* Tom. IV. pag. 314. 316. & Tab. LXIV.

Prima *Uracensis* est, qua opes eorum intra vetus patrimonium *Uracense* constitutæ.

Secunda *Friburgensis* ab A. 1218. quo *Zaringicam* hereditatem Comites *Uracenses* adierunt, *Friburgum* nempe *Brisgoviaë*, cum insigni terræ tractu, qui deinceps *Comitatus Friburgensis* appellatus est. Centum annis hæc absolvitur *Periodus*.

Ei successit *Landgraviatis* A. 1318. quo Comites *Friburgenses* à *Marchionibus Hachbergæ* *Landgraviatum* ipsum *Brisgoicum* acceperunt in pignus.

Inde quarta post 50. annos surrexit epocha, *Badevillana*, quum facta bonorum permutatione, pro urbe *Friburgensi* *Egenoni IV. Comiti* A. 1368. *Dynastia* hæc tradita est.

Quinta denique & ultima fuit *Neocastrensis* Ann. 1397. quo *Comitatus* iste *Helveticus* *Comitum* quoque *Friburgensium* factus est *juris*.

Incrementa hæc omnia *matrimoniis*, *Zaringico*, *Hachbergico*, *Neocastrensi* debuerunt *Comites*; a quibus eadem ratione ad *Marchiones Hachbergæ* pleraque transferunt.

Atque ita *Zaringicis* rebus imponimus finem, ad *Badenses*, strictius ita dictas, transaturi, quæ *Librum III. Operis* nostri componunt.

M. BADENSIUM

Uxor Juditha Com. Calenberg & regna. 1211 III

Hande Marcento Badenensis 1180 quo obijt 1207

Hande Marcento Badenensis 1180

Hande Marcento Badenensis 1180

Hande Marcento Badenensis 1180
Hande Marcento Badenensis 1180
Hande Marcento Badenensis 1180
Hande Marcento Badenensis 1180

Hande Marcento Badenensis 1180
Hande Marcento Badenensis 1180
Hande Marcento Badenensis 1180

Hande Marcento Badenensis 1180
Hande Marcento Badenensis 1180
Hande Marcento Badenensis 1180

VII. THE MUSEUM BADENSIUM

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

T A B U L A V I

S T E M M A H E R M A N N I D U M B A D E N S I U M.

HERMANNUS I. Marchio, BERTOLDI I. Ducis Zaring. filius 1052 † Cluniaci 1074. Uxor Juditha Com. Calbenfis † 1091. Vid. Tab. III.

HERMANNUS II. Marchio patri & avo defunctis succedit in Bada & Hachberga, unde MARCHIO BADENSIS 1130. quo obiit, sepultus Backnangæ. Uxor incertæ originis Juditha 1122.

HERMANNUS III. Marchio Badensis Conradum III. Imp. in Orientem sequitur 1147. à Friderico I. Imp. fit MARCHIO VERONENSIS 1158. † 1160. sepultus Backnangæ. Uxor Bertha, Matthæi Lothar. Ducis filia 1134.

HERMANNUS IV. Marchio Bad. & DOMINUS MARCHIÆ VERON. 1186. Fridericum I. Imp. sequitur in Orientem, cum quo perit 1190. Antiochiæ sepultus. Uxor incerta, quam Bertham Comitiss. Tubingensem juniores constituunt.

<p>HERMANNUS V. Marchio Bad. & Veron. cum Henrico fratre jus suum in Comitatum Dagsburg. Ecclesiæ Argent. tradit 1226. Durlacum & Ettlingam acquirit 1127. † 1243. Ux. Irmengardis, Henrici Brunsvic. filia & heres, fundatrix Parthenii Lucidæ Vallis, ubi cum marito sepulta. 1259.</p>	<p>Fridericus Marchio 1209. † post 1216.</p>	<p>HENRICUS I. Marchio- num Hachbergen- sium fater, de qui- bus vid. Tab. VII.</p>	<p>Gertrudis uxor Alberti, Comitis Dagsburgensis ultimi.</p>
---	--	--	--

<p>HERMANNUS VI. Marchio Bad. Rector Ducatus Austriæ 1248. † 1250. in Claustro Neoburg. sepultus. Ux. Gertrudis, Henrici Impii, Ducis Aufer. filia; Austriæ & Styriæ Ducatum heres 1248. † post 1261.</p>	<p>RUDOLPHUS I. Marchio Bad. Gentis suæ felix propa- gator, de quo Tom. II.</p>	<p>Elisabethe, uxor Ludovici, Dynastæ Lichtenber- gensis.</p>
---	---	---

FRIDERICUS nat. 1249. DUX AUSTRIÆ & STYRIÆ, ac Marchio Bad. in Aula Bavar. cum Conradino, Sueviæ Duce, adolevit, cum eodem Neapoli capite truncatus 1268.

Agnes nat. 1250. uxor 1. Ulrici Ducis Carinth. 1263. 2. Meinhardi Comitis Tirol. mater Elisabethæ, nuptæ Alberto Imp. primo Austriæ ex Gente Habsburgica Duci.

S T E M M A H M.

HERMANNUS I. Marchio, BERTOLDI I. Tab. III.

HERMANNUS II. Marchio patri & avo defuncti, sepultus
Backnangæ. Uxor incertæ originis Judith

HERMANNUS III. Marchio Badensis Conradus 1158.
† 1160. sepultus Backnangæ. Uxor Bertha,

HERMANNUS IV. Marchio Bad. & Dominus Mo. Antiochiæ
sepultus. Uxor incerta, quam Bertham Com

HERMANNUS V. Marchio Bad. & Veron. cum Gertrudis uxor
burg. Ecclesiæ Argent. tradit 1226. Durlachberti, Comitis
mengardis, Henrici Brunsvic. filia & hereditaria
cum marito sepulta. 1259. ultimi.

HERMANNUS VI. Marchio Bad. Rector Ducatus
Neoburg. sepultus. Uxor Gertrudis, Henrici Lichtenber-
Styriæ Ducatum heres 1248. † post 1261.

FRIDERICUS nat. 1249. DUX AUSTRIÆ & Styriæ 2. Meinhardi
in Aula Bavar. cum Conradino, Sueviæ primo Austriæ
eodem Neapoli capite truncatus 1268.

HISTORIAE
ZARINGO-BADENSIS
LIBER TERTIUS
DE REBUS BADENSIBUS
PERIODUS PRIMA
HERMANNIANA.

CAPUT I.

HERMANNUS I. ab A. 1052. --- 1074.

§. I.

Primam Historiæ Badensis propriæ Periodum ab auctore & ejus nepotibus Hermannis *Hermannianam* appello. Hermannorum istorum quatuor priores caruere fratribus, adeoque singuli lineæ suæ soli

Periodi
appella-
tio.

propagatores fuerunt. Quintus fratrem habuit Henricum , Hachbergensium Marchionum factorem. Sextus , unico filio , Friderico , Neapoli decapitato , Badensium lineam fratri suo Rudolpho continuandam reliquit, quam *Rudolphinam* hinc voco.

Herman-
nus I.

Bertoldus I. Carinthiae Ex-Dux & Ex-Marchio Veronae , A. 1077. mortuus , Hachbergicas in Brisgovia terras , ut & Badenses in Ufgovia , Backnangenses in Craichgovia , filio juniore assignavit Hermanno. Potiora enim Zaringiae bona in Brisgovia , in Silva Nigra , in Ortenavia & Suevia , ad filium seniore transferunt, Bertoldum II. (a)

Beroldi
I. Ducis
Zaring.
filius.

Nexum paternum inter Bertoldum I. & II. suo loco ostendi. Eundem inter Bertoldum I. & Hermannum I. qui Cluniaci mortuus, nunc ostensurus sum paucis. BERTOLDUR, Constantiensis Monachus, & CONRADUS, Urspergensis Abbas , Hermanni Marchionis mortem ad A. 1074. narrantes, filium Bertoldi Ducis eum simpliciter appellant.

§. II.

Ex Ano-
nymo
Mellic.

Sed & ex ejusdem saeculi XI. fine & duodecimi initio duo magni momenti testes supersunt, qui Hermannum Cluniacensem Bertoldi I. filium fuisse certis & non fallacibus nos indiciis docent ; Anonymus Mellicensis nempe & Udalricus Cluniacensis ; uterque

(a) Vid. Lib. II. pag. 64. & 67.

Benedictinus Asceta; hic synchronus Hermanni primi, ille secundi. Udalricus, Ecclesiae Ratisbonensis primo Canonicus, & postmodum Cluniacensis Monachus, vir multae scientiae & praeclarae virtutis, Cluniaci floruit eo ipso tempore, quo Marchio noster eodem in Cœnobio Monachus vixerat. Tanta Udalrici fuit in eum veneratio, ut vitam ejus & epitaphium libro peculiari conscripserit, quae injuria temporum perierunt.

Mellicensis Anonymus rem ita exponit: „ Udalricus „ composuit quoque vitam & epitaphium Sancti Hermanni, ex „ Marchione Monachi, filii Ducis Berchtoldi, fratris Gebhardi, „ Constantiensis Episcopi. „ Quid enuntiatione hac clarius? quid testimonio hoc fortius requiras? Sive enim rubrum vitae Hermanni, ab Udalrico descriptae, istud fuerit; sive Mellicensis Anonymus verba posteriora adjecerit rubro, uterque testis omni exceptione dicendus est major. Udalrici librum de vita B. Hermanni Marchionis vidit & ante sexcentos jam annos recensuit Mellicensis Anonymus. Hunc autem ante A. 1113. scriptum illud suum composuisse, ex eo colligimus, quod ipse Hieronymum, Gennadium, Cassidorum, Isidorum, qui Ecclesiasticos scriptores quoque recensuerunt, allegans, Sigebertum Gemblac. praeterivit silentio, qui tamen Benedictinae quoque adscriptus familiae fuit, atque A. 1113. decessit.

Conjectura hæc non mea tantum est, sed & BERNARDI PEZII, Mellicensis Bibliothecarii, Viri perdocti, qui Anonymi Benedictini Opusculum ex Codicum Msst. quorum custos erat, thesauro in lucem emisit, (b) quem Codicem A. 1738. in Bibliotheca Mellicensi ego ipse conspexi; monstrante eum mihi Hieronymo Pezio, fratre & successore Bernardi, Austriæ Scriptorum editore percelebri. Quod si hic B. Hermannii vitæ Codex in literariis loculis aut reconditis Manuscriptorum scriniis alicubi lateret, quanti nobis pretii futurum esset Marchicarum originum tam lucidum, tam augustum monumentum. Hæc de documentis, ex Cluniaco Mellicoque petitis; nunc ad domestica progredimur.

§. III.

Ex Actis
San-Pe-
trinis.

In San-Petrina Benedictinæ quoque familiæ Abbatia, in extremitate Brisgoviaë & in Martianæ Silvæ meditullio sita, quam Bertoldus II. Zaringiaë Dux condidit, membranaceum seculi XII. extat volumen, quod *Rotulum* (c) vocant; in quo Zaringiaë Bertoldorum Chartæ, Monasterium D. Petri respicientes, perscriptæ sunt. Brevem Abbatiaë hujus, A. MCXI. institutæ, notitiam hic Rotulus exhibet, in qua inter testes *Heremannus Marchio*

(b) Anonymum hunc Mellicensem PEZIUS edidit atque subjunxit *Bibliothecæ Benedictinæ Martianæ*, quæ a. 1716. Augusta Vindel. prodiit forma 8va.

(c) Rotulus hic XX. pedes longitudinis, unum pedem latitudinis habet.

fratruelis præfati Ducis memoratur. Dux ille fuerat Bertoldus II. cujus frater Hermannus I. Cluniacensis, An. 1074. mortuus, filium reliquit Hermannum II. qui in Rotulo dicitur *fratruelis Ducis*, nempe Bertoldi II. Fratruelis est filius fratris. (d) Tam gravi testimonio aliud, non minus grave, succedit, quod prius confirmat.

Charta est ejusdem Rotuli brevi post scripta, (e) referens Donationem, „ qua Herimannus Marchio, beatæ memoriæ „ Herimanni Marchionis filius, pro animæ suæ & conjugis nuper „ defunctæ remedio prædium in Amparingen & basilicam „ ibidem S. Petro donavit; „ ubi inter testes *Bertholdus Dux partuelis ejusdem Comitæ* &c. Per Comitem heic idem intelligitur Hermannus Marchio, qui antea *fratruelis Ducis* vocabatur Bertoldus II. eodem, quo Monasterii Petrini exstructio

---

(d) Ita HIERONYMUS in Epistolis passim & vetus Glossator. Accedit CHRONICON WEINGARTENSE in LEIBNITII *Scriptor. Rer. Brunsvic.* Tom. I. p. 788. SIGEBERTUS, Gemblacensis Monachus, Zaringensibus cœtaneus Bertoldis, qui ad A. 942. ita scribit: „ Orta dissensione „ inter Principes de varietate legis, utrum deberent, avis superstitibus, „ filii filiorum post patres defunctos hereditare, an exheredatis „ *fratruelibus* deberet hereditas ad patruos redire. „ Tandem Charta domestica ipsius familiæ Badensis A. 1296. qua Rudolphus III. Marchio Hermannus VII. fratris sui filium Fridericum appellat *fratruelem*.

(e) Circa A. 1112.

perfecta est, anno, quum mortuus esset, Bertoldus III. ei successit. Tum vero idem Herimannus II. Marchio, qui Bertoldi II. *fratruelis* est dictus, donationem prædii in Amparingen fecit eidem Cœnobio, testemque rei adhibuit Bertoldum III. *patruelem*. Chartæ hæc mutuam sibi lucem accendunt, altera alterius genealogiam illustrat & firmat.

§. IV.

Stemma
agnatio-
nis.

Agnationem Badensium cum Zaringensibus schema exhibet sequens.

BERTOLDUS I. Dux Zaring. † 1078.

Bertoldus II. Dux † 1111.

Hermannus I. Marchio † 1074.
Cluniaci, unde Badenses.

Bertoldus III. Dux.

Hermannus II. Marchio † 1130.
fratruelis Bertoldi II. &
patruelis Bertoldi III. Ducum.

† 1122

Quod si autem Bertoldus III. Zaringiæ Dux, & Hermannus II. Marchio *patrueles* fuerunt, necesse est, ex duobus fratribus eos prodiisse, adeoque communem eos avum habuisse Bertoldum I.

Vinculum patris & filii, Bertoldum I. inter atque Hermannum Marchionem, Cluniaci mortuum, JOHANNES PISTORIUS, vivens Friburgi, in Tabula Genealogica, quam
MANLII.

MANLI *Chronico Constantiensi*, A. 1606. edito, (f) adjecerat, primus aperuit; ita tamen, ut fontem, unde sua hauserat, Georgio Friderico, Marchioni Badensi, tum infensus, occuleret. Oraculum, quod ipse tacens consuluerat, ego aperte adivi, Aulaque Cæsarea meis conatibus favente, in San - Petrinis Brisgoviaë Chartis nexum inveni, qualem nobis indicaverat Pistorius, quemque Anonymi Mellicensis Codex me jam in Austria docuerat.

§. V.

Hermannus hic, vivo adhuc patre Bertoldo I. viva uxore, vivoque filio tenero, seculum adolescens reliquit, Cluniacense Monasterium ingressus. **BERTHOLDUS CONSTANTIENSIS** A. 1074. ita rem refert: „ Cluniaci vitam angelicam arripens, „ perfectissime adhuc adolescens, uxore & unico filio & omnibus, „ quæ possederat, derelictis, vere Monachus, migravit ad „ Dominum VII. Calend. Maji. „ Idem ad eundem annum tradit **CONRADUS URSPERGENSIS** his verbis: „ Hermannus Marchio, „ filius Bertoldi Ducis, Cluniaci Monachus obiit. „ Monasticam ergo vitam in Burgundia elegit Hermannus, & paulo post mortuus est.

Herman-
ni vita &
obitus.

(f) *Inter Scriptores sex Rerum German.* pag. 742. edit. Struv. Vide supra pag. 61.

Bertoldus, pater ejus, An. 1073. Ducatum Carinthiae & Marchionatum Veronensem amiserat, adeoque in Sueviam & Brisgoviam ad terras suas patrimoniales redierat, Dux & Marchio sine Ducatu & Marchia. Infelicia patris fata filium secundo genitum induxisse videntur, ut valediceret seculo; quod consilium brevi post patris depositionem executus est Hermannus; brevis quoque temporis Monachus; quum An. 1074. jam é vivis excefferit.

§. VI.

Monasti-
ca vita
Laico-
rum.

Monendus hic lector est, frequens illis fuisse temporibus, Magnates, servato etiam seculari habitu, ut ingrederentur cœnobia. BERTHOLDUS CONSTANT. scribit: (g) „ Jam „ septennio totum Rom. Imperium bello laboravit; aliis Domino „ Apostolico, aliis Henrico faventibus; ob hoc utrinque totum „ Regnum præda, ferro & igne miserabiliter devastantibus. „ Paucissimi Catholici Episcopi ex parte Apostolici remanserunt. ... „ Quapropter omnes pene religiosi, sive Clerici sive Laici, in „ aliqua Monasteriorum latibula, hujusmodi mala declinaverunt., „ Alio in loco (h) scribit: „ His temporibus in Regno Teutonicorum

(g) Ad A. 1083. Eodem modo statum illius temporis depingit AUGUSTENSE CHRONICON A. 1092.

(h) Ad A. 1091. pag. 365.

„ communis vita multis in locis floruit, non solum in Clericis &
 „ Monachis . . . verum etiam in Laicis, se suaque ad eandem
 „ communem vitam devotissime offerentibus; qui etsi habitu nec
 „ Clerici nec Monachi viderentur, nequaquam tamen eis dispares
 „ meritis fuisse creduntur. Se enim servos eorundem pro
 „ Domino fecerunt. . . . se & sua ad congregationes tam
 „ Clericorum quam Monachorum . . . devotissime contulerunt. „ (i)

Ceterum Cluniacensis Abbatiae magna fuit illo tempore fama. Casimirus, Poloniae Rex juvenis, paulo ante, relicto Poloniae folio, illud quoque intraverat Cœnobium. (l) Brisgoviae & Alfatiae plures Prioratus à Cluniacensi Abbatia hodieque pendent; (m) quæ ipsum Ordinis Cluniacensis caput est.

M m 2

(i) Monachi hi advenæ dicebantur *barbati*, *conversi*, *oblati*, denique *donati*.
 TRITHEMII *Chron. Hirsaug.* A. 1082.

(l) A. 1036. At A. 1041. à Polonis persuasus ad solium rediit. CHRONOGRAPHUS
 SAXO A. 1034. p. 244. DLUGOSSUS in *Hist. Polon.* Lib. III. pag. 192. &
 213.

(m) In Brisgovia fuit Prioratus S. Udalrici, Nigræ Silvæ. In Alfatia
 Oelenberg, Thierbach &c. Basileæ Prioratus S. Albani. Vid. ANDR.
 QUERCETANI (DU CHENE) *Bibliotheca Cluniacensis* pag. 1742. seq.

§. VII.

Herman-
ni titulus.

Tam pium & religiosum Principem Zaringo - Badensis Domus veneratur factorem; quem more illius temporis, quo hereditaria familiarum nomina nondum invaluerant, Bertoldus Constantiensis & Conradus Urspergensis simpliciter *Marchionem* appellant, non quod Marchionatum aliquem possederit, sed quod Bertoldi, Ducis Carinthiæ & Marchionis Veronæ secundo genitus fuerat filius. Primogenito enim titulus *Ducis* adhæsit. Quum autem ante patrem Bertoldum, qui Ducatum & Marchionatum amiserat, ad Dynastias suas hereditarias redire coactus, decesserit Hermannus, intelligimus facile, nondum compotem eum fuisse terrarum Badensium, quæ nonnisi mortuo Bertoldo, adeoque post A. 1078. ad Hermannum II. Cluniacensis filium pervenire potuerunt; & tamen patrem ejus Hermannum I. appello; a quo Hermanni quinque serie non interrupta descendunt; unde *Hermannidum* Epochæ; quæ ab A. 1052. quo prima mentio Hermanni I. ut Comitis, ad A. 1250. quo Hermannus VI. decessit, adeoque per ducentos fere annos duraverat.

§. VIII.

Uxor ejus
Juditha.

Hermanni I. & uxoris notitiam Bertholdo Constantiensi debemus. Hic enim, qui mortem Hermanni I. ad A. 1074.

retulerat, conjugis ejus, Judithæ, obitum ad A. 1091. verbis his refert: (n) „Juditha, piæ memoriæ Marchioniffa, nobilis genere, „sed nobilior sanctitate, uxor quondam Heremanni religiosissimi „Marchionis, migravit ad Dominum, quinto Cal. Octobris. „Ipsa enim cum marito suo religiose vixit. Post cujus obitum „XIX. annos in viduitate & sancta conversatione permanfit. „Demum ad Dominum Papam Salernum pervenit, ibique sub „ejus obedientia discessit. „Nobilem genere fuisse Juditham, Bertholdus dicit, at domum, ex qua prodierit, fileat. Maritus sub monastica obedientia obiit: Juditha sub obedientia Papæ, mortua Salerni, in Neapoleos Regno. Urbanum II. coluit Juditha, quod Cluniacensis quoque Monachus antea fuerat & amicus Hermanni.

§. IX.

Juditha hæc ex divite profapia prodiit. Vidua enim ad ^{Calvenfis} Hirfaugiensis Basilicæ amplificationem, cui novem annos ^{origine.} Wilhelmus Abbas impendit, multas opes contulerat, ut TRITHEMIUS tradit. (o) Hæc ipsa ejus in Hirfaugiam liberalitas

Mm 3

(n) Chron. ad A. 1091. pag. 366. ap URSTISIUM.

(o) Chron. Hirfaug. A. 1082. & 1091.

facit, ut ad antiquam Calvensium (*p*) in Suevia Comitum profapiam ejus referam natales; eamque adeo Adelberti & Wiltrudis filiam fuisse existimem. Adelbertus enim, hujus familiae Comes, Cœnobii Hirsaugiensis restaurator fuit, ut Annales ejus Chartæque testantur, opusque adeo patris filia continuavit Juditha.

Adelbertus hic Bertoldi I. Ducis, Rudolphi Anti - Cæsaris & Guelfi, Bavariae Ducis, amicus, Dietericum, Virodunensem Episcopum, cepit An. 1077. cum hic in Italiam ad Henricum IV. Imp. proficisceretur. (*q*) Henricus IV. Imp. in Diplomate, quod A. 1075. Hirsaugiensibus dedit, (*r*) filias Adelberti Utham (*s*) & Irmingardem nominat. Tempus & reliquæ circumstantiæ suadent,

(*p*) Calba, Germ. *Calw*, oppidum cum veteri castro Wirtenbergici Ducatus. Castellum *Chalawa* in *Teutonica Francia* dicitur in Charta Henrici IV. Imp. An. 1075. apud BESOLDUM. LAMBERTUS SCHAFFNABURG. pag. 419. Adelbertum vocat *Comitem de Castello Calenuo*.

(*q*) LAMBERT. SCHAFFNAB. pag. 419.

(*r*) Extat apud TRITHEMIUM in *Annal. Hirsaug.* ad A. 1075. Tom. I. pag. 239. & apud BESOLDUM *Monum. Wirtemb.* pag. 513. Cæsar in eo firmat testamentum, quod Adelbertus fecit in Hirsaugiensis Monasterii favorem.

(*s*) Uta, Jutta, Juditha unum idemque nomen esse, patet ex Annalibus Bebenhufani Cœnobii apud LUDEWIG *Reliquiar. Mss.* Tom. X. pag. 418.

---

ut Juditham, Hermanni I. uxorem, conjiciamus esse Utham illam, Adelberti, Comitis Calv. filiam, quæ à TRITHEMIO simpliciter Marchionissa vocatur, (t) & vidua Marchionis Hermanni, qui Cluniaci Monachus decessit. (v) Marchionissa hæc cum fratribus ædificium Hirsaugiense, à patre cœptum, perfecit An. 1091. qui ipse annus est mortis Judithæ, uti ex Bertoldo Constantiensi retulimus. Fratres ejus in Henriciano Diplomate, quod modo allegavimus, Bruno, Adelbertus & Gotfridus vocantur.

Leo IX. Papa multas Germaniæ provincias peragrans, A. 1050. Calbæ Adelbertum invisit, cujus mater fuit soror Leonis, filia Hugonis IV. Comitis de Egisheim, adeoque ex Alfatia prodiit. (x) Juditha ergo, Serenissimæ Badensis Domus gloriosa progenitrix, Leonis IX. Papæ fuit proneptis, Henrici IV. Imp. cognata, cujus proavia Adelheidis ex Alfatia Comitum Egisheimensium prodierat Domo. Fuerat enim soror Hugonis III. Egisheimii Comitis, qui fuit avus S. Leonis.

(t) *Chron. Hirsaug.* ad A. 1091. pag. 291.

(v) *Idem* pag. 255.

(x) *Idem* ad A. 1090. Vid. *Alfat. Illustr.* Tom. II. pag. 474.

BUCELINUS, (y) SPENERUS, (z) IMHOFIUS, (a)
Juditham Caluensem quoque Hermanno Cluniacensi uxorem ad-
scribunt, sed asserti sui rationes non afferunt.

(y) *Germ. Topograph.* Part. II. pag. 352.

(z) *Sylloge Genealog.* pag. 610.

(a) *Notitia Procerum Imperii* Lib. IV. Cap. VIII.

CAPUT

C A P U T II.
H E R M A N N U S II.
A B A N N O 1074 U S Q U E A D A N N U M 1130.

§. I.

ermannum II. filium fuisse Hermanni I. Parentes
ejus &
nomen.
Cluniacensis, ex Actis San-Petrinis Nigræ
Silvæ supra (a) probavimus, in quibus
ille *fratruelis* Bertoldi II. Ducis Zaringiæ
& *patruelis* Bertoldi III. vocatur; adeoque certus Bertoldi I.
extiterat nepos.

Primus dici posset *Marchio Badensis*, ut ante nos fecerunt
fere omnes, Marchiam Bad. per matrimonium cum Juditha primum
ab eo Genti suæ illatam existimantes; sed nos in appellatione hac
Gentis & sanguinis potius quam terræ possessæ habemus rationem;
id quod jam ipsius factum est ævo. Wolfhelinus de Tonfula

(a) Cap. præced. §. III. fq.

prædium apud Schalchstadt cum manu Domini sui Bertoldi monasterio S. Petri vendidit *præsente Dom. Herimanno secundo*. More seculi tamen, quo definita familiarum nomina nondum invaluerant, simpliciter *Marchio* in Chartis vocatur. JO. GAMANSIUS & ex eo DROLLINGERUS (b) asserunt, Hermannum hunc usum esse titulo *Marchionis de Limburg*, cujus tamen nominis nullum mihi exemplum occurrit. Volunt enim, sedem eum habuisse in castro Limburg ad Rhenum, paulo infra Brisacum.

§. II.

Acta
varia.

In Principum Conventu WORMATIÆ A. 1076. comparuit Hermannus, Diplomatis Henrici IV. Imp. Rueggisbergenfi Burgundiæ minoris monasterio dati, primus inter Marchiones testis. An. 1087. Bertolfus Dux & *Herimannus Comes* nomina subscripserunt Chartæ, qua locus *Cella* in Nigra Silva Prioratui S. Ulrici traditus est. Hermannus hoc loco *Comes* vocatur, quod mentio ejus facta ut Comitum Provincialis Brisgoviæ, in quo Comitatu *Cella*, de qua agitur, sita fuit.

Anno 1101. Burchardus & *Herimannus* Marchiones cum Henrico IV. Imp. interfuerunt obsidioni castri Limpurg in Belgio, (c)

(b) *Lexic. Histor. Basil.* voce *Baden*. Zaringicum castrum *Lintberg* in Teccensi Sueviæ regione fuisse, in Bertoldo I. supra ostendi, pag. 57.

(c) De qua obsidione SIGEBERTUS GEMBL, ad A. 1101.

ut diploma indicat, quod Abbatiae Laubiensi XVII. Cal. Jun. datum. (d)

Anno 1111. *Herimannus Marchio* inter Proceres, cum Henrico V. Imp. Argentinæ collectos, privilegium Einsidlenſe teſtis ſignavit; (e) eodemque anno *Heremannus Marchio fratruelis* Bertoldi II. Ducis Zaring. aderat Traditioni, Abbatiae S. Petri a Bertoldi uxore & liberis factæ. Tum temporis quoque, poſt Bertoldum & Conradum Duces, *Heremannus Marchio* alias Traditiones Abbatiae S. Petri ſignavit. Sequenti Henricus Imp. Wormatiensibus immunitatem confirmans a teloneis exteris, rogatu Principum id ſe feciſſe ſcribit, inter quos *Herimannus Marchio*. (f)

Anno 1114. Hermannus hic Marchio Diplomatum, Einsidlenſi (g) & Murenſi (h) monaſteriis à Cæſare datorum, poſt Bertoldum Ducem & Godefridum, Comitem Palatinum, teſtis occurrit.

Anno 1122. Episcopus Spir. Bruno conceſſit Hermanno Marchioni & uxori ejus Judithæ, ut in eccleſia villæ Backenang,

N n 2

(d) Ap. MIRÆUM *Opp. Diplom.* Tom. I. pag. 674.

(e) HARTMANNI *Annales Eremi Deip.* pag. 172.

(f) MORITZ *vom Uſprung der Reichs-Stätte*, append. pag. 142.

(g) TSCHUDI *Hiſtor. Helvet.* Part. I. Lib. I. pag. 54.

(h) ACTA MURENS. pag. 34. edit. poſtr.

quam ipsi & parentes eorum decimis ac terris locupletaverant, Canonicos regulares Ord. S. Aug. collocarent. (i) Initium hujus rei notitia vetus illius Ecclesiae ad A. 1116. jam ponit. Hermannii Marchionis post Conradum Ducem A. 1123. ut & triennio post in Henrici V. & Lotharii II. Imp. Instrumentis San - Blasianis fit mentio. (l)

§. III.

Mors.

Obiit Hermannus II. A. 1130. septimo die Octobris, & in Backnangensi, quam amplificavit, ecclesia ante aram S. Crucis, teste LADISL. SUNTHEMIO, (m) sepultus est.

(i) Chartæ ap. BESOLDUM *Thef. Præf.* Tom. II. pag. 73.

(l) HERRGOTT. *Geneal. Habsb.* Tom. II. num. 197. & num. 205.

(m) *Scriptores Rev. Boicar.* Tom. II. pag. 583. Sunthemius inter familiares Maximiliani I. Imp. Historicus fuit. Peccavit in anno mortis Hermannii, at diem & mensem ex Backnangiæ Necrologio sumfisse videtur. In Necrologiis dies & menses notantur, at rarius additur annus. Annum mortis Hermannii docet ejusdem sec. XVI. epigramma ap. *CRUS. Annal. Suev.* Part. II. Lib. IX. Cap. 14.

„ Hac cubat Hermannus Badensis Marchio tumba,
 „ Qui clauſtri & templi conditor hujus erat.
 „ Anno milleno moritur, centum quoque ſubdas
 „ Terque decem a puero, quem pia virgo parit.
 „ Huc dum transfertur, cum poſteritate fluebant
 „ Quindecies centum cum tribus, adde decem.

Uxor ejus fuit Juditha, sed originis incertæ, quam cum Uxor. Juditha, Hermanni I. uxore, multi confundunt. Charta Brunonis, Spirensis Episcopi, quam allegavi, Juditham diserte conjugem tribuit Hermanno, sed nihil de ejus familia additur. Sepulta est cum marito Backnangæ. (n)

Interfuerat Hermannus vel ipse, vel filius ejus, eodem, Titulus March. Bad. quo decessit, anno 1130. Comitiis Lotharii II. Imp. Basileæ habitis; ubi prima *Marchionis Badensis* expressa est mentio. In ferie Principum enim Diploma, VI. Eid. Febr. Ecclesiæ Constantiensi datum, Conradus Dux Zaringiæ & Hermannus *Marchio Badensis* signasse leguntur. (o) Biduo ante Lotharius Turicensis Præposituræ jura firmaverat, rogatu quoque Conradi Ducis Zaring. & *Hermanni Marchionis de Bathen.* (p)

§. IV.

Recepta apud multos sententia est, tractum Badensem ab Origo hujus tituli falsa. Henrico Aucupe, Marchionatum Germanicorum institutore, in Marchiam quoque erectum fuisse, ut Rhenensem Germaniæ

N n 3

(n) CRUSII *Annal. Suev.* Part. II. Lib. IX. p. 351.

(o) HERRGOTT *Geneal. Habsb.* Tom. II. num. 211.

(p) Cod. noster *Diplom. Bad.*

limitem contra Gallos custodiret. (q) FRANC. IRENICUS (r) Marchiæ Badensis originem ad Ottoñem III. Imp. refert. CHRISTOPHORUS LEHMANNUS (s) Badensem Comitatum a Friderico I. Imp. in Marchionatum conversum existimat.

Quidquid fit de Marchica dignitate, ipsum Badenfe Dominium à Juditha, incertæ profapiæ femina, Hermanno II. dotis loco allatum fuisse, scriptorum Badenſium communis traditio est. (t) Unde Hermannus, quem ego secundum appello, communiter Marchio Badenſis primus vocatur. Syſtematis Veronenſis fautores (v) Juditham, Badæ & Hachbergæ (x) Marchionatum heredem, A. 1153. Hermanno Veronenſi nupſiſſe volunt, adeoque Hermanno III. tribuunt, quod ab aliis tribuitur ſecundo vel primo. Iſtarum tamen opinionum nulla veritati conformis eſt.

(q) DIETHERR. in Addit. ad BESOLDI *Theſaur. Præſ.* pag. 73. IMHOF. in *Notit. Proc. Imp.* L. IV. C. VII. SCHURZFLEISCH. *Opp. Hiſt.* pag. 273.

(r) *Exeg. Germ.* Lib. III. Cap. CIII.

(s) *Chron. Spir.* Lib. IV. Cap. VII.

(t) Befoldus, Imhofius, Schurzſleiſchius locis allegatis.

(v) PETRUS DE ANDLO, *de Imperio Rom.* Lib. I. Cap. XV. MUNSTERUS *Cosmogr.* Lib. III. Cap. CCLXXIV. CRUSIUS *Annal. Suev.* Lib. IX. Part. II. Cap. XVIII.

(x) Sunt, qui Hachbergam & Badam duas Marchias; ſunt, qui illam primariam, hanc vero ſecundariam conſtituunt. In his SCHURZFLEISCH. *de Reb. Badenſ.* §. III.

§. V.

Bada nostra sub Romanis, qui, ut alia hujus generis loca, <sup>Badæ
fata varia</sup> *Aquas* eam vocarunt, in civitatem excreverat, (y) ab Alemannis, oppidorum osoribus, deinceps everfam.

Thermas Badenses, quæ forsan solæ remanserant, Dagobertus Rex Monasterio Weiffenburgenfi donavit; donationem seculo IX. Ludovicus Germ. Rex confirmavit; qui locum hunc a vasallis regis Monasterio illi ereptum fuisse refert. (z)

Sec. XI. Bada in *Comitatu Adelberti* fita erat, Adelberto jurisdictionem Imperatoris nomine ibidem exercente. (a) Henricus III. Imp. enim prædium, quod pater ejus, Conradus II. sibi comparaverat, *in villa Baden, in Pago Ufgouue, in Comitatu Adelberti Comitum*, A. 1046. Ecclesiæ Spirensi donavit. Comitatus primum ad nutum Cæsaris, dein hereditario jure administrabantur; feminis tamen semper exclusis, quæ officio judicis fungi non

(y) *Alsatiæ Illustr.* Tom. I. p. 568.

(z) Tabular. Ecclesiæ Collegiatæ Weiffenb.

(a) Adelbertus hic potuit esse Comes ille Calvensis, cujus filiam Juditham Hermannus I. Marchio duxit uxorem.

potuerunt. Bada ergo tum nec Marchia fuit, nec Comitatus, sed in alio Comitatu, quem a Pago Ufgovicum diceret, sita. Sed & ipsam hanc villam Baden cum omnibus suis appendiciis & utilitatibus eidem Ecclesiae Spirensi eodem anno & die Henricus Imp. tradidit. (b) Fiscalem Imperii aut Ducalem Franciae Orient. villam, non patrimoniam Familiae Salicae, uti praedium in eo situm, aut allodiam fuisse, inde colligimus, quod alio Instrumento donatio ejus fuit literis mandata. Duplicis enim donationis & Instrumenti simul facti ratio dari nulla potest, nisi duplicis quoque naturae bona dono data fuisse statuamus.

§. VI.

Senten-
tia nostra
de Bada.

Bada Ufgovica ergo, thermis adhærens, Henrici III. Imp. & Bertoldi I. Zaringi temporibus Villa Regia fuit, quae una cum praedio quodam, ibidem sito, ejusdem Caesaris liberalitate ad Ecclesiam Spirensis pervenit.

Veteris

(b) Tabularii Episc. Spir. Charta, quam excerptit Jo. SIFRID, a patria sua Mutterstatt dictus, Vicarius Ecclesiae Spir. & Notarius Caesareus, in Chron. Spir. quod sub Matthia Rammung Episcopo sec. XV. conscripsit. Extat in ECCARDI Scriptor. Rev. Germ. Tom. II. pag. 2262. & SENCKENBERG Selector. Tom. VI. p. 262. Adde SIMONIS Beschreibung der Bischöffen zu Speyer pag. 42.

Veteris autem Badæ Castrum, a juniore dein quoque thermis adstrueto, leuca distans, unde Familiæ Badensi appellatio, cum villa Bada nil nisi nomen habuit commune; liberum semper & francum Zaringo-Badensis Domus in Francica Terra ad seculum usque XIV. allodium. (c)

Quo tempore autem & qua ratione allodiale hoc Castrum, ab Hermanno I. vel II. uti videtur, exstructum, vel certe locus ille ad Zaringo-Badenses devenerit, nobis non liquet. Unde priscais Zaringorum bonis illum annumeravimus supra. (d) Quodsi autem nonnemo Judithæ, conjugis Hermanni I. Alberti, Comitis Calbensis filiæ, bonis dotalibus illud accensere voluerit, non equidem refragor. Sed nec liquidum est, quo tempore & qua ratione ipsa villa Baden, deinceps conversa in oppidum, a Spirensi Ecclesia ad Marchiones transferit. Illud autem nobis constat, Caroli IV. ævo & oppidum & castrum franca fuisse allodia, a Rudolpho Marchione Cæsari & Imperio Anno 1362. libere & sponte, ut suo loco docebitur, oblata in feudum.

Castrum hoc Bada nomen dedit Badensibus, uti Zaringia Zaringis. Zaringia nunquam fuit Ducatus, Bada nunquam

---

(c) Veteris Ebersteinii Castrum, semileuca a veteris Badæ Castro distans, allodiale quoque fuit, per nuptias cum Ebersteinensi filia ad Badenses translatum.

(d) Lib. II. Cap. VIII. pag. 199.

extiterat Marchia. Bertoldi Duces cum inhabitassent Zaringiam, appellati sunt Duces de Zaringen. Castrum Badense cum inhabitassent Marchiones, vocati sunt Marchiones de Baden. At ex his titulis nec Ducatus, nec Marchionatus veri conficiuntur. Zaringia nunquam in Ducatum evasit. Marchionatus axioma denique Badæ adhæsit. Possessor dignitatis suæ, non officii, nomen Dynastiæ communicavit; uti Landgraviatus dicta est Hassia, quod possessores ejus, ex Thuringico Landgraviorum sanguine prognati, sese dicerent Landgravios. Quid opus fuit Marchia contra Gallos ad Rhenum, quum omnis Lotharingia a Rheno ad Mosam usque Germænici juris, adeoque Marchiæ instar fuerit Germanis.

CAPUT

C A P U T I I I .

H E R M A N N U S I I I .

AB ANNO 1130. USQUE AD ANNUM 1160.

§. I.

Hermannus hic inter Zaringo-Hermannidas primus bellica effloruit gloria, sub Conrado III. & Friderico I. Imperatoribus Suevicis in Germania, Italia & Terra Sancta bellantibus, strenuus miles.

Acta ejus
ab A. 1134.

A. 1134. Marchio Hermannus consensu Berthæ, contectalis suæ, prædium in Huningen, in Comitatu Adelberti situm, Ecclesiæ S. Pancratii in Baggenang dono dedit.

Anno 1139. Conradus III. Imp. Argentinæ concambium Cellæ in Nigra Silva ratum habuit, præsentibus inter alios Duce Conrado, *Herimanno Marchione*. (a)

O o 2

(a) Vid. Codex Diplom.

Eodem anno XIII. Kal. Junii Hermannus Marchio de *Baden* Conradi III. Diploma Frankenthalense testis signavit in Weissenburg. (b) Eod. V. Kal. Jur. Diploma Einsidlense Argentinae scriptum est, astipulatione Principum praesentium, Cunradi Ducis, Herimanni Marchionis &c. (c) Eadem die literas Caesaris, Abbatiae Sels. datas, post Duces *Hermannus Advocatus ejusdem loci*, ante Comites signavit; unde Hermannum nostrum Abbatiae Selsensis, e regione Marchionatus Bad. in Alfatia sitae, Advocatum fuisse colligimus. Aliud Diploma Fabariensi monasterio ab Imperatore tunc concessum est in praesentia . . . *Hermannii Marchionis de Batha*. (d) Denique eodem anno Bertoldus, Brisgoviae Comes, Conradi Zaringiae Ducis filius, ecclesiam in Wolvenwilare monasterio S. Petri, cujus Advocatus erat, nomine Erlewini de Wolvenwil. obtulit coram *Marchione Herimanno juxta villam Ofmanningen*. In fine Chartae legimus: „ Ego Herimannus „ Marchio praesentem Chartam sigilli mei impressione roborari ac „ confirmari feci.

§. II.

Acta ab
A. 1140.

Anno 1140. XVII. Kal. Dec. in obsidione Winspergenfi, à Conrado III. Imp. suscepta, Chartam signarunt *Hermannus Marchio*

(b) SCHANNAT *Hist. Worm. Cod. Probat.* pag. 69.(c) HARTMANNI *Annal. Einsidl.* pag. 196. HERRG. Tom. II. pag. 163.(d) TSCHUDII *Hist. Helvet. Part. I. Lib. I.* pag. 65. & 69.

& Werinherus Comes de Baden, qui posterior ad Badenses Helvetiæ Comites pertinet. (e)

Anno 1141. mense Aprili, (f) ac triennio post mense Julio, (g) Argentiæ cum Conrado Imp. commoratus est Hermannus Marchio.

Anno 1147. a S. Bernhardo cruce signatus Spiræ, eundem Conradum Imp. cum aliis Principibus secutus est in Orientem. (h) Redux in Germania Curiaë Francofurtanæ interfuit, ubi Cæsar duo feminarum monasteria *Kemminada* & *Visbike*, Marchionis nostri aliorumque Principum iudicio Abbatiaë Corbejenfi tradidit. (i)

Anno 1148. Hermannus noster adstitit foundationi Monasterii Albæ Dominorum, Cisterc. Ordinis, a Bertoldo Ebersteinensi Comite, & Vtha, conjuge ejus, literis consignatæ. (l)

O o 3

-
- (e) HARTMANN. l. c. pag. 198. MIRÆI *Opp.* T. II. pag. 827.
 (f) Charta San-Blas. ap HERRG. *Geneal. Habsb.* Tom. II. pag. 167.
 (g) HARTMANNI *Annal. Einsidl.* pag. 205. HERRGOTT. l. c. pag. 172.
 (h) WILH. TYRIUS *Hist.* Lib. XVII. ab initio, ubi Hermannum *Provincia Veron. Machionem* vocat.
 (i) SCHATEN. *Annal. Paderborn.* L. VIII. p. 771. FALCKE *Tradit. Corbej.* p. 906. 908. LUDEWIG. *Reliq. Msst.* Tom. VII. p. 511.
 (l) PETRI *Suevia Eccles.* pag. 19. ex BESOLDI *Docum. Wirtenbergicis.*

§. III.

Acta ab
A. 1150.

Anno 1150. *Herimannus Marchio de Baden* & sui *Ministeriales* in Corbejenfibus *Conradi III. Imp.* literis comparent, ut testes; (m) id quod biennio post, paulo ante Imperatoris mortem, denuo factum. (n)

Anno 1152. mense Jun. *Herimannus Marchio* in Abbatia *S. Petri in Nigra Silva* praesens fuit, quum *Bertoldus IV. Zaring.* Dux Abbatiae huic Advocatiam tradidit. (o)

An. 1153. mense Januar. *Hermannus Marchio de Baden,* *Friderico I. Imp.* uti *Conrado III.* addictissimus, cum eo *Spirae* versatus est, testis privilegii, quod *Gebennensi Episcopo* datum. (p) Mense Julio *Fridericus* hic ratam habuit donationem curtis *Befigheim,* quam *Hermanno Marchioni de Baden* *Widelberta,* *Abbatissa Ersteinensis,* consentiente *Advocato suo,* *Hugone Comite Dagisburgensi,* fecerat. (q)

(m) LUNIG, *Spicil. Eccles.* Part. III. pag. 94.

(n) PETRI *Suev. Eccles.* pag. 716.

(o) SCHANNAT *Vindem. Literar. Collect.* I. p. 163.

(p) SPON *Hist. de Geneve* Tom. II. p. 8. *Citadin de Geneve* p. 151.

(q) BESOLDI *Theaur. Praef.* Tom. I. pag. 73.

§. IV.

Anno 1154. mense Octobri Cæsar cum exercitu, ad Licum Titulus Marchionis Veronensis. amnem, in Vindelicia collecto, in Italiam profectus, Veronam sibi resistentem invenit, at placavit promissis, ut Italiæ aditus pateret. Clavem hanc Italici regni ut firmam teneret, Cæsareo opus erat præfecto, cujus nomen illus ævi Annales non indicant.

Quum Cæsar An. 1155. VIII. Kal. Septemb. Episcopatus Constantiensis limites definivisset Constantiæ, Hermannus in Instrumento (r) *Marchio de Baden* vocatur. At Anno 1158. XVII. Kal. Jul. quum Imperator litem inter Ottonem Frisingensem Episcopum, & Henricum Leonem, Baviariæ Ducem, diremisset Augustæ, interfuit quoque rei gestæ Hermannus, qui in Instrumento Cæsareæ sententiæ *Marchio Veronensis* vocatur (s)

Primum hoc in Annalibus & Documentis exemplum, quo Hermannus cognomine *Veronensis* ornatur. Eum tamen strenuum

(r) *Chron. Constant.* apud PISTOR. p. 695. MIRÆUS L. II. p. 827. LUNIG *Spicileg. Eccles.* Part. II. p. 157.

(s) MEICHELBECK *Hist. Frising.* Tom. I. p. 337. HUNDI *Metropol. Salisburg.* Tom. I. p. 77.

Cæsaris asseclam primæ ejus expeditionis Italicæ An. 1154. jam interfuisse, (t) atque adeo Præfecturam Veronæ tum temporis jam obtinuisse, merito censemus, quod secunda expeditio A. 1158. Julio mense demum suscepta fuit, Hermannus autem Veronensis Marchionis axiometate mense Junio jam ornatus comparet.

§. V.

Veronæ
fatae.

Verona, Italiæ clavis, a Berengarii tyrannide per Ottonem I. Imp. liberata, libera sub Imperio perstitit; (u) ab LXXX. Senatoribus & Præfecto, non cive sed extraneo, recta.

Fridericus I. in Italiam veniens, urbibus Lombardiæ ac Tarvisinæ regionibus, ut feudis Italicis, Rectores, urbibusque singulis, Præfectum Cæsareum dedit; ut Germaniæ urbes Advocatos Imperiales tum temporis habuerant. Præfectura Hermanni Veronensis deinceps interrupta fuit. Inter Civitates enim, Veronensibus vicinas, foedus initum est, quod *Societas Veronensis* (x) dicebatur

(t) De hac OTTO FRIS. L. II. C. XXV.

(u) TORELLUS SARAYNA in *Gestis Veronensium* Lib. I. Vid. *Theaur. Rer. Italicar.* Tom. IX. p. 7.

(x) *La Compagnia de Veronesi.* SARAYNA loc. alleg. pag. 5.

dicebatur, quæ denique in magnum illud Lombardicum Civitatum fœdus excrevit, unde bellum diuturnum, subinde suspensum, Constantiæ denique A. 1183. ut infra ostendetur, compositum.

Anno 1160. XVI. Kal. Maji in Italico monumento (y) Hermannus noster *Marchio Veronensis, Dux de Carentana* memoratur. Titulo hoc vetera in Ducatum Carinthiæ jura renovavit Hermannus. Ceterum haud silentio prætereundum est, Hermannum quoque nostrum, ante secundam expeditionem Italicam, (z) Hagenoæ præsentem fuisse, quum Fridericus Imperator Neoburgensi Cisterciensium Cœnobio Literas protectionis dedisset. (a)

§. VI.

Hermannus III. A. 1160. decessit; in eadem Sti Pancratii ^{Mors} Backnaviæ Ecclesia, ubi parentes, sepultus. (b) Jo. Gamanfius ^{ejus.}

(y) UGHELLI *Italia sacra* Tom. II. col. 372.

(z) III. Kal. Martii A. 1158.

(a) *Alsatia Diplom.* ad hunc ann.

(b) De Hermanno III. in Backnangæ ecclesia legebatur epigramma sequens:

„ Filius Hermanni jacet hic Hermannus & alter
 „ Dotem firmavit, auxit & ille, patris.
 „ Illius at genitrix Judintha putatur adesse;
 „ Bertha simul conjux, &c.

Hermanno huic fratrem assignat *Albertum*; ad quam sententiam eum induxit notissima illa Friderici I. Imp. Charta, qua Marchiam Austriae A. 1156. in Ducatum erexit. Inter testes, qui Diplomati scribendo interfuerunt, ab editoribus nonnullis, TOLNERO, LUNIGIO, DUMONTIO aliisque adductus est *Albertus Marchio de Baden*. At in authentico legitur: *Marchio Adalbertus de Staden*. (c)

Uxor.

Uxor ei fuerat Bertha, filia Matthæi, Lotharingæ Ducis, ex Bertha Friderici I. Imp. sorore, (d) quæ Backnaviæ cum eo sepulta.

Alter vocatur ex hypothefi communi, quæ Hermannum Cluniac. inter Badenses Marchiones omittit. Extat epigramma in *CRUS. Annal. Suev.* Part. II. Lib. IX. p. 351.

(c) *Per-Illustris SENCKENBERG Altes Bürgerliches und Staats-Recht* p. 130. ubi Diploma ex autographo descriptum.

(d) *CALMET Hist. de Lorraine* Tom. II. de matre, sed non de filia, loquitur.

CAPUT

C A P U T IV.
H E R M A N N U S IV.

AB ANNO 1160. USQUE AD ANNUM 1190.

§. I.

ermannus IV. ad patris exemplum Friderico Imp. adhæsit, atque acceptam ab utroque Dynastiam Veronæ possidere continuavit; strenuus in Italicis bellis & in Orientali expeditione athleta. Pater Conradum Imp. comitatus, salvus cum eo in patriam rediit. Filius cum Friderico Imp. in Oriente occubuit. Initio regiminis ejus ad finem perducta est Monasterii Tennebacensis Ordinis Cisterciensis constructio, quod leucæ spatio distat Hachbergâ. A. 1161. à duodecim Monachis cœpit inhabitari, (a) a quo tempore Monasterium hoc ad nostram ætatem viget ac floret. An. 1164. ortum est pertinax bellum inter Guelfum, Henrici superbi, Sax. &

Acta ejus
ab A. 1160.

P p 2

(a) Vide supra in Bertoldo IV. §. XIII. pag. 139.

Bav. Ducis, ex fratre Guelfo nepotem, atque Hugonem, Tubingæ Comitem Palatinum, in quo *Bertholdus Dux de Zaringen* & *Heremannus Marchio de Baden* Guelficas partes secuti sunt. (b) Pro Hugone autem stetit Fridericus, Sueviæ Dux, Comites Zollerani &c. Res ab Imp. Friderico I. composita est anno sequenti. (c)

Anno 1181. Hermannus, *Marchio Veronensis*, testis in Diplomate, quo Monasterii Trutenhusani in Alfatia fundatio a Friderico Duce firmatur. (d)

Anno 1183. Pax illa Constantiæ inter Frid. I. Imp. & Civitates Italiæ inita fuit, cui etiam Hermannus, *Marchio Veronensis*, subscripsit; (e) atque adeo Toparchiam Veronensem tum adhuc possedit.

A. 1185. in Dipl. Henrici VI. Rom. Regis, qui ab Episcopo Basil. dimidium Curtis & Montis Brisach in feudum Basileæ recepit; inter alios testis est *Hermannus de Baden*. (f)

(b) MONACH. WEINGART. C. XIV. ap. LEIBNIT. *Scriptor.* Tom. I. p. 791.

(c) URSBERG. in *Chronic.* A. 1164. OTTO DE S. BLASIO Cap. XVIII. *Chronicon Bebenhusan.* apud LUDEWIG *Reliquiar.* Mss. Tom. X. p. 408.

(d) OBRECHT. *Prodr.* p. 228.

(e) Formula hujus pacis annexa est libris feudorum in *Corp. Juris Civilis*, ubi plenior est, quam illa, quæ apud SIGONIUM *de Regno Italiæ* ad annum hunc legitur.

(f) HERRGOTT *Geneal. Habsb.* T. II. p. 195. seq.

§. II.

Anno 1186. in præsentia D. Armani Theutonici Marchionis & Domini totius Marchiæ Veronensis consecrata est Ecclesia S. Julianæ de Lepida in Veronensi districtu. (g) Dominus
Marchiæ
Veron.

An. 1187. VII. Kal. Aug. Alexander III. Papa consecravit altare majus Ecclesiæ S. Mariæ antiquæ Veronæ, præsentē inter alios D. Armano, Theutonico Marchione & D. totius Marchiæ Veronensis. (h) Evidens hinc, Hermannum IV. etiam post pacem Constantiæ cum Italiæ Civitatibus factam, Marchiæ Veronensis non modo Præfectum, sed & Dominum fuisse. Pater ejus *Marchio Veronensis* dictus est, hic vero *Dominus totius Marchiæ* appellatus. Nec desunt juniores, qui post reportatam à Mediolanensibus victoriam (i) Hermanno nostro Veronam ab Imp. concessam arbitrantur. (l) Hoc si admitteres, pater Præfecturam, filius Dominium ipsum Veronæ obtinuisse dicendus. Vocatur Hermannus *Teutonicus Marchio & Dominus totius Marchiæ Veron.* Indicant hæc, Hermannum Teutonicæ originis Teutonicique regni fuisse Marchionem, atque Dominum Marchiæ

P p 3

(g) UGHELLI *Italia sacra* Tom. V. pag. 807.

(h) ONUPHR. PANVINII *Antiquitat. Veron.* Lib. VII. p. 183.

(i) Urbs Mediolanensis A. 1162. everfa est. MORENA p. 838. BURCKARDUS de *Excid. Mediol.* apud FREHER. Tom. I. p. 330.

(l) SPENERUS in *Sylloge genealogico-historica* pag. 611.

Veronensis; quæ Marchia idem ille Marchionatus est, quem cum Carinthiæ Ducatu Bertoldo I. Hermanni IV. abavo, Henricus IV. Imp. ante centum annos abstulerat, & cujus Marchionatus occasione Hermannus I. filius junior Bertoldi I. titulum *Marchionis* in memoriam pristinae dignitatis a patre acceperat. (m) Marchionis Badensis appellatio jam Anno 1130. in Chartis comparet; at Marchiæ Veronensis Dominium nonnisi An. 1154. Hermanno III. a Friderico I. Imp. concessum est, filioque ejus Hermanno IV. continuatum. Fabulosa posteritas, Badenses origines derivans Verona, sanguinem cum dignitate confudit. Diceres Fridericum I. Imp. ex parte reparasse injuriam, qua seculo præcedenti Henricus IV. Imp. affecerat Bertoldum.

§. III.

Herman-
ni IV.
mors.

Felix Hermanni IV. triginta annorum Principatus bello sacro abruptus est. Anno enim 1190. expeditioni Friderici I. Imp. in Orientem cum Friderico, Duce Sueviæ, & Bertoldo, Duce Meraniæ, aliisque Regni Proceribus interfuit, teste TAGENONE. (n) Iconium Lycaoniæ veteris, nunc Natoliæ urbem, cum peterent Christiani, & undique ingruerent hostes, Duci

(m) Vide supra pag. 49. sq.

(n) TAGENO, Decanus Pataviensis, interfuit quoque huic expeditioni, eamque descripsit, ap. FREHERUM Tom. I. p. 407.

Meraniæ & Marchioni Badensi extremum commissum est agmen. (o)
Paulo post Imperator & Hermannus interierunt, Antiochiæ
sepulti. (p)

Tempore ejus Bertoldus IV. Zaringus, turrim vel portam
extruxit Brisaci, quam supra (q) descripsimus.

In partibus Hachbergæ Marchicæ, in oppido Sultzberg
seculo præterito argentei plures reperti sunt nummi; in quorum
parte antica CRUX, cum Inscriptione: *Hermannus*; in postica
Castrum, ad cujus latus legitur: PRISAC. (r)

Nummum exhibet JO. GAMANSIUS, (s) atque ex eo
concludit, in utriusque Lineæ Zaringicæ, Ducalis nimirum &
Badensis Marchicæ, potestate tum extitisse Brisacum, commune
Gentis emporium. Pro Zaringis tamen portæ memoratæ
Inscriptio pugnare videtur, adeoque nummus nihil aliud indicat,
quam communem utriusque Lineæ monetandi officinam fuisse
Brisaci. Hermannus IV. nunc Badam, nunc Hachbergam
incoluit. In Castro hoc sane fuit, Tennebacense quum conderetur
Cœnobium, uti supra ostensum.

(o) Epistola Anonymi ap. CRUS. *Annal. Suev.* Tom. I. Part. II. p. 502.
URSTIS. scriptores p. 561.

(p) ECCARDI *Scriptor.* Tom. II. pag. 1351.

(q) Lib. II. Cap. V. pag. 127.

(r) Ec̄typum dabunt Tabulæ Nummorum Badenſium.

(s) In Libro MS. cui titulus: *Progenitores Marchionum Badens.* Cap. III.

§. IV.

Uxor &
filius.

Hermannus noster ex Bertha uxore, quam ex Comitum Palatino - Tubingenſium Domo natam ſtatuunt noviores, tres filios cum filia progenit. Filii natu majores Hermannus V. & Henricus I. Badenſium Familiam in duos ramos diviſerunt; quorum ſenior in Bada Ufgovica ſedit atque Lineam continuavit Badenſem. Alter in Briſgovico Hachbergæ Caſtro habitavit, Lineamque inſtituit Hachbergicam; de qua acturus ſum, poſtquam Badenſia ad Hermannum VI. uſque perduxero, in cujus fratre, Rudolpho I. nova Rerum Badenſium ſeries exfurgit. Tertius Hermanni IV. filius fuit Fridericus, ut ex ſequentibus patebit.

Filia.

Filia Hermanni IV. Gertrudis Alberto, Comitum Dagsburgenſium poſtremo, nupta, filiam peperit cognominem, Dagsburgici Comitatus heredem; quæ ter maritata, ſemper improlis, poſtremo marito, Leiningæ Comiti, Emiconi Comitatum donavit. Emico Argentinenſi Epifcopo, Bertholdo Teccenſi, eum obtulit in feudum. (t)

(t) *Alſatiæ Illuſtr.* Tom. II. pag. 489. ſeqq.

CAPUT

C A P U T V.
H E R M A N N U S V.
A B A N N O 1190. USQUE AD ANNUM 1243

§. I.

Pernicioſa apud Germaniæ Magnates ^{Hereditas.} Hereditas. Hereditas.
 conſuetudo ab antiquo invaluit, ut,
 primogenitura neglecta, terras ſuas
 inter filios non modo dividerent, ſed
 & inter nepotes illæ subdividerentur.
 Zaringicas opes in duas lineas,
 Ducalem & Marchicam, Bertoldus I. partitus eſt. Hermannus IV.
 Marchicas in Badenſem & Hachbergenſem ſubdiviſit; unde
 debilitatæ ſunt vires ac dignitas Domus. Mortuo Hermanno IV.
 Marchia Veronenſis ex Badenſi Domo exiſſe videtur. Veronæ
 titulus tamen in ſucceſſorum ejus Actis, ſubſcriptionibus & figillis
 non omnino diſparet. Nec moram aliquam apud Italos eum feciſſe
 cognovimus. Filiorum ejus natu junior Rudolphus, Marchionum

Q q

Badensium, qui Badæ sederunt, conditor, *Marchionis Veronensis* titulum adhibuit; pristinae possessionis renovaturus memoriam.

§. II.

Acta ab
An. 1208.

Anno 1208. Marchio de Baden inter testes Diplomatis quod Otto IV. Imp. Civitati Wormatiensi Spiræ dedit, comparet. (a)
Eodem anno *Margravius de Baden* Henrici Comitis Palat. Chartam pro Monasterio Babenhufano Wormatiæ signavit. (b)

Anno 1209. Hermannus & Fridericus *Marchiones de Baden* Instrumenti Ottonis IV. pro Nivellenfi Ecclesia testes leguntur. (c)

Anno 1210. In Charta Ottonis IV. apud S. Salvatorem in Monte Amiaco Spirensi Ecclesiæ data, post Fridericum Comitem de Saraponte legitur *Marchio Fridericus de Baden*. (d)

Anno 1215. cum aliis Principibus Aquisgrani cruce signatur Badensis Marchio, (e) vel Hermannus, vel Fridericus. Uterque II. Non. Maji cum Cæsare Herbipoli fuit. (f)

(a) MORITZ vom Ursprung der Reichs-Stätte, append. p. 154.

(b) PETRI Suevia Eccles. pag. 132.

(c) MIRÆI Opp. Tom. I. pag. 734.

(d) Ex Archivo Spir.

(e) GODEFRIDUS COLON. apud FREHER. Tom. I. pag. 383.

(f) Teste Diplomate pro Civitate Colon. in Archivo Bada-Durl.

Anno 1216. VII. Kal. Aug. Hermannus Marchio Bad. in Diplomate apud Ulmam dato comparet; quo Wenceslai, Regis Bohemiæ, confirmatur electio. (g)

§. III.

Eodem anno 1216. Fridericus, Hermanni V. frater, in Curia Friderici II. Imp. Herbipoli mense Majo extitit, ut Diplomata testantur; quibus nomen ejus subscriptum hac forma: *Hermannus Marchio de Baden & Fridericus frater ejus; (h)* vel *Hermannus & Fridericus fratres, Marchiones de Baden. (i)*

Fridericus frater.

Fridericus hic, assumpta cruce, in Palæstinam profectus, ibidem obiit postquam suam & fratris sui Hermanni, qui cum uxore Irmengarde consensit, proprietatem omnem in Ulma Ordini Teutonico donasset. Chartæ confirmationis Hermanni non adjectus est annus.

§. IV.

Anno 1218. Hermannus Marchio de Baden Diploma Friderici II. Imp. Monasterio omnium Sanctoꝝ. Hagenoæ datum, primus testium signavit; ut & aliud Ulmæ pro Episcopi Basiliensis

Acta ab A. 1218.

Q q 2

(g) LUNIG Part. Spec. Contin. I. erste Fortsæt. pag. 5.

(h) TOLNER Cod. diplom. Palat. p. 67. BECMANN. *Hist. Anhalt.* Part. III. L. IV. C. II.

(i) HUNDII *Metrop. Salsb.* T. II. p. 592. prim. edit.

in Civitate hac jure; (l) & aliud Wimpinæ ad confirmationem donationis Ecclesiæ cuidam Patavienfi datum. (m)

Anno 1219. Hermannus Marchio *Veronensis* Friderici II. Chartæ, Goslariæ datæ, nomen subscripsit. (n) Eod. anno mense Aug. ejusdem Friderici II. Diploma investituræ Gaffi & Jacobi de Locarno Hagenoæ *Marchio de Baden* signavit. (o) Mense Nov. cum Cæsare Norimbergam invisit. (p)

Anno 1220. Hermannus Marchio de Baden cum eodem Friderico II. Imp. Hagenoæ (q) & Francofurti (r) occurrit. In literis, quibus Fridericus Viennam Imperio addicit, legitur *Herman Margkraf zu Baden*. (s)

Anno 1221. mense Martio apud *Barum*, (t) mense Aprili Tarenti fuit cum Cæsare. (u)

(l) HERRGOTT Tom. II. pag. 227.

(m) GEWOLD. T. I. Add. Metropol. Hundii p. 383.

(n) HEINECCI *Antiq. Goslar.* pag. 218.

(o) Codex Diplom. Bad.

(p) Teste Dipl. apud TOLNER. loc. cit. p. 69.

(q) HANSELMANN *de Domo Hohenloica* pag. 374.

(r) MORIZ *vom Ursprung der Reichs-Stätte*, Docum. p. 159.

(s) SENCKENB. *Selecta* Tom. IV. p. 442.

(t) Teste diplomate ap. HANSELMANN. l. c. pag. 392.

(u) LUNIG *R. A. vom Teutschen Orden* Doc. I. & SCHURZFL. *Hist. Ensifer.* in Diplom. p. 15.

Anno 1224. cum eodem Hagenoæ (*x*) & A. 1225. atque
 feq. cum Henrico Rege Rom. WORMATIÆ (*y*) & Hagenoæ verſatus
 eſt Marchio Badeniſis. (*z*)

§. V.

Anno 1226. Hermannus & Henricus fratres, Badenſes Hereditas Dagsburg.
 Marchiones, quarto Nonas Nov. jus ſuum hereditatis Dagsburgicæ
 in Bertholdum, Episcopum Argent. ejuſque in Episcopatu
 ſucceſſores tranſtulerunt. (*a*) Jus hoc derivabant a Gertrude,
 unica Alberti, poſtremi Dagsburg. Comitum, ac ſororis ſuæ filia.
 Brabantia Dux, heredem quoque Alberti ſe gerens, cauſam ad
 Imp. Fridericum II. in WORMAT. Comitum detulit, qui litigantes ad
 Judicem, in cujus Comitum Dagsburgum ſitum, remiſit. Litem
 ergo Sigebertus, Alſatia Inferioris Landgravius, cum filio
 Henrico in publico apud Holzhemium Judicio pro Marchionibus
 decidiſſet; ſimul quoque declarans, Marchiones hereditatem hanc
 Eccleſiæ Argentinenſi donaviſſe, (*b*) cujus dominio directo
 Dagsburgenſis Comitatus hodieque obnoxius eſt.

Q q 3

(*x*) PETRI *Suevia Eccleſ.* p. 655.

(*y*) HERRG. Tom. II. p. 221.

(*z*) WENCKER *Collect. Jur. publ.* p. 186.

(*a*) Chartam Donationis, à Marchionibus factæ, vid. apud LAGUILLE *Hiſt.*
d'Alſ. Probat. p. 33. Add. *Alſatia Illuſtr.* T. II. p. 489. ſeqq.

(*b*) Sententiam hanc vide apud LAGUILLE l. c. Prob. p. 34.

§. VI.

Brunsvi-
censis.

Anno 1227. Hermannus noster, una cum Ottone Illustri, Palatino Comite & Bavariae Duce, qui duo Henrici Brunsvicensis, Comitis Palatini filias habuerunt uxores, vendidit Imperatori Friderico II. Brunsvicum, ejusque tractum, ut allodium Guelficum, quod, Henrico sine mascula prole mortuo, ad ejus filias devenerat.

Cæsar non sine politico consilio Dominia quædam in Saxonia possidere cupiebat. Cum utroque ergo Henrici genero de acquirenda Brunsvicensi Dynastia statim post soceri mortem tractavit. Et quidem cum Hermanno nostro Cæsar ita convenit, ut oppidum Ettlingen in feudum, oppidum Durlacum ei in proprietatem concederet, pro bonis, quæ Marchioni *ex parte uxoris suæ de proprietate in Brunsvic contingebant*. Præterea eidem Marchioni Civitates Louffen, Sunnesheimb & Eppingen *pro duobus millibus & trecentis marcis argenti* oppigneravit.

Sed Henrici Palatini ex fratre Guilielmo de Longa Spatha nepos, Otto de Luneburg, *Puer* dictus, re audita, occupavit Brunsvicum, impediturus omnino, ne patrimonium istud Guelficæ gentis ad Gibellinum transfret. Filius ergo Friderici II. Henricus VII. Romanorum Rex, quum ad Brunsvicum appropinquasset, oppidum ab Ottone jam occupatum intelligens,

re infecta regressus est. (c) Marchio tamen oppida oppignerata, ut & ea, quæ pro dimidia Brunsvici parte acceperat, retinuit.

§. VII.

Post hæc longas apud Italos moras cum neceret Cæsar, Fidelitas in Cæsar. filius ejus, Romanorum Rex, Henricus VII. habere, quam expectare Imperium malens, Civitates ad Rhenum contra patrem concitavit, eoque rem perduxit, ut Wormatia sola & Hermannus noster datam Cæsari fidem servarent.

In Siciliam ergo profectus est Marchio, eique periculosa filii manifestavit consilia. Cæsar iter in Germaniam parans, Hermannum ad sua jussit redire. Intelligens hæc Henricus VII. Hermannum aggressus est bello; qui de proximo Cæsaris adventu certus, fortiter se interea atque sua defendit. (d)

Inter alia quoque Marchionem Henricus coëgit, ut ex bis mille & trecentis marcis argenti, pro quibus oppida Laufen, Sunsheim & Eppingen ei oppigneraverat, remitteret mille. (e)

(c) MEIBOM. in Diff. de erectione Ducatus Brunsvic. Tom. III. *Scriptor.* pag. 204. TOLNER. *Histor. Palat.* Cap. XVIII. p. 381.

(d) Hæc omnia TRITHEMIUS in *Chron. Hirsaug.* ad A. 1234.

(e) Fridericus II. ipse hoc narrat in Charta A. 1234. Instrumentum hoc ex apographo primus edidit Doctiss. JO. CHRISTIAN. SACHSIUS *Hist. & Poët. Prof.* in *Programm. de Hermanno III. March. An. 1759.* & ex eo

Cæsar in Germaniam veniens An. 1234. mense Nov. Marchionem restituit in integrum, filiique sui Acta reprobavit. Charta restitutionis in scriniis Bada - Badensibus extat. Sed Charta emtionis, quæ circa An. 1227. confecta, & ad quam ipse provocat Cæsar, non amplius comparet.

§. VIII.

Ettlinga
& Durla-
cum.

Ita jam patet, qua ratione Ettlinga & Durlacum ad Badenses devenerint. Oppignerata vero oppida Laufen, Sinzheim & Eppingen ex Badensium potestate pridem exierunt. Bernhardus Marchio A. 1402. Eppingam Elect. Palat. pro XM. flor. oppigneravit. At Carolus I. Marchio An. 1462. ab Electore Palat. in proelio captus, juri relutionis renuntiavit. Eppinga cum Laufa & Sinzhemio fuerat olim Imperii oppidum. Oppidum & castrum Lauffen ab Hermanno March. A. 1346. pro tribus millibus Librarum Hall. venditum, brevique post ad Comites Wirtenb. translatum est. Cujus generis Civitates autem Ettlinga atque Durlacum fuerint, & qua ratione ad Fridericum II. pervenerint, haud adeo liquidum est. Ex Zaringicis bonis ea ad Cæsarem pervenisse credit

SCHEIDIUS

GOTTFR. DAN. HOFFMANN. *Diplomat. Belust.* p. 113. Nos ex autographo daturi sumus correctius. Pro Conrado Rom. Rege legendum est *Henricus*, id quod & ipse Sachsius jam in Programm. de Irmengarde March. correxit.

SCHEIDIUS. (f) Quod si ex Zaringicis bonis fuissent, cum reliquis allodiis ad Bertoldi V. transivissent sorores, vel potius a Bertoldo I. terris Badensibus jam fuissent adjecta. Nec ad Suevici Ducatus terras ea oppida referrem, (g) quum Franciæ Teutonicæ, non Suevici Ducatus, constituerint partes. Ad Hohenstaufica ergo Franciæ Orientalis, cujus Ducatum Fridericus II. etiam tenuit, oppida hæc refero.

§. IX.

Cum autem An. 1235. in Moguntinis Comitibus Brunsvicum & Luneburgum in Imperii Ducatum erexisset Cæsar, atque Ottoni, novo Duci, jura sua, quæ in Brunsvicum emptione a filiabus Henrici Palatini acceperat, donasset, nihil inde, quantum novimus, retributionis Cæsar obtinuit. Generosum Cæsaris animum in Ottonem Puerum nemo non videt. In literis feudalibus, datis Ottoni, is ita loquitur: „ Civitatem de Brunsvic, cujus medietatem „ proprietatis domini a Marchione de Baden & reliquam medietatem „ a Duce Bavarie dilectis Principibus nostris, emimus pro parte „ uxorum suarum, quæ fuerunt quondam filie Henrici de Brunsvic,

Liberali-
tas Cæ-
saris.

(f) *Hist. Guelficæ* Tom. IV. pag. 20. in not.

(g) Conjectura hæc tamen probatur Illustri HOFFMANNO, Tubing. Professore, in *Diplomat. Belust.* p. 115.

„Comitis Palatini Rheni &c.“ Diplomati huic, (h) Anno 1235. in Comitibus Moguntinensibus dato, ipse Hermannus Marchio de Baden, & quidem ante Marchiones de Brandenburg, subscripsit. Hæc ita se cum habeant, caute damnandi sunt SCHURZFLEISCHUS, (i) IMHOFFIUS, (l) alique, haud levi numero scriptores noviores, qui Hermannum cum Irmengarda dotis loco Durlacum, Ettlingam, Pfortzhemium, Heideshemium accepisse tradunt. Priora enim duo oppida Hermannus commutatione cum Brunsvico, quæ urbs ad Irmengarden ex parte pertinebat, accepit. Hæc de rebus Brunsvico-Badensibus, quas uno filo pertexere opus esse existimavi. Nunc in orbitam redeo.

§. X.

Acta ab
An. 1228.

ANNO 1228. sub finem Aug. Hermannus Marchio de Baden Henrici, Regis Rom. pro Adelbergenfi Monasterio, (m) & Ludovici Com. Palat. Rheni pro Ecclesia Bamberg. (n) Chartas apud Effelingam testis signavit. Anno 1230. Id. Aug. H. & H.

(h) Exhibet illud ex autographo delineatum *Historia Guelf.* à SCHEIDIO edita Tom. IV. p. 49. MEIBOM. *Scriptor. Rer. Germ.* Tom. III. p. 207.

(i) *Dissertat. de Reb. Badens.* §. X.

(l) *Notitia Imperii Procerum* Lib. IV. Cap. VIII. §. V.

(m) *PETRI Suevia Eccl.* pag. 4.

(n) *TOLNER. Cod. Pal.* pag. 72.

Marchiones de Baden cum Henrico, Rege Rom. apud Brifacum
 verfati funt. (o) Sequenti anno Hermannus Marchio de Baden
 Ecclesiæ S. Pancratii in Backnang jus patronatus in Lantsfidlen
 donavit, ut damnum refarciret, quod in bello adversus vicinos
 Comites a se & fautoribus suis acceperat. (p) Eodem anno X. Cal.
 Oct. idem Hermannus Marchio de Baden Halæ Suevorum cum
 Henrico, Rege Rom. commoratus est; (q) ut & prid. Kal. Jan.
 A. 1232. Hagenoæ, quum villam Tattenried ab Ecclesia Murbac.
 in feudum ille fusciperet.

Anno 1233. Hermannus Marchio de Baden transactioni
 Henrici Episcopi cum Civitate WORMAT. interfuit, (r) imo
 transactionem hanc ipse jussu Henrici Regis promovet. (s)
 Apud Efselingam IV. Cal. Nov. ejusdem Henrici Regis Diploma
 signavit. (t) Ibidem IV. Non. Junii fuerat privilegii, Spirensibus
 dati, testis. (u)

R r 2

-
- (o) Teste Diplom. in gratiam Egenonis Com. Frib. dato.
 (p) Charta donationis Ms.
 (q) Teste Charta ap. BESOLD. *Monum. Wirtenb.* pag. 465. & Bebenhufana in
 PETRI *Suev.* pag. 136.
 (r) MORITZ *Abhandlung vom Ursprung der Reichs-Stätte*, append. pag. 168.
 (s) LEHMANN. *Chr. Spir.* pag. 529.
 (t) PETRI *Suevia*, pag. 136.
 (u) LEHMANN *Chr. Spir.* pag. 526.

§. XI.

Acta ab
An. 1234.

Anno 1234. Kal. Mart. Henricus, Rex Rom. in solenni Curia Francofurti sententiam contra Hermannum Marchionem de Baden pro Ecclesia Basiliensi & Eginone, Comite Friburg. super argentifodinas & custodiam silvarum per Brisgoviam pronuntiavit. (x)

Anno 1235. mense Aug. Marchio de Baden cum Friderico II. Imp. versatus est Hagenoæ. (y) Mense Sept. Henricus, Rex Rom. in sua ad Hildesimensis Episcopum epistola apologetica *filium Marchionis* de Baden, quem obsidem tenuerat, jussu paterno liberum se dimisisse, perscripsit. (z)

Anno 1236. mense Mart. Hermannus V. Marchio cum Friderico II. Imp. Argentinæ & Colmariae fuit testis compositionis ejus cum Episcopo Argent. (a) ac privilegii Civitati Argent. Colmariae concessi. (b)

(x) Chartam exhibet LONDORP. *Act. Publ.* Tom. I. Cap. V. Du Mont. *Corps Dipl.* Tom. I. Part. I. pag. 137.

(y) Testis Diplomatis ap. HANSELMANN *de Domo Hohent.* pag. 399. & sq.

(z) SCHANNAT. *Vindem. Liter. Collect.* I. pag. 199.

(a) Tabular. Eccles. Arg.

(b) WENCKER *de Pfalzburg.* pag. 9.

Fuit quoque Augustæ mense Julio, (c) & Herbipoli, ubi Wornat. Civitati Diploma exhibitum. (d) Mense Junio sigillum appenderat literis Wilhelmi, Comitis de Duingen. (e) Sed & eodem mense *Hermannus Dei gratia Marchio de Baden* Abbatiae Neoburgensi in Alsatia contra Henricum, Comitem Werdensem, Infer. Alsatiae Landgravium, super villa Dunningheim literas dedit testimoniales. (f)

§. XII.

Anno 1243. Hermannus V. obiit XVII. Kal. Febr. uti ^{Herman-} Necrologium Monasterii Lucidæ Vallis (g) testatur, in eodem, ^{ni obitus.} quod uxor ejus brevi post fundavit, monasterio sepultus. (h) Cognomen *Pii & Bellicosi* ei tribuit posteritas.

R r 3

(c) HANSELMANN l. c. pag. 402.

(d) MORITZ *vom Ursprung der Reichs-Stätte* pag. 173.

(e) SENCKENB. *Medit.* pag. 412.

(f) Chartular. Neoburg. pag. 69.

(g) Apud SCHANNAT. *Vindem. Liter. Collect.* I. pag. 164. ubi Monasterii hujus fundator ipse Hermannus dicitur, forte quod fundatricis maritus fuisset. Errat TOLNERUS, qui in d. IV. Non. Octob. mortem Hermanni nostri ponit in *Hist. Pal.* Cap. XVI. pag. 362.

(h) TOLNER. in *Additionib.* pag. 97.

Hermanni V. conjux fuit, uti vidimus, Irmengardis, (i) Henrici Brunsvicensis, Comitis Palatini Rheni, filia; foror Agnetis, quæ nupta fuit Ottoni Illustri, Bavariæ Duci. (z) Henricus hic, focer Hermanni, patrem habuit Henricum Leonem, fratrem Ottonem IV. Imp. Fridericus II. Imp. eum jam Anno 1215. Palatinatu Rheni privavit. Vixit dein Brunsvici atque An. 1227. decessit.

§. XIII.

Irmengardis primogenituram aperte testatur Fridericus II. Imp. in Charta, Anno 1234. data, (m) ubi legitur; „ Quidquid „ inter Altitudinem nostram & prefatum Ottonem de patrimonio „ & proprietatibus Henrici Ducis, patrui sui, que a primogenita filia „ sua comparavimus, uxore Marchionis de Baden, diffidii vertitur

Irmengardis primogenitura.

(i) Conjugium hoc probat Chartula Anni 1233. ubi Hermannus Marchio de Baden, una cum uxore sua Hirmogard fratres de Alba in omnibus suis terris à telonio, quod *Ungeld* dicitur, excipit. MEICHNERUS in *Decif. Cameral.* Tom. IV. Decif. 35. pag. 996. Genuinum hoc Irmengardis nomen apud idoneos scriptores legitur. At Irmentrudis, Gertrudis, Eilika, Adelheidis ab IMHOFIO in *Not. Proc.* aliisque junioribus, Meibomio, Rittershufio, Tolnero male vocatur.

(f) SCHANNATUS in *Diatriba Histoire abregée de la maison Palatine* pag. 1. erronee scripsit, Agnetem hanc unicam fuisse filiam Henrici.

(m) *Originum Guelf.* Tom. IV. pag. 141.

„ vel rancoris &c. (n) Imperatori subjungendus est venerabilis illius ævi & oræ scriptor, ALBERTUS, Stadenfis Abbas; (o) quibus alios testes addere supervacuum est.

Fridericus II. Cæsâr, cum An. 1215. Palatinatum Rheni, Henrico Brunsvicensi ablatum, in Ludovicum Bavarix Ducem, Ottonis Majoris filium, contulisset, Otto Illustris, filius Ludovici, Agnetem, Henrici depositi filiam duxit uxorem, ut foceris allodia cum Palatinatu conjungeret. Ducalis dignitas mariti fecerat, ut Agnes quandoque præponeretur.

§ XIV.

Irmengardi huic suas origines debet Lucidæ Vallis ^{Mors ejus} (*Liechtenthal*) ordinis Cisterciensis Monasterium feminarum, in oppidi Badæ vicinia A. 1245. constructum, ubi vidua vixit, marito

(n) Agneti tamen primogenituram adscribit ΜΕΙΒΟΜΙΟΥΣ in Diff. de erectione Ducatus Brunsv. Tom. III. *Scriptor.* pag. 204.

(o) Ad A. 1227. ubi ita scribit: „ Henricus, Imperatoris filius, Civitatem „ Brunswig pro eo, quod Imperator eam a majore dicti Principis filia „ comparaverat, emptionis titulo impetebat. Et Dux Bavarix pro eo, „ quod ejusdem junior filia suo filio nupserat, jus hereditarium allegabat. Non mirum ergo est, TOLNERUM, cum in *Historia Palat.* pag. 362. receptam apud juniores sententiam fuisset secutus, in additionibus deinceps pag. 97. mutasse sententiam. Tractavit hæc copiose & solide JOH. CHRIST. SACHSIUS, Gymn. Illustris in Caroli Hefycheo Prof. in *Progr.* An. 1760.

usque ad An. 1259. (p) superstes, & in monasterio, quod
erexit, cum marito sepulta. (q)

Ex matrimonio Henrici V. cum Irmengarde prodierunt:

Hermannus, (r) qui patri in Marchionatu successit, atque
Gertrudem Austriacam duxit uxorem.

Rudolphus, a quo hodierni Marchiones descendunt.

Irmengardis, Eberhardo Comiti Wirtenbergico nupta, ut
ex Bulla Innocentii IV. ad Abbatem Schwarzac. A. 1259. intelligimus,
qua Irmengardis, relicta Marchionis de Baden, Eberhardi Comitis
focrus dicitur. (s)

Elifabeta, quæ nupsit Ludovico II. Lichtenbergæ Dynastæ. (t)

(p) VI. Kal. Mart. ex Necrolog. Monast. Lucidæ Vallis, ap. TOLNER. *Hist. Palat.*
pag. 362. Monasterium hoc quoque *Buren* vocatur.

(q) Monumentum suo loco dabimus æri insculptum. Extat ibi hæc inscriptio:

Annis inventis XLV. mille ducentis
Alma Palatina fundavit laude supina
Tunc Irmengardis hoc claustrum Lucida Vallis.
Lucet per mores, virtutes, res & honores.

Conf. *Sachianum Programm* de Hermanno III. March. A. 1759.

(r) THOMAS EBENDORFER DE HASELBACH *Chronic. Austriac. in Scriptor.*
Rer. Austr. Tom. II. pag. 726.

(s) Jo. GAMANSIUS pag. 198.

(t) In Necrologio Abbatizæ Lucidæ Vallis apud SCHANNAT *Vindem.*
Liter. Collect. I. pag. 166. *Elifabeta de Lichtenberg, soror Domini*
Rudolfi Marchionis, ad XIII. Kal. Apr. ponitur. Ibidem p. 172. *Abbatissa*
Adelheidis promississe fatetur Dom. Elifabethæ de Lichtenberg, sorori
Dom. Marchionis Rudolfi, anniversarium mariti sui Ludovici in die
S. Elifabeth.

CAPUT

C A P U T VI.
H E R M A N N U S VI.
A B A N N O 1243. U S Q U E A D A N N U M 1250.

§. I.

ervenimus denique ad Hermannum VI. sub quo Acta ejus
ab Anno
1232. mediocres hucusque Badenſium opes ad magnitudinis culmen perveniſſe videbantur; violenta Principis, Neapoli occiſi, morte rurfus everſæ.

Ad Hermannum hunc referimus Chartam An. 1232. qua Conradus, Conſtant. Epifcopus, inter Abbatem S. Blafii & *H. nobilem Marchionem juniorem de Baden*, de monte *Sufenberg* litem decidit. Abbatia pro jure ſuo prædium accepit, & præter ſervitium, tempore Bertoldi Ducis debitum, de curtibus San-Blafianis in Briſgovia nihil ſe exacturum eſſe, Marchio promiſit. Colligimus hinc, in ſuperiore Briſgovia, ubi *Saufenberg* fitum, Marchica jura vivo eum adminiſtraſſe parente. Hoc autem mortuo

S s

Hermannus & Rudolphus fratres D. G. Marchiones de Baden, Spir. Dioec. villas, decimas, curias plures matri suæ Irmengardi, ut ad ufus novi monasterii Lucidæ Vallis, ab ipsa instituti, eas converteret, An. 1245. donarunt. (a) In Charta hac Princeps illustris Hermannus, pater noster, Marchio de Baden, legitur. Sigilla propria filii tum nondum habentes, paterno in literis his usi sunt. Idem fratres triennio post in Charta matris, qua monasterio huic bona a filiis accepta tradidit, rursus memorantur. (b)

Anno 1246. Hermannus, nobilis vir, Marchio de Baden, iudicio Conradi, Episc. Spir. causa cecidit in lite, quam de Advocatia Nusbach aliisque possessionibus monasterio Omnium Sanctorum moverat. Inter testes legitur *Hermannus filius Marchionis*. Intelligitur filius Rudolphi I. quem Hermannum VII. vocamus.

§. II.

Acta ab
An. 1248.

Anno 1248. Innocentius IV. Papa scripsit *Nobili viro Hermannus, Marchioni de Baden*, Literas Lugduni datas XVIII. Kal. Octob. anno VI. Pontif. (c) quibus ei Ducatum Austriæ

(a) Charta in Cod. Diplom.

(b) SCHANNAT *Vindem. Liter. Collect.* I. pag. 171. sq.

(c) Innocentius IV. electus est Pontifex A. 1243. d. 24. Jun.

confirmavit, quem Gertrudis, filia Henrici III. Austriae Ducis, heresque Ducatus, attulit marito. (d) Eodem anno Hermannus & Rudolphus fratres, Marchiones de Baden, feudum in Eistatt Hessoni de Usenberg contulerunt.

Anno 1249. (e) Innocentius IV. Pontifex litteras dedit ad Wilhelmum, Regem Romanor. in quibus eum hortatur, ut Gertrudi ejusque marito Hermanno, Marchioni Badensi, Austriae Ducatum tradat in feudum, eo quod feminas ille Ducatus admittat. Mense Sept. ejusdem anni Hermanni, Ducis Auftr. & Styr. & Marchiae de Baden, privilegium de transvectione falis per terras Auftr. Conventui in Zwelt indultum est in Civitate Viennensi. (f) CHRONICON CLAUSTRO-NEOBURGENSE (g) ad An. 1249. ita scribit: „*Hermannus Marchio de Baden* intravit Austriam auxilio „*Ducis Bauuariae*, & duxit uxorem filiam Henrici Ducis . . . . „*Hermannus Marchio de Paden* voluit esse Dux Austriae, fed „ non valuit.

S s 2

(d) BALUZII *Miscellan.* Tom. VII. pag. 410.

(e) Idus Februarii anno Pontificatus sexto. BALUZII *Miscellan.* Tom. VII. pag. 455.

(f) LUDEWIG *Reliq. Mfs.* Tom. XIV. pag. 44.

(g) Apud PEZIUM *Scriptor. Rer. Austr.* Tom. I. pag. 461.

§. III.

Mors ejus Anno 1250. IV. Non. Octob. Hermannus præmatura morte extinctus, Claustro-Neoburgi apud Austrios sepultus est, teste CHRONICA AUGUST. (h) his verbis: „ Hermannus „ Marchio de Baden, qui sibi usurpaverat Ducatum Austriae, „ moritur IV. Non. Octobr. „ Addit sepulturam CHRONICA AUSTRALIS: (i) „ Hermannus Marchio obiit, in Niwenburga „ sepelitur.

Uxor Gertrudis. Gertrudis, Hermanni VI. uxor, filia unica fuit Henrici Impii, qui frater senior erat Friderici Victoriosi, Austriae Ducis, adeoque Leopoldi VII. Gloriosi neptis. Mater ejus erat Agnes, Hermanni, Thuringiae Landgravii, filia. Postquam Fridericus Dux An. 1246. periisset improlis, Babenbergicae stirpis postremus, jura successionis in Austria, quae masculorum defectu feminas admittit, (l) ad folium ejus vocavere Gertrudem; cujus pater Henricus jam A. 1227. triennio ante Leopoldum patrem decesserat. Res ergo devoluta ad Gertrudem, quam Fridericus Dux patruus desponsaverat Uladislao, Marchioni Moraviae, Wenceslai III. Regis

(h) Ap. FREHER Tom. I. pag. 528.

(i) Ibidem pag. 459.

(l) Virtute Privilegii, quod Fridericus I. Imp. A. 1156. Ducatui Austriae dedit, de quo supra §. XXI.

Bohemiæ, filio atque fratri Ottocari illius, Bohemiæ Regis, quem Austria deinceps ejecit Cæsar Rudolphus. Uladislaus uxoris nomine per aliquot menses Austriam administravit, atque post septimestre cum Gertrude connubium improlis Anno 1247. exspiravit. (m)

Post hæc Austriæ Magnates, in partes distracti, Fridericum II. Imp. in Lombardia adierunt, petituri Rectorem. Cæsar Ottonem Illustrem, Bavarizæ Ducem, eis pro Capitaneo dedit. (n) Hic Hermanno VI. Marchioni Badensi, ex conjugis suæ, Agnetis, forore Irmengarda (o) prognato, viro juveni, rebus gerendis idoneo, Gertrudem viduam An. 1248. dedit uxorem. (p) Ex matrimonio hoc An. 1249. Fridericus, atque deinceps filia Elifabetha prodierunt. Friderico infanti, futuro Austriaci Ducatus heredi, opus erat tutore. Tutelam exercuit pater, Hermannus Badensis, quamdiu vixit.

S s 3

(m) BOHUSL. BALBINUS in *Epitome Rerum Bohemicar.* Lib. III. Cap. XIV. pag. 268. at THOMAS DE HASELBACH in *Chron. Austr.* Lib. V. octodecim menses matrimonio huic assignat.

(n) CHRON. SALISBURG. pag. 360. in *Scriptor. Austr.* Tom. I. pag. 360.

(o) HASELBACH *Chron. Austr.* in *Scriptoribus Rer. Austr.* Tom. II. pag. 726.

(p) CHRON. MONASTERII MELLICENSIS ad An. 1248. in Tom. I. *Scriptor. Rer. Austriacar.* pag. 240.

Observant scriptores Aufriaci, (q) eum nunquam totius Auftriæ, sed partis modo ejus, quæ propior Vindobonæ, Ducem fuisse.

§. IV.

Jus in
Aufriam
contro-
versum.

Enimvero ex iis, quæ gesta sunt, discimus, Margaretham, Friderici Victoriosi, ultimi Ducis, sororem, heic quoque venisse in partes. Inter eam sane & Gertrudem ventilata est quæstio, feminas Austria quum admittat ad solium, an mortuo Friderico Victorioforor, an neptis ex fratre succedere debuerit. Margaretha erat propior gradu; Gertrudis autem, juris a patre accepti compos, præferenda videbatur. Inter hæc Hermannus Badensis, uti supra ostensum, obiit. Post mortem ejus Auftriæ regimen Gertrudis & Margaretha, quæ, Friderico II. Imp. socero nuper defuncto, (r) in Aufriam redierat, susceperunt. Margaretha Haimburgi, Gertrudis Medlingæ (s) cum Friderico filio fedebat.

(q) CUSPINIANUS in *Austria* pag. 28.

(r) Uxor nempe fuerat Margaretha Henrici, Rom. Regis, contra patrem rebellis, qui captivus in Sicilia obiit anno 1240.

(s) Unde *Ducissa de Medlich* in *CHRON. CLAUSTRO-NEOBURG. AN. 1252.* & filius ejus quandoque *Medlingensis* dicitur. *HAGEN. Chron. Austr. ap. PEZ. Scriptor. Austr. Tom. I. col. 1072. sq.*

§. V.

Pertæsi autem mox muliebris regiminis Austriæ Status, Gertrudis expulsa. atque de periculosis Hungariæ & Bohemiæ Regum consiliis moniti, legatos ad Henricum Illustrem, Misniæ Marchionem, miserunt, qui unum ex filiis ejus, quos cum Constantia, postremi Austriæ Ducis & Margarethæ, modo laudatæ, sorore genuerat, expeterent. (t)

Wenceslaus III. Bohemiæ Rex, legatos hos per fines regni sui transeuntes Pragam invitavit, filium suum Ottocarum ut eis proponeret Ducem, addita conditione, ut Margaretha vidua ei conjux daretur. Ottocarus ergo A. 1053. Vindobonæ nuptias cum Margaretha celebravit, (u) Austriæque Ducatum hoc prætextu occupavit, eodem anno Bohemiæ solium, mortuo patre conscendens.

(t) Inter hos Henrici III. filios, ex Constantia susceptos, Albertus Degenererat, a quo hodierni Electores Sax. descendunt, & jus aliquod in Austriam repetunt. SCHWEDER *Theatr. Prætenf.* Lib. IV. Sect. XXXIV. Cap. VII.

(u) Repudiavit eam An. 1261. in Austria tamen dominari perrexit, donec a Rudolpho Habsburg. ejiceretur. Ex priori matrimonio Margaretha hæc gemellos pepererat, qui Manfredi, Regni Siculi usurpatoris, dolo perierunt: Fridericus nempe & Henricus. HAGEN. *Chron. Austr.* l. c.

Principatu suo exuta Gertrudis ad Constantiam amitam cum Friderico, filio suo, confugit in Misniam, ubi cum Romano quodam Russo tertias dein nuptias contraxit. CHRONICON CLAUSTRO-NEOBURGENSE ad Ann. 1252. hæc narrat: „ Ducissa de Medlich accepit maritum Rusciæ in contumeliam „ amitæ suæ, Ducissæ Austriæ. „ Et ad Ann. 1253. „ Rex „ Rusciæ relicta uxore rediit ad terram suam. „ (x)

§. VI.

Monu-
menta
Gertru-
dis.

Tam variis fatis agitata Gertrudis, in Misnia exulans, obiit. Scriptores nec annum mortis, nec locum sepulturæ ejus definiunt. Memorabilis superest nummus, (y) Badensia & Austriaca Insignia conjunctim exhibens; matrimonii Gertrudis cum Hermanno VI. Marchione, ut & communis in Austria Principatus irrefragabile documentum. Superest etiam Charta An. 1253. quam Monasterio S. Crucis in Austria dedit Gertrudis, *Dei gratia Ducissa Austrie & Styrie*; cujus sigillum dedit HERRGOTTUS, (z) quod que Gertrudis imaginem refert.

Præter

(x) Ex nuptiis his CUSPINIANUS *Austr.* pag. 28. & 43. prodiisse scribit filiam Mariam, quæ desponsata fuerit Stephano de Sagabria.

(y) In numophylacio Gothano, ex quo æri incusus ap. HERRG. *Monum. Austr.* Tom. II. Tab. I. n. 30.

(z) Ibid. Tom. I. pag. 9. Tab. IV. num. 3.

Præter Fridericum Gertrudis ex Hermanno Badensi peperit Agnetem, quæ Anno 1263. Duci Carinthiæ, Ulrico, (a) atque post ejus mortem Meinhardo, Comiti Tirolis, nupsit. Ex Agnete hac Henricus, Carinthiæ Dux, Comes Tirolis, & Elifabetha prodierunt, quæ deinceps Alberti, Austriæ Ducis ex Habsburgica Gente primi, uxor evasit.

Filia Elifabetha.

§. VII.

Fridericus patre Badensis, matre Austriacus, An. 1249. uti dictum est, natus, ab An. 1253. in Misnia apud Constantiam amitam, Henrici, Misniæ Marchionis, uxorem educatus est. Matre ibi defuncta, in Bavariam se contulit ad Ludovicum Severum, Baviariæ Ducem, filium Ottonis Illustris, qui Austriæ Rector matrimonium Hermanni VI. cum Gertrude conciliaverat.

Frideric. filius.

Irmengardis, avia paterna Friderici, soror erat matris Ludovici Severi, ad quem non modo Fridericus noster Bada-Austriacus, sed & Conradus, Sueviæ Dux, vulgo *Conradinus* confugit. Vixerunt ibidem plures per annos, arcta inter se amicitia, sanguine, quin & fortunæ adversæ fatis conjuncti; alter hereditariis Siciliæ utriusque Regnis, alter hereditariis quoque Austriæ ac Stirici Ducatibus exclusi. Conradinus denique ad

(a) CHRON. CLAUSTRO-NEOBURG. ad A. 1263. & CHRON. AUSTR. ad h. a.

expellendum Carolum Andegav. excitatus, Italicam expeditionem paravit, quam ob causam Ludovico, Bavariæ Duci, Werdam Suevicam (*Donawert*) pro 2000. marcis argenti An. 1266. solenni Charta oppigneravit Augustæ Vind. Quin & eodem die eundem Ludovicum ditionum suarum in Italia & Germania heredem instituit, absque herede si sese mori contingeret. Utramque Chartam noster *Fridericus Dux Austriæ & Stirie, Marchio de Baden*, An. 1266. testis signavit. (b)

§. VIII.

Interitus
ejus.

Paulo post expeditio Neapolitana à Conradino suscepta est. Socius ejus fuit Fridericus Badensis, sed & socius supplicii, quod uterque An. 1268. eodem die (c) in foro Neapolitano

(b) Instrumenta hæc Conradini, d. 24. Oct. apud Augustam Duci Bavarizæ data, extant in *Bayr. Ausführ. contra Oesterr.* inter Probat. pag. 10. ap. FUGGER *Oesterr. Ehrensp.* Lib. II. Cap. IV. pag. 190. & LUNIG *Archiv. Imp.* Part. spec. Contin. II. pag. 3. In posteriore hoc, quod ex Lat. in Germ. versum, post Fridericum legitur *Hermann Marggraf zu Baden*, per interpolationem nominis *Hermanni*, quum Marchionis Bad. titulus Friderico, Austriæ & Stirizæ Duci, haud dubie fuerit additus.

(c) D. 26. Octobr. Circumstantias supplicii cœtaneus scriptor exponit, SABA MALASPINA in *Rer. Sicul. Historia* Lib. IV. Cap. XVI. ap. MURATOR. *Scriptor. Ital.* Tom. VIII. col. 852. Adde RICORDANO MALESPINI, ex eadem familia, Florentinus ejusdem sec. XIII. scriptor, primus, qui lingua

subivit; in vicina Carmelitarum ecclesia sepulti, ubi in restaurata ævo juniore Capella novæ Inscriptionis, marmori incisæ, auctor indoctus Fridericum nostrum, Bada - Austriacum, gentis Habsburgicæ Principibus annumerat.

Ita uno carnificis ictu concidit maxima illa spes gloriæ & potentiæ, quam in orientalis Germaniæ partibus Badensium Domui fata præparasse videbantur. Spes viginti annorum, quos in perpetua varietate fortunæ Hermannus & Fridericus, pater filiusque transegerant.

§. IX.

Bertoldi ex Zaringis priores, Guelficis partibus forte Epilogus nimis addicti, consilio hoc suas opes retardarunt. Posteriores Badensium Hermanni, Gibellinas Cæsarum partes secuti, suas

T t 2

Italica Historias scripsit, sub tit. *Istoria Fiorentina*, Cap. CXCIII. ap. MURAT. l. c. col. 1014. Ricordanus vocat Fridericum *Duca di Sterlich*, fortasse errore librarii. Addit corpus ejus, ut et Conradini, non fuisse sepultum in loco sacro. Erant enim diris Papæ devoti. RICOBALD. FERRAR. in *Compilat. Chronol.* apud MURATOR. Tom. IX. pag. 250. ait: „Decapitatus ibi cum Duce Austriæ & aliis paucis proceribus, ibi secus „mare in tumulis conditi sunt. „Postea temporis tamen in Ecclesiam Carmelitarum translati cineres, ubi hodieque servantur. Conf. *Alsat. Illustr.* Tom. II. pag. 554.

opes evertunt. Illis Carinthiam, Veronam, Sueviam, his
Austriam, Carniolam, Stiriam coelum magis ostendit, quam dicat.

Indignatus enim Romanus Pontifex Fridericum Badensem,
novum illud Austriae fidus exoriens, cum Conradino, Gibellinae
Hohenstaufiorum gentis postremo, sua sociasse consilia, exterminavit
utrumque. Carolus Andegavus capita eorum gladio submisit.

Cum Conradino universa concidit Hohenstaufica Domus.
Cum Friderico non nisi senior Domus Badensis interiit Linea.

Tam tragico casu clauditur Hermanniana Periodus,
Rudolphinam aperiens; cujus expositionem aggressurus sum,
postquam exposuero Hachbergicam. Rerum gestarum hoc
postulat ordo.

CAPUT

SACHBEREICH

VII. Tabula VI

1785

1785

1785

1785

1785

1785

1785

1785

STEMMA MARBOLHONUM HACHBERGENSIUM

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text appears to be organized into several paragraphs or sections, separated by horizontal lines. Some words are difficult to discern but may include names and titles.

T A B U L A V I I .

S T E M M A M A R C H I O N U M H A C H B E R G E N S I U M .

HENRICUS I. Hermanni IV. March. Bad. filius, Marchio Hachbergæ 1212. † 1231. Vid. Tabula VI.

HENRICUS II. Marchio Hachberg. & Landgravius Brisgovie, fit Eques Ord. Teut. 1290. † circa 1300. Uxor Anna.

L I N E A H A C H B E R G I C A

HENRICUS III. Marchio Hachb. & Landgrav. Brisg. 1296. tutor filiorum fratris 1314. † 1330. Ux. Agnes Com. de Hohenberg † 1310.

HENRICUS IV. Marchio Hachb. accipit Kenzingen & Kirnberg 1352. † 1369. Ux. Anna Ufenbergica 1316.
 Rudolfus Commendator Ord. S. Johannis in Hohenrain † 1343.
 Hermannus Magister Ord. S. Joh. per Germaniam † 1357.

OTTO I. Marchio † in proelio Sem-pac. 1386.
 JOHANNES Marchio, Advocatus in Endingen † 1396.
 HESSOL Marchio, Dynastiam Ufenbergicam acquirit 1388. & 1393. Ux. 1) Agnes de Geroldseck, 2) Margaretha Com. Palat. de Tubingen, heres Castri Herrenberg.

Henricus V. † ante 1399.
 OTTO II. Marchio Hachbergam suam vendit Marchioni Bad. Bernardo 1415. † 1418.
 Hesso II. † post 1406.
 Margaretha, Uxor Friderici Com. de Leiningen 1405.

RUDOLFUS IV. Marchio Dynastiam Badenweiler dono accipit 1444. & in Comitatu Novi Castri succedit 1457. † 1487. Ux. Margaretha de Vienna, filia Guilielmi Dynastæ S. Georgii & S. Crucis.

PHILIPPUS Marchio Hachb. & Comes Novi Castri pactum mutue successione inie cum Christophoro March. Bad. 1490. † 1503. Ux. Maria, Amedei Sabaudie Ducis filia 1480.

Johanna, heres Comitatus Novi Castri, nupta Ludovico Duci Longavillano 1504.

L I N E A S A U S E N B E R G I C A

RUDOLPHUS I. Marchio Hachb. & Landgr. Brisg. 1296. accipit Castrum Sponeck 1306. † 1314. Ux. ex Dynastis Roetelanicis. Fridericus 1385.

Anna, Uxor Friderici Com. Friburg. 1318.
 HENRICUS Marchio succedit in Dynastia Roetel. 1315. Landgraviatum Brisg. pro dote sororis oppignerat Friburgi Comitibus 1318.
 RUDOLFUS II. March. Brombacum & Eggenhem. acquirit 1333. † 1351. Ux. Catharina Com. Thierstein. † 1385.
 OTTO Marchio emit Loerach 1361. Bulach 1376. † 1382. Ux. Elisabetha Com. de Strafsberg † 1352.

RUDOLPHUS III. Marchio, Landgraviatum Brisg. a Conrado Com. Friburg. recipit, eique feudum confert 1395. ipseque de illo investitur per Rupertum Imp. 1401. † 1428. Ux. 1) Adelheidis Lichtenberg. 1372. 2) Anna Com. de Friburg 1387.

Agnes, Catharina, Anna & Margaretha, Sanctimonialia, quarum tres Basilee † 1419.
 Otto Episc. Constant. 1411. † 1415.
 WILHELMUS a Cæsare investitus 1429. Concilii Basil. Advocatus 1432. Filiis suis regimen tradit 1441. † 1473. Ux. Elisabetha Com. de Montfort, heres Bragantii 1445.
 Ru- Verena Uxor Heinrici Com. de Furstenberg.

Ursula, uxor Jacobi Truchsessii. Hugo † post 1444. Wilhelmus † post 1444.

STEMMA MARIUM.

HENRICUS I. Hermann

HENRICUS II. Marchio H

LINEA HACHBERGICA

HENRICUS III. Marchio Hachb. & Landgrav. Brig. Fridericus
fratris 1314. † 1330. Ux. Agnes Com. de Hohenberg † 1385.

HENRICUS IV. Marchio Rudolfus Commen- Herf O Marchio emit
Hachb. accipit Kenzingen dator Ord. S. Johan- Oach 1361. Bulach
& Kirnberg 1352. † 1369. nis in Hohenrain † m. † 1382. Ux. Eli-
Ux. Anna Ufenbergica 1343. cha Com. de Strafs-
1316. † 1352.

OTTO I. Mar- JOHANNES Mar- HESSOI. Marchio, D, recipit, eique in
chio † in chio, Advocatus in cam acquirit 1388. & 18. Ux. 1) Adel-
proelio Sem- Endingen † post de Geroldfeck, 2) Mar
pac. 1386. 1396. de Tubingen, heres Ca

Henricus V. OTTO II. Marchio Hach- Heffo II. u - Verena Ux.
desponsatus bergam suam vendit Mar- † post o l- Heinrici
† ante chioni Bad. Bernhardo 1406. 15 † Com. de
1399. 1415. † 1418. 20. Fursten-
berg.

RUDOLFUS IV. Marchio Dynastiam Baden Wilhelmus †
† 1487. Ux. Margaretha de Vienna, filia post 1444.

PHILIPPUS Marchio Hachb. & Comes Novitæ Ducis filia 1480.

Johanna, heres Comitatus Novi Castri, nupta

PERIODUS II.
SIVE
HACHBERGICA.

CAPUT I.
MARCHIONES HACHBERGICI
ANTE ILLORUM IN DUAS LINEAS
DIVISIONEM.

§. I.

Hachberga, ceteris Brisgoviae castris præstantius, Hach-
berg Ca-
strum. monti molliter edito impositum; substructionum, arearum, hortorum varietate amoenum; turribus & ferreis portis olim formidabile, quinque leucis Brisfaco, tribus distans Friburgo; caput fuit Dynastiae, quæ Marchionatus appellari cœpit, postquam Henrico, ex Marchionum Zaringo-Badensium sanguine nato, in patrimonialium terrarum divisione tractus ille obvenit. In Charta Tennebacensi A. 1161. prima Castri *Hachberg* mentio fit, quod sub Carolis, Marchionibus

Badæ, & sub Friderico VI. præsertim (a) auctum atque perfectum, a Ludovico XIV. destructum. (b)

Alius temporum progressu invaluit usus, ut arx hæc contra veterum chartarum fidem *Hochberg*, id est *Altus Mons* (c) diceretur. *Hachberg* autem Hachonis montem designat. Hachonem, in Caroli M. castris militantem, arcem hanc condidisse, vetus apud Badenses traditio fuit, quam LAZIUS (d) aliique magno numero adoptaverunt scriptores, quamque Carolus II. Marchio Inscriptioe, A. 1554. lapidi incisa, propagavit ad posteros. (e)

(a) A. 1668. Vid. CHRISTIANUS KECKIUS in *Panegyri Friderici VI.* pag. 71.

(b) A. 1689. die 17. Febr. pyrio pulvere solo æquatum est per Fayum, Friburgi præfectum.

(c) In vicinia tamen ejus mons altior extat; unde etymologia hæc locum habere nequit.

(d) *Migratio Gentium* pag. 402. Qui Hachonem tractum illum à Carolo M. in beneficium accepisse vult.

(e) Inscriptio hæc est:

„ Me primus Carolo imperante Magno Hacho, unde nomen mihi, A.
 „ Dom. DCCCVIII. erexit. Ornatiorem Carolus quondam Badæ
 „ Marchio regnantè Friderico III. fecit. Jam vero ob edacem ac
 „ ruinosam vetustatem Carolus, magni animi Princeps, Badæ &
 „ Hochbergæ Marchio, cujus effigiem hic cernis, tum reinstaurari
 „ tum adversus hostiles impetus in sui suorumque munimen &
 „ refugium prompto subjectorum auxilio præmuniri curavit, gubernante
 „ Carolo V. Imp. Aug. „ P. F. A. Dom. MDLIIII.

Lapis A. 1749. ex ruderebus Castris Serenissimi Marchionis CAROLI FRIDERICI jussu, Emmendingam translatus, in Ecclesia servatur.

Haichones haud raro memorantur in Chartis. Haicho ex Etichonis, Alfatiae Ducis, sanguine An. 723. suam Honaugiæ partem Honaugienfibus Cœnobitis donavit. (f) Eodem seculo in Episcoporum Argentinensium catalogo Haicho Antistes occurrit. Haicho, Vodalberti filius, bona quaedam in Marca, ad Hafumwanc fita, Monasterio S. Galli, regnante HLudovico Germaniæ Rege, A. XV. concessit. (g) Henricus de Hacha, Brisgovicus Eques, in Teutonici idiomatis Charta An. 1279. memoratur. (h) In Saufenbergica Dynastia haud procul Auggena locus est Hach. Quicumque fuerit Hacho, Castri Brisgovici conditor, nulla Hachbergæ mentio mihi ante sec. XII. occurrit.

§. II.

Fridericum I. Imp. extincta Hachonis familia, Castrum cum terris Marchioni cuidam Veronensi, quem ex Italia secum adduxerit, donasse, multorum, ut supra annotavi, opinio est. Alii Henrico Aucupi, Marchionatum Germaniæ conditori, originem Marchiæ hujus, ut & Badensis, adscribunt; institutos eos fuisse credentes, ut Germaniam contra Francorum occidentalium sive Gallorum incurfiones defenderent. SPENERO,

Marchiæ
Hach-
berg.
origo.

(f) *Alfat. Illustr.* Tom. I. pag. 785.

(g) *GOLDAST. Rer. Alemannicar.* Tom. II. P. I. pgg. 25.

(h) Charta Tabularii San-Blasiani.

SCHURZFLEISCHIO, (i) IMHOFIO, (l) PFEFFINGERO, (m) GUNDLINGIO, (n) DIETHERRO (o) aliisque haud paucis sententiam hanc probari potuisse, mecum omnes mirabuntur, qui Henrici Aucupis ævo inter Galliae Germaniæque Regna Mosam litem extitisse cognoscunt. Mosa ergo fluvius adversus Gallos Marchionatu instruendus tum fuerat, non Rhenus.

Ex Hermannidis Badenfibus quartus Hermannum V. & Henricum I. filios reliquit, quos inter divisæ sunt opes paternæ. Ufgovicas Hermannus, Brisgovicas Henricus sortiti sunt Marchiones, possessionibus suis Marchionatus axioma paulatim communicantes. Allodialis uterque Marchionatus fuit, donec Badensis seculo XIV. Hachbergenfis sec. XV. libera Marchionum oblatione feuda Imperii fierent. Marchia vera si ab origine sua fuisset Hachberga, ab origine quoque sua feudum extitisset Imperii.

H E N R I C U S I.

Ab A. 1190. 1231.

§. III.

Henricus, Familiæ Hachbergicæ auctor, sine fratre Hermanno Abbatiae Tennebacensi villam & ecclesiam in Muosbach, in

Hereditas & tituli ejus.

(i) *De rebus Badens.* §. III. pag. 277.

(l) *Notitia Procerum Imp.* Lib. IV. Cap. VIII.

(m) *Ad Vitriar.* Tom. II. pag. 655.

(n) In *Otiis* Part. I. pag. 102. ubi Marchionatus Hachbergæ & Badæ contra Burgundos institutos fuisse arbitratur.

(o) *Addit. ad Besoldi Thesaur.* pag. 73.

in Hachbergenſi Marchionatu ſitam, paulo ante mortem ſuam, in *Caſtro Burchhem*, conſentiente uxore cum duobus filiis ſuis, donavit; fratris quoque conſenſum haud dubie adhibiturus, ſi ei in has terras tum aliquid juris fuiſſet. Imo idem Henricus noſter jam A. 1212. *Marchio de Hahperg* in literis Friderici, Romanorum Regis, vocatur. Brevi poſt mortem Hermanni IV. diviſionem terrarum inter filios ejus inſtitutam fuiſſe, hinc recte inferimus. Neque tamen gentilitium Marchionis *de Baden* axioma Hachbergenſis ille Henricus depoſuit; (p) id quod non una illius ævi Charta demonſtrat. (q)

§. IV.

Idem Henricus Egnolfum de Landſperg, civem Argentinenſem, quum captivum teneret, Fridericus II. Rex Romanorum, ad preces Argentinenſium, literis, anno Regni primo (r) Conſtantiæ datis, eum graviter hortatus eſt, ut Landſpergium dimitteret liberum. (s) Quod cum facere detrectaſſet

Res
geſtæ.

(p) Falſo hoc crediderunt DROLLINGER in Lexico Baſil. voc. *Hachberg*, & PISTORIUS in Tabula Geneal. Marchionum de Hachberg, inſerta T. III. *Script. Rev. Germ.* pag. 782.

(q) Vid. Docum. A. 1226. 1230. 1231.

(r) A. 1212.

(s) Friderici literæ ad Argentinenſes extant in WENCKERI *Collectan. Archivor. & Cancellariæ* pag. 355.

Henricus , Advocatis suis per Alsatiam Cæsar injunxit , ut Argentinensibus sua ope assisterent. (t)

A. 1226. Henricus noster cum fratre Hermanno jura sua in hereditatem Gertrudis , Comitissæ Dagsburgicæ , neptis suæ ex sorore , in Ecclesiam Argentinensem transtulit. (u)

Extat Henrici, Romanorum Regis Charta Anni 1230. qua Egenoni , Comiti de Friburg , omnem *rancorem atque in indignationem* remittit. Testes sunt *H. & H. Marchiones* ; quibus siglis Hermannum & Henricum, Marchiones Badenses, intelligi, auctoritate Chartæ, quam modo retulimus, non licet dubitare.

Anno eodem vel sequenti Henricus Monasterio, ut diximus, Tennebacensi villam & ecclesiam in Muosbach, ut & silvam cum hominibus & rebus eo pertinentibus , jure perpetuo concessit. Cum autem villa pro xxv. & silva pro xxx. marcis argenti Usenbergæ Dynastis oppigneratæ fuissent, Burcardus & Rudolfus fratres de Usenberg eas Tennebacensibus redimendas dederunt.

Landgraviatus Brisgoviae, antiquissimum Zaringicæ gentis patrimonium feudale , quem, instituta Badensium linea , sibi servaverant Zaringi , Zaringis A. 1218. extinctis , ad Henricum hunc quoque Cæsaris beneficio pervenisse videtur.

(t) Vid. WENCKERUM *ibid.* & *Cod. Diplom.*

(u) Charta ait : *Hermannus & Henricus fratres Dei gratia Marchiones de Baden.* Conf. supra in Hermanno V. pag. 309.

Nec dissentit a me PISTORIUS; (x) qui in Abbatia Albæ Dominorum (y) literis A. 1230. eum adhuc nominari arbitratur. (z)

Obiit Henricus A. 1231. quo literas, donationem ejus ^{Mors & Uxor.} Tennebacensem, de qua supra, confirmantes, circa ipsum, puto, mortis ejus tempus conscriptas, habemus. Agnes Habsburgica ei uxor tribuitur. (a)

H E N R I C U S II.

Ab A. 1231. — 1290.

§. V.

Henricus II. patre ejus moriente, puer fuit sub matris ^{Sub tutela.} constitutus gubernio. Hæc donationem, a marito nuper defuncto, Tennebacensibus factam, cum filiis suis denuo firmavit. (b)

Duos minimum filios & quidem pueros, Henricum I. reliquisse, ex Bertoldi, Episcopi Argentinensis, Charta illius temporis docemur. Antistes hic, ex Teccensium Ducum Familia natus, adeoque cum Zaringo-Bada-Hachbergicis sanguine junctus,

V v 2

(x) In Tab. Geneal. l. c.

(y) *Herrenalb.*

(z) JO. GAMANS. in *Geneal. Badenf.* pag. 16r.

(a) PISTORIUS l. c.

(b) Cod. Diplom. A. 1231.

agnatorum suorum curam laudabilem gessit. Ita enim occasione Monasteriorum Burgelen & Sitzenkirch, quæ in tractu Saufenbergico sita, scripsit Bertoldus: „ Sicut & alia bona consanguineorum „ nostrorum puerorum, videlicet bonæ memoriæ Marchionis, „ sub nostra protectione recipimus. „ Junior Henrici II. frater quod nomen habuerit, & quo devenerit, nullæ nos rerum memoriæ docent. (c)

§. VI.

Pistorii
sphalma.

Pistorius heic in alia omnia discedit, atque duos generationum gradus inter Henricum I. & II. effingit, modo sequenti:

Henricus I. † 1231.

Hudolphus I. Marchio Hachberg. 1239. & 1248.	Hermannus I. Marchio Hachberg. 1248.
Henricus II. dictus antiquus, Marchio Hachberg. 1261 - 1285.	
Fridericus. Rudolfus II. Marchio Hachberg. 1290.	Henricus III. Marchio Hachberg. & Landgrav. Brisgov. emit Maltertingam 1296.

(c) Forte ecclesiasticum amplexus est statum, & idem est, qui in Charta A. 1232. legitur: *W. Canonicus Turicensis & Marchio.*

Tennebacensis Charta quum nec uxoris, nec filiorum Henrici I. exprefferit nomina, in auxilium ille vocat Badenses, atque ex eorum Genealogia Rudolphum ac Hermannum mutuat, ut in Hachbergicam eos Genealogiam transferat, auctoritate Chartæ A. 1248. ut videtur, innixus.

Enimvero Hermannus & Rudolfus fratres, Marchiones de Baden, Hessoni de Usenberg feudum in *Eistat*, Hachbergensis Marchionatus vico, concesserunt. Sed Charta hæc ad Hermannum atque Rudolfum, Badenses, Hermanni V. filios, pertinet; qui investituram & Chartam in Castro suo *Mulenberg*, Marchionatus Badensis, haud procul Durlaco, dederunt; ex linea feniore prognati, quibus investiendi jus reservatum fuisse, non absque fundamento conjicimus.

Pistorium hæc investitura seduxit, quod Hachbergicos Marchiones eam dedisse existimaverat. Vicus Eichstatt enim Marchionatus Hachbergici partem constituit. Cærimoniam in Marchionum Badensium Castro Mulberg factam fuisse, si observasset Pistorius, Genealogiæ Hachbergicæ non immiscuisset Badenses. Unde in Badensi & Hachbergenfi schemate uno eodemque tempore Hermanni & Rudolphi fratres comparent; ex Badensi linea in Hachbergensem quoque a Pistorio translati. Enimvero Badenses Hachbergenfibus rebus sese immiscere potuerunt; vel quod Henricus II. patruelis eorum, ætatis nondum fuerat maturæ,

vel quod feuda conferendi jus Badensis senior Gentis sibi fervaverat vel linea prior.

Seducti
alii.

Pistorium tamen RITTERSHUSIUS, (*d*) SPENERUS, (*e*) SCHURZFLEISCHIUS, (*f*) IMHOFIUS, (*g*) aliique Genealogi certatim sequuntur, Henrico I. Rudolphum & Hermannum; Rudolpho Henricum II. filios attribuentes.

FOERSTERUS, (*h*) &, qui ejus vestigia legit, DRÖLLINGERUS, (*i*) Henricum nostrum constituunt Henrici I. nepotem; sed Marchionis, qui intermedius fuit, reticent nomen.

§. VII.

Rationes
contra-
rise no-
stræ.

Re tamen bene perpensa generationes illas duas, quæ inter Henricum I. & II. ponuntur, delendas esse censemus. Non unum nobis occurrit exemplum, quo Marchiones Badenses inter An. 1230. & An. 1250. in Hachbergenfibus terris jura quædam, ut Domus suæ seniores, exercuerunt.

Hermannus Marchio de Baden, & Eginus Comes de Friburg An. 1234. de argentifodinis & custodia silvarum per Brisgoviam

(*d*) *Genealog.* Tab. 126.

(*e*) *Sylog. Historico-Genealog.* pag. 612.

(*f*) *De Rebus Badenf.* §. IV. Dissert. pag. 278.

(*g*) *Tabb. Geneal.* Part. II. Tab. 76. HUBNERUS Tom. I. Tab. 229.

(*h*) *Relatio Genealog.* Ms. Cap. II.

(*i*) *Lex. Basil.* voce *Hachberg.*

inter se disceptabant. Litem Henricus, Romanorum Rex, XV. Cal. Martii ejus anni pro Eginone decedit. (k)

Anno 1248. Hermannus atque Rudolfus Badenses feudum, in Eichstatt fitum, Usenbergiis contulerunt. (l) Nemo tamen hinc inferat, Hachbergicas terras ad Badenses tum pertinuisse Marchiones; nec ex altera parte Lineæ Hachbergenfium inferat Marchiones Badenses. In Illuftribus familiis frequens est, ut regalia quædam jura, præcipue collationem feudorum, senior sibi jinea refervet. Fortaffis Landgraviatus Brisgoviaë jura sibi quoque refervaverant Badenses. Stat ergo fententia, quæ Henrici I. filium & fuccefforem constituit Henricum II. dictum *Equitem*, qui post An. 1248. ipse Hachbergam fuam regere potuerat.

§. VIII.

Ille profecto An. 1256. litem inter Nobiles de Weisweil & Res ge-
ftæ. Abbatem Tennebacenfem de vico Harderen composuit. (m)

Anno 1261. Henricus bonorum Musbacenfium donationem, quam pater ejus Tennebacenfi Monasterio fecerat, quamque mater vidua cum pueris fuis mortuo confirmaverat patre, & ipse Marchiaë fuæ rector tempore Paschatis confirmat Hachbergæ.

(k) Quatuor post menfibus idem Rex eundem Eginonem de pluribus fluminibus in Brisgovia & montanis adjacentibus inveffivit. Vid. Cod. Diplom.

(l) Vid. fuprà pag. 341.

(m) Teffe FOERSTERO Cap. III.

In diuturno illo civium nobilium Basileæ diffidio An. 1262. Marchiones Hachbergæ (Henricus noster sine dubio & frater ejus aut filius) a partibus societatis, cui a *Psittaco* nomen, (n) steterunt.

§. IX.

Heitersh.
donatio.

Circa Annum 1270. Fratribus Hospitalis S. Johannis Hierosolymitani in Friburg bannum, advocatiam & jura, quæ ei in villam Heitersheim ejusque districtum competebant, in speciale feudum Henricus Eques concessit. Literæ ipsæ non prostant, sed superest Charta, qua filii ejus, Henricus & Rudolphus, eandem concessionem confirmantes, indicant, eam viginti circiter annis ante factam esse, quam pater se regimine abdicasset. Abdicatio autem, uti infra patebit, circa An. 1290. facta est, adeoque traditio Advocatiæ in Heitersheim circa A. 1270. ponenda.

Arbiter
electus.

Anno 1273. Rudolphus Habsb. & Henricus Friburg. Comites inter se & Episcopum Basil. judices compromissarios elegerunt Burggravium de Nurnberg & H. Marchionem de Hachberg. Chartam dedit URSTISIUS. (o)

Anno

(n) Des grünen Pfittichs. Factio contraria fuerat Nobilium de Stella.

(o) Chron. Basil. Lib. II. pag. 133.

Anno 1276. Rudolphus Imp. *nobili viro H. Marcgravo de Hachberg & Sculteto Brisacensi* commiffisse fe fcribit, ut litem inter Abbatiam Tennebac. atque fratres de Keppenbach fuper quibusdam aquis & pascuis dirimerent. Diploma XIII. Kal. Maji Hagenoæ perfcryptum.

§. X.

Brevi poft, VIII. nempe Idus Julii, *Heinricus Marchio de Hahberg*, bonæ memoriæ Heinrici Marchionis, ut ipfe teftatur, filius, Monafterio Tennebacenfi ad Ecclefiæ majoris Conftant. Capitulum literas commendatitias dedit, ut fructus ecclefiæ in Musbach, quam a patre fuo dono acceperat, Monafterium perciperet. In Caftro *Hahberg* literæ hæ confcryptæ fuerunt.

Acta ab
An. 1276.

In Rudolphi Rom. Regis privilegio Civitati Rhinfeldenfi II. Kal. Aug. An. 1276. Bafileæ dato, primus inter nobiles viros teftis eft *Heinricus Marchio de Hahperch.* (p)

Idem Henricus A. 1277. Olsbergenfi Monafterio feminarum, Oelsberg haud procul Rhinfelda fito, promifit, fe de bonis ejus, in villa Blanfingen fitis, quorum jus Advocatiæ ad eum fpectabat, ratione juris hujus nihil exacturum efle, præter *duo maltheros figuli* &

(p) HERRG. *Geneal. Habsb.* Tom. III. pag. 461.

unam pſoumam vini. Dedit hanc Chartam Henricus Rhinfeldæ, ad preces inclitæ Romanorum Reginæ Annæ, quæ eum in ipſa hac Charta *Avunculum* ſuum vocat, ſigillumque ſuum appendit. (g)

§. XI.

Acta ab
An. 1278.

ANNO 1278. Henricus noſter cum Epifcopo Baſil. & Friderico, Burggravio Noribergenſi, equites 800. Rudolpho I. Rom. Regi adduxit; quum is ſecundam expeditionem contra Ottocarum, Bohemiæ Regem, Auguſto menſe fuſciperet. Tum vero Aquilam Imperii geſſit Henricus, inter præcipuos belli dux, conſilio & manu fortis. (r)

Patruelem ejus Rudolphum, Badæ Marchionem, bello perſecutus eſt Cæſar. Cæſaris præcipuus propugnator fuit Henricus noſter, Marchio Hachbergæ.

Anno 1279. die S. Cecilie *Henricus Marcgravius nobilis Dominus de Hahperg* agros Dieterico Advocato de Landeck a ſubditis ſuis in Malterdingen locatos eſſe fatetur.

Anno 1281. Henricus Marchio de *Hahberg* in villis Eggenheim & Schalfingen fundos, quos civis quidam Neuenburgenſis in feudum tenuerat, Abbatie Blaſianæ dono dedit.

(g) Codex Dipl. De Inſtrumento hoc & nomine *Annæ* erudite commentatus eſt Ampliff. HERBSTERUS in *Carlsruher Samml.* pag. 81. ſq.

(r) ALBERT. ARGENT. pag. 102. FUGGER *Oeſterr. Ehrenſp.* Lib. I. Cap. XII. URSTIS. *Chron. Baſil.* pag. 138.

Anno 1282. Hermannus Marchio de Baden & Henricus Marchio de Hachberg literas investituræ, quam Rudolfus I. Imp. filiis suis, Alberto & Rudolfo, super Ducatum Austriæ dedit, Augustæ Vind. VI. Kal. Jan. testes cum aliis Imperii Statibus signarunt. (s)

Heinr.
testis.

§. XII.

Idem Henricus II. Marchio testis fuit transactionis inter quatuor fratres Furstenbergicos super Villingam An. 1284. quo reditus curtis suæ in Wettelbrunn Tennebacensibus donavit. Eodem anno Kunigunda atque Elifabetha, Henrici filia, cum Monasterium Adelhausen (t) prope Friburgum ingressæ fuissent, decimas in Uchtingen prope Burckhemium sustentationi earum pater destinavit, hac lege, ut ipse & posterius sui decimas has centum marcis argenti redimere possent. Acta hæc sunt Anno 1284. Friburgi die Mercurii post Dominicam Palmarum.

Acta An.
1284. fqq.

Anno 1285. Henricus Marchio de Hachberg consensu Domine Anne uxoris suæ legitimæ ac filiorum suorum, Henrici, Rudolphi & Friderici, aliorumque omnium liberorum suorum Abbatia Tennebac.

X x 2

(s) Vid. *Recueil des pieces de la Deduction des droits de Baviere & la Reponse de Vienne*, Tom. II. pag. 428.

(t) Monasterium hoc cum aliis extra urbem destructum est seculo superiore, cum Friburgum post pacem Neomag. muniretur à Gallis.

reditus V. marcarum in Malterdingen donavit. Chartæ huic, apud *Hahberg* datæ, appensa sunt figilla *Heinrici Margravii de Hahberg, Anne Margravie, Heinr. March. Junioris de Hahberg.*

Anno 1286. vigilia S. Laur. Henricus Margravius de *Hahberg* monasterio *Adelhusen*, ubi filia ejus, ut jam dixi, vivebant, censum donavit, quem ex curia ejus in *Grisheim Brunwartus de Oughein*, Miles, in feudum tenuerat. Testes *Joh. Dom. de Schwarzenberg, Henricus, Margravii filius natu major. &c.*

Anno 1289. Rudolphus Rom. Rex Comitem *Eginonem de Friburg & Cives Friburg.* inter se bellantes, ad concordiam reduxit; adhibito consilio *Argentinenfis atque Basiliensis Episcoporum, & Henrici Dei gratia Margravii de Hahberg, Landgravii Brisgoviæ.* Data est Charta *Basileæ*, festo S. *Matthæi.* (u) Appendet ei sigillum *Heinrici Margravii de Hahberg*, in quo Henricus sistitur equo insidens, galea, thorace, clypeo, hastaque instructus.

§. XIII.

Fit Eques
ordinis
Teuton.

Postrema hæc occurrit *Henrici II.* mentio. Brevi enim post regimini valedicens, *Ordinem Fratrum de Domo Teutonica*

(u) Verba sunt: mit Hülff des edilne Herrin von Gottes Gnaden Margravin Heinrichs von *Hahberg*, der Landrihter ist in *Brisgöwe*. Pistorius eum Landherr in *Breisgau* vocari contendit, sed errat.

ingressus est. Testantur id Literæ, Ordini S. Johannis Hierosolymitani a filiis ejus An. 1297. datæ, quibus illi patrem hereditatem suam sibi reliquisse, & religionem Equitum Teutonicorum intrasse profitentur. Quin & ipse pater Chartæ filiorum testis subscripsit: *Presentibus fratre Henrico de Hachberg patre nostro predicto nunc de Ordine fratrum de Domo Teutonica.* Insigni ergo favore Sacros Ordines Equestres complexus est Henricus. Postquam enim ante annos XX. Hospitalariis Fratribus S. Johannis jurisdictionem & Advocatiam in Heitersheim dedisset, ipse denique inter Fratres Teutonicos suum professus est nomen.

Anno 1289. inter socios Friderici, Ducis Lotharingæ, Margravius de *Hahperch*, sed sine nomine, legitur. (q) At in Charta anni sequentis, qua foedus renovatur, ab initio statim occurrit *Henricus Marchio de Hachbourg.* (xx)

Obiisse videtur paulo post An. 1297. (y) appellatus a posteris *Eques.*

§. XIV.

Pistorius uxorem ei assignat Annam de Altzena. Filios ^{Uxor & liberi.} progenit Henricum & Rudolfum, paternorum bonorum heredes;

X x 3

(x) Apud CALMET *Hist. de Lorraine*, Probat. Tom. II. col. 530.

(xx) Ibid. col. 533.

(y) DROLLINGER in *Lex. Basil.* in voce *Hachberg* annum mortis 1321. assignat, filium cum patre confundens.

---

ut & Hermannum, qui Ordinis Equestris S. Johannis per Alemanniam Prior per tres annos fuit, ut Pistorius quidem existimat. Is in Charta sui ex fratre nepotis Anno 1318. adhuc testis occurrit. Obiit II. Idus Aprilis An. 1321. Friburgi in Brisgovia, in Ecclesia S. Johannis, quæ seculo superiore, cum urbs muniretur, destructa est, sepultus, ubi & epitaphium ejus olim legebatur; „ Anno Domini 1321. 2. idus Aprilis obiit frater Hermannus de „ Hachberg, Prior Alemanniæ superioris. (z)

Tres præterea filias Henricus II. reliquit; Agnetem, uxorem Waltheri a Richenberg; (a) Kunigundam & Elifabetham Sanctimoniales, de quibus jam actum.

(z) FOERSTER Cap. III.

(a) Hanc nobis indicat Charta An. 1309. Archivi Bada - Durl.

CAPUT

C A P U T II.
 MARCHIONES HACHBERGA-
 HACHBERGICI
 H E N R I C U S III.
 AB ANNO 1290. USQUE AD ANNUM 1330.

---

§. I.

Henricus III. cum fratre suo Rudolpho ante A. 1300. conjunctim, postea divisim occurrit; unde eos terras Hachbergicas indivisas aliquamdiu rexisse nulli dubitamus.

Acta cum fratre.

A. 1293. Instrumentum Pacis, quam Egeno & Cuno, Comites de Friburg, cum urbe Friburgo iniverunt, (a) subscriptione sua ambo firmarunt.

A. 1297. Marchiones hi confirmant donationem banni & Advocatiæ in Heitersheim, quam pater eorum Fratibus Hospitalariis concesserat; „ dantes eis hanc Advocatiam, & „ jurisdictionem in speciale beneficium & feudum; remittentes „ insuper in perpetuum juramenta homagii, & pro universis

---

(a) Chron. Friburg. quod SCHILTERUS Kœnigshovio subjecit, pag. 28.

„ratione feudi debitis volentes esse contenti rationibus dictorum
„Fratrum. „ Eodem anno iidem Marchiones reditus & jura
universa, quæ Henricus, Mangoldus & Wolfradus, fratres,
nec non Wolfradus junior, Comites de Veringen, in vico
Malterdingen habuerant, pro LX. marcis argenti emerunt
Rüdlingæ feria III. ante S. Walpurgis.

An. 1300. die Sat. ante purificat. B. Virg. Henricus &
Rudolfus, fratres Margravii de Hachberg, sigillo suo iterum
muniverunt literas, quibus Egeno & Conradus, Comites Friburgi,
cum civitate hujus nominis in gratiam redierunt.

Iidem Margravii mense Novembri litem inter se &
Abbatiam Tennebacensem, ob decursum aquæ in Mundingen,
per quatuor arbitros, testibus ipsorum literis, in Emütingen datis,
terminari curarunt.

§. II.

Duæ
March.
Hachb.
Lineæ.

Seculi XIV. initio pater horum Marchionum Henricus II.
Eques obiisse videtur. Tum vero nova exoritur Marchicæ Historiæ
Epocha; qua Hachbergæ Marchiones in Hachbergo-Hachbergicam
& Hachbergo-Saufenbergicam Lineas subdividi cœperunt.
Priorem Henricus III. posteriorem frater ejus, Rudolphus
condiderunt. Utraque a principe Castro, Hachberga &
Saufenberga, suum nomen accepit. Hachbergica, quæ senior
Linea

Linea in Heinrici pronepote Ottone II. exaruit, qui anno 1418. mortuus terras suas Bernhardo, Marchioni Badensi, triennio ante vendiderat. Sausenbergica in Rudolphi atnepote Philippo A. 1503. marcescens, suas quoque opes, Roetela & Badevilla auctas, ad Christophorum, Badensem Marchionem, transmifit.

§. III.

Anno 1305. Henricus Hachbergenfis folus Rudolpho, Henrici Acta An. 1305. & 14. Equiti Friburgenfi, qui dictus *Der Turner*, & Johanni fratri ejus, Judicium in Tenzelingen in feudum dedit. Sigillo adjecto infcripta funt verba : *S. H. junioris Margravii de Hachberg*. In vigilia D. Andreæ ejusdem anni Henricus Marchio fratri fuo Rudolfo partem fuam Caftri *Spanegge* tradidit, ea lege, ut mortuo Spenlini filio feudum illud utrique fit commune.

Anno 1306. judicium feudale cum pluribus Dynaftis & Militibus Burghemii celebravit Henricus, quo Castrum Spanegke ad Rhenum, cujus dominium directum haftenus fuerat inter duos Marchiones commune, Johanni de Spanegge, Spenlini filio, felonix reo, fententia folenni adimitur, & Rudolpho, fratri Marchionis, tanquam apertum adjudicatur. Eodem anno, die Ven. ante S. Andr. Marchio Henricus fidejufforem Wernheri de Stauffen Conrado Comiti Friburg. fe obtulit.

Anno 1307. Vicum Heimbach, qui communem cum vicis Malterdingen, Koendringen & Mundingen silvam habet, Conrado Haffnero Friburgensi pro 50. marcis argenti vendidit cum consensu Hugonis de Ysenberg. (b) Vendidit quoque A. 1310. Tennebacensibus nonnulla bona, quæ in Glashaufen sita fuerunt. (c) Eodem anno cum Conrado, Comite Friburgensi, bona Abbatiae Andlaviensis, quæ ipse emerat, ita divisit Marchio, ut ipse officium sculteti in Sexau & vectigal in Eendingen, Conradus vero officium sculteti & census in Baldingen acciperet.

§. IV.

Acta An. 1311. & seq. Anno 1311. Johanni Wolferamo de Hachberg omnes homines liberos in Gutenrode, Musbach, Schœnabrunnen, Bretten, Richenbach, Norbrechtesberge, & Büttenkroph usque ad veterem Keppenbach pro 185. libris Brisgovienfis, reservata reluendi potestate, in feudum pignoratitium dedit; præsentibus Egone Comite Furstenbergio & Conrado Comite Friburgi, Johanne de Schwarzenberg, multisque aliis Nobilibus; die Jovis post Valentini festum.

Anno 1313. in vigilia SS. Petri & Pauli Burcardus de Keppenbach, ab Henrico Marchione captus, cum fratribus suis,

---

(b) FOERSTER. Cap. IV.

(c) Idem loc. alleg.

Rudolfo & Dieterico, perpetuam pacem eidem Marchioni adjurat, idque datis fidejussoribus, Gebhardo, Comite Friburg. Præposito Argent. Conrado Comite, fratre ejus, & Domicello Friderico de Hornberg, confirmat.

Anno 1314. die Merc. post S. Urbani Conradus, Comes Friburg. Marchioni Henrico officium sculteti ceteraque bona in Baldingen reddit, quæ ab eo acceperatis.

Anno 1316. filius Marchionis nostri jam uxorem duxerat Annam Usenbergiam, & cum focero suo Burcardo de Usenberg pactum de terris quibusdam oppigneratis iniit. (*d*)

Anno 1317. Johannes de Endingen, ejusque filius Rüdigerus, Equites de Nuwenburg, redditus annuos IV. marcarum argenti, quos Henricus junior Marchio de Hachberg (*e*) ipsis in feudum dederat, pro XL. marcis argenti libræ Neuenburgensis, ei aut heredibus ejus reposcentibus se retrovendituros esse promiserunt.

§. V.

Anno 1324. die Martii ante S. Valentini Henricus, Margravius de Hahberg, ejusque filii Henricus atque Hermannus,

Acta ab
An. 1324.

Y y 2

(*d*) Vide infra Usenbergios Dynastas.

(*e*) Sine dubio Henricus IV. filius Henrici III. tum adhuc viventis, intelligitur.

consilio Hugonis & Burchardi, Dynastarum de Usenberg, cognatorum suorum, cum Abbacia Tennebacensi in gratiam redunt; juribusque suis, si quæ habuerint, in bona, Abbatiae huic in Malterdingen vendita, perpetuo valedicunt; posterisque suis eandem Abbatiam diligenter commendant. Eodem anno Marchio Henricus de Hahberg, ejusque filius cognominis emtionem confirmant, qua Abbas Tennebacensis homines & bona in valle Reichenbach prope Keppenbach a Walthero de Valckenstein comparaverat. Chartæ huic sigilla *H. Margravii de Hahberg & Henr. J. Margravii de Hahberg* appensa sunt. Idem Marchiones eodem anno cum Conrado Dieterico Snewelino, Milite, atque Ottomanno de Keyfersberg, Snewelini genero, super Castrum Schnefelden transegerunt, ut prædicti Equites ex Castro suo nullum damnum Marchionibus inferant; neve invitis Marchionibus quenquam in illud recipiant; a monachis in Selsa & Tennebach homines emant; Castrum denique vendant aut mutant. Literæ datæ sunt Friburgi die Jovis ante S. Augustini An. 1324.

§. VI.

Mors.

Obiit Henricus III. circa Annum 1330.

Uxor
ejus.

Nupserat ei Agnes, Ulrici, Comitis de Hohenberg filia, quæ Anno 1310. jam fatis concessit, sepulta Tennebaci ante summum altare, ubi hodie sequens ejus in lapide legitur elogium:

Anno Domini MCCCX. V. Id. April. obiit nobilis Domina Agnes Marchionissa de Hahberg, filia Domini Ul. quondam Comitis de Hohenberg.

Mater fuit trium filiorum, Henrici, Rudolphi & Hermanni; Filii tres. quorum primus patri successit; reliqui duo Ordini S. Johannis Hierof. adscripti sunt. Rudolphus quidem Commendator Ordinis in Friburg primo, (f) dein in Hohenrain Anno 1343. obiit, in S. Joh. æde Friburgi sepultus. Inscriptio sepulcralis hæc fuit: *An. Domini MCCCXLIII. XVII. Cal. Junii obiit frater Rudolphus, Marchio de Hachberg, quondam Commendator in Hohenrain. (g)*

Hermannus, ejusdem Ordinis Magister per Germaniam Superiorem, An. 1318. Chartæ patruelis sui Henrici subscripsit.

Anno 1347. frater Hermannus Commendator, Margravius de Hachberg, & Conventus Domus Friburgi Brisgovix Ord. S. Johannis Abbatix Tennebacensi bona quædam vendiderunt. Munita Charta sigillo *Herimanni Marchionis de Hahberg & Commendatoris.* Sed & Monasterio Sulzbergenfi curia dicta *Alzenach* in Gundlingen pro 380. marcis argenti eodem anno vendita est.

Y y 3

(f) *Bruder Rudolf von Hahberg, Bruder des Ordens S. Johannes Spitals von Jherusalem des Huses zu Friburg in Brisgöwe An. 1325.*

(g) Errat PISTORIUS, qui hunc Rudolphum Rudolphi Saufenbergici filium, adeoque Henrici III. ex fratre nepotem fuisse credit. Rudolphus enim ille, Saufenbergici filius, uxorem & liberos habuit, uti infra patebit.

Obiit Anno 1357. Friburgi sepultus, ubi hoc ejus elogium:
 „ Anno MCCCLVII. VII. Cal. Maji obiit frater Hermannus de
 „ Hachberg sacerdos quondam locum tenens & Magister Conventus
 „ Rhodii in partibus Alemanniæ. (h)

H E N R I C U S I V.

§ VII.

Acta ab
 An. 1330. Anno 1330. die Martis post Paschatis festum Charta
 Tennebacensis Heinrici junioris, Margravii Hachbergici, sigillo
 munita est.

Anno 1331. Conrado Dieterico Schnevelin permittit
 Henricus, ut bona quædam, prope calcariam Emmedingenfem
 sita, Castro Schnefelden emtione adjungeret, id quod sine consensu
 Marchionis facere non licuisset. Duodecim post annis eidem
 molendinum prope Castrum Weyer ædificare permittit ea lege,
 ne in alios quam domesticos Schnevelini usus adhiberetur,
 jusque piscationis penes Marchionem solum maneret.

Anno 1337. Margravius Henricus Dom. in Hachberg
 venditionem, Abbatiae Tennebacensi ab hominibus in Baldingen
 factam, confirmavit.

(h) Non ergo locum tenens modo Magistri, ut Pistorius scribit: sed ipse
 Magister Ordinis fuit. Epitaphia, quæ produxi, destructa sunt, quum
 Domus Johannitarum destrueretur, Friburgo a Gallis munito.

Anno 1339. die Lunæ ante S. Galli Adelheidis de Gerolzeck, Abbatissa Andlaviæ Marchioni Heinrico, Domino de Hachberg, ejusve heredibus feudum, ultra 20. marcas valens, quod primum ad se redituum fit, promisit.

§. VIII.

Anno 1340. die 17. Maji Bertoldus Episc. Argent. Acta ab An. 1440. Marchionem Heinricum & Usenbergios cum urbe Brisac. quæ subditos quosdam Usenbergicos in civitatem suam receperat, reconciliavit.

Die Ven. post S. Ulrici Consul & Senatus Friburgensis litem inter Marchionem Heinricum & Milites a Keppenbach deciderunt, ita quidem, ut Marchio Judicia Provincialia ad vetus Keppenbacum sub tilia in causis quoque, ad subditos Johannis & Ulrici de Keppenbach minime spectantibus, posset habere. Sexennio post inter Heinricum Marchionem atque Waltherum & Dietericum de Keppenbach ejusdem Senatus Friburg. studio pax inita est.

Anno 1343. cum urbe Brisacensi, quæ homines proprios, ex vicis Marchionis, ad montem *Keyserstul* sitis, in eam fugientes, susceperat in cives, in gratiam rediit.

Anno 1344. die B. Urbani Adelheidis Abbatissa & Conventus Andlaviæ Heinrico Marchioni curias suas, in valle

Sexowe & in villa *Otenswande* fitas, cum universis bonis, juribus & hominibus earum, excepto jure patronatus, pro 200. marcis argenti vendiderunt. Literæ hæ Bertoldi Episc. Argent. sigillo firmatæ sunt.

§. I X.

Acta ab
An. 1352.

Anno 1352. cum Moeskirchenfibus bellum, breviter duraturum, inivit. Eodem anno, die Ven. post S. Urbani, ab affine suo, Friderico de Usenberg, Dynastiam inferiorem Usenberg. ut *Kenzingen* oppidum, *Kürenberg* Castrum, *Bleicham* & *Herbolzheim* vicos, Advocatiam in *Minnenwiler*, Castrum & vicum *Wiswil*, jus patronatus in *Bergheim* & *Cappelle*, bannum silvestre in *Sulzberg*, in feudum accepit. Adiit etiam horum bonorum possessionem Marchio, *Kentzingæ* & *Kurnbergæ* sedem figens; quin & in Chartis se Dynastam in *Kentzingen* appellans. Tum vero decimas ecclesiæ *Cappellensis* filio suo *Hessoni* reliquit.

Anno 1354. bellum cum *Rheinfelda* & *Villinga* gessit, quod *Rudolpho* Austriaco conciliante compositum est. Graves etiam ei fuere lites cum Militibus de *Keppenbach*, ob Præfecturam *Liberam* (i) & judicia ejus. In bello, quod inde natum est, *Keppen-*

(i) *Freye Amt, Leute und Gerichte darinnen.*

Keppenbachios captivos Hachbergam duxit Marchio, eosque nonnisi intercedente Friburgensi Civitate dimisit.

Anno 1356. Fridericus, Comes Friburgensis, Eginonis frater, Henrico nostro banni silvestris in Brisgovia partem, quam ipse ab Episcopo Basiliensi in feudum tenebat, tradidit. Eginone autem apud Episcopum hac super re querelas movente, iudicium feudale habitum An. 1357. cui etiam Otto, Marchio de Rœteln, Henrici nostri patruelis, interfuit. (k) Marchioni abjudicatus est bannus. Eodem anno, mense Martio, Kenzingæ iudicatum inter Henricum March. & Hugonem Comitem de Furstenberg, quorum priori duo molendina in Bleicha addicta sunt.

Anno 1358. idem Marchio Dynastiam Kenzingen & Kürnberg iudicio feudali, in campo Seckingenfi die Veneris ante S. Agnetis habito, accusante Rudolpho, Austriae Duce, amisit. Nihilominus *Marggravium de Hachberg & Dominum de Kentzingen* se appellare perrexit; teste Charta Tennebacensi An. 1360. cui rogatus sigillum suum appendit.

(k) Vicissim Henricus noster anno præcedente 1356. traditioni bonorum quorundam, Ordini S. Johannis ab Ottone Marchione factæ, interfuerat. Vid. infra in Saufenbergicis.

Anno 1363. villam *Witersbach*, quam civis quidam Villingensis in feudum ab ipso tenebat, cum bono censitico in Tenningen permutavit.

§. X.

Mors. **O**biit Henricus IV. circa An. 1369.

Uxor &
filii.

Uxor ejus Anna, Burcardi de Usenberg filia, tres ei filios peperit, Ottonem, Johannem & Hessonem, quos jam An. 1368. adultæ ætatis fuisse, inde concludimus, quod eo anno cum patre Monasterio Ettenheimensi advocatiam vici *Minnewilre*, salvo reuolutionis jure, pro 150. libris denar. Argent. vendiderint.

PISTORIUS filiam addit Cunigundam, uxorem Baronis a Gliers, (1) de qua Alfatix Gente alibi (2) egimus.

O T T O I.

§. XI.

Acta
vivo
patre.

Tria quotannis judicia in Baldingen Otto, vivo patre, habere solebat, quibus cives Friburgenses, in vico isto habitantes, cum reliquis incolis pariter obnoxios ipsa hæc Civitas An. 1364. judicavit.

---

(1) In *Tabula Genealogica MANLII Chronico Constant.* adjecta.

(2) *Alfatix Illustr.* Tom. II. pag. 687.

Eodem tempore bellum Friburgensibus grave intulit Comes eorum Egino, ejusque fœderati, Dynastæ de Usenberg, Gerolzeck, Schwarzenberg & Staufen &c. quibus & Otto de Hachberg accessit.

Frequens tum Germaniæ Procerum fuit querela, quod proprii eorum homines a Civitatibus vicinis reciperentur in cives. Eadem contra Friburgenses Nobilium querimonia. Pax denique coaluit Anno 1368. die Palmarum, qua suam a Comitibus Friburgensibus libertatem 1500. marcis argenti redemit Friburgum. Werrensis Nigræ Silvæ Dynastia, supra Beuckam sita, tum temporis per breve spatium oppignerata fuit Ottoni nostro Mârchioni. (m)

§. XII.

Carolus IV. Imperator An. 1372. Ottoni & Hessonibus ^{Acta mortuo patre.} fratribus Advocatiam Monasterii Tennebach contulit, ut ipsius Cæsaribus ad monasterium hoc literæ testantur. Eodem anno Margravius Otto Dom. de Hachberg figillum suum Chartæ Tennebacensi appendit.

Anno 1373. Otto Marchio Burcardo de Kûrneg decimas in Neuenburg in feudum masculinum dedit.

Z z 2

(m) URSTIS. Chron. Basil. Lib. I. Cap. XXI.

Anno 1380. die 22. Febr. Anna, dicta Burggravia, Ulrici de Keppenbach, Armigeri, vidua, Ottoni Marchioni omne jus sibi competens, seu a marito quondam suo acceptum, & quovis deinceps modo accipiendum, donatione inter vivos tradidit.

Anno 1385. die Saturni post Urbani a Wilhelmo Turriano, (n) Hessonis Schellini genero, bonum censiticum in *Winterreutin* Scaphusii emit. Anno eodem bellum, quod ipsi & fratri cum Friderico, Argentinenfi Episcopo, fuerat, intercedentibus Leopoldo Auftriaco, & Eberhardo Wirtenbergico, ita compositum, ut Episcopus utrique Marchioni 1200. florenos solveret, Marchiones autem eo anno cum Castro Hoehingen in Episcopi ministerio essent. Actum Friburgi dominica post Judica.

§. XIII.

Mors
Ottonis.

Otto noster denique Anno 1386. in proelio Sempacensi pro Leopoldo Auftriæ Duce, dimicans, cum ipso & ingenti Nobilium numero periit. (o) Sepultus est Tennebaci ante summum altare, ubi hodieque legitur hæc sepulcralis Inscriptio: „A. MCCCLXXXVI. „ VII. Id. Julii obiit Nobilis Dominus Otto, Marchio de Hachberg. „

(n) *Im Thurn.*

(o) KOENIGSHOV. *Chron. Alsat.* pag. 344. TSCHUDI *Chron. Helvet.* Tom. I. pag. 526. 1q.

Uxorem ei assignat PISTORIUS sororem Maltreri, opulenti Uxor & liberi.
 Baronis, ex qua filiam Emiliam, uxorem Joh. de Ruchen,
 Equitis, suscepit. GAMANSIUS UXOREM non nominat; at
 liberos tres ei assignat; ex quibus duo mares; quorum in Charta
 An. 1366. fit mentio; & filia Emelina, quæ Johannem de Couci,
 Equitem auratum, acceperit maritum. Quodsi filios habuit, ante
 patrem illos obiisse necesse est, cum duo fratres in Marchionatu
 ei successerint.

J O H A N N E S.

§. X I V.

Johannes, Advocatus in Endingen Anno 1361. ut Johannis
March.
Acta.
 PISTORIUS (p) quidem tradit, Abbatiz Tennebacensi curiam
 suam Friburgi Brisgoviz per concambium tradidit Anno 1385.
 accedente fratrum Ottonis & Hessonis, Marggraviorum de Hachberg,
 consensu.

Occiso Ottone Johannes & Hesso fratres Castrum Hachberg
 & reliqua ejus bona inter se ita diviserunt, ut posteriorem Castri
 partem Johannes, anteriorem Hesso fortirentur, addita lege, ne

Z z 3

(p) Pistorius tamen Johannem hunc confudisse videtur cum Johanne de
 Endingen, de quo supra ad An. 1317. & in Charta pro 1316. legisse 1361.

pars ulla, donec masculi ex alterutro fratre descendentes superfuerint, transfiret ad feminas. Factum hoc ante Nativit. B. Virg. 1386. Tum quoque Fridericus de Blanckenheim, Argent. Episcopus, vicum Herbolzheim, ad Bleicham, Brisgoviae & Ortenaviae limitem, in Marca Ettenheimensi situm, fratribus his abstulit. Pauci, teste WIMPHELINGIO, (q) tum laici, tum sacerdotes, e vivis excefferant, ad quorum bona manus suas rapaces Episcopus hic non extenderit

Anno 1394. decimas in Büfesheim, Alfatiae superioris vico, Hamanno Schultheißio, civi Brifacensi, una cum Paulo Morfero, Armigero, Johannes vendidit. Posthæc rara Johannis in Chartis mentio. Vixit in cœlibatu, ultra An. 1408. superstes, quo literas advocati in Baldingen sigillo suo munivit.

H E S S O.

§. X V.

Acta vivo
fratre
Ottone.

Marggravius Hesso de Hachberg An. 1376. sigillo suo Chartam Tennebacensem munivit. Liberos Hessonis de Usenberg tutor fuit, ut in Usenbergicis docetur.

An. 1382. Eberhardo & Werlino, civibus Brifacensibus, vicum *Achtkarren*, sub Höhingen situm, reservato sibi relictionis jure, vendidit.

(q) In *Catalogo Episcoporum Argent.* pag. 98.

A. 1384. Marggravius Heffo de Hahberg, Dom. in Hœhingen, consensu fratrum suorum, Ottonis & Johannis, feudum Dynastiæ Usenbergicæ, quam Hachbergici tum possidebant, Johanni Druchfessio contulit. Anno sequenti Leopoldus, Dux Austriæ, inter Fridericum, Episcopum Argent. & Hessonem Marchionem, pacem conciliavit Friburgi, hac lege, ut Heffo Episcopum, contra quemvis, exceptis tantum Dominis ejus directis, ex Castro Hœhingen per tres annos juvet, & 400 florenos quotannis ab Episcopo vicissim accipiat.

§. XVI.

An. 1387. Marchio Heffo de Hachberg, Dominus in Hœhingen, fratribus S. Pauli Eremitæ Ord. S. Augustini in Nimburg (r) cœnobium S. Petri in monte *Keyserstul* suaque Dynastia Hœhingen situm, ut & ecclesiam & jus patronatus in Vogtsberg tradidit, eosdemque fratres in tutelam suam recepit ac protectionem, ea lege, ut alium Advocatum, aut in ulla Imperii urbe jus Civitatis si unquam acceperint, beneficio hujus donationis exciderent.

Acta post
fratris
mortem.

(r) Monasterium hoc Eremitarum S. Augustini olim fuerat in *Obernimbürg*, leuca distans Emmedinga; deinceps destructum. Locus hodie in manibus Marchionis Bada-Durlacensis, ut possessoris Hachbergæ. Brisfaci circa A. 1270. aliud Monast. Eremitarum S. Augustini conditum est.

An. 1388. die Martis post Purificat. Mariæ Marchio Hesso de Hachberg & Comes Walraf de Thierstein ab Episcopo Basiliensi Immerio feuda, quæ Ufenbergii tenuerant, his extinctis acceperunt. Eodem anno Sulzbergam ab Ottone de Staufen 500. marcis argenti Hesso vel emit vel reluit, atque a Monasterio Virginum Benedictini instituti, quod ibidem sub invocatione S. Cyriaci viguit, Advocatus eligitur, quod datis ei literis protectionis ipse testatur.

An. 1390. die Sabbati post Crucis inventionem Hesso filium suum Henricum, adhuc puerum, Margarethæ, quam Anna, Comitissa de Nellenburg & nata de Tierstein, ex priore suo marito, Martino Malterero, susceperat, despondit. (s) Eodem anno vallem *Brechtal* a Johanne Jun. Comite de Habsburg. Lauffenburgicæ lineæ, in feudum se tenere professus est. (t)

An. 1392. die Lunæ post S. Otmari Wernherus de Hornberg, Miles, & uxor ejus, Anna de Ufenberg, partem suam Castri & Dynastiæ Höhingen pro 5000. florenis, ut & Castrum Triberg pro 3000. aureis Brisaci vendiderunt Hessonum, qui anno sequenti venditoribus his vicum Brokingen ad dies vitæ concessit; futurus Annæ Ufenbergicæ heres.

An. 1395. vicum Eistatt cum jure patronatus ejus a Conrado, Comite Friburgenfi, suscepit in feudum. §. XVII.

(s) FOERSTERUS.

(t) Charta ap. HERRG. Cod. Dipl. num. 883.

§. XVII.

Intercessit tum inter Hessonem March. & Johannem Meinwartum, Militem, gravis discordia, quæ ut terminaretur, res ad arbitros delata est, quibus Engelhardus Winspergius, Advocatus provincialis Austriacus, præfedit. Hic pridie S. Martini Brisfaci pronuntiavit sententiam, qua Hessoni jus vicum Bischoffingen ex Mainwarti manibus redimendi negatum, solique Annæ Usenbergicæ, Wernheri de Hornberg uxori, tributum. Marchio damna, Meinwarto ejusque hominibus in Schallingen illata, ducentis & viginti aureis Rhen. refarcire jussus est.

Lites varia
riæ deci-
sæ.

A. 1399. Eberhardus Wirtemberg. Comes litem inter Hessonem March. de Hachberg, Casparum de Clingenberg, ejusque uxorem Margaretham Malteriam Hessonis filio Heinrico, uti diximus, antea desponsatam, composuit his legibus:

- I. Marchio conjugibus his vicum Eistatt, partem Castri Haideburg curiasque Friburgi reddito;
- II. Jus reluendi vicum Eistatt servato;
- III. Curias *Braiteberg* conjuges a Marchione, si dominium suum directum probaverit, in feudum accipiunto.
- IV. Marchio Johanni Ramsteinio de custodia Castri Haideburg a filii sui Henrici morte satisfacito.

A a a

V. Instrumenta bellica, quæ ante captum a Marchione Castrum Haideburgi erant, ibidem manent.

VI. Conjugum jus pignoratitium in vico Brockingen antiquatum esto &c. Datum Stutgardia die S. Joh. Evangelistæ.

§. XVIII.

Reliqua
Hessonis
Acta.

Anno 1400. Anna de Usenberg, Duci Reinoldo de Urslingen tum nupta, Marchionem Castri Triberg omniumque bonorum suorum, coram judicio aulico Rotwilensi, heredem instituit.

Anno 1401. Marchio Hesso aliquot metallifodinas in Sulzberg elocavit, decimasque in Bischoffingen, a Dieterico de Keppenbach, Ord. Johannitici Equite, sibi comparavit.

Anno 1403. & 1404. litem cum Johanne de Lichtenberg coram judicio Rotwilensi contestatus est, victorque in possessionem bonorum Lichtenbergicorum in Ingweiler, Sponeck, Busweiler & Weisweiler immissus est.

Anno 1404. die Lunæ post S. Jacobi Civitas Brisacensis contra Hessonem Marchionem pronuntiavit sententiam, qua Hanemanno Snewelino de Landeck, Militi, jurisdictio vindicatur areæ, cui Landeck olim impositum fuerat.

Eodem anno, Marchione accusante, Vicedominus in Hohenstein, & de Haslach in Brusca Alfatia Valle, a judicio Rotvilano proscripti sunt. Tum quoque Hesso Marchio Hachbergæ

& Turgus de Ramstein litem propter Heimersdorff, Sundgoviaë vicum, cum Ludovico de Gliers, Frobergæ Domino, composuerunt.

Anno 1405. filiam suam Margaretham Friderico Comiti Leining. cum dote 1600. aureorum, pro quibus vicus Üringen pignori datus est, in matrimonium collocavit, quæ mater Friderici Hessonis & Friderici minoris a Leiningen facta, filiis his suis occasionem præbuit, ut jura quædam in Marchionatum Hachbergensem sibi vindicarent. Eodem anno 1405. die Sat. post S. Mart. Rupertus Rex Rom. bellum, inter Marchionem Hessonem, & Ludovicum, Dynastam Lichtenb. de Castro & vico Weisweiler gestum, compositurus, æquum utrique jus Heidelbergæ addixit. Biennio post Lichtenbergensis partem suam Egenolfo & Johanni de Rathsamhausen fratribus, consensu Marchionis, vendidit.

Anno 1407. Hesso jus patronatus in Cappel, feudum Ecclesiæ Argent. Wilhelmo Episcopo refutavit; accepto vicissim jure patronatus in Nimburg. Eodem anno idem Hesso Hamanno Snewelino, Militi, vicum Mundingen cum omnibus ejus juribus pro 500. aureis in feudum contulit, hoc pacto, ut post 10. annos redimi possit. Hesso, tum temporis a Rep. Argent. in civem receptus, Senatui porrectis digitis jusjurandum præstitit. (u)

A a a 2

(u) WENCKER *Collect. Jur. publ.* pag. 17.

§. XIX.

Hessonis
mors. Anno 1410. Marchio Hesso ex vivis excessit, ultra 60.
annos natus.

Uxores. Bis nuptias celebraverat. Primas cum Agnete, Henrici
de Gerolzeck filia; secundas cum Margaretha, filia Conradi,
Comitis Palatini de Tübingen, Herrenbergæ arcis herede.

Filia. Ex hac genuit Margaretham, Friderico Comiti de Leiningen
nuptam; (x) ex illa tres filios suscepit.

Filii. Filii fuere Henricus, Otto & Hesso, quorum primus
Margarethæ Malteriæ, de qua supra, desponsatus quidem fuit,
sed ante nuptias obiisse videtur. Inter mortuos jam collocatur
anno 1399. in Literis, quibus Eberhardus Wirtembergæ Comes
patrem ejus cum Casparo de Clingenberg hujusque uxore, ut supra
vidimus, reconciliavit. Ottonem & Hessonem fratres, Marchiones
de Hachberg, cum ipsorum patre Charta An. 1406. prodit, qua
reditus XXXIV. floren. Gözoni Liebermanno, Militi, adscripserunt,
dederuntque fidejussores Hermannum, Com. Sulzensen, Ducem
Reinoldum de Urfelingen, Burcardum de Stauffen, Dietericum
Snewelin, Hamannum Snewelin de Landeck, Milites, Jo.

(x) PISTORIUS Hessoni aliam insuper filiam tribuit, Agnetem, Friderici
Ortenburgici Comitis uxorem.

Zumwiger & Dietericum Kotzen, Armigeros. Post hæc solus cum patre in Chartis comparet Otto, unicus patrimonii totius Hachbergici heres.

O T T O I I.

§. X X.

Anno 1410. die Sat. ante S. Margar. Otto hic Marchio Acta ab An. 1410. affini suo Friderico Leining. atque forori suæ Margarethæ, dotis a matre promissæ loco, vicum Üringen tradidit. Die Merc. post S. Laur. vicos Schaffhusen & Betzingen Paulo Morfero, ejusque posteris maribus, concessit in feudum.

Anno 1411. festo S. Lucæ Monasterio S. Petri, in monte *Kayserstul* ditionis Höhinganæ sito, ad mentem patris sui defuncti, ecclesiam & jus patronatus in *Vogtsberg*, ejusdem montis vicò, donavit. Fridericus, Dux Austr. loco Johannis Marchionis Hachbergæ, Ottonem hunc, ex fratre ejus nepotem, Endingæ Advocatum constituit; Neoburgi die Sat. ante S. Laur.

Anno 1412. Henrico de Wisenegge vicos Denzlingen & Berchtoltskirchen; Jo. Oswaldo Zumwiger jus piscationis in rivo *Bretten* & jurisdictionem circa Castrum Weyer oppignerat Otto.

Anno 1414. die S. Jac. ob æs alienum, quod pater ejus contraxerat, Dynastias suas Hachberg & Höhingen Marchioni

Badensi Bernhardo pro 80000. flor. Rhen. vendidit, hac lege, ut Höhingenfem ad dies vitæ ipse retineret, Hachbergenfem vero, fi forte cum æquali matrimonium iniret, redimere poffet. Otto terras has fuas prius obtulerat Rudolfo, Saufenbergicæ Lineæ Marchioni, fed hic auctor fuit, ut eas venderet Bernhardo Badeni.

Anno 1416. die Merc. ante Reminifcere Rudolfus de Schnellingen, Armiger, Ottonis Marchionis nomine iudicium feudale habuit in Üringen, cujus affeffores fuerunt Jo. de Stauffen, Miles, Diatericus de Rathfamhaufen ad Lapidem fenior, & Joh. de Hohenfirft. Agebatur de Vico Vörfetten & rivulo Schoppach, quos Hanemannus Snewelin de Landeck, Miles, ut bona a Valckenfteiniis jure emptionis comparata; Jo. Oswaldus zum Weyer vero ut feudum, poft extinctos Valckenfteinios ab Ottone Marchione receptum poftulabat. Vicit caufa Oswaldi; Hanemannus nihil præter bona quædam allodialia fervavit.

§. XXI.

Hachberga ad Badenfes translata. Anno 1418. Otto Marchio cum cælebs decederet, & in eo Hachberga-Hachbergicus Marchionum ramus exaruiſſet, terræ ejus omnes ad Badenſem Marchionum Lineam fenioſem, virtute emtionis triennio ante peractæ, tranſierunt, quæ ſeculo quoque ſequenti Hachberga-Saufenbergicas ditiones Badenſibus junxit.

Hachbergæ Marchiones ergo terras suas, ut Zaringici patrimonii partem, jure allodiali possederant; id quod de Marchionibus Badæ, Hachbergenfium fuccefforibus, quoque ad annum ufque 1475. dicendum. Fridericus III. Imp. enim Christophorum & Albertum eo tempore inveftiens de Marchionatu Badenfi, in Literis feudalibus Hachbergici quoque fecit mentionem; (y) quod Hachbergæ feudalibus primis reperimus exemplum.

§. X X I I.

Formulam *Dei gratia* Hachbergæ Marchioni Henrico II. Equiti Rudolfus I. Cæfar Anno 1289. adfcripfit; uti fupra Marchia-
num
Hachb.
dignitas. oftentum.

In Conventibus Imperii publicis inter primarios Imperii Principes femper occurrunt Marchiones Hachbergæ; cujus rei exemplum fuppeditant Comitibus An. 1281. à Rudolpho I. habita Vindelicorum Auguftæ, ubi idem Henricus II. cum Duce Teccenfi & Marchione de Baden recenfetur, uti fuperius quoque fuit relatam.

Hæc de Hachberga - Hachbergicis rebus, quæ aridiores, Epilogus quod arctis femper finibus inclufi fuerunt hujus Lineæ Marchiones,

(y) Charta extat apud LUNIG. Part. fpec. Cont. II. pag. 947.

---

nec rebus gestis, si Henricum Equitem excipias, illustres, nec augmentis opum potentes, in mediocri semper constituti fortuna; quamvis matrimonio Usenbergica bona suis terris adjecerint. Ducentos per annos nonnisi quinque generationibus propagati; terrarum divisionibus inter se debiles semper atque inglorii.

Nunc ad Hachberga-Sausenbergenses transimus, quorum fortuna splendidior & fata illustriora fuerunt.

CAPUT

C A P U T III.
MARCHIONES HACHBERGA-
SAUSENBERGICI.

R U D O L P H U S I.
AB ANNO 1300. USQUE AD ANNUM 1314.

§. I.

Henrici II. Hachbergici Marchionis, dicti Sedes & nomen. Equitis, filius natu junior, Rudolphus, in paternæ hereditatis divisione Saufenbergæ fortitus est Castrum, quod haud procul Kandra, in aditu Nigræ Silvæ, rupi nec altæ nec præcipiti impositum, prima Marchionum hujus lineæ fedes fuit, unde vulgo *Linea Saufenbergica* dicitur, Marchionibus licet Hachbergæ retinentibus nomen. De monte *Sufenberc* cum Abbatia S. Blasii An. 1232. transactum supra vidimus. (a) Tractus ille superioris Brisgovix, ad Saufenbergæ Castrum spectans, *Sausenharda* nuncupari solet.

(a) Periodi Hermann. Cap. VI. §. I. pag. 321.

Anno 1300. die Sabb. ante Annunt. Mariæ Rudolfus, Marchio de Hachberg, cum fratre suo Henrico literas compositionis inter Comites & Civitatem Friburgensem sigillo suo equestri firmavit. Sexennio post Castri Spanegg, infra Brisacum ad Rhenum fiti, proprietatem iudicio feudali fratris sui Rudolfus obtinuit. (b)

§. II.

Judicium
provinc.
Brisgov.

Anno 1309. die Merc. post S. Margarethæ Judicium provinciale habitum est Sliengæ, in Saufenhardæ confinibus, cui Judicio, Rudolphi Marchionis & Landgravii Brisgovix nomine, Walravus, Thierfteinensis Comes, præfedit. In eo Rudolfus documenta sua de vico Uchtingen, de Castro Spanegge, de bonis in Bischoffingen & Froschbach, de Advocatia in Gretzhausen & decimis in Griesheim produxit. (c) Paulo post Walravus Comes & Johannes de Endingen, Miles, de sententia hac ad Aulicum Imperatoris Judicem, Henricum Comitem de Spanheim, scripserunt literas, quibus Waltherus Dom. de Rötenlein, Burckardus Dom. de Usenberg, Wernherus & Cuno de Bergheim, Arnoldus de Grünenberg, Ludovicus de Ratoldorf, Cunradus Schaler de Benkon, novemque alii recensentur Assessores Judicii. Eodem

(b) Cap. præced. §. III. pag. 353.

(c) Codex Diplom. ad hunc Ann.

anno pro vicis Rotwilre, Bergen & Vogtsberg ad montem Kayserftuhl Walthero de Richenberg ducentas marcas argenti ponderis Colmar. se debere profitetur Rudolphus.

§. III.

ANNO 1311. mortuo Walthero de Rœtenlein, idem Rudolphus una cum Lutoldo de Rœtenlein, Præposito Basiliensis Capituli, Dynastiæ Rœtelanæ possessionem uxorio, uti videtur, nomine adivit. Uxoris Rudolphi nomen licet nobis ignotum, Rœtelanæ profapiæ tamen eam fuisse, ex eo colligimus, quod Rudolphi filius Henricus Lutoldum hunc appellat *Avunculum* suum. (d) Castrum Rotenberg in Dynastia Rœtelana Thuringus de Ramstein & Conradus Münch de Munchsberg arbitrari quatuor Equitum Basil. sententia Lutoldo huic atque Rudolpho Marchioni pro 250. marcis argenti tradere coacti sunt.

Rœtelana successio.

Anno 1313. die Ven. ante Palm. Conradus Schalerus de Benkon, miles Basil. Rudolfum de Hewen, Aulæ Johannis, Regis Bohem. atque Vicarii Imp. judicem reddit certiore, se Lutoldum Præpositum & Rudolphum Marchionem in oppidi *Schopheim* & Castri *Roetenlein* reduxisse possessionem.

B b b 2

(d) *Unser Oheim selige.* Charta est An. 1316.

§. IV.

Rudolfi
mors &
liberi.

Ita aucto aliquantum accessionibus patrimonio An. 1314. Rudolphus I. decessit; (e) ex conjuge, quæ Roetelana fuisse videtur, (f) pater trium filiorum, Henrici, Rudolfi, Ottonis, qui singuli ex paterna & materna hereditate aliquid obtinuerunt. De Anna filia nobis infra est sermo.

H E N R I C U S.

AB ANNO 1314 USQUE AD ANNUM 1318.

§. V.

Roetelana hereditas ex affe.

Anno 1315. die Sat. ante S. Joh. Bapt. Otto de Ampringen, Miles, cum sculteto & fenatu Sulzbergenfi de argentifodinis Brisgoviæ inter Episcopum Basiliensem & Henricum nostrum, Brisgoviæ Landgravium, controversis, sententiam pronuntiavit. In Literis his jam *Domini de Roetelen* titulo insignitur Henricus, partem illius Dynastiæ possidens. At sub finem ejusdem anni (g)

(e) In Literis Andreæ de Ast, An. 1314. datis, vocatur *beate defunctus*. Vid. Cod. Diplom.

(f) IMHOFFIUS Tab. Geneal. 76. Partis II. Rudolpho nostro uxorem dat Agnetem de Reichberg; uxorem ejus appellans, quæ extiterat soror. Hæc nupsit Walthero de Reichenberg, Militi superioris Alsatia.

(g) Ante festum S. Thomæ 1315.

Lutoldus, Basil. Præpositus, gentis Rœtelanæ postremus, donatione inter vivos, coram Officiali Curiae Basiliensis, tradidit *Henrico Domicello*, *Margravio de Haperg*, *Lantgravio Brisgaugiæ*, præfenti & recipienti, omnia bona sua & possessiones ac jura Dynastiæ Rœtelanæ; reservato sibi duntaxat ad vitam libero eorum bonorum usu & fructu. (h) Lutoldus brevi post obiit. Henricus ergo totius Rœtelensis Dynastiæ solus factus est compos. Successores ejus, Marchionum Hachbergæ & Dominorum in Rœteln titulos continuantes, brevitatis causa frequentius appellati sunt *Marchiones Rœtelani*.

§. VI.

Anno 1316. pridie Ascens. Margravius Henricus de Hachberg, *Dominus in Rœtelein*, *Lantgravius Brisgoviæ*, cum fratre Ottone, Johanni de Howenstein, Militi, Annæ de Büttinkon, uxori ejus, horumque liberis utriusque sexus bona in Toffenbach contulit in feudum.

Acta
Henrici
varia.

Anno 1317. Johannes & Rudegerus de Endingen, pater & filius, Milites ac cives Neoburgenses, Henrico, Margravio de Hachperg juniore, Lantgravio Brisgoviæ, jus reuisionis competere fatentur in bonis, in Hertikein & Furbach fitis, quæ

B b b 3

(h) Codex Diplom. Badensis ad An. 1315.

ab ipso in feudum acceperant. Vocatur Henricus hic *junior*, ut a patruo suo distingueretur Henrico, Hachbergicæ lineæ auctore, de quo supra jam sermo.

A. 1318. Annam sororem suam Henricus in matrimonium collocavit Friderico, Comiti Friburgi; septingentæ marcæ argenti promissæ sunt in dotem. Pro summa hac Landgraviatus Brisgoviæ oppigneratus Friderico; ut suo loco docebitur. (i) Henricus brevi post A. 1318. obiit improlis. (l)

§. VII.

Pistorii
errores.

Errat PISTORIUS, quando successores, Rudolfum atque Ottonem, pro filiis Henrici venditat, qui fratres ejus fuerunt. Fraternitatem declarat Charta An. 1334. qua Landgraviatum Brisgoviæ Friderico, *sororis* suæ marito, oppigneratum testantur, adeoque Annæ & Henrici fratres se fuisse ostendunt.

Sed & duos alios errores commisit Pistorius; quando Henricum nostrum circa A. 1334. obiisse tradit; quum jam ab A. 1326. nulla Henrici, sed modo Rudolphi & Ottonis mentio fiat; quodque Henrico Saufenbergico fratrem assignat Rudolphum, illum

(i) In Capite de Landgraviatu.

(l) IMHOFIUS Tab. LXXVI. atque HUBNERUS Tab. 229. Henricum hunc generis sui propagatorem male constituunt.

Henrici III. Hachbergici filium, Ordinis Johannitici Commendatorem, An. 1343. mortuum. Saufenbergicus noster Rudolphus uxorem & filium habuit; vixitque usque ad Annum 1352. ut ex dicendis patebit.

RUDOLFUS II. ET OTTO
FRATRES HENRICI.

AB ANNO 1326. USQUE AD ANNUM 1350.

§. VIII.

Anno 1326. die Ven. post S. Galli Rudolfus & Otto fratres, Marchiones de Hachb. Domini in Rœtelein, Landgravii Brisgoviæ, cum Lutoldo, Domino de Krenchingen, ejusque filio Henrico, de Castro in Branbach, (m) quod commune ipsis erat, amice transegerunt, futurisque litibus componendis tres arbitros elegerunt.

Acta fratrum ab An. 1326.

Anno 1327. feuda, quæ Ludovicus de Bütenhein ab ipsis tenebat, Henrico de Hungerstein, avunculo ejus, ad ipsius Ludovici preces, concesserunt.

Anno 1331. Ordinis Johannitici Fratibus aquam in sua prata Neuenburgensia ducendi jus (n) a Slienga usque ad Rhenum pro XXX. marcis argenti Otto concessit.

(m) Castri hujus ruinæ hodieque visuntur Brombaci. Possessores ejus sunt Reichii a Reichenstein.

(n) Ex rivulo, qui vocatur *die Hoell*.

Anno 1333. Margaretha de Staufen, Hugonis Monachi, Militis Basil. vidua, omnia bona, quæ a Lutoldo de Rœtelein & Conrado de Gœskon, Basiliensi & Werdenfi Præpositis, avunculis suis, in Brambach & Eggenheim, alibique heres acceperat, Rudolpho atque Ottoni, Marchionibus coram sculteto Basiliensi tradidit.

Anno 1336. vicum Brunstatt, prope Mulhusium in Sundgovia situm, Conrado & Friderico de Iltzig, fratribus, & Johanni de Bergheim, cum jure patronatus & judiciis in feudum iidem dederunt Marchiones. Eodem anno bellum cum Lutoldo de Krenchingen ejusque filio gesserunt, quod demum An. 1344. compositum.

§. IX.

Acta ab
An. 1341.

Anno 1341. Rudolfus & Otto, fratres, decimas & jus patronatus in Haltingen Berchtoldo Waldnero, Militi, pro 1400. florenis oppignerarunt. Testes erant Comes Walravus de Thierstein, Egeno Comes de Furstenberg Ord. S. Johannis, Goetzo Comes de Furstenberg, Hannemannus Monachus, Custos Basil. Conradus & Burcardus Monachi de Landscron, Jo. Ulricus de Domo, Crafo & Wilh. Waldenarii, Milites.

Renovata inter Marchiones hos & inter Lutoldos de Krenchingen, patrem ac filium, Canonicum Argent. de quibusdam
successio-

ſucceſſionis Rœtelanæ partibus ſubinde controverſia ; utraque pars tandem in Conradum, Comitem Friburgi, compromiſit, qui Marchionibus vicum Brambach, Krenchinganis vicum Nider-Eggenheim addixit.

Anno 1348. Johanni de Rheno, in Hefingen, Militi, vicum Haltingen pro quingentis aureis oppignerarunt.

§. X.

Anno 1352. Ottonis conjux Elifabetha deceſſit, Comitis Imeri de Strafsberg filia, cui propter nuptias centum marcas auri puri dono promiſerat, eorumque loco reditus villarum Vogelbach, Malſchberg, Luſſchenbach &c. aſſignaverat. Elifabetha hac ſine liberis defuncta, donum hoc ad patrem ejus jure hereditario pervenit. At ſocero ſuo perſuaſit Otto, ut reditibus iſtis tamdiu careret, quam Rudolſus Marchio, Ottonis frater, Sauſenbergæ Caſtrum poſſeſſurus, nec terras cum fratre diviſurus, (o) Ottoque in vivis futurus eſſet, manente tamen penes Marchiones reluendi jure.

Hic poſtrema Rudolſi mentio ; qui uxorem habuit Catharinam, Ulrici, Comitis Thierſteinensis, filiam, quæ ad XII. Kal.

Ottonis
uxor.

Rudolſi
uxor &
filius.

(o) So lange er mit ſeinem Bruder ungetheilt ſeyn würde.

April. A. 1385. superstes, Basileæ in Ecclesia principe sepulta est. (p)
 Prodiit ex ea Rudolphus II. Marchio, An. 1343. natus, cujus
 tutelam deinceps gessit Otto patruus, adeoque terras Saufenbergicas
 suo & pupilli nomine administravit.

§. XI.

Ottonis
 regimen. Anno 1355. Hugo de Loerrach concitata Ottonis Marchionis
 ira, aliter cum eo reconciliari non potuit, quam refutatis feudis,
 quæ ab ipso tenuerat, quæque deinceps recepit.

Anno 1356. die Sabbati ante S. Ulr. Otto, Marchio Hachb.
 Dominus in Sufenberg, Landgr. Superioris Brisgoviaë, suo ac
 pupilli sui, Rudolphi March. nomine, curiam & jus patronatus in
Rüdliken Dieterico de Keppenbach, Johanniticae Domus Friburgi
 Brisgov. Commendatori pro 600. florenis vendidit. Actum hoc in
 Judicio publico provinciali, Tannenkirchæ; præsentibus Henrico,
 Hachbergenfi Marchione, qui suo rem consensu probavit, ut &
 Godofrido de Stauffen, Erckeboldo Slegelholz, Armigeris &c.

(p) URSTIS. *Chron. Basil.* pag. 63. & 169. Monumentum ejus adhuc extat
 prope portam Choro vicinam. Vid. TONJOLA *Basilea sepulta* pag. 5. sq.
 JO. GAMANSIUS *Geneal. Badenf.* Cap. XXXIV. tradit, eam marito suo
 in quarto gradu consanguineam, atque hinc a Papa Clemente VI.
 dispensationem petitam & impetratam fuisse.

Anno 1357. cum Johanne de Eptingen, Milite, in Loerrach habitante, bona communia ibidem divisit, & insequenti anno Urfulæ de; Baden ac liberorum ejus partem Castris Loerrach comparavit.

Anno 1358. die Mart. post S. Mich. Otto Marchio sui ex fratre nepotis, Rudolphi, tutelam abdicavit, eamque Walravo Comiti Thiersteinii cum Castris Brambach & Sufenberg tradidit. Actum coram judicio minoris Civitatis Basil. Rudolphus tamen cum tutore suo eadem Castra patruo Ottoni anno sequenti reddidit.

Anno 1361. partem Castris & vici Loerrach a Johanne de Eptingen, Milite, dicto *Puliant*, pro 1100. florenis emit.

Anno 1362. jurgia habuit cum Diet. & Leonhardo, dictis ad Solem, civibus Basiliensibus, ob judicia in Hufen. Conradus de Bernfels & Ottmannus Schaler, judices, judicia capituli Ottoni, reliqua Solariis addixerunt.

Idem Otto Anno 1364. factus est fidejussor Conradi, Johannis & Heinrici fratrum, Comitum de Furstenberg, a Neoburgo, Brisgoviæ civitate, bis mille florenos mutuantium.

§. XII.

Anno 1366. Otto, Marchio de Hachberg, Dominus in Rœtelen & Sufenberg, Rudolfo, ex fratre nepoti, qui majorem ætatem attigerat, dimidiam Castrorum *Sufenberg, Brombach*

Otto &
Rudolfus
conjunctim.

Et *Loerrach* partem cum vicis bonisque omnibus, ad ea pertinentibus, tradidit, & posthac cum eo, ut antea cum ejus patre, rexit conjunctim.

Anno 1368. Rudolphus Marchio Castrum *Otlikon*, (q) vicos *Wile*, *Winterwile*, *Welmingen*, cum hominibus & bonis in *Haltingen*, *Hiltelingen* & *Hünningen* pro 1400. marcis argenti, Basiliensis valoris, emit a Conrado Munch de Munchenstein; cum consensu filiorum Conradi.

Anno 1369. dimidium vicum *Marticelle* (r) a Schœnaviis Otto & Rudolphus Marchiones emerunt.

Anno 1370. curiam & decimas in *Rüdlikon* (s) Jacobus de Tegernowe cum filio suo iisdem Marchionibus, Dominis directis, vendidit.

Anno 1371. die S. Stephani Lepoldus, Dux Austriae, Ottonem & Rudolphum, Marchiones, de Castro Roeteln & oppido Schopfen Oeniponti investivit; quæ prima nobis locorum istorum investitura, ab Austriis facta, in Chartis occurrit. Castrum & oppidum An. 1315. quo Roetelanæ Dynastiæ donationem fecerat Lutoldus, libera fuerunt.

(q) *Otlikon* Castrum inter Minorem Basileam & vicum *Weil*. Post Pacem Westphalicam reconstructum *Fridlingen* appellatum est a Marchione Badensi, Friderico V.

(r) Cella Martini, hodie *Marzel*. in Saufenberg. Dynastia.

(s) *Rüdlingen*.

Anno 1371. Otto & Rudolfus Marchiones, in Castro Sufenberg constituti, mutuæ successione pactum inter se iniverunt.

Anno 1372. Johannes Episc. Basil. Rudolphi Marchionis jurisdictioni in Kirchen, a se violatæ, Literis ei datis prospexit. Proditorem Castri Istein in Marchico illo vico Episcopus ceperat, ultimoque Basileæ affecerat supplicio.

Anno 1374. idem Rudolfus inter Comites Equitesque comparet, qui Ludovico de Gliers, Domino de Froberg caverunt, ut Petrum Scalarium ex Castro suo Froberg, ubi captivus tenebatur, dimitteret. (t)

Anno 1376. Otto Marchio vicum Bulach a Johanne de Tengen 800. marcis argenti emit, coram iudice Turicensi, (u) eumque Leopoldo, Duci Austr. pro mille aureis An. 1384. vendidit. (x)

Rudolphus Marchio cum Leopoldo, Austriæ Duce, multisque aliis Dynastis atque Nobilibus Basileæ, per tempus quadragesimale, versatus, ob violatam sanctimoniam temporis orta seditione captus, brevique post dimissus est. (y)

C c c 3

(t) Charta Tabularii Frobergensis.

(u) TSCHUDI *Chron. Helvet.* Tom. I. pag. 493.

(x) Ibid. pag. 509.

(y) Ibid. pag. 490. URSTIS. *Chron. Basil.* pag. 190.

Anno 1378. Marchiones nostri cum Comite Walravo de Thierstein pactum mutuæ successionis in feuda, quæ utrique ab Episcopo Basiliensi tenebant, iniere, quod ab Episcopo Johanne eodem anno firmatum est, simultanea horum feudorum investitura utrique parti concessa.

Mors
Ottonis.

Otto Marchio circa An. 1384. octogenario major decessit improlis. In ecclesia monasterii Sitzenkirchæ sepultus esse videtur, ubi An. 1371. una cum fratruele Rudolpho instituerat anniversarium Missæ. Uxorem ejus, Elifabetham Strafsbergiam, A. 1352. jam extinctam supra vidimus.

R U D O L P H U S III.

AB ANNO 1388. USQUE AD ANNUM 1428.

§. XIII.

Acta ab
An. 1388.

Rudolfus, mortuo patruo Ottone, totius Saufenbergicæ ac Rœtelanæ Dynastiarum solus possessor evasit.

Anno 1388. Annæ Friburgicæ, uxoris ejus, frater Conradus Rudolfum nostrum in communionem argentifodinarum & banni ferini in Brisgovia recepit. Basiliensia hæc fuerant feuda, de quibus jam seculo XIII. inter Marchiones Badenses & Comites Friburgenses certatum; (z) quæ vero, extinctis Friburgi Comitibus,

(z) Vid. supra ad An. 1234. pag. 316.

penes Marchiones Hachbergicos manserunt; ab his ad Badenses translata; qui hodieque ab Episcopo Basiliensi de iis investiuntur.

An. 1391. in Rœtelenſi eccleſia ad altare D. Virginis Miſſam & Cappellaniam inſtituit. Capitulo Rheinfeldenſi reditus quosdam in Toſſenbach, Nobilibus de Frauenſtein olim in feudum datos, donavit.

An. 1392. Dux Auſtriæ Caſtrum Iſtein, quod Rudolphus ſibi oppigneratum uxori Annæ in vitalitium aſſignaverat, reluit, unde Marchio ejus loco Caſtrum Otlikon conjugi adſcripſit.

A. 1394. Henricus Rich de Richenſtein, Miles, juridiſtionem criminalem in Kilchein, Eymatingen & Efringen Rudolfo Marchioni; reliquam ſibi competere Literis, Baſileæ datis, profeſſus eſt. Eodem anno renovata ſunt jura Rudolphi in oppido *Schopfhein*, ad cujus curiam Dominicalem ſpectabant villæ *Gundihufen*, *Ennikon*, *Wiechs*, *Eichen* & *Enre-Varnow*. Ultima die menſis Julii Conradus, Friburgi Comes, Rudolpho noſtro legavit homagia ſua & jura eorundem, ſi abſque liberis legitimis decederet. Spes hæc A. 1417. fuit renovata.

An. 1395. Johanni Comiti de Habsburg promiſit Marchio noſter, ſe Chartam oppignorationis Dynaſtiæ Rotenburgenſis, in Episcopatu Baſilienſi fitæ, in manus tertii deſiſturum.

§. XIV.

An. 1397. Wenceslaus, Rex Romanorum, eidem Marchioni Privilegium dedit, ut ipſe coram Imperatore ejusque judiciis

Privileg.
Cæſaris.

aulicis tantum ; ipsius autem ministeriales , officiales & subditi coram ipso Marchione solo in jure se sistere tenerentur. (a) Idem Rex sequenti anno Rudolpho & omnibus Marchionibus concessit, ut proscriptos quoscunque in Landgraviatu , castris & ditionibus suis universis recipere possent atque tueri. Privilegia hæc a sequentibus Imperatoribus confirmata , partimque aucta fuere.

Bellum
Fürsten-
bergic.

Circa hæc tempora graves inter Marchionem Rudolphum, & Henricum , Comitem Fürstenbergicum , exortæ sunt lites. Marchio per Judicium Rothvilense A. 1388. in Fürstenbergensia bona Guffing , Lœffing & Neuenstadt immissus est. Comes , inobediens Cæsari , à judice Imperatorio Suantipore , Pomeraniæ Duce , proscriptus est. Supervenit accusatio de hæresi. Unde ab Electoris Moguntini Missio , Abbate Tennebacensi , devotus est diris. Denique , intercedente Basiliensi Episcopo , Comes anathemate solutus & in firmioris amicitiae pignus, Henrico, Henrici Fürstenbergici filio , filia Rudolphi Marchionis Verena desponsata est.

§. XV.

(a) Privilegium hoc confirmavit Fridericus III. Imp. Romæ A. 1452.

§. XV.

An. 1399. foedus quinquennale cum Bernensibus Rudolphus inivit; (b) brevique post inter eosdem atque Basilienses arbitrum egit. (c) Eodem anno die Martis ante S. Laur. jura Toldiorum (d) in vicis Oetlikon, Binzhein & Haltingen, eorumque possessiones, judicia, homines, census, pro 425. aureis Rudolfo vendita sunt.

Acta varia ab A. 1399.

An. 1400. cum Marquardo de Baden, Ord. Teutonici Commendatore in *Büghein*, de concambio bonorum convenit, pro jure patronatus in Nollingen census hujus Præceptoratus in Wies, Tegernau, Engenstein & Rœtelen accipiens. Die S. Elifabethæ Anna de Klingenberg, Rudolphi de Schœnau vidua, cum filio suo Alberto Castrum, dictum *der Neue Stein*, cum vicis & villis *Gerispach, Slechbach, Sweygmatt, Küremberg, Reippach*, (e) euriisque in Blumenberg, Eychenbrunnen, Steinegg &c. pro 2000. aureis Rudolfo Marchioni vendidit.

Post Landgraviatus Brisgoviæ investituram, de qua infra, Imperator Rupertus A. 1403. Privilegium ei dedit, nundinas

(b) TSCHUDI *Chron. Helv.* Tom. I. pag. 599.

(c) Ibid. pag. 637.

(d) *Zum Tolden*, Familia tum Basileæ degens.

(e) Loca hæc Saufenbergicæ Dynastiæ sunt, at Castri *Neue Stein* dicti memoria amissa. Videtur in illo loco fuisse, ubi nunc est villa *Schwarzenbach*, versus *Dotmus*.

hebdomadarias & annuas in vico Lœrrach celebrandi. Diploma datum Noribergæ, die Veneris ante festum Petri & Pauli. Has nundinas Fridericus III. Imp. in Coronatione Romana confirmavit.

An. 1404. affinem suum, Conradum de Friburg, ad tribunal Imperiale, quod Heidelbergæ erat, in jus vocavit, ob debitum 3000. marcarum argenti. Obtinuit etiam ab Engelhardo de Weinsperg, Judici Aulici Præsidi, ut in Dynastiæ Novi Castrî, quæ in Comitibus Friburgi manibus erat, immitteretur possessionem.

§ XVI.

Acta ab
An. 1406.

An. 1406. occasione cædis, prope vicum Hufen in Rœtelana Dynastia commissæ, inter Rudolphum Marchionem atque Schœnavios, Castrum Altenstein (*f*) & vicum Zell possidentes, de Judicio capitali disceptatum est. Causa hac ad arbitros, Rudolphum Vicedominum, Güntherum Mareschallum, Milites, & Conradum à Lauffen delata, Marchio victor evasit.

An. 1407. quinquennale cum urbe Basil. fœdus percussit, hac lege, ut imminente hoste alter alteri per decem circum urbem miliaria, urbs cum octo, Rudolphus cum quatuor equitibus lanciferis succurreret. (*g*) Post hæc Marchio inter Basileam & Austriacos non semel fuit pacis conciliator. (*h*)

(*f*) Altenstein, Castrum montanum dirutum, sesquileuca distans Zella vallis Wiefanzæ.

(*g*) URSTIS. *Chron. Basil.* pag. 212.

(*h*) *Ibid.* pag. 216. & 221.

An. 1409. Abbatissa Collegiatae in Seckingen Rudolphi Marchionis jurisdictionem, *altam* quam vocant, in vico *Stetthein* agnovit.

An. 1414. circa festum S. Margarethæ a Sigismundo Imp. Argentorati Landgraviatus aliorumque Imperii feudorum investituram, nec non juris conductus per Dynastiam Roetelanam confirmationem obtinuit.

An. 1415. die Lunæ post S. Blasii, datis Constantiæ literis, Rudolfo digredientes ex ditone sua subditos persequendi ac ubivis repetendi potestatem idem Cæsar concessit. Tunc vero Rudolfus noster cum legatis urbis Basiliensis & Argentinensis Friburgum Brisgoviæ profectus erat, ut Papam Johannem XXIII. cum Concilio reconciliaret; sed res caruit successu. (i)

§ XVII.

Basiliensis civitas ad Argentinensis exemplum cum novum sibi Magistratum, sub nomine *Ammeister*, in seio Episcopo ereasset, sine quo electiones Magistratum tum non fieri solebant, hujusque ad Concilium Constant. querela fuisset delata: Rudolfus noster Marchio conciliatoris partes in se suscepit, remque eo perduxit, ut novus ille Magistratus Basiliensium extingueretur. (i)

Acta ab
An. 1417.

D d d 2

(i) URSTIS. Chron. Basil. pag. 225.

(i) URSTIS. Chron. Basil. Lib. IV. Cap. XXII. & in Epit. Hist. Basil. Cap. IX.

Anno 1419. navem, Butenheimio Sundgoviae Brifacum descendentem cum avena, Rudolphus Marchio, quod naufragium passa erat, sibi vindicavit, brevique post Walthero Militi de Andlau, ad quem illa spectabat, multorum precibus inductus restituit, salvo tamen suo circa bona naufraga jure. (m)

Anno 1420. ingens lues per Brisgoviam grassata, Marchionis filium Rudolphum XXVII. annos natum, pietate & virtute insignem, ut & tres ejus filias, Basileae in monasterio S. Clarae degentes, abstulit. (n)

Anno 1423. certam pecunia summam, post mortem solvendam, XXIV. Monasteriis, Parochiis & Xenodochiis Rudolphus legavit. (o)

§. XVIII.

Rudolfi
March.
obitus.

Anno 1428. die dominica post festum Purificationis ex hac vita excessit Rudolphus III. cum LXII. annos regiminis, partim cum patruo, partim solus, vitae autem circa LXXXIV. explevisset. Aliquot ante mortem annis cum Dieterico de Rathsamhausen bellum ei fuit exortum, ob Sundgoviae vicum Brunstatt, prope Mülhusium; postquam in judicio ter victor

(m) Vulgo *Grundruhr-Recht*.

(n) FOERSTERUS.

(o) Ibidem.

fuiſſet. Bello hoc vicus Feldberg combuſtus; ipſe autem ære alieno non modico obrutus eſt; ceterum pacificus Princeps, ad controverſias amice potius, quam bello componendas, proclivior. Arbitrarius etiam inter Auftriæ Duces & Civitatem Baſilienſem, grave bellum, quod inter eos An. 1410. & 1411. geſtum eſt, bis amica compoſitione terminavit.

Prior ejus conjux fuit Adelheidis de Liechtenberg, cui Uxores
ejus.
ſecuritatẽ dotis quater mille florenorum Anno 1372. medio menſe Aug. daturus, Albertum & Leopoldum, Auftriæ Duces, rogavit, ut ipſorum feuda, *Schopfheim* oppidum & vicus *Eichein*, *Gündehufen*, *Mulberg* & *Wiechs* ad hunc uſum ei permitterent. (p)

Posterior uxor Anna Friburgenſis erat, (q) ex qua ſuſcepit, I. OTTONEM An. 1388. natum, qui An. 1411. Episcopus Liberi.
Constantienſis (r) electus, reſignato propter incurabilem

D d d 3

(p) PISTORIUS Adelheydam hanc, Simonis a Lichtenberg filiam, mortuam circa 1387. refert.

(q) De Anna loquitur Charta Officialis Curie Baſil. Anno 1427. d. 25. Octob. ita: „Pernobiles & Generoſos D. Rudolphum de Hochberg, Dom. in Roetteln „ & in Suſenberg, & D. Annam de Hochberg ejus conthoralem, „ oriundam de Friburg, nec non Marchionem Wilhelmum de Hochberg, „ eorum filium legitimum.

(r) MANLIJ Chron. Conſtant. pag. 762.

S. Valentini morbum Episcopatu, An. 1451. defunctus est. (s)
 II. RUDOLFUM An. 1419. extinctum. (t) III. WILHELMUM
 in regimine terrarum successorem.

Ex filiabus ejus Verena Henrico, Comiti Furstenbergico,
 circa An. 1415. nupsit, in securitatem dotis Castrum Neufurstenberg
 & vallem Werræ accipiens. Quatuor alias monasticæ apud
 S. Claræ Moniales in minore Basilea vitæ consecravit, Agnetem,
 Catharinam, Annam & Margaretham, quarum tres An. 1419.
 ut vidimus, peste fuerunt ablatae.

Rudolfus & Anna, conjuges, in ecclesia vici Roeteln,
 infra Castrum, quam ipse A. 1401. extruxerat, (u) sepulti sunt.
 Annæ lapis sepulcralis extat in sacello retro chorum, sed sine
 die & Consule.

W I L H E L M U S.

§. XIX.

Wilhelmus Marchio vicesimo secundo ætatis suæ anno
 regimen adivit. Literas investituræ a Sigismundo, Romanorum
 Rege, An. 1429. accepit, Pofonii datas die SS. Philippi & Jacobi.

Initia
 regimi-
 nis.

(s) URSTIS. Chron. Basil. pag. 64.

(t) Ibidem.

(u) Inscriptio superstes id docet.

Initio regiminis Castrum Sufenberg, vetustate pene collapsum, quod Marchiones ultra centum annos semper Rœtelæ habitassent, restituit. Eodem anno 1429. a fratre Ottone, Episcopo Constantiensi, privilegium accepit, ut homines capite plexi in loco consecrato possent sepeliri. Tum quoque Jacobus, Badæ Marchio, oppidum Sulzberg ei oppigneravit.

Anno 1431. Wilhelmus Comitiss Imperii, Noribergæ habitis, interfuit. (x)

Anno 1432. Wilhelmus, Bavariae Dux, Marchionem nostrum Concilii Basiliensis Defensorem, in sui locum, constituit. Basiliensis Magistratus, ad promovenda hujus Concilii commoda, pontem supra Wiefam, prope Huningam minorem tum construi fecit, de cujus pontis vectigali inter Marchionem & Basilienses transactum est.

Cum Wilhelmus noster Fridericum, Austriae Ducem, Vindobonam comitaretur, Adelbergium de Baden in absentia sua administratorem terrarum constituit, servatis tamen sibi causis feudalibus.

§. XX.

Anno 1434. Johannes Comes Friburg. & Novi Castrum Acta ab
ac Wilhelmus noster Marchio, *Dom. de Rethelingen, Consiliarii* An. 1434.

(x) WENCKER de Ufsburg pag. 101.

Cambellani Ducis Burgundiæ, ejusque *Ambaxiadores* ad Sigismundum, Regem Rom. constituti fuerunt. (y)

Anno 1435. Kal. Octobr. Eugenius IV. Papa, Florentiæ versatus, Wilhelmo nostro majores decimas parochiales in *Schopfheim*, *Tannenkilch*, *Wolpach* & *Oetlikon*, quæ ad 300. modios frumenti & 70. somas vini ascendebant, prout eas progenitores ipsius perceperant, confirmavit. Eodem anno Elifabethæ Montfortiæ, conjugis suæ, feuda, quæ ab Imperio pendebant, vicario nomine accepit. De Auftriacis feudis vero, quæ ipse possidebat, à Friderico Duce investitus est; cujus sub auspiciis ipse in bello contra Turicenses ductor exercitus fuit.

Anno 1439. Wilhelmus Marchio Auftriacæ Alfatæ Præfectus, inter eos, quibus Albertus II. Imp. tutelam Concilii Basil. commendabat, nominatur. (z)

Anno 1440. cum Auftriacis copiis Turici hærens, ut impensis par esset, jus patronatus & decimas Schopfhemii in valle Wiefana monasterio S. Albani Basiliensi, potestate tamen reluendi sibi servata, vendidit.

Idem

(y) SENCKENBERG *Selector.* Tom. VI. pag. 479. & 485.

(z) *Alfat. Illustr.* Tom. II. pag. 597.

Idem Wilhelmus eo tempore cum Joh. Ludovico de Tullier super Dynastiam *Froberg*, Ducum Auftriæ nomine, transegit. (a)

Idem A. 1441. die Ven. ante Palm. Advocatiam monasterii S. Petri in Nigra Silva ex Abbatis & Conventus manibus redemit atque Dynastiæ Badenvillanæ iterum conjunxit. (b)

§. XXI.

Anno 1441. die Merc. post festum Corp. Christi, debitorum, quæ ipse & pater ejus contraxerat, gravitate compulsus, omnium in Brisgovia & Sundgovia bonorum ac terrarum suarum administrationem filiis suis, Rudolfo & Hugoni, qui nondum ephobos egressi erant, eorumve tutori, Johanni, Comiti Friburgensi, reliquit, ut æs alienum ingens eo facilius dissolveretur. (c) Ab eo tempore in aula Cæsarea ut plurimum commoratus est Guilielmus noster, maximi momenti negotiis adhibitus.

Abdicatio regiminis.

Anno 1442. Wilhelmus noster Cæsaris atque Imperii nomine sententiam tulit pro Civitate Weissenburg in Alsatia,

(a) In Charta, quæ in tabulario Frobergensi extat, vocatur Wilhelmus *Marquis, Seigneur de Rœtelin & Sufenberg, Baillif & Gouverneur de Ferrates & d'Aulxay*. Dominium *Froberg* in Chartis Latinis de *Montegaudio*, in Francicis de *Montjoye* vocatur.

(b) Archiv. Bada - Durl.

(c) Fridericus III. Imp. nonnisi An. 1457. Conventionem hanc suo consensu comprobavit Gracii.

contra Abbatem ejus loci, qui se *Dominum urbis* dicebat, & jusjurandum eo nomine a civibus exigebat. Judicatum est, cives Weissenburgenses nequaquam posse Imperatoris Imperiique jura alienare, nec homagium, Imperio præstari solitum, Abbati præstare. Literæ, Imperiali sigillo munitæ, hac super re scriptæ sunt Argentorati, die Saturni post Bartholomæi.

§. XXII.

Acta
reliqua.

Eodem anno Fridericus III. Imp. Literis Enfishemii datis oppido Sulzberg duas nundinas annuas concessit, Wilhelmo rogante. Missus est circa hoc tempus ab Imperatore in Helvetiam Wilhelmus, ut Turicenses, Austriacorum tum socios, contra reliquos Helvetios, ipsorum hostes, juvaret. Vicariam enim Domus Austr. potestatem in Alfatia, Sundgovia, Brisgovia, Nigra Silva, Hegovia, Turgovia, Suevia, Algovia, ad Lacum Bodamicum adhuc exercebat Wilhelmus; (d) nunc quoque belli Turicensis dux, in quo duo conjugis ejus, Elifabethæ Montfortiæ, Caftra, Spiegelberg & Griessenberg, a Turgovienfibus combusta sunt an. 1444. mense Apr. (e) Durante hoc bello gravem pecuniæ summam mutuo accepit Turici, ob quam lis deinceps exorta. (f)

(d) Tschudi *Chron. Helvet.* Tom. II. pag. 402.

(e) Ibidem pag. 11.

(f) Ibidem pag. 562.

Sigismundus, Austriae Dux, Turicenfibus ut satisfaceret, Comitatum Kiburgensem eis reddidit. (g)

Civitas Basil. Wilhelmum, proelii ad D. Jacobum prope Birsam, inter Ludovicum, Franciae Delphinum, & Helvetios, An. 1444. commissi, participem, cum multis aliis ex urbe sua proscrispit. (h)

Anno 1450. decimas vini in Crenzach Adelbergio de Berenfels pro 1100. aureis oppigneravit.

Anno 1459. d. 19. Jun. Vindobonae Judicio Camerae Imperialis, testibus literis Friderici Imp. praefedit.

Guilielmus, ut ex tabularii Badensis Chartis apparet, Mors ejus usque ad A. 1473. minimum fuit superstes; (i) per XXXII. annos Marchia sua voluntario exilio quasi extorris; Princeps animo & manu fortis.

Præter duos, de quibus infra, ex Elifabetha Montfortia Uxor & liberi. filios, suscepit quoque Urfulam filiam, quam Jacobus Truchsessius, Eques auratus & Advocatus provincialis Sueviae, duxit uxorem.

E e e 2

(g) HERRG. *Geneal. Habsb.* Tom. I. Lib. I. Cap. IX. §. IV.

(h) TSCHUDI l. c. pag. 441.

(i) In Charta An. 1473. die Ven. post Cantate scripsit ad Caesarem, se cum filio suo (Rudolpho) rediisse in gratiam. Tabular. Bada - Durlac.

RUDOLFUS IV.

AB ANNO 1444 USQUE AD ANNUM 1487.

§. XXIII.

Auspicia
fausta.

Natu major Wilhelmi filius, Rudolphus quartus, legitimam cum attigisset ætatem, Dynastiæ administrationem a tutore suo, Comite Friburgensi, Johanne accepit, una cum fratre Hugone; qui paulo post cælebs e vita migravit. Idem Johannes An. 1444 eidem Rudolpho & Hugoni fratribus, cognatis suis, Dynastiæ Badevillanæ, cum omnibus juribus, libera & gratuita donatione, in proprietatem tradidit; unde gentilitiis Saufenbergæ Rœtelæque titulis atque insignibus axioma quoque & scutum Badevillæ accessit.

Anno 1444. die Jov. post S. Nic. Rudolphus de Ramstein, Dom. in Gilgenberg, cum a Johanne de Flachslanden Castrum Landscron & judiciariam vici *Leymen*, in Sundgovia siti, potestatem, Dynastiæ Rœtelanæ feuda, comparasset, Wilhelmo & Hugoni fratribus, Hachbergæ Marchionibus, jus aperturæ; Flachslandiis jus reuisionis ad quadriennium adscripsit.

Anno 1445. die Sat. ante Lætare Rudolfus Marchio pro matre sua, Elisabetha de Montfort, Domina Bragantii, Castrum Griessenberg, in Turgovia siti, investituram ab Alberto Austr. Friburgi Brisgoviaë recepit.

Anno 1451. pater Wilhelmus eidem Rudolpho Marchioni Nigram Silvam & Hauensteinii Dynastias, cum Schoenaviensi & Totnaviensi vallibus, quas ab Austriacis oppigneratas retinuerat, tradidit.

Anno 1452. Fridericum Cæsarem in expeditione Romana fecutus, confirmationem omnium privilegiorum & inprimis nundinarum Lœracensium Romæ obtinuit.

§. X X I V.

Anno 1457. Novum Castrum ad Rudolphum IV. pervenit jure cognationis, quod nepos esset Annæ Friburgicæ, quæ maternum genus ad Rolinum, Novo - Castrensis feudi primum possessorem, retulerat. Rolini enim neptis fuit mater Annæ Verena. Annæ autem nepos fuerat Marchio Rudolphus. Nepos aviæ eodem jure, quo neptis avo Rolino, successit. Ita sane Novo-Castrenses cum Bernensibus, concivibus suis, statuerunt; atque adeo Conradum Friburgensem & Rudolphum Saufenbergensem successores agnoverunt legitimos, illosque consilio suo suffulserunt & opibus.

Comita-
tus Neo-
burg. he-
reditas.

Rudolphum Johannes Friburg. Conradi filius, A. 1457. apud Helvetios sine prole decedens, Comitatus sui scripsit heredem; nepos quod fuerat Annæ, amitam quam colebat Johannes. Ita Novi Castri Comitatus An. 1397. per filium fororis ad Friburgenses, ab his ad

Sausenbergenses Anno 1457. per amitæ nepotem transivit, ut
Stemma hic additum nos docet.

§. XXV.

Heredi-
tas con-
troverfa.

Testamentum in Archiepiscopatus Vefontini Prætorio
deposuit Johannes; eoque mortuo Officialis Vefont. illud aperiens,
declaravit, Rudolphum de Sausenberg in Comitatus Novi Castri
possessionem immitti debere. Homagium Ludovico Araufionensi
An. 1458. obtulit Rudolphus. At ille feudalem Comitatum sibi,
Domino directo, devolutum esse contendit; quin & Burgundiæ
Sabaudiaque Duces proposuit arbitros. Res a Judicio Vefontino
Romam, & hinc a Pio II. Anno. 1462. ad Imperatorem translata.
Anno 1463. Fridericus III. scripsit Rudolpho, se cogniturum de
causa, atque Araufionensi mandaturum, ne quid in negotio hoc
innovet. (l) Imperator num sententiam tulerit, non equidem
reperio. Bernenses pro Rudolpho steterunt, qui apud eos jus
Civitatis Anno 1458. obtinuit, & a Salodurensibus quoque
receptus est Civis. (m) Marchio in possessione Novi Castri
permanfit; plurium Helvetiæ Cantonum constans amicus. Unde

(l) *Reflexion sur la Reponse de Mad. de Lesdiguières* pag. 38. sq. ubi relatio ex
ipsis actis desumpta.

(m) Instrumentum in LEIBNITII *Cod. Jur. Gent. Mantissæ* Part. II. pag. 115.
Conf. LEU *Lexic. Helvet.* Tom. XIV. pag. 42. sqq.

NOVIGENSES ET PER
HENBERGENSES.

NOVICI MARCHIONES HACHBERGA-
SAUSENBERGENSES.

R
LUDC

ISABELLA
dem Comita

RUDOLFUS II. Marchio † 1352.

CONRADO III. Marchio Landgraviatum Brisgoviae
Castrado III. Comiti Friburg. in feudum confert.
8.

JOHARCHIO, filiis suis regimen An. 1441. tradit.
An. 1
Ux.
Boni

in Comitatu Novi Castri succedit HUGO †
Araus. JOHANNI Comiti Friburg. 1444

T A B U L A V I I I .

ad pag. 406.

T R A N S I T U S
 N O V I C A S T R I A D C O M I T E S F R I B U R G E N S E S E T P E R
 H O S A D M A R C H I O N E S H A C H B E R G A - S A U S E N B E R G E N S E S .

N O V I C A S T R I C O M I T E S .

C O M I T E S F R I B U R G E N S E S .

M A R C H I O N E S H A C H B E R G A -
 S A U S E N B E R G E N S E S .

T A B U L A
P R A E F A T I O
N O T I C A S T R I A D C O M I T E S T A T U S R I P E R
H O S A D M A B C H I O N E S H A C H I N A G A S A U S T R I A E

NO. 1	NO. 2	NO. 3	NO. 4	NO. 5
1789	1790	1791	1792	1793
1794	1795	1796	1797	1798
1799	1800	1801	1802	1803
1804	1805	1806	1807	1808
1809	1810	1811	1812	1813
1814	1815	1816	1817	1818
1819	1820	1821	1822	1823
1824	1825	1826	1827	1828
1829	1830	1831	1832	1833
1834	1835	1836	1837	1838
1839	1840	1841	1842	1843
1844	1845	1846	1847	1848
1849	1850	1851	1852	1853
1854	1855	1856	1857	1858
1859	1860	1861	1862	1863
1864	1865	1866	1867	1868
1869	1870	1871	1872	1873
1874	1875	1876	1877	1878
1879	1880	1881	1882	1883
1884	1885	1886	1887	1888
1889	1890	1891	1892	1893
1894	1895	1896	1897	1898
1899	1900	1901	1902	1903
1904	1905	1906	1907	1908
1909	1910	1911	1912	1913
1914	1915	1916	1917	1918
1919	1920	1921	1922	1923
1924	1925	1926	1927	1928
1929	1930	1931	1932	1933
1934	1935	1936	1937	1938
1939	1940	1941	1942	1943
1944	1945	1946	1947	1948
1949	1950	1951	1952	1953
1954	1955	1956	1957	1958
1959	1960	1961	1962	1963
1964	1965	1966	1967	1968
1969	1970	1971	1972	1973
1974	1975	1976	1977	1978
1979	1980	1981	1982	1983
1984	1985	1986	1987	1988
1989	1990	1991	1992	1993
1994	1995	1996	1997	1998
1999	2000	2001	2002	2003

etiam ortis Carolum Audacem inter & Helvetios bellis, Rudolphus Novum Castrum, ut & Rœtelanam ac Sausenbergæ Dynastias Bernensium atque Salodurensum tutelæ, custodiaeque A. 1474. commisit; quin & admisit, ut incolæ jusjurandum fidei Cantonibus præstarent. (n) Inter præfidiarios hos quingenti erant Rœtelani, sub Bernensibus militantes Præfectis. Quin & maximam temporis partem, quo Burgundicum istud efferbuerat bellum, Marchio noster Bernæ transegit. Id vero prorsus singulare, permisisse Helvetios, ut Rudolphi filius, Philippus, in Caroli Burgundi castris militaret, (o) qui ob id ipsum Literas salvi conductus (p) pro Marchicis terris Rudolpho concessit; qui, durante suo apud Novo-Castrenses regimine, privilegiis novis gratum se civibus reddidit

§. XXXVI.

Eodem fere tempore, quo possessionem Novi Castri Rudolphus adierat, (q) litem cum Johanne Basil. Episcopo, ob vicos Weil, Tüllicken, Riechen & Schliengen, diu agitatam, amica compositione terminavit.

Acta ab
A. 1458.

(n) Caroli Burgundi, præfidiarios quoque milites offerentis, oblata recusavit Rudolphus. LEU *Lex. Helvet.* loc. alleg.

(o) Ex Actis Helveticis hæc omnia dilucidavit LEU Tom. XIV. pag. 42. fqq.

(p) *Lettres de Sauvegarde.*

(q) A. 1458.

Anno 1464. a Monasterio S. Georgii in Silva Nigra curtem in Kleinkembs, ut & aliam, sitam in Blanfingen, coëmit.

Anno 1469. Sigismundus Austriacus, Helvetiorum hostis, hostem illis longe potentiorum oppositurus, quidquid in Alfatia, Brisgovia & Nigra Silva possederat, pro 80000. florenis aureis jure antichreseos Carolo, Burgundionum Duci, vendidit. Carolus mox Rudolphum nostrum March. constituit, ut Provincias has, earumque oppida & vicos, nomine suo in obsequium reciperet. (r) Petrus autem Hagenbachius, Eques Alfatus, Præfectus his Provincialibus datus, ob innumera scelera, A. 1474. ab Helvetiis iudicibus, quibus ille subiectus non fuerat, damnatus ad mortem, percussus est ense. (s)

In Literis Anshelmi de Mafonis Monasterio & Rudolphi de Brunighoven A. 1471. *Ducatus Lucelburgici & Comitatus Chini Gubernator* Rudolphus noster appellatur. (t)

A Berenfelsiis Nobilibus A. 1476. censum in Herticken & Ættickhen, iis oppigneratum, redemit.

Anno

(r) URSTISI Chron. Basil. Lib. VI. pag. 433.

(s) Alfatia Illustr. Tom. II. pag. 598.

(t) Mon redoubté Seigneur M. le Marquis de Hochberg, Gouverneur des Duchés de Luxembourg & Conté de Chini. Cel. ISELIUS in notis ad Tschudi Chron. Helvet. Tom. II. pag. 710. fq.

Anno 1483. habito in Castro Rœtelenſi iudicio, Johannis Fœrſteri, parochi Haltingenſis & Capellani Rœtelani, ſpurio fanguine nati, hereditas Rudolpho Marchioni, Germaniæ & ditionis ſuæ moribus, addiſta eſt.

Anno 1484. Caſparus de Blumeneck, Miles, Rudolpho Marchioni literas antigraſhas, de jure reluitionis vicorum *Thiingen* & *Mengen*, quos ab Antonii de Pforr heredibus emerat, exhibuit.

§. XXVII.

Anno 1487. deceſſit Rudolphus quartus, LX. circiter Rudolfi mors. annos natus, quorum maximam partem felici terrarum ſuarum regimine, magna cum juſtitiae & parſimoniae laude, tranſegit; loca, quæ oppignerata fuerant, ſollicite redimens.

Uxor ejus fuerat Margaretha de Vienna, Mariæ de Uxor & filius. Cabilone, quæ Johanni, Comiti Friburgenſi poſtremo, nupſerat, ex ſore neptis. Margaretha hæc unica fuerat filia Guilielmi de Vienna, Domini de S. Georgio & S. Cruce, in Burgundiæ Ducatu; (u) ex qua filium ſuſcepit Philippum, ad quem ex

(u) Guilielmus hic ex Primoribus Aulæ ſub Philippo Audace & Johanne Intrepido, Burgundiæ Ducibus, fuit & quandoque exercitus dux. Frequens in Chartis Burgundicis ejus mentio apud PLANCHER *Hiſt. de Bourgogne* Tom. III. Prob. pag. 317. ſpeciatiſm in Charta A. 1424. Add. *Genealogies Hiſtor. des Souverains* Tom. IV. pag. 316. Comparet præcipuè ab A. 1279. uſque ad A. 1420.

---

paternis & maternis Burgundiæ bonis aliquid redundare debuerat. Caussa hæc est, ob quam Philippus in Caroli Audacis exercitu militavit; pater tranquillus dum apud Bernates federet.

*STEMMA PATERNUM MARGARETHÆ
RUDOLPHI IV. UXORIS.*

WILHELMUS de Vienna, Dominus S. Georgii & S. Crucis, testamentum condidit A. 1434.

JOHANNES MARGARETHA uxor RUDOLPHI
† improlis. March. Hachberga-Saufenbergici.

*STEMMA MATERNUM
MARGARETHÆ.*

JOHANNES III. de Cabilone, primus ex gente sua Arauf. Princeps † 1418.

LUDOVICUS ALIX de Cabilone, ux. MARIA uxor JO-
Bonus † 1463. Guilielmi de Vienna, hannis, Comitis
Domini de S. Georgio. Friburg. & Novi
Castri, qui † 1458.

MARGARETHA de Vienna, uxor Rudolphi IV. Mar-
chionis Hachberga-Saufenbergici, qui † 1487.

PHILIPPUS Marchio † 1503.

Rudolphus Marchio, quum Margarethæ frater Johannes ^{Hereditas} de Vienna, moreretur improles, ex foceri hereditate partem aliquam ad uxorem suam devolutam esse arbitratus est. Lis itaque de Wilhelmina hereditate exorta. Virtute testamenti Wilhelmi senioris, proximus ex substitutis heredibus superstes, Wilhelmus de Vienna, Dominus de Mombis, eam omnem postulabat. Res coram supremo Burgundiæ tribunali acta, donec An. 1467. transigeretur. Carolus Audax, Burgundiæ Dux, d. 25. Martii transactionem firmavit Bruxellis; vi cuius hereditas univèrsa inter litigantes communis esse debuerat; nisi quod Rudolpho Marchioni uxoris nomine Dominium S. Georgii, *Seurre* (x) & *Louhan*, (y) ut & Dynastia *Joux* attributæ fuerunt.

Rudolphus IV. tranquilli fuit animi Princeps, non ut pater ^{Character.} bellator, nec ceteris ei dotibus par; nisi quod eum superavit parsimonia, superavit felicitate, opibus atque divitiis. Tanta fuit ejus fortuna, ut duas Dynastias, non mediocres, Budevillanam & Novo-Castrensem Helveticam, intra XIII. annos, sine armis, sine bello, quin & absque labore, testamentis acquireret.

F ff 2

(x) *Seurre*, oppidum, hodie *Bellegarde*, quod nomen ei a Ludovico XIII. impositum, cum An. 1620. titulo Ducatus condecoraretur.

(y) *Louhan*, oppidum quoque.

P H I L I P P U ' S .

AB ANNO 1487. USQUE AD ANNUM 1503.

§. XXVIII.

Acta vivo
patre.

Carolus Audax quum An. 1477. in prælio ad Nancejum periisset, Philippus quoque interfuit prælio. (z) Extincta cum Carolo Burgundica Domo, ad Galliaë partes se applicuit Philippus; non semel militans in acie Gallorum, qui Burgundiam suo regno junxerunt. Maximam dein temporis partem in Helvetica Novi Castri Dynastia transegit; ubi natus & educatus est Burgundicis moribus a matre Burgundica.

Patre adhuc vivo Philippus jam vocatus est *Dynasta Badevillæ*. Hanc enim Dynastiam ei concesserat pater, quum An. 1476. Mariam Sabaudicam duxisset uxorem.

§. XXIX.

Mutuæ
succell.
pactum.

Memorabilis in Historia Badensi est Annus 1490. quo Philippus noster, communium cum Badensibus originum memor, cum Christophoro, Badæ Marchione, mutuæ successionis pactum his legibus inivit, ut Christophoro sine masculis decedente heredibus, Hachberga-Saufenbergicus Marchio, ejusve masculi

(z) SCHILTER ad Kœnigshov. pag. 385. ubi: *der jung Margraff von Rætel* dicitur.

heredes, Marchiam Hachbergicam, quam Badenses jam A. 1415. emerant, cum Castris Hachberg & Hœhingen, cum oppido Sulzberg, aliisque inde pendentibus locis obtinerent. Decedente autem sine masculis heredibus Philippo, Christophorus ejusque masculi heredes, Rœtelenſe, Sauſenbergicum & Badevillanum Dominia, cum oppido Schopfen & aliis, nullo bonorum discrimine, five propria five feudalia ſint, acciperent.

In hæc pacta Marchiones, eorumque Conſiliarii & Officiales reliqui, ut & Dynaſtiarum incolæ jurarunt; Episcopi Baſilienſis ratione feudorum, ab eo pendentium, accedente conſenſu. Cumque Hachbergenſis Marchionatus feudum Imperii eſſet, Rœtelenſe Caſtrum autem & oppidum Schopfen Domus Auſtriacæ feuda reputarentur, (a) Marchiones Fridericum III. Imper. eoque mortuo Maximilianum I., ut Cæſares & Auſtriæ Duces, pactum iſtud ut confirmarent, rogarunt. Quamvis autem Maximilianus jam An. 1495. Philippo noſtro jurisdictionem criminalem per omnes terras ei ſubjectas, Literis Antwerpia d. 14. Octobris datis, in feudum conceſſerit; pacti tamen mutuæ ſucceſſionis confirmatio demum A. 1499. ſecuta eſt, quum nempe die 13. Aug. Imperator in Briſgovia verſaretur Friburgi. Confirmationi huiç Cæſar inferuit, Schopfhemium & Rœtelam eſſe Auſtriæ feuda; ſed

F f f 3

(a) Feudalis hujus nexus, qui A. 1741. ſolenni conventionione cum Auguſtiſſ. MARIA THERESIA ſublatus eſt, ignoratur origo.

contra hoc assertum Christophorus constanter protestatus est, nec de illis unquam investituram accepit.

Pacti hujus Philippum deinceps poenituisse, ex Maximiliani I. Imp. literis, die ult. Jun. An. 1503. Lindaviae ad Rudolfum de Blumeneck, Advocatum Roetelanum, datis, apparet, quibus eum hortatur, ut jus succedendi Christophori Badensis strenue defendat, atque Philippum Marchionem ejusque Ministros avertat, ne quid novi moliantur.

§. X X X.

Acta
reliqua.

Ad Neocomum seu Novum Castrum quod attinet, Comitatus illis libertates suas confirmavit, quin & Civitatis jus cum Berna & Friburgo, paulo post cum Lucerna, renovavit Philippus; (b) qui subodoraverat consilia Caesaris. Maximilianus I. enim, nescio quam ob causam, infensus Philippo, An. 1498. Neo-Comensem Comitatum ad Imperium rediisse declarans, pro modica eum pecuniae summa Bernensibus obtulit, qui emptionem recusarunt. (c)

In Suevico, quod infecutum est, bello pro Helvetiis contra Caesarem stetit Philippus; post extinctos Burgundiae Duces Galliae

(b) An. 1497. & 1499.

(c) LEU *Lexic. Helvet.* Tom. XIV. pag. 43.

quoque fati addictus; sed præsertim Helvetiis, quorum auxilio ille contra Cæsarem, contra Araufionenses, contra Sabaudiae Ducem, egebat.

Anno 1503. Philippus pro Johanna, unica sua filia herede, quam ex Maria Sabaudica genuerat, Bernæ & Lucernæ jus Civitatis obtinuit.

§. XXXI.

Eodem anno vitam cum morte commutavit Philippus, Philippi mors. Neo-Comi mortuus atque sepultus, Saufenbergici rami postremus; mutabilis ingenii Princeps; patri avoque impar felicitate, virtute.

Johanna patris sui cor, plumbea cista inclusum, equo, Sepultura. quem pannus ater operuit, imponi atque ex Novo Castro Roetelam, comitantibus quatuor Nobilibus & aliquot Clericis, duci iussit; ut ibi apud majores suos componeretur. Rudolphus de Blumeneck, a Christophoro præfectus Roetelæ, cum Sacerdotibus & Subpræfectis funus ad cœmeterium usque comitatus est. Cœnam vero, quam Novo-Castrensis, Christophori nomine, Præfectus obtulerat, illi superbe aspernati sunt. (*d*)

(*d*) FOERSTERUS adscribit Mariæ matri, quod Johannæ filiæ tribuendum. Hæc enim cor patris sui Roetelam transmisit. Maria jam An. 1500. decefferat.

Tituli
ejus.

Titulos Philippi plenos GUICHENONIUS (e) exponit. Vocavit se Dynastam S. Georgii & S. Crucis, quæ Dominia, in Burgundiæ Ducatu Lugdunum inter & Cabilonem sita, Margaretha, Rudolphi IV. uxor, de qua supra, ad filium Philippum neptemque Johannam transmisit. Instrumento mutuæ successione, quod An. 1490. cum Christophoro Badensi Philippus inivit, additum est sigillum, in quo legitur: „ S. Philippi Marchionis de Hachberg, „ Comitis Novi Castri, Domini de Rotthelin, Sufenbourg, de „ S. Georgio & S. Cruce.

§. XXXII.

Uxor
ejus.

Uxor Philippi fuit Maria, Amadei IX. Ducis Sabaudiaë filia, Caroli I. Ducis soror, quæ An. 1476. ei desponsata Laufannæ. URSTISIUS (f) memorat, Rudolphum, Philippi patrem, in matrimonii hujus favorem ordinasse, ne Dynastiæ Rœteln, Saufenberg & Badenweiler ad alios liberos, quam ex matrimonio hoc procreatos, unquam possent transferri.

Maria

(e) *Philippes Marquis d'Hochberg, de la Maison des Marquis de Bade, Comte Souverain de Neuchatel en Suisse, Seigneur de Rotelin, de Sufenberg, de S. George, de S. Croix & de Badenvilliers, Marechal de Bourgogne.*

(f) *Chron. Basil. pag. 64.*

Maria d. 27. Nov. Anno 1500. decessit Divione, in Dominicanorum Ecclesia ibidem sepulta. (g)

Dotem ei promissam quum nec Carolus frater, An. 1489. mortuus, nec Philibertus, Sabaudiae Dux, ex Ludovici Ducis Linea juniore natus, solvisset, Maria movit querelam, quae eruptura videbatur in bellum. Res denique Berna, Lucerna, Friburgo & Saloduro intervenientibus, composita est. (h)

§. XXXIII.

Ex matrimonio Philippi unica prodiit filia, Johanna, Johanna filia. quam Philippus destinaverat Philippo, Christophori Marchionis Badensis filio, atque hinc An. 1490. mutuæ successionis pactum cum eo iniverat. Is in harum nuptiarum spem in Aula Philippi educatus est; gener & successor futurus. At Ludovicus XII. Galliae Rex, cum An. 1498. folium conscendisset, Philippum induxit, ut ei promitteret, nemini se desponsaturum Johannam, sine ejus præscitu. In Francica tum Aula vivebat Ludovicus de

(g) Monumentum ejus GUICHENONIUS exhibet *Histoire de Savoye* Tom. I. pag. 560. sq. Inscriptio hæc est: „ Cy gist Marie fille du Duc Edme „ de Savoye & de Madame Yoland de France, Femme de haut & puissant „ Seigneur Messire Philippes de Hocberg, Marquis de Rothelin, Comte „ de Neufchatel, la quelle trespasâ le XXVII. de Novembr. MD.

(h) GUICHENON loc. alleg. pag. 560.

Longovilla, nepos Johannis, filii naturalis Ludovici, Ducis Aurelianensis, qui Caroli V. Galliae Regis filius erat, junior natu. Ludovico huic Longovillano, consanguineo suo, Rex favens persuasit Philippo, ut matrimonium Johannæ cum Longovillano præferret.

§. XXXIV.

Matrimo-
nium ejus Enimvero in Burgundia Transjurana natus & educatus Philippus, linguæ & moribus affuetus Burgundicis, Sabaudicam quoque habens uxorem, Francico Principi maluit, quam Germanico, desponsare filiam, a Germanicis quoque moribus alienam; accedente desiderio placendi Regi Galliarum. Nuptias tamen nonnisi mortuo patre celebravit Johanna; (i) quæ ex paterna hereditate solum Neo-Comensem Comitatum cum Dynastiis S. Georgii & S. Crucis accepit. Brisgovicæ terræ ad Christophorum, Badæ Marchionem, vi pacti familiæ An. 1490. initi, transferunt. Lites ejus cum Johanna in Badenibus rebus exponimus.

Maritus ejus, Longovillæ Dux, Magnus Franciæ Camerarius, Gubernator Provinciæ, inter præcipuos Galliæ Proceres reputatus, in prælio contra Anglos An. 1513. in Picardia, An. 1515. ad Marignanum contra Helvetios captus, Anno 1516.

(i) Anno 1504.

decessit. (l) Titulo Marchionis *Rotelæ* usus est, Dynastia hac licet careret. Johanna vero, per totos XXVII. annos marito superstes, nonnisi An. 1543. in Burgundia decessit. (m)

§. XXXV.

Ex matrimonio hoc notandus nobis est Franciscus, Heredes. Marchio de Rothelin, Novi Castri Comes, Gentis Longovillanæ continuator, natus An. 1513. in bellis Francisci I. contra Carolum V. athleta strenuus, qui quinquennio post matrem decessit.

Perstitit autem Novi Castri Comitatus in Longovillana Familia usque ad ejus interitum. Enimvero Franciscus, Novi Castri Comes, filium legitimum reliquit & spurium. Legitimus fuit Leonorus; cujus pronepos Johannes Ludovicus, Gentis suæ postremus, Novi Castri possessor, Anno 1694. cælebs decessit. Illegitimus autem Francisci filius, Franciscus, Marchionis Rothelini nomen & genus ad nostrum usque ævum propagavit. (n)

§. XXXVI

Novi Castri Comitatus ergo, postquam Rudolphus & Philippus, Saufenbergæ Marchiones, per XLVI. annos eum

Successio
Neoburg.
contro-
versa.

G g g 2

(l) ANSELME *Histoire Genealogique de France* Tom. I. pag. 217.

(m) D. 21. Sept. in vico Burgundico *Epoiffes*.

(n) ANSELME loc. alleg. pag. 224.

rexissent, ad Longovillanos transivit. Scriptores, qui Brandenburgica in Novum Castrum jura A. 1707. defenderant, LUDEWIGIUS (o) atque GUNDLINGIUS, (p) non modo Friburgi Comites, sed & Saufenbergicos nostros usurpationis accusant; injuriam Domui Cabilono-Araufionensi ab utrisque illatam fuisse, aperte professi. Pro Saufenbergicis tamen eadem militaverunt arma, quibus antea Comites pugnaverant Friburgi; (q) quod ultimo possessori, cognato suo, proxime juncti, Burgundico more proximi fuerint heredes feudales; per feminas licet, quas Burgundica feuda admittunt, suum genus ducentes; feudumque adeo femininum ad Cabilono-Araufios, tanquam ad Dominos directos, non modo agnatis, sed & cognatis extinctis, demum possent redire.

Neque profecto negandum est, extincta Rolini prosapia, quum collaterales cognati Comitatum Neo-Comensem adiissent, contradixisse Araufios, ad se tanquam Dominos directos pleno eum jure recidisse clamantes. Protestationem repetierunt Araufii, quum Comites Friburgi, quum Saufenbergæ Marchiones, quum Longovillani eundem Comitatum occupassent. Philibertus, Princeps Araufionensis, tum temporis minor cum fuisset ætate,

(o) JOH. PETR. de LUDEWIG in Libro, cui Tit. *Preussisches Neuburg* p. 106. sqq.

(p) *Historische Nachricht von Neufchatel* pag. 15.

(q) Vide supra in Conrado, Comite Friburgi, pag. 258. sq.

mater ejus Bernensium contra Longovillanum imploravit auxilium. (r)

Verum enimvero irriti fuerunt omnes Arausiorum ad seculum usque nostrum conatus. Postquam enim omnis Longovillana, & masculina & feminnia, legitima soboles cum Maria, Henrici Ducis Nemorosii vidua, Anno 1707. periisset, Brandenburgii Elector, Borussiae Rex primus, per Ludovicam matrem, Henrici Friderici, Principis Arausionis, filiam jurium Arausionensium heres, Novo Castrensem Comitatum obtinuit & Brandenburgicæ suæ Genti vindicavit.

§ XXXVII.

Sausenbergæ Marchiones, Anno 1503. extincti, quum Rætelensem Dynastiam An. 1315. obtinuissent, appellari voluerunt *Marchiones de Hachberg, Dynastæ in Ræteln & Sausenberg.* (s) Rudolphus IV. Sausenberg. Dynastiam Badevillanam An. 1444. atque deinceps Comitatum Novi Castri A. 1457. cum suis terris junxisset, *Marchio Hachbergæ, Comes Neoburgi, Dominus in Ræteln, Sausenberg & Badenweiler,* vocari solebat. Titulum

Tituli
Familia
Sausen-
berg.

G g g 3

(r) LEU *Lexic. Helvet.* Tom. XIV. pag. 43.

(s) TSCUDIUS in *Chron. Helvet.* Tom. II. Add. Charta apud Perillustr.

SENCKENBERG *de Jure succed. proximæ saminæ Illustr.* Num. XVI.

pag. 35.

hunc Dynastiis quibusdam ex materna hereditate Burgundicis, uti vidimus, auxit. Axioma *Marchionis de Saufenberg* rarius occurrit. Legitur in Rudolphi & Ottonis Marchionum Charta An. 1336. in qua Marggravii Saufenbergæ & Domini in Rœteln dicuntur. (t) Ab Ernesti Marchionis temporibus invaluit usus tituli Landgravii in Saufenberg.

Infignia. Ceterum Marchiones Hachbergicæ pariter ac Saufenbergicæ lineæ, & priores quidem constanter, uno eodemque cum Badenfibis usi sunt Infigni. At Saufenbergica ante interitum suum scuto suo areolam Novo-Castrensem cum palo cantheriato adjecit.

Ita Hachbergicæ Periodo imponimus finem, eique appendicis loco subjungimus Brisgovici Landgraviatus Historiam, qui sub hac præfertim Marchionum Periodo viguit. Landgraviatum excipient Rœtelæ & Usenbergæ Dynastæ, quorum terræ Hachbergicis, ut vidimus, maximam partem accefferunt.

(t) *Wir Rudolf und Otte gebrudere, Margrafen von Sufenberg und Herren ze Rœtellein.*

LAND-

LANDGRAVIATUS BRISGOVIÆ.

§. I.

Indoles, migratio & fata Landgravix Brisgovix Introitus.
 difficillimam Civilis Historix Brisgoviorum
 constituunt partem; id quod in Landgraviatibus
 Alfaticeis quoque suo loco (a) annotavi.
 Argumentum hoc ex Scriptoribus nullum aut debile, ex
 Diplomatis & Chartis, quas undiquaque collegimus, præcipuum
 accipit lumen.

Comitivæ hæ Provinciales, Rheno tantum inter se distinctæ,
 simile exordium, similia decremента habuerunt; tanta decremента,
 ut Landgraviatum Brisgovix in ipso hodie Landgraviatu requiras.

Brisgovix Pagum ab Alfatia, Baselgovia & Augustigovia Brisgo-
vix limi-
tes.
 Rhenus, ab Ortenavia amnis Bleicha, ab Alpigovia Silvæ Nigræ
 cacumina, apex denique ejusdem Silvæ ad Rhenum usque
 profiliens (b) a Basilea minoris agro difterminat.

(a) *Alfatix Illustr.* Tom. II. pag. 12. & 126.

(b) Vulgo *Crenzacher Horn*, *Horn vom Schwarzwald*. Simili modo *Horn des
 Blaueis*, apex Vogesi dicitur apud URSTIS. *Chron. Basil.* pag. 20.

Libertas

Brisgovia, ut omnis Suevia, libera semper fuit Imperii sine medio provincia, Ingenuis, Militibus, Liberis Dominis, Dynastis, Civitatibus & sacris Ordinibus plena. In ea plures erant Manfi, Curtes & Vici regales; silvæ, flumina, vectigalia, metallifodinæ; pristina fisci Cæsarei domania.

Magistratus.

Bellum administrare, pacem publicam conservare, politiæ totius provinciæ quovis modo prospicere, Ducis fuit officium, quem Brisgovia multis seculis cum Suevia & Alfatia communem habuit magistratum Imperii, non propria potestate pollentem. Jurisdictio autem commissa fuit Comiti, qui ab initio simpliciter *Comes*, inde *Comes Provincialis*, lingua patria *Landrichter*, frequentius *Landgrav*, dicebatur. Vir nobilis, pro arbitrio Regis constituendus & revocabilis Judex; donec temporis progressu Comitivæ illæ hereditariæ fierent, ab una stirpe vel linea transituræ ad aliam.

Periodi
quinque
Landgr.

Series Landgraviorum Brisgovia in V. Periodos opportune dividitur. *Vagam* appellamus eam, quæ omnium prima est, quod ab initio Comitiva certæ non inhæserat Domui. Periodo vagæ *Zaringica*, *Hachbergica*, *Sausenbergico - Friburgensis*, *Badensis* suo quæque ordine successerunt. His enim quatuor Familiis, ex una Gente prognatis, Landgraviatus adhæsit.

EPOCHA

E P O C H A V A G A .

§. II.

In prima, quam novimus, Landgraviatus periodo San-
Gallenfium traditionum Chartæ (c) Provincialium Brisgoviæ Comites
fec. VIII.
Comitum nomina ad primam usque Carolingorum Franciæ Regum
ætatem servarunt. Hujus generis memorias seculo VIII.
vetustiores non offert Brisgovia.

C H A N C H A R O .

Anno 758. sub *Chancharone Comite* facta est S. Galli
monasterio traditio bonorum in Pago *Brisgauensi*, in villa
Mulinheimo.

A D A L A R D U S .

Anno 765. Drutpertus quidam eidem monasterio prædia
& mancipia quædam in *Zarduna*, Brisgoviæ vico, (*Zarten*)
sub *Adalardo Comite* donavit.

(c) In *Genealogiæ Habsburgicæ* HERRGOTTI Diplomatico Codice.

U D A L R I C U S.

Anno 789. res quædam in Pago *Brisagaugæ*, in loco *Eboringa* (Efringen) sub *Comite Oadalrico* San - Gallenfibus traditæ sunt.

B E R T O L D U S.

Anno 794. in pluribus Brisgoviaë locis, bona sua *Beroldus* Comes iisdem Monachis concessit.

§. III.

W O L W I N U S.

Comites
sec. IX.

Anno 805. enunciatur Wolwinus Comes in literis, quibus bona in *Prisagaugæ*, in marcis *Selidon* & *Antparinga* (Selden & Ampringen) San - Gallenses dono acceperunt.

U D A L R I C U S.

Anno 806. Charta donationis bonorum, in Pago *Brisagaugæ* fitorum, conscripta in villa *Scrozzinga* (Crozzingen) sub *Odalrico Comite*.

A R C H A N G A R I U S.

Anno 817. sub Archangario Comite pars ecclesiæ in *Zartunu* (Zarten) cum aliis rebus S. Galli cœnobio tradita est.

K E R O L T U S.

Anno 837. Ramingus quidam in Pago *Priffagaugense* quidquid in villa *Haholtinga* (Haltingen) alibique juris habuit, eidem monasterio adscripsit, *sub Kerolto Comite*.

A L B E R I C U S.

Anno 856. alia ad Zartunam Abbatiae San-Gallensi facta est donatio, sub *Albricho Comite*; quem plura S. Galli Instrumenta ab An. 862. ad 865. Pagi *Brifgaugae* Comitem nobis manifestant, ubi *Albericus & Albarichus Comes* notatur.

C A R O L U S.

Anno 872. Remingus & Engelrammus fratres, quidquid in *Buabiliniswilare* habebant, San-Gallensi Abbatiae tradiderunt, „ anno XXXIII. Hludovvici Regis & sub filio ejus Karolo, „ Rectore ejusdem Pagi, in quo praefatae res sitae sunt, id est, „ *Prifcowe*.

§. IV.

W O L W I N U S.

In loco *Tuomaringa*, in Pago *Prifahgewe*, *Wolwine* Comites
sec. X. *existente Comite* An. 890. facta est bonorum traditio, & octennio

post *Rotileim* locus (Roeteln) in *Brischgouve Comitatu Wolfuni*, qui idem ac *Wolwinus* esse videtur, ab Arnolfo Imp. ponitur; imo sub *Wolfilino Comite* Luitfridiana S. Trudperti Charta donationis conscripta est An. 903.

A D A L B E R O.

Sub Comite Adalberone S. Galli Abbatia res in Pago *Prisigaugense*, in villa *Witereswilare*, An. 909. dono accepit.

B E R N O L D U S.

Sub Bernoldo Comite in publico mallo, in oppido, quod dicitur *Chinichdorf* (Kinstorf) coram cuncta frequentia populi utriusque provinciae, tam *Mortinove*, quam *Brischgoviae*, lis diremta est inter Monasteria Etenheim & Waldkirch. Bernoldus itaque utrique provinciae, Ortenaviae & Brisgoviae, praefuisse videtur Comes. Acta sunt haec An. 926.

L U D O L F U S.

Ottonis I. Regis Germ. filius Pago Brisgoviae praefuit Comes, ut Ludovici Germ. filius, Carolus Craffus, Imperator deinceps, eidem praefuerat. Testem hujus rei habemus ipsum Ottonem, in Diplomate An. 952. quo locum *Lielah* in Pago *Brischgowve*, in Comitatu filii nostri *Liutolfi*, Einfidlenfi Abbatiae

concessit. Ludolfus tum Alemanniæ & Alfatiae Dux quoque erat. (d)

B I R T H I L O.

Anno 968. *Pirihitone Comite* Monasterium S. Trudperti in Brisgovia cum San - Gallensi concambium bonorum iniit. Prædium *Sacleja* sive Schelingen in Pago *Brisfigowe* & in *Comitatu Birthilonis Comitis* situm, Otto III Imp. Anno 990. Wormatiensi Ecclesiæ donavit. Alias de Birthilonis hujus Comitatu probationes usque ad An. 995. dedimus supra.

§. V.

B E R T H O L D U S.

Anno 1004. Henricum II. Imp. Sulzbergenfi Cœnobio Comites
fec. XI. in loco Rincka, in Pago *Brisgowe*, in *Comitatu Bertholdi* mercatum concessisse, superius quoque indicavimus.

A D E L B E R O.

Anno 1005. Henricus II. Rex Germ. prædium in Pago *Bryfichgowe* & *Comitatu Adalberonis Comitis* Præposito Ecclesiæ Basil. donavit. Eundem Comitatum *Adalberonis Comitis* in Pago *Prifichewue* Pirtelo in Charta Sulzbergenfi An. 1008. memorat.

H h h 3

(d) *Alfatiae Illustr.* Tom. II. pag. 541.

EPOCHAZARINGICA.

§. VI.

BERTOLDUS.

Bertoldus cum
filio Hermanno.

Primum hunc Provinciæ Comitem in secunda, quam *Zaringicam* voco, Brisgovici Landgraviatus periodo reperimus.

Anno 1028. Conradus II. Imp. Ecclesiæ Basil. mineras argenti dedit in Comitatu *Bertholdi* & in Pago *Brisichgowe*.

Ejusdem Comitatum in Pago *Brysihegowe* prodit Diploma Henrici III. Imp. An. 1048. ut supra ostendimus. Bertoldus hic brevi post, quam titulum Ducis sumfisset, in filium suum Hermannum Comitis axioma transtulit; unde Hesso Brisgovix Dynasta An. 1052. domum & Cappellam fundasse legitur *Duce Bertoldo, Comite Herimanno*. Hermannus non suo, sed paterno nomine, Comitatum administrasse videtur, uti beneficio Cæsaris eum Bertoldus possedit, qui cum Henrici IV. Imp. gratia deinceps excideret, hoc quoque exutus est Comitatu. A. 1077. profecto Cæsar „quendam Comitatum situm in Pago *Brisgowe*, *Bertholfo* „ jam non Duci, justo judicio sublatum, cum omnibus appenditiis „ legum, „ Ecclesiæ Argent. donavit. Cum vero Comitatus Brisgovix in potestate Zaringensium, ut ex sequentibus patebit, permanferit, nec ullum vestigium compareat, ex quo inferre

possimus, Argentinensem Episcopum Comitivæ Brisgoviæ jura exercuisse, Cæsaream hanc donationem, aurea licet Bulla munitam, effectū caruisse censemus. (e)

§. VII.

H E R M A N N U S.

Anno 1087. locus, qui dicitur *Cella*, situs in Nigra Silva, Hermannus II. Marchio. in Pago *Brisgowe*, in Comitatu *Herimanni Comitis*, Cluniacensi Ecclesiæ a Burcardo Episcopo Basil. per concambium traditus est. Chartam concambii testes signarunt *Bertolfus Dux*, *Herimannus Comes*, patruus & ex fratre nepos. Ita Hermannus II. Marchio Comitatu Brisgoviæ præfuit, sub patruo Duce, uti Hermannus I. eundem rexerat sub patre.

§. VIII.

B E R T O L D U S.

Anno 1120. Bertoldus III. Dux Zaring. novæ suæ Civitati Bertoldus III. Dux Zaring. Friburgenfi privilegium dedit, ut omnis civis, volens inde recedere, rerum & corporis usque in medium *Rhenum* & per totum sui *Comitatus ambitum*, securitatem habeat, Domino conducente. Comitatus hic intelligitur Provincialis Brisgoviæ. In Comitatu

(e) Vide supra in Bertoldo I. pag. 55.

Brisgaviae cunctas venationes & argentifodinas Ecclesiae Basil. confirmat Innocentius II. Papa An. 1139. (f) ubi Claustrum de Sulzberg, Haltingen, Hystein, Chilhoven, Stouffen, Ampringen, Oeristetten, Opfingen, Zeringen, Bischovingen, Brifach, aliaque loca *Brisgoviae* commemorantur.

B E R T O L D U S.

Bertoldus IV.
Dux.

Vivo patre Conrado, Duce Zaring. & Rectore Burgundiae, Bertoldus IV. inter Comites A. 1139. relatus, *Brisgoviae* Comitatum administravit. Majoris placiti, in ipsa regione apud vicum Ofmenningen ab eo congregati, expressa mentio fit in Charta San-Petrina illius anni; cujus S. Petri in Nigra Silva Advocatiam, in Zaringica gente hereditariam, Bertoldus Comes tum quoque cum Landgraviatu possedit. (g) Idem postea, mortuo patre, An. 1169. causam de jure patronatus ecclesiarum aliquot *Brisgoviae* judex decidit. (h)

(f) HERRG. *Genealog. Habsb.* Tom. II. num. 217.

(g) Vide in Bertoldo IV. Zaringiae Duce supra §. II. pag. 124.

(h) Ibidem §. XVI. pag. 142.

EPOCHA

EPOCHÆ HACHBERGICÆ.

§. IX.

Tertia Periodus, quam *Hachbergicam* appello, *Linea* Epochæ
hujus
initium. *Zaringica Ducali extincta*, suum capit initium. Tum enim *Marchionum Bada-Hachbergenfium Linea*, quæ junior fuit, in Landgraviatu *Brisgoviaë*, ut in *Judiciario Imperii feudo*, ad feminas non transeunte, successit; quod *Chartarum illius ævi* nos docet auctoritas.

In transactione cum *Abbatia S. Blasii super montem Saufenberg*, quæ An. 1232. facta, *Marchio Henricus junior* jurato promisit, „ ut nihil omnino preter servitium temporibus *B. Ducis* „ solitum per se vel per suos exigat vel percipiat de curtibus „ *ecclesiæ S. Blasii in Brisgaugia constitutis.* „ Indicant hæc successione *Badensium Marchionum in Bertoldi V. Ducis Zaringiaë* feudalia *Brisgoviaë* jura; quod *allodialium hereditas ad Bertoldi* forores omnis transivit. Non aliud profecto excogitaveris feudum, cui universæ *S. Blasii per Brisgoviam* possessiones obnoxiaë fuerint,

---

præter Comitatum Provinciale, quem Hachbergenses Marchiones constanter administrarunt. (i)

Videtur quoque huc referri debere sententia Henrici Regis Rom. An. 1234. in Curia Principum Francofurti pronuntiata, qua Hermannus Marchio Eginoni, Comiti Friburg. de argentifodinis & custodiis silvarum Brisgoviaë litem movens, cecidit causa. (l) Regalia ista jura, quæ feudo suo Landgraviatus inhærere crediderat Marchio, Cæsarum liberalitate ad Episcopum Basil. hujusque investitura ad Friburgi Comites pedetentim pervenerant.

Comitatus autem Brisgoviaë, quamvis post Zaringiaë Ducum interitum ad Bada-Hachbergicos Marchiones spectaverit, nullius tamen Landgravialis eorum actus, ante Rudolphi I. Imp. ætatem, memoria extat. Turbatis toto fere sec. XIII. Germaniæ rebus non judicio disceptatum, sed armis, donec folium Imperiale Anno 1273. conscendit Rudolphus.

(i) STAPFIUS in *Vindiciis Superioritatis Austriacæ*, An. 1721. Friburgi editis, pag. 18. Landgraviatum Brisgoviaë a Zaringis ad Friburgi Comites, non ad Hachbergæ Marchiones, quos præterit silentio, pervenisse scribit.

(l) GOLDAST *Catholicon rei monet.* pag. 101. DU MONT *Corps Diplom.* Tom. I. Part. I. pag. 173.

§. X.

H E N R I C U S I I.

M A R C H I O.

Anno 1276. die Merc. post S. Galli Marchio Henricus de *Hahperg*, Landgravius *Brisgovia*, Judicio provinciali habito, Judicia varia Landgr. cives Friburgenses a jurisdictione sua Landgraviali Cæsarum privilegiis immunes esse professus est. Eodem anno die Merc. ante festum Nativ. Mariæ, Brombaci, Dynastiæ Rœtelanæ vico, Henricus ille Marchio Judicium aliud provinciale in eadem causa habuit. (m)

An. 1279. nobilis vir H. Marchio de *Hahper* a Rudolfo I. Imp. Vindobonæ pro tribunali sedente, obtinuit decretum, ut in nulla *Comicia* five Landgraviatu absque Comitis seu Landgravii consensu castrum vel alia quævis munitio ædificari liceat. Usos hac sententia Marchiones Hachbergæ, ut Landgravios *Brisgovia*, exempla, quæ inferius produco, docent.

Anno 1289. Rudolfus I. Imp. Basileæ commoratus, lites inter Eginonem, Comitem Friburg. atque civitatem hujus nominis agitatas componens, Argentinensis & Basiliensis Episcoporum,

I i i 2

(m) Tabular. Civit. Friburg.

nec non Heinrici, Marchionis Hachbergici, Judicis provincialis
Brisgoviae, (n) consiliis usus est.

§. XI.

HENRICUS III. ET RUDOLFUS I.
FRATRES.

Judicia
alia
Landgr.

Anno 1296. Henricus & Rudolfus, fratres, Marchiones
Hachbergæ & Brisgoviae Landgravii nominantur in Charta, in
qua Ulricus de Eystatt, ipsorum nomine Teningæ pro tribunali
sedens, feuda intra anni spatium per investituram non recepta, ad
Dominum directum redire debere, pronuntiavit. (o)

Fratres hi, quorum ille Hachbergenfis, hic Saufenbergicæ
Lineæ fator, conjunctim & indivisim tum Landgraviatum
possidebant.

-
- (n) Rudolfus in Charta compositionis Henricum Marchionem vocat *des eidilne Herrin von Gottes gnaden Margravin Heinrichs von Hochperg der Lantrichter ist in Brisgöwe*. Vid. LEX. BASIL. voce *Hachberg*.
- (o) Charta hæc ad An. 1226. ponitur, errore 70. annorum. Unde Henrico patri & Rudolfo filio attribuere Scriptorum, quæ attribuenda sunt fratribus. Autographum Chartæ, ipso Henrici Marchionis de Hachberg sigillo firmatum, extat in Tabulario Bada-Durlac. Anachronismus iste irrepit in scriptum, cui Tit. *Oesterreichische Beantwortung der Bayrischen Ausführung, zweiter Absatz* pag. 53. sq.

An. 1398. Henricus *Margravius de Hahperg*, *Landgravius Brisgovia*, die Merc. post S. Mariæ Magd. judex fedit in Waldkirch, quum Wilhelmus Dynasta Schwarzenberg. una cum conjuge sua & curatore ejus, Egone Comite Friburg. curiam suam in Teningen vendidit.

Anno 1305. idem Henricus Landgravius judicium & adventitios homines Tenzlingæ Rudolfo Turnero, Militi Friburg. ejusque fratri Johanni, in subfeudum Landgraviale contulit; annoque sequenti judicio feudali, Burghemii ad Rhenum habito, Johannem de Spanegke, Spenlini filium, contumaciæ damnavit, accusante eum Rudolfo Marchione, Henrici fratre.

Anno 1309. Walramus, Thiersteinensis Comes, provinciale Judicium celebravit Sliengæ, nomine Rudolphi Marchionis, Landgravii Brisgovia, cui ipsi Walramus Castrum *Spanecge*, vicum Ychtingen, aliaque bona addixit. (p)

§. XII.

HENRICUS III. ET RUDOLFI I.
FILII.

Anno 1314. Henricus Marggravius, suo & Rudolphi, fratris sui nuper defuncti, filiorum nomine, Landgravialem

Castrum Schnefeld. extractum.

I i i 3

(p) Confr. supra Hachberga - Saufenberg. pag. 378.

---

potestatem exercens, Conrado Diet. Schnevelino permittit, ut in omni Brisgoviæ parte, terris Marchicis tantum exceptis, vel in montibus vel in convallibus, planisque castrum exstrueret. Charta data Friburgi. Schnevelinus, hac munitus Landgraviali licentia, Hachbergam inter & Emmedingam munimentum condidit *Schnefelden*. (q)

Post hæc solos Hachberga - Saufenbergicæ Lineæ Marchiones, a Rudolfo I. ejus auctore, descendentes, exclusis Hachbergicis, Heinrici III. posteris, Landgraviatum Brisgoviæ tenuisse reperio. Unde conjicimus, in divisione Linearum Hachbergicos eum reliquisse juniore. Henricus junior certe, Rudolphi I. filius, Marchionis Hachbergici & Dynastæ Rœtelani nominibus titulum *Landgravii* constanter adjecit. Hic ipse quoque Rœtelanam An. 1315. cum accepisset Dynastiam, Friburgensibus primus Landgraviatum An. 1318. oppigneravit.

(q) Hod. *Weyer-Schlofs*.

---

*EPOCHA SAUSENBERGA-
FRIBURGENSIS.*

§. XIII.

Quarta Periodus, quam *Sausenberga - Friburgensem* nominamus, cum Friderico I. Comite Friburgensi inceptit.

Rudolfus I. Marchio, Lineæ Sausenbergicæ auctor, præter tres filios Henricum, Rudolfum, Ottonem, filiam quoque reliquerat Annam, quam Fridericus, Comes Friburgensis, cum promissa 700. marcarum argenti dote An. 1318. duxit uxorem. Henricus, Annæ frater, parata pecunia dotem Friderico cum solvere non posset, Landgraviatum Brisgovix ei & patri ejus Conrado oppigneravit, & quidem antichretico jure. (r)

Landgraviatus
oppigneratio.

Oppigneratio facta I. consensu fratrum Henrici, Rudolphi & Ottonis, quin etiam patrum eorum, Henrici III. Hachbergæ

(r) Edita hæc Charta in Diatriba, eui Tit. *Oesterreich. Beantwortung contra Bayern*, Part. II. pag. 59.

Marchionis, ac filiorum ejus. II. Oppigneratus est Landgraviatus Brisgoviae cum vasallis, judiciis, juribusque universis. III. Pretium pignoris fuerunt septingentae argenti mixti marcae, Friburgensis valoris. IV. Evictio promittitur Comiti, praestanda per obstagium in urbe Friburgo. V. Reluctio oppignerantibus solis eorumque heredibus, Landgraviatum sibi servaturis, permissa. VI. Additur memorabilis conditio, ut vici Landgraviales, in Saufenbergae Marchionum potestate mansuri, ab Imperio, non a novo Landgraviatus possessore, Comite Friburgi, in posterum acciperentur in feudum, iisdemque possiderentur juribus, quibus alii Brisgoviae Nobiles à Landgraviatu vicos tenerent.

§. XIV.

Landgraviatus
divisus.

Apparet hinc, & ex sequentibus luculentius apparebit, non omnem Landgraviatum, sed illas modo ejus partes Comitibus Friburgi fuisse oppigneratas, quae extra Hachbergae & Saufenbergae Dynastias sitae fuerunt. Duas ergo ob causas titulo Landgraviatus Brisgoviae, post oppignorationem quoque, Saufenbergici Marchiones utebantur. Primo, quod Landgraviatus oppigneratus modo fuerat, non alienatus. Secundo, quod jura Landgraviatus in terris suis sibi servarunt Marchiones oppignerantes, adeoque in illis manserunt Landgravii; solutis Comiti Friburg. 700. marcis argenti ad omne exercitium Landgraviale redituri.

In

In Charta An. 1327. data Gebvilæ in Alsatia, Rudolfus & Otto Marchiones, Annæ fratres, diserte *Landgraviū Brisgoviæ* vocantur. Henricus de Sliengen, Scultetus Basil. in solenni quodam Instrumento An. 1333. eosdem hoc titulo fratres exornat.

§. X V.

Oppigneratus autem Landgraviatus feudum cum esset Imperii, opus erat confirmatione Cæsarea, quam Ludovicus Bavarus An. 1334. impertivit Uberlingæ, ubi Landgraviale iudicium Comiti Friburg. Friderico exercendum tradidit, donec Marchiones Hachberga - Saufenbergici debitas 700. marcas ei persolverint. Anno sequenti, mortuis jam Henrico oppignerante & Anna sore ejus, Rudolfus & Otto, fratres, promissam An. 1318. evictionem tertio, postquam moniti fuerint, mense præstituros se polliciti sunt. Plenariam Landgraviatus Brisgovici cessionem ex evictione hac nemo eliciat.

Oppigner-
ationis
confir-
matio.

§. X V I.

Anno 1336. Fridericus, Friburgi Comes, patri suo Conrado partem suam (s) Landgravialis iudicii per triennium reliquit, ita tamen, ut dimidiam emolumentorum ejus partem

Fribur-
genfes
Conradus
& Frideri-
cus.

(s) *Als verre als es mich anhöret.*

fervaret, quam etiam concessurus erat patri, si forte hoc ipse celebraret iudicium.

Marchio-
nes Ru-
dolfus &
Otto.

Anno 1346. Rudolfus & Otto Marchiones vicum *Nider-Eggenheim*, ad Barones de Krenchingen tum spectantem, in Dominio Saufenberg. & Landgraviatu suo situm esse dicentes, iudicia publica ibidem sibi vindicarunt. Res ad arbitrum delata, Conradum a Berenfels, qui definito tempore probationem & testimonia a Marchionibus proferri postulavit. Decennio post Otto Domini in Saufenberg & *Landgravii Brisgoviae superioris* titulum assumpsit; (t) quum iussu ejus iudicium provinciale Thannenkirchæ haberetur. (u) Saufenbergicæ enim terræ in superiore Brisgovia sitæ sunt.

§. XVII.

Egeno IV
Friburg.

Anno 1359. in vigilia S. Ulrici Egeno Comes Friburg. & Landgravius Brisgoviae, Friderici defuncti frater, Snevelinos, Valckensteinios & Morferos de vicis *Betzingen* & *Schaffhausen* Friburgi investivit. Charta munita fuit sigillo *Egenonis Comit. in Friburg, Landgravii Brisgavie*; unde feuda hæc Landgravialia

(t) *Marggraff Otte von Hachberg Herr zu Saufenberg und Landgraf in Oberem Brisgouue.*

(u) *An. 1356. Ein offener Landtage zu Thannenkilche uffen der Herrschaft eygen u. in sine Landgericht.*

tum fuisse colligimus. Egeno enim, feuda Friburgensia conferens, titulo *Landgravi* abstinere solebat. Eodem anno, die Jovis ante Palmas, a Carolo IV. Imp. de Brisgoviæ inferioris Landgraviatu Moguntiae investitus est Egeno. (x) At anno sequenti Landgraviatus universi investituram obtinuit. (y)

Cæsar in concedendis privilegiis nimium, ut omnes norunt, liberalis, duas has investturas, sibi contrarias, dedit. Anno enim 1318. in Charta oppignerationis Marchiones Hachberga-Saufenbergici Landgravialia, in terris suis Marchicis, jura sibi diferte reservaverant, & ob id ipsum Landgravios se superioris Brisgoviæ vocarunt. Distinctionis in superiorem & inferiorem Landgraviam origo hinc prognata videtur. Antiquiora enim hujus distinctionis vestigia nullibi occurrunt.

§. XVIII.

Anno 1368. Friburgum sui juris factum libertatem accepit, jura sua vendente Eginone IV. Comite, paucos post menses tamen Austriæ Ducum subjicienda imperio. (z) LEXICI BASIL. auctores (a) Comitem Hugonem An. 1367. Brisgoviam Austriacis

Fribur-
gum ven-
ditum,
non Land
graviatus

K k k 2

(x) MALDONER in *Hist. Ms. Brisgoviæ*, ex Archivo Friburg.

(y) GLAFEY *Anecd. n. 205.* HERRG. *Genealog. Habsb. Tom. II. n. 817.*

(z) Vid. in Comit. Friburg. supra pag. 252. sq.

(a) In verbo *Brisgau*.

vendidisse scribunt. Scribere debuissent, Eginonem An. 1368. Friburgensibus ipsis vendidisse Friburgum. Approbat tamen hæc verba anonymus Scriptor, (b) additque Imperio damnosum tum fuisse creditum, si Landgraviatus Brisgoviæ a Friburgo distraheretur. Subjungit porro, Leopoldum Austr. An. 1370. Rudolfo Badensi Advocatiam commisisse Brisgoviæ. At Landgraviatus ab Advocatia semper fuit diversus. Landgraviatum a Comitatu Friburgi diserte distinxit, sibi que servavit Eginon, quum valediceret Friburgo. (c)

Friburgenses, empta a Comite suo libertate, Leopoldo Austr. sese tradiderunt, qui jura Comitis Friburg. adeptus est, sed non jura Landgravii, Landgraviatus cum non potuerit vendi; quem Comites jure antichretico a Marchionibus Hachbergæ, Marchiones ab Imperio jure feudi tenuerunt.

Anno 1379. Advocatus provincialis Austriacus Brisgoviæ, Waltherus a Dicka, Marchionis Hachberga-Saufenbergici subjectos, in Keppenbacensium Militum ditone habitantes, tribus ejusdem

(b) *Oesterreich. Beantwortung contra Bayern* pag. 65.

(c) His verbis: „ vorbehebt u. usgenommen die Landgraffschaft in Brisgow „ mit der Mannschaft u. mit allen iren Rechten. „ Anonymus allegatus pag. 62. exceptionis hujus verba sequentia omisit: *in Brisgow mit der Mannschaft.*“

Marchionis Judiciis annuis Provincialibus obnoxios esse pronuntiavit. (d)

§. XIX.

Anno 1395. memorabilis illa Landgraviatus Brisgoici in subfeudum conversio contigit. Pridie Kal. Aug. Conradus, Comes Friburgi, sororis suæ Annæ maritum, Rudolphum, Marchionem Hachberga - Saufenbergicum, Landgraviatus, a majoribus ejus, titulo pignoris, ut ipse fatetur, ad se delati, heredem absque ullo onere instituit, si post mortem suam nullam prolem reliquerit. Paulo post (e) Conradus, secum ipse mente revolvens, quod septingentæ illæ marcæ, pro quibus facta Landgraviatus oppigneratio, ex diuturna ejus possessione abunde perceptæ sint, in judicio Civitatis Neoburgensis ad Rhenum pignus istud Rudolfo Marchioni sponte ac libere reddidit. Rudolfus eadem die & loco vicissim Landgraviatum in subfeudum contulit Conrado. Ita oppigneratio in feudum conversa est; eo forte consilio, reditum ejus ad se suosque certiore ut redderet Marchio.

Landgraviatus in subfeudum mutatus.

K k k 3

(d) Mentio hac in Charta fit suppliciorum, quæ in terris Saufenbergicis de damnatis ad mortem fumebantur, tribus in locis, *zu dem Gestul, zu der Harteichen, zu dem Kefferholz.*

(e) Septembris initio.

Conventum est etiam, ut singulis annis die S. Jacobi coerulei coloris accipitrem (f) Domino directo offerret Vasallus.

§. XX.

*Investi-
turae Mar-
chionum.* Anno 1401. Rupertus Imp. eundem Marchionem Rudolphum de Landgraviatu Brisgoviae cum Judicio Provinciali, banno sanguinis, vasallis ac reliquis juribus, in quibus jus retinendi ac persequendi ecclesiarum & monasteriorum homines proprios, rite investivit. (g) Similem investituram Marchioni Sigismundus Imp. An. 1417. triennioque post Marchio Conrado Comiti ejusdem Landgraviatus subinfeudationem concessit. Sed & An. 1429. à Sigismundo idem Marchio Rudolfus cum filio suo Wilhelmo novam investituram obtinuit.

Hæc omnia facta sunt vivis Friburgi Comitibus, qui vendito Friburgo Landgravii inferioris Brisgoviae permanferant. Landgraviam enim a Marchionibus in subfeudum tenuere.

§. XXI.

Lites. Anno 1424. inter Marchionem Hachberga-Saufenberg. ac vicos nonnullos alienæ ditionis, in superiore Brisgovia fitos, lite

---

(f) *Einen blauen Habbich.*

(g) *SCHILTERI Institut. Juris publ. Tom. I. pag. 88.*

exorta, constituti sunt arbitri, Burcardus Munch de Landscron, Dietericus de Amplo Molendino, Ulmannus de Pfirt, aliique; qui auditis testibus statuerunt, judicia capitalia intra septa (*h*) vicorum *Schliengen* & *Steinenstatt* ad scultetos eorum & incolas; extra septa vero ad Marchionem spectare, ut Landgravium Saufenhartæ, (*i*) id est, superioris Brisgoviæ; imo damnatos a sculteto & incolis eidem Marchioni ad supplicium tradendos. Renovata deinceps controversia, sententia hæc a Senatu Basil. An. 1458. ut arbitro firmata est.

§. X X I I.

Hoc ipso anno inferioris quoque Brisgoviæ Landgraviatus morte Johannis, Comitum Friburg. postremi, ad Marchiones Hachbergenfes, dominos directos, redierat. Recapitulatio.

In quarta ista periodo, quæ *Sausenbergo-Friburgica* est, quæque ab Anno 1318. usque ad Comites Friburgenses An. 1458. extinctos, adeoque per 140. annos duravit, tria temporum annotamus momenta.

(*h*) Germ. *Etter*.

(*i*) In Actis hujus litis Marchio sæpius *Landgraf am Saufenhart* dicitur. Brisgoviæ superioris & inferioris collimitium ad Augenam vicum est. Quæ infra hunc limitem, simpliciter *Hart*, quæ supra, *Sausenhart*, id est, Harta meridionalis dicitur. Acta hæc Ms. in Tabulario Bada-Durlacensi extant.

Primum est Landgraviæ oppignatio, quod Anno 1318. evenit.

Secundum est An. 1395. quo oppignatio Landgraviatus inferioris a Marchionibus in subfeudum mutata.

Tertium est An. 1458. quo, extinctis Friburgi Comitibus, Landgraviatus inferior, illis in subfeudum concessus, ad dominos directos, Marchiones nempe Saufenbergicos, rediit. Saufenbergicis autem An. 1503. extinctis, ad Badenses Marchiones, proximos nempe agnatos, cum Saufenbergicis, quibus adhæserat, terris transivit.

§. XXIII.

Epocha
Badensis.

Itaque ab Anno 1503. quo Landgraviatus ad Badenses pervenit, constituenda foret ejus periodus quinta, nisi omnis ejus vis & auctoritas sub hac ipsa periodo pedetentim exspirasset; quod & Alfaticis antea Landgraviatibus, aliisque apud Germanos evenit. (1) Crescente enim Statuum illius Regni potentia, jurisdictio ad Proceres translata & nova Imperii Tribunalia instituta sunt; unde Landgraviales mali paulatim neglecti, denique omnino conciderunt.

Nec silentio transeundum, quod An. 1478. Sigismundus Archidux a Rudolpho, Hachbergæ Marchione, petiit, ut ostenderet, quo

(1) De decrementis & extinctione Landgraviatum Alfaticæ vide *Alfaticæ Illustrat.* Tom. II. pag. 127. & 133.

quo jure Landgraviatum Brisgoviae & Dynastiam Badevillae possideret. Utrumque Rudolphus demonstravit Friburgi. (m)

Quum extinctis Hachberga-Sausenbergicis, agnatis suis, successissent Badenses, Christophorus omnes Badensium terras possidens solus, tres Domus suae Lineas condidit, quae morte Philippi redactae ad duas; quarum fautores erant Bernhardus atque Ernestus. Hic Lineae Bada-Durlacensis auctor *Landgravii in Sausenberg* titulo primum uti coepit in Literis, quas ad Carolum V. Imp. An. 1522. scripsit, in quibus contra Ensisheimense Regimen querelas instituit. (n) Ab hoc tempore continuatus est hujus tituli a Badensibus usus. Ferdinandus Archi-Dux nomine fratris sui Imperatoris respondit, atque in Literis (o) eodem titulo ornavit Ernestum. Postea temporis tamen Aufriaci Marchionibus hac super re litem moverunt.

Ceterum Brisgovia a seculi XIV. temporibus in Aufriacam & Badensem coepit distingui. Postquam enim Habsburgici in

(m) Reperiuntur haec in Codice Tabularii Bada-Durlacensis, cujus rubrum: *Acta die Landgraffschaft im Brisgau betreffend.*

(n) Formula haec erat: *Marggraf zu Baden und Hachberg, Landgraf zu Sausenberg, Herr zu Rœteln und Badenweiler.*

(o) Literae scriptae sunt Moguntiae d. 5. Maji 1522.

Alfatiae, Helvetiae & Austriae partibus opes suas immensum extenderant, in Brisgoviam denique seculo XIV. ex Alfatia transgressi, Brisfaco, Friburgo, Neoburgo, aliisque oppidis, castris & terris suae Domui adquisitis, confanguineos ibi suos repperunt Badenses.

§. XXIV.

Landgravorum
jura.

Synopsis rerum, quas ex monumentis chronologico ordine huc usque protulimus, docet, fuisse tempus, quo Brisgoviae Landgravius, uti Landgravii Alfatiae, jurisdictionem civilem, capitalem, (*p*) atque feudalem (*q*) exercuit. Malli Landgraviales habiti sunt Brombaci A. 1276. Tenningae A. 1296. Waldkirchae A. 1298. Burghemii ad Rhenum A. 1306. Sliengae A. 1309. Tannenkirchae A. 1356. & alibi, prout opportunum videbatur Landgravio. In superiore Brisgovia Saufenbergici Marchiones judicium Landgraviale ante castrum Roetelense in area subdivali frequenter habuerunt, quod a loco *Kapfgericht* fuit nuncupatum.

Extinctis Sueviae Ducibus, securitatis publicae cura quoque commissa Landgraviis; sine quorum consensu nullum in

(*p*) Vid. ad An. 1424.

(*q*) Ad An. 1296. & 1309.

Brigovia castrum ædificare licebat, ut Rudolphus I. peculiari Diplomate Anno 1279. stabilivit.

Landgravio insuper Jus conductus per provinciam, jus naufragas in Rheno naves cum mercibus fisco addicendi, (r) aliaque jura competebant.

Qualiscunque autem fuerit Landgraviorum veteris ævi potestas, illa sane progressu temporis iisdem gradibus pedetentim descendit, quibus Principum, Comitum, Nobilium atque Civitatum Germaniæ suprematus, superioritatem territorii quem vocant, ascendit; postquam nempe singuli Status in terris suis devenere Landgravii.

Pro Insignibus Landgraviatus Brigoviæ a multis habitus fuit leo ruber cum aurea corona in argenteo campo. Sed Insignia
Land-
grav.

L I I 2

(r) Jus hoc Anno 1419. exercitum est in naufraga bona navis Waltheri de Andlau; & agnitum ab arbitris inter Episcopum Basil. & Marchionem Hachbergæ Anno 1424. Germani jus hoc *Strandrecht*, *Grundruhrrecht* & simpliciter *Grundruhr* vocarunt; quod non in Germania modo, sed & apud alias invaluit gentes.

---

erronea opinio hæc est. Leo enim primum fuit Zaringorum Insigne. (s) Christophorus ex Marchionibus primus Insignibus suis Badenfibus hunc leonem adjecit, postquam Saufenbergicam hereditatem adierat. (t)

(s) Vide supra in Zaringicis pag. 195.

(t) Leo in Insignibus Badenfibus primum occupat locum ; Usenbergica autem ala secundum.

DYNA-

E L E N S I U M

WERNERUS nias WANDRUS
Episc. Balth. Anno 1519.
deponens A. 1525. dehn Canon.
Cochens 1529.

M. Nasson Count de Gassen
Canon Balth. 1525. Uaria
Canon Balth. pag. 30.

TABLE IX

ST. E. M. M.

STASTARUM ROSTERII

IN ANNO

...

...

...

...

...

...

...

...

...

ad pag. 403.

T A B U L A I X.
S T E M M A
D Y N A S T A R U M R O E T E L E N S I U M.

TIETERICUS I. de Rœtenlein Advocatus Ecclesiæ S. Albani Basileæ Anno 1083.

THEDERICUS II. de Rœtelein 1114. 1135 & 1139.

LUTOLDUS Episcopus Basile. 1191. † 1213.

TIETRICUS III. de Rotenlein. 1187.

CONRADUS de Rotinlein 1229. 1233.
1258. ux. Ulrici Comitis de Novo
Castro filia.

DIETRICUS IV. de Roteleijn
Nobilis Anno 1236.

WALTHERUS alias WALDRICUS
Episc. Basile. electus Anno 1213.
depositus A. 1215. dein Canon.
Constant. 1229.

LUTOLDUS Ca-
nonicus Con-
stant. 1229.

WALTHERUS
1262.

OTTO Dom. de Rœtenlein
1287. † post 1303.

LUTOLDUS Præpositus
Basile. † 1315.

N. N. mater Conradi de Gösken
Canon. Basile. † 1323. URSTIS.
Chron. Basile. pag. 5c.

WALTHERUS 1290.
† circa 1310.

D Y N A S T

TIETERICUS

T

LUTOLDUS Episcopus Basil. 1191. † 1

CONRADUS de Rotinlein 1229. 1233. LUTOLDUS Ca-
1258. ux. Ulrici Comitis de Novo onicus Con-
Castro filia. ant. 1229.

WALTHERUS

1262.

OTTO Dom. de Rœt

1287. † post 1303.

WALTHERUS 129

† circa 1310.

D Y N A S T A E
R O E T E L A N I

§. I.

In ipso fere Wiesanæ vallis aditu, ad latus Castrum Rœteln. ejus boreale, mons amœnus & fertilis, altitudinis modicæ, rudera Castrî maximæ molis ostentat, quod pulcherrimam illam vallem viatoribus olim clausit & aperuit.

Rœtela (a) ejus nomen est. Quinquies mille passibus distat Basilea. Dynastis illa Rœtelanis eorumque Dynastiæ suum nomen impressit. Castrum Dynastis sub conditoribus modicum, sub Marchionibus amplificatum, in bello Gallico An. 1678. una cum Badevillano & Saufenbergenfi Castris destructum est. Dynastia hæc seculo XI. suos jam habuerat Dominos, qui & in valle & extra vallem ad Rhenum usque dominati sunt.

L I I 3

(a) Rœteln, in Chartis veteribus Ratenlein, Rotinlein.

§. II.

Tieteri-
cus I.

De origine Gentis eorum nihil certi cognoscimus. Antiquiorem Dynastiam nobis Chartæ non produnt, quam Tietericum illum de Roetinlleim, quem Burcardus, Basiliensis Episcopus, An. 1083. Cœnobii S. Albani in Civitate Basilea Advocatum constituit. Monasterii Charta hæc habet; „Advocatum „ super prædictas curtes (Cœnobii S. Albani) institui nobilem „ virum, videlicet Rudolfum de Hornberg Comitem ex ista parte „ Rheni; in ulteriori vero parte Rheni, T. de Roetinlleim &c. (b)

Tieteri-
cus II.

Anno 1114. Thedericum de Roetelein Traditioni cuidam bonorum, Abbatiae S. Blasii factæ, interfuisse, Bulla Innocentii Papæ An. 1138. (c) nos docet.

Anno 1135. Theodericus de Roetenlein Chartam institutionis Monasterii Canonorum Regular. in Goldbach vallis S. Amarini, inter *Liberos* primus testis signavit. Idem *Teodericus de Roetenlein* in Traditione Ecclesiae de Wolvenuulare, Abbatiae S. Petri An. 1139. facta, memoratur; (d) adeoque sub Conrado, Zaringiae Duce. Quin & sub Bertoldo IV. Conradi filio, *Diethericus de Rotinlein* in simili donationis Charta occurrit.

(b) URSTISIUS in *Epitome Hist. Basil.* pag. 123.
nonnisi excerpta hujus Chartæ dedit.

(c) HERRG. *Genealog. Habsb.* Tom. II. pag. 157.

(d) Rotulus S. Petri in Cod. Dipl. ad h. an.

Anno 1185. Ludovicus (forte Lutoldus) de Rotenleim Chartæ, Turici conscriptæ, nomen dedit. (e)

Anno 1187. *Tietricus de Rotenleim* in Diplomate Bertoldi, Tietericus III. Zaringiæ Ducis, Ecclesiæ Turicensi dato, allegatur, (f) qui Tietricus III. fuisse videtur, ab illis distinctus, qui in superioribus Chartis memorantur.

§. III.

Anno 1191. Lutoldus de Roetenleim, Ecclesiæ Basil. Episcopi Basil. Præpositus, Henrico Episcopo, qui cum Friderico I. Imp. in Oriente extinctus est, in Episcopatu hoc successit, usque ad An. 1213. superstes. (g)

Secutus est eum in Episcopatu Basil. Waltherus, alias dictus Waldricus, a Roetelen, qui artibus magis, quam legitima electione ad hanc dignitatem pervenit. Waldricus, Basiliensis Episcopus electus, An. 1214. subscripsit Diplomati Friderici II. Imp. pro Ecclesia Viennensi, dato Basileæ. (h) Idem vero Waldricus auctoritate Concilii Romani brevi post sede Episcopali dejectus est. (i) Vixit deinceps in Ecclesia Constantiensi Canonicus, una

(e) HOTTING. *Hist. Eccles.* Tom. VIII. pag. 1180.

(f) TSCHUDI *Chron. Helv.* Tom. I. pag. 92.

(g) URSTIS. *Chron. Basil.* pag. 115. sqq.

(h) CHIFLETIUS in *Vesont.* Part. II. pag. 255. *Basilea sacra* pag. 218.

(i) URSTIS. l. c. pag. 118.

cum Lutoldo fratre, ut ex Conradi Episcopi Constant. Chartis An. 1229. apparet; in quarum altera *Walterus & Lutoldus fratres de Rotenlein*; in altera *Clericus W. & L. fratres de Rotinlein* inter Canonicos Constant. leguntur. In posteriore quoque inter seculares C. de Rotinlein allegatus est testis. (l)

§. IV.

Dietericus IV.

Septennio post *Dietericus de Rotinlein, nobilis*, Constantiæ decreto synodali Henrici Episcopi subscripsit. (m) Lutoldus II. Episc. Basil. qui successit Henrico, An. 1238. defuncto, non Roetelensis, sed ex Comitibus fuit Arburgi. Trithemius tamen & Stumpfius volunt, eum fuisse Roetelensem. NICOLAUS GERUNG, dictus *Blauenstein*, rem in dubio relinquit. (n)

Ad Dietericum hunc referri procul dubio debent, quæ in *Chronico Burglenfi* (o) his verbis leguntur: „Dietericus in „Rotenlein dedit S. Johanni (in Burglen) unam scopozam in villa „Gupha. (p)... Cum licentia Domini sui Dieterici Anna de „Scopheim

(l) HERRG. *Genealog. Habsburg.* Tom. II. pag. 237. sq.

(m) Ibid. pag. 251.

(n) In *Chronica Episcoporum. Basil.* quæ extat in *Scriptorib. Rer. Basil. minor.* Lib. II. Cap. XVIII.

(o) Cap. XVII. in RUST. HEER. *Anonymo Mur. denud.* pag. 382.

(p) *Gupf* prope Tannenkircham.

„ Scopheim (Schopfheim) dedit, unum mannwerd vineæ
 „ apud Tanninchilcha.

§. V.

Haud dubie Rœtelanæ Gentis propagator fuit Conradus Conradus
 ille, in Charta Constant. An. 1229. superius laudata, ut &
 Phirretenfi An. 1233. (q) testis memoratus. Occurrit etiam
 in Charta An. 1258. qua Conradus a Rosenberg pro 21. marcis
 argenti emit Efringam.

Ex Ulrici, Comitis de Novo Castro, filia tres filios suscepit; Uxor & filii.
 Waltherum, Ottonem atque Lutoldum, quorum extat Charta,
 Abbatiae S. Blasii An. 1262. data, quibus damnum a se illatum
 reparaturos se spondent. In hac patris Conradi, jam defuncti,
 atque matris, tum praesentis, faciunt mentionem. (r) Fratres
 hi in bello Nobilium Basileae a parte factionis, cui Pfittacus fuit
 insigne, steterunt, & A. 1272. cognato suo, Henrico ex Comitibus
 Neuenburgicis Basiliensi Episcopo, in bello contra Rudolfum
 Habsburgicum Comitem, mox Romanorum Regem, adstiterunt;
 unus etiam ex iis in Castro Nigræ Silvæ Werra a Rudolfo
 captus est. (s)

(a) HERRG. I. c. pag. 244. ubi *Conradus de Rœtenlein* inter Liberos primus
 testis ponitur.

(r) Cod. Diplom.

(s) GUILLIMANNUS *Habsb.* Lib. VI. Cap. IV. & URSTIS. *Hist. Basil.* Lib. II.
 Cap. XXI. eum Theodoricum vel Dietericum vocant.

M m m

§. VI.

Otto. Anno 1287. Otto Dom. de Rœtenlein Hugoni dicto *Kinde*, Militi Basil. prædium in Augst, quod a se in feudum tenuerat, in proprium tradidit, ut illud Abbatiae Olspergenfi venderet.

Anno 1290. ipse & filius ejus Waltherus feria secunda post festum Mich. cum Præceptoria Ord. Teut. in Baden & Bückein de Advocatia & Curia in Fischingen, intercedentibus Rudolfo, Constantiensi Episcopo, & Lutoldo, Præposito Basiliensi, transegerunt.

Anno 1296. *Ote de Rotenlen*; (t) Anno 1303. *Otte de Rœtelein* (u) in Chartis Basiliensibus laudatur testis. Otto Dominus de Rœtenleym consensu filii sui *Waltheri*, Domicelli de Rœttenleym, renuntiavit bonis, quæ sacerdos, dictus de Kandra, Præposituræ Bürglenfi dederat in villis Kander & Rütlicken. Actum prid. D. Barthol. 1297.

Waltherus filius.

Mortuo patre Waltherus filius An. 1309. Judicio provinciali interfuit, quod Walravus Comes de Thierstein nomine Rudolphi Marchionis de Hachberg Schliengæ habuit.

(t) HERRG. *Geneal. Habsb.* Tom. III. pag. 559.

(u) *Merckwürdigk. der Landsch. Basel*, Part. X. pag. 1053.

Anno 1310. Petrus de Spechtbach, Miles, bona nonnulla in Cappel, Sundgoviaë vico, Walthero nostro refutavit. Waltherus Ulrico II. Phirret. Comiti ea concessit, (x) brevique post obiit improles.

§. VII.

Anno 1271. *Lutoldus de Rotelnheim, Canonicus Basil.* testis Lutoldus est in Literis, quibus Ulricus, Phirretti Comes, terras suas Ecclesiae Basiliensi obtulit in feudum. (y)

Anno 1281. idem Lutoldus, Archidiaconus Ecclesiae Basil. ab Episcopo suo datus est sponfor Theobaldo Comiti Phirret. in Literis, quas ipse quoque sigillo suo munivit. (z)

Anno 1295. *Lutoldus de Rœtenlein, Præpositus majoris Ecclesiae Basil.* tabulas Lutoldi de Regensperg, in Claustro monasterii S. Blasii datas, primus testis signavit. (a)

Anno 1313. Conradus Schaler de Benkon, Miles Basil. jussu Aulæ Imp. Lutoldum de Rœtenlein, Præpos. Basil. & Marchionem Rudolfum de Hahberg, reduxit in possessionem oppidi Schophein & Castri Rœtenlein atque bonorum, in quæ Ulricus de Butikon, dictus *Liebelose*, fuerat immissus.

M m m 2

(x) Cod. Feud. Ms. Regim. Ensisheim.

(y) STEYERER *Hist. Alberti II. Ducis Austr.* in Addit. pag. 209.

(z) HERRG. Tom. III. pag. 497.

(a) Ibid. pag. 558.

§. VIII.

Dyna-
stiam Rœ-
telanam
Hachber-
gicis
donat.

Anno 1315. Lutoldus de Rœtenleyn, quondam Præpositus Eccl. Basil. debilis corpore, mente tamen sanus, donatione inter vivos Henrico, Domicello, Margravio de Hahperg, Lantgravio Brisigougiæ, præfenti & recipienti, universas munitiones, castra, villas - - - omniaque bona sua ac possessiones & jura tradidit; servato tantum ad dies vitæ suæ Domini hujus Rœtelani usu fructu. Act. Basileæ feria V. ante S. Thomam.

Donationi faciendæ propinquitas sanguinis occasionem dedit Lutoldo. Henricus enim, cui partem hanc suam Dynastiæ donavit, haud dubie nepos ejus ex sorore extiterat. Henricus sane, cui donatio facta, Lutoldum hunc de Rœtenlein, in Charta, Schopfheimensibus An. 1316. Basileæ data, suum avunculum beatæ memoriæ appellat. (b) Unde concludimus, matrem Henrici fuisse Rœtelanam vel sororem Lutoldi. Concludimus porro, Lutoldum hunc die Jovis post fest. Pentecost. dicti A. 1316. quo Henricus Saufenbergicus Chartam memoratam conscripsit, non inter vivos, adeoque brevi post donationem fuisse extinctum.

§. IX.

Interitus
Gentis.

Ita cum Lutoldo interiit Familia Liberorum Dominorum de Rœteln, quæ ab An. 1083. usque ad An. 1315. in Basiliensibus

(b) *Unser Oheim selige, Herr Lutolt von Rætenlein der Tuomprobst.* In Charta hac Henricus montem & silvam *Entegast*, Schopfhemio vicinam, civibus ejus donavit.

& Brisgovicis monumentis occurrit; quæque non alium, quam Imperatorem & Imperium, habuerat Dominum. Castrum illa Rœtelæ cum oppido Schopfheim, ceterisque ad Dynastiam pertinentibus locis liberum ab omni nexu feudali, propriumque possedit allodium, Franci quod appellant *Francum*. Dynastiam ad Marchiones Sausenbergæ in hoc statu transiisse, ex Chartis est evidens.

Rœtelanorum Ministerialibus vel Castellanis procul dubio accensendi sunt inferioris Nobilitatis Milites nonnulli, quos inter Johannes de Rœtelen, Armiger, qui a Johanne Habsb. Comite An. 1362. Heinrico de Sliengen datus est sponfor. (c) Egonem de Rœtelen Liberum proelio Sempacensi An. 1386. periisse Tschvdius (d) refert. Otto de Rœtelen Castro & Dynastiæ Badevillanæ ab A. 1456. ad A. 1464. præfuit, ut Chartæ illius ætatis nos docent.

§. X.

Rœtelanum Insigne SPENERUS (e) ita describit: „ Area Insignia,
 „ inferiori sui parte quinque fluvii vel fasciis undosis argenteis
 „ & cyaneis exaratur, ex quibus in superiori parte aurea
 „ leo coccineus exoritur.

M m m 3

(c) HERRG. *Genealog. Habsb.* Tom. III. pag. 706.

(d) *Chron. Helvet.* Tom. I. pag. 527. *Conf. Orig. & Hist. Archid. Austr.* ap. SENCKENBERG *Selector.* Tom. IV. pag. 139.

(e) *Op. Herald.* Part. spec. pag. 383. sq.

At contrarium docent monumenta antiqua Rœtelsenium Dynastarum. Primo sigillum subjunctum Chartæ Olspergenfi An. 1287. ubi leo exurgit non ex undis, sed ex quadrupla ferie pellium variarum, (f) quarum summa quatuor, secunda tres, tertia duas pelles, quarta unam continet pellem. Secundo Monumentum sepulcrum Marchionis, uti nobis videtur, primi Saufenbergicæ Lineæ Rudolphi, cujus uxor Rœtelana. Ibi pelles variæ quoque in Insignibus lapidi insculptis, uti in sigillo Olspergenfi, comparent. Tertio URSTISIUS (g) Insignia Rœtelana variis quoque pellibus, non fluviiis undosis, delineat; optimus hac in re judex, quod ex Rœtelanis Dynastis Episcopi & Præpositi Basiliensis Ecclesiæ defumpti fuerunt.

(f) *Vair* Gallis, Germ. *Eisenhütlein*.

(g) *Chron. Basil.* Lib. I. Cap. XX. pag. 62. & Lib. II. Cap. XVI. pag. 115.

DYNA-

ad pag. 463.

T A B U L A X.
S T E M M A D Y N A S T A R U M I N U S E N B E R G.

H E S S O Dynasta Anno 1052.

H E S S O de Ufenberg A. 1111.

B U R C H A R D U S de Ufenberg A. 1161. 1181.

R U D O L F U S Nobilis de Ufenberg A. 1219.

B U R C A R D U S Nobilis de Ufenberg
A. 1231. † 1245.

R U D O L F U S Nobilis de Ufenberg A. 1231.—1256. Uxor Elifab.
Henrici Dom. de Lichtenberg filia A. 1248.

H E S S O Dom. de Ufenb. A. 1248. — 1306.

R U D O L F U S Dom. de Ufenberg A. 1279. — 1300.

B U R C A R D U S Dom. de Ufenberg A. 1308. — 1330.

G E B H A R D U S Dom. de Ufenb. A. 1315. Rector Ecclesiae in Eistat A. 1317.

A N N A uxor Henrici Marchio-
nis de Hachberg A. 1316.

H U G O de Ufenberg Dom. in Kürnberg & Kentzin-
gen A. 1331. † 1343. Ux. Sophia de Horburg A. 1314.

F R I D E R I C U S Dom. de Ufenb. A. 1343. † 1358. Ux. Sufanna,
Waltheri de Gerolzeck dicti de Lare filia, A. 1349.

J O H A N N E S Dom. de Ufenb. A. 1354. 1386.

A D E L H E I D I S ux. Lutoldi Baronis
de Krenchingen A. 1345.

H E S S O Dom. de Ufenb. A. 1354. † 1379. Ux. Agnes, Hein-
rici de Gerolzeck filia, A. 1376.

B U R C A R D U S A. 1379.

A N N A, ux. 1. Conradi Com. Tubing. A. 1377. 2. Wern-
heri de Hornberg A. 1393. & 3. Ducis Reinoldi de
Urfelingen A. 1400.

A G A T H A monialis in Königsfeld per 24 annos,
inde monialis in Waldkirch A. 1420.

STEMMA D.

BURCARDUS Nobilis Elifab.
A. 1231. † 1245.

Hesso Dom. de Usenb. A. 124

BURCARDUS Dom. de Usenberg A. istat A. 1317.

ANNA uxor Heinrici Marchio- HUGO de U ux. Sufanna,
nis de Hachberg A. 1316. gen A. 1331 1349.

JOHANNES Dom. de Usenb. A. 1354. 1386. Agnes, Hein-

BURCARDUS A. 1379.

ANNA, uxor 24. annos,
heri deo.
Urfelin

D Y N A S T A E
U S E N B E R G I C I.

§. I.

castrum Usenberg, a quo Dynastis nomen, ut Castrum Usenberg antiquum, ita brevissimæ durationis fuit.
 „ Castrum de Usenberg cum tota augia &
 „ montem Eggehardi „ Innocentius II. Papa
 inter Ecclesiæ Basil. possessiones An. 1139. recenset. (a) Mons
 Eggehardi ad Brisacum superest, paulo supra urbem; infra eam
 Isenbergam visitur mons in Rheni insula situs, ita ut urbs inter
 Eggehardi & Isenbergæ montes sit media. (b) Usenbergam
 inconstantia & impetu Rheni (c) periisse novimus. Nulla sane
 sec. XII. arcis hujus, nisi in Dynastarum nomine, occurrit

(a) HERRG. *Geneal. Habsb.* Tom. II. num. 217.

(b) Situm hunc exprimit MERIANI *Topograph. Alsat.* pag. 8.

(c) De hac Rheni inconstantia, ad Brisacum præsertim, Vid. *Alsatia Illustr.*
 Tom. I.

memoria. Ante ducentos hos annos Badenses Usenbergam a Brifacensibus vastatam, poenæque loco Castrum Höhingen ab iisdem ædificatum fuisse retulerunt.

Dynastia. Dynastia Usenbergica pluribus castris, oppidis ac vicis, per omnem fere Brisgoviae tractum Rhenensem dispersis, constitit, ita ut quæ infra Brifacum, inferior, quæ supra Brifacum sita sunt, superior Dynastia dicerentur.

Ad inferiorem spectarunt *Kenzingen* & *Endingen*, oppida; Castrum *Kürnberg*; vici *Hufen*, superior & inferior, *Weisweiler*, *Bleichen*, *Nortweil*.

Superiorem Dynastiam composuerunt *Sulzberg* oppidum, Castrum *Höhingen*, vici *Riegel*, *Bischoffingen*, *Eichstatt*, *Ihringen*, *Hochstatt*, *Nider-Rimsingen*, *Hugelheim*, *Mauchen*, *Schliengen*, *Steinstatt*. Locis his dominium directum Castrum *Stauffen* non immerito addas.

Nunc ex iis Domus Badensis Höhingen, Weisweiler, Leifelheim, Bischoffingen, Eichstatt, Ihringen, Sulzberg, Hugelheim; Episcopus Basil. Mauchen, Schliengen, Steinstatt; Dux Wirtenbergensis Nortweil; reliqua Domus Aufriaca possidet.

§. II.

Hesso. Anno 1052. Hesso quidam Dynasta Domum in honorem S. Mariæ, S. Petri & Omn. Sanctor. posteaque mortuo suo fratre Lamberto

Lamberto Cappellam in honorem S. Nicolai prope Eichstatt fundavit, ut ipsius atque uxoris suæ Goutæ anniversarius dies in ea celebraretur. Hessonem hunc Usenbergicis Dynastis facile adscribimus, quod nomen Hessonis in Dynastis his obvium fuit, quodque jus patronatus ecclesiæ Eichstadiensis ad eosdem Dynastas deinceps spectavit.

Anno 1111. Hesso de Usenberg Ottonem, Comitem Habsburg. in Butenheim interfecisse scribitur. (*d*)

Anno 1161. Burchardus de Usenberc inter testes comparationis fundi Tennibach, a nobili viro, Cunone de Horwin, per Abbatem Hessonem de Frienisberch, in Castro Hahberc, factæ.

Burchardus.

Anno 1171. Burchardus de Usemburch in Diplom. Friderici I. Imp. Noviomagi pro Bertoldo Duce Zaring. dato, testis legitur. (*e*)

Anno 1181. Burchardus de Usenberg iterum testis est in Charta Udalrici de Novo Castro. (*f*)

(*d*) HERRG. *Genealog. Habsb.* Tom. I. pag. 140. ex Charta Murenfi.

(*e*) HONTHEIM *Hist. Trevir.* Tom. I. pag. 603.

(*f*) TSCHUDI *Chron. Helvet.* Tom. I. pag. 90. HERRG. *Genealog. Habsb.* Tom. II. num. 244.

§. III.

Rudolfus Anno 1219. Rudolfus de Usenberg agros & prata, a Jo. de Kencingen, proprio Milite suo, nec non ab Henrico de Valckenstein, sibi resignata, Abbatiae Tennebacensi pacto emphiteutico tradidit. Sed & Rudolphus *Nobilis de Usenberch* Ministerialibus & hominibus suis universis, ut donationibus quibuscunque monasterium illud locupletarent, permisit.

Filii ejus. Circa An. 1231. Rudolphi hujus filii, Burcardus & Rudolfus, fratres de Usenberg, villam Muosbach, quæ patri ipsorum oppignerata fuerat, Abbati Tennebacensi redimendam dederunt.

Anno 1244. iidem fratres, *Nobiles de Usenberg*, in literis Hartmanni Comitis de Kiburg pro Ecclesia Argent. testes, (g) cum Abbatia Tennebac. convenerunt, ut a telonio pontis in Riegol immunis esset, nisi quod malterum filiginis ad illum sustinendum quotannis præstare debeat. Sed & curtim suam Hugelnheim cum jure patronatus ibidem Abbatiae huic vendiderunt. Actum in Castro *Stouphen*.

(g) TSCHUDI *Chron. Helvet.* Tom. I. pag. 140. & HERRG. *Geneal. Habsb.* Tom. II. pag. 277. literam initialem B. Burcardum quæ indicat, male Bertholdum significare crediderunt.

Anno 1245. Rudolfum Nobilem de Ufenberch & Burcardum, fratrem ejus, nuper defunctum, ecclesias ditionis suæ, quas ipsi vexaverant, Sultzbergensem præcipue, ab omni damno liberas pronuntiasse, Friburgi consignatum est literis. (*h*)

Rudolfus ille, postquam graves cum Ludovico, Dynasta Lichtenbergenfi, discordias aluisset, extinguendis illis fratris ejus Henrici defuncti filiam, quarto gradu sibi cognatam, ducturus uxorem, Pontificis Rom. dispensationem petiit. Innocentius IV. Papa, Nonis Jan. Pontificatus sui anno quarto, potestatem hanc dispensandi Henrico, Episcopo Argent. concessit. (*i*)

Anno 1248. Hermannus & Rudolfus fratres, Marchiones de Baden, feodum in Eistatt, quod R. & B. fratres de Ufenberch ab ipsis tenuerant, filio Burcardi Ufenbergici concesserunt Hessoni. Literæ in Mullenberc datæ Nonis Aprilis. Sexennio post Rudolphus de Ufenberg censum quendam vini Tennebacensibus apud Endingam donavit.

Anno 1256. Rudolfus Nobilis de Ufenberch superarbiter constitutus est litis, quæ inter monasterium Tennebac. & inter advocatos villæ Wiscewil, Hermannum & Johannem, Milites, super silvas & pascua banni ejusdem villæ vertebatur. Res acta

N n n 2

(*h*) In festo S. Dominici. Tabular. Bada - Durlac.

(*i*) Ex Archivo Vaticani.

IV. Nonas Octobr. in coemeterio S. Petri in Eendingen, Eodem anno, curante Rudolfo hoc Usenbergico, Parthenium Wohnental in Brisgovia Cisterciensium ordini a Pontifice Alexandro IV. traditum fuit. (1)

§. IV.

Hesso &
Rudolfus
patruales

Anno 1271. Hesso, Dom. de Usenberg, monasterio Sulzbergenfi universos ex jure mortuarii per vallem istam redditus donavit.

Anno 1279. Hesso & Rudolfus, Domini de Usenberg, sigilla sua appendent Chartæ, quæ de juribus curiæ dictæ *Fronhof* in Bischoffingen agit. *S. Hessonis Nobilis de V̄senberg. S. Rudolphi Nobilis de V̄senberg.*

Anno 1284. Hesso & Rudolfus hi curiam suam in Eistat pro 60. marcis argenti vendunt, jus patronatus tamen, advocatiæ & banni ibidem servantes.

Anno 1285. Ruodolfus de Usenberg literas Heinrici March. de Hahberg, quibus Abbatiae Tennebac. redditus in Malterdingen venditi, testis signavit.

Anno 1294. IV. Kal. Sept. Hesso illustris *de Ösemberch* Miles, Advocatus vallis in Sulzberg hereditarius, Conventuali

(1) PETRI *Suevia Eccles.* pag. 907. Comes de Ifenburg Rudolfus hic per errorem scribitur.

Ecclesiæ S. Cyriaci in Sulzberg jus asyli aliaque privilegia concessit.

Anno 1300. Hesso & Rudolfus, Nobiles de Usenberg, literas transactionis Comitum Egenonis & Conradi cum Civitate Friburg. signarunt testes & sigillis suis munierunt.

Anno 1302. Hesso ille Johanni, Hildebrandi Spenlin Militis filio, duas partes decimæ frumenti in Bischoffingen eodem, quo pater ejus utebatur, jure feudali confert. Dat. in Castro Riegel die Jovis ante S. Cathar.

Anno 1304. Hugo (forte Hesso) Dom. de *Iffenberg*, cum sculteto & senatu Kentzing. in suis cum monasterio Schutterano diffidiis, in Heinricum March. Hachberg. & Waltherum de Geroldseck compromisit. (m)

Anno 1306. Hesso de Usenberg & filius ejus Burcardus confenserunt, ut Ruolandus, Ministerialis eorum in Höhingen, redditus feudales in Üringen venderet.

§. V.

Anno 1308. Civitas Brisacensis tranfigit cum Nobili Burcard. & Gebh. fratres.
Domicello Burchardo, Domino de Usenberg, super census &

N n n 3

(m) SCHANNAT *Vindem. liter. Collect. I. pag. 23.*

multas civium suorum in vico Üringen, qui ditionis Usenbergicæ erat, habitantium.

Anno sequenti (n) idem Burcardus de Usenberg iudicio provinciali in Schliengen interfuit, ibique vicos Mauchen, Schliengen, Steinenstatt, quos in feudum tenuerat, Marchioni Hachbergico refutavit.

Anno 1311. idem decimas vici Ror in Sundgovia Burcardo de Kageneck, Henrico Wezelio &c. Militibus in feudum contulit. Wezelii id a Marchionatu Hachbergico hodieque tenent.

Anno 1315. Ulricus de Eistatt & filius ejus Rudolphus Burcardo & Gebhardo fratribus, Dominis de Usenberg, castrum, homines & universa jura sua in Eistat pro 140 marcis argenti vendiderunt.

Anno 1316. Burcardus & Gebhardus, fratres de Usenberg, Heinrico Marchioni de Hahberg, Burcardi genero, castrum & oppidum Burgheim, bona & jura in Rotwiler & Bergenfi valle, nec non vicum Üringen, quæ ipsis oppignerata erant, se restitutos promiserunt, postquam Judæo Brifacensi de pecunia, cujus prædes erant, satisfactum fuerit.

Anno 1317. Burcardus Nobilis de Usenberg & Gebh. de Usenberg, *Rektor Ecclesiæ in Eistat*, ut figilla ferunt, incolis

---

(n) *Am guten Tag* ante S. Galli.

vici Ihringen gabellam vini ibidem pro centum libris denar. vendiderunt. Eodem anno, die Sat. ante S. Nicolai, scultetus & senatus Brisacensis cum Nobili viro Burcardo de Usenberg, qui cives quosdam eorum captivos tenuerat, in gratiam se rediisse, testantur.

Anno 1321. Comes Conradus de Friburg sententia sua Burcardum de Usenberg, ob bellum Falckensteiniis Nobilibus, cum quibus de vico Bickenfol certaverat, illatum damnavit.

Anno 1324. vigilia S. Matthiæ Consul & senatus Friburg. de damno 1200. marcarum argenti, quod Burcardus Usenbergicus ipsis in bello, pro Endingensibus contra Conradum Comitem de Friburg gesto, intulerat, satisfactum sibi esse, professi sunt literis. Eodem anno (o) Wernherus Gutmannus de Hadeſtat a Burchardo de Usenberg Castrum Höhingen & vicum Riegel, septingentis marcis argenti ponderis Colmar. redimenda, sese emisse testatur.

Anno 1326. die Ven. post festum Ascens. Albertus, Dux Austriae, Burcardum de feudis Austriacis investiens, filias ejus, deficientibus filiis, ad ea quoque se admissurum declarat. Datum in monasterio Schwarzach.

Anno 1327. Johannes Werre dictus Stecher, civis Friburg. vicum Bischoffingen cum hominibus, dictis *Königsleute*, ibidem &

(o) Die Martii nach der alten Vafenacht.

in Wafenweiler a Burcardo nostro in feudum, octoginta marcis argenti redimendum, accepit; ea lege, ut nullum iudicium sanguinis infcio & invito Domino directo habeatur.

Anno 1330. die Sixti Ludovicus Imp. homines & bona Imperii in Rimfingen, Höchst, Achtkarle, Lüffelheim, Bischoffingen, Üringen, Merwingen, Wafenweiler, in valle Rotwil & Bergen Burcardo huic pro ducentis marcis argenti ponderis Friburg. Hagenoæ oppigneravit.

§. VI.

Hugo &
Frideri-
cus fra-
tres.

Anno 1314. Domicellus Hugo de Usenberg & uxor ejus Sophia de Horburg, Conrado & Johanni, Colmanni filiis, curiam vendunt.

Anno 1313. Hugo de Usenberg, Dominus in Kürnberg & Kentzingen, consensu fratris sui Friderici, volente affine suo Heinrico de Rappoltstein, Domino de Hohenack, curiam in vico Bleichen vendidit.

Anno 1337. Hugo Dom. de Usenberg census & jura sua in Espach, Ywa, Rore & in valle Gloterana Johanni de Keppenbach, Armigero Friburg. in feudum pignoratitium dedit, decem marcis argenti redimendum.

Anno

Anno 1343. Hugo Dom. de Usenberg feuda quædam in Bischoffingen confert. Eodem anno Albertus Dux Austr. Fridericum de Usenb. de oppido Kenzingen & jure patronatus ibidem, de Castro Kürnberg, vicis Bleicha, Nortweil, Hufen utroque investivit. Dat. Vindob. die S. Ulrici. In vigilia S. Nicolai idem Fridericus Meinwartum de Totighoven vicum Bischoffingen & homines in Wafenweiler a Dynastia Usenberg. tenere in feudum profitetur.

Anno 1345. Adelheidis de Usenberg venditionem villæ Nider-Eggenheim, a marito suo Lutoldo, Barone a Krenchingen, Basileæ Henrico de Walpach pro 175. marcis argenti factam probavit.

Anno 1349. Bertoldus Episc. & Capitulum Argent. permittunt, ut Fridericus de Usenberg uxori suæ Susannæ, Waltheri senioris de Gerolzecke, dicti de Lare, filiæ, quadringentas marcas argenti in castro & vico Wiswiler, feudo Argent. vidualitii loco adscribat.

Anno 1352. Marchio Henricus de Hachberg Friderico huic vicum Nortweil pro 140. marcis argenti cum pacto reuisionis in feudum contulit Friburgi.

§. VII.

Anno 1358. Rudolfus, Austriæ Dux, litem intulit Henrico IV. Hachbergæ Marchioni de Castro Kurnberg & oppido

Friderici
hereditas

O o o

Kenzingen, ceu locis, quæ feuda Auftriaca Friderici Usenbergici, qui improlis deceffit, morte ad Rudolphum, ut dominum directum, redire debuiffent. Inftituto hac fuper re Judicio feudali, Immerius, Strasbergæ Comes, delegatus Judicii Præfes, pronuntiavit pro Rudolpho Seckingæ, in campo juxta Crucem, in agro ad Auftriæ Ducem pertinente, die Veneris poft Agnetis An. 1358. (p) Marchio cum Rudolfo tranfegit, vicies mille marcas ei pro redemptione vinculi feudalis promittens. Quum autem non perfolveret fummam, Rudolphus Auftriacus apud Carolum IV. Imp. An. 1265. queftus eft. Hic Pragæ judicium conftituit, cui Cæfaris nomine Fridericus Teccenfis Dux præfedit. Henricus Hachbergicus cecidit caufa. Auftrius non modo in Kurnbergæ & Kentzingæ, fed & in Hachbergæ poffeffionem immiffus eft. (q).

§. VIII.

Johannes
& Heffo
fratres.

Anno 1354. Johannes de Usenberg Petro Schallerio de Benckon, Militi, feuda, quæ antea a Friderico Usenbergio tenerat, de novo conceffit. Eodem anno die lunæ ante S.

(p) Instrumentum vide apud HARPPRECHT *Staats-Archiv des Cämmergerichts* Tom. I. pag. 37.

(q) Sententiam vide apud HARPPRECHT. loc. alleg. pag. 104. fq.

Matthæi curtem dictam Göttinghof in Eistat & castrum dirutum ibidem a Friderico, Friburgi Comite, in feudum accepit, fratri vero Hessonni oppidum Endingen, vicum Ihringen, homines in Baldingen & locis vicinis, tractum Kaiserstuhl & bannum ferarum, jus reluendi vicos Höhingen, Bischoffingen, & Leuselheim dare promisit.

Anno 1356. Johannes & Hesso, Domini de Usenberg, Comiti Friderico de Friburg, Landgr. Brisgovie, vicum Eistat cum jure patronatus refutant, ut Gerhardo Schultheisso, Militi, & Jo. Krüschli, civi Ending. conferatur. Appensa Chartæ sigilla *Johannis nobilis de Usenberg & Hessonis Dom. de Usenberg.*

Anno 1357. Johannes Dom. de Usenberg consensu Claræ de Friburg, Comitissæ Palat. Tubingensis, ut Dominæ directæ, ut & fratris sui Hessonis vicum Eistat cum omnibus bonis & juribus ei adscriptis Johanni Malterer, Jo. Schnewlino, Militibus, & Diet. de Valkenstein pro 500. marcis argenti cum pacto relutionis Friburgi vendidit.

Anno 1360. Egeno Comes Friburg. vicum Eistat cum judiciis, censibus, vectigalibus universisque juribus, excepto castro diruto, jure patronatus & duabus curtibus, prævio Johannis & Hessonis fratrum de Usenberg consensu, Schnevelinis aliisque in feudum confert.

Anno 1361. Johannes & Hesso fratres (Brien) judicia & alia jura in vico Weil, quæ Conradus Munch de Munchenstein ab ipsis tenebat, Ottoni & Rudolfo Marchionibus de Hachberg reliquerunt.

Anno 1365. Johannes & Hesso fratres censum vini in Bischoffingen Sigsteiniis fratribus, civibus Friburgi, vendiderunt.

Anno 1368. uterque hic frater nominatur in Charta compositionis inter Egonem Comitem & Civitatem Friburg. (r)

§. IX.

Hesso
folus.

Anno 1371. Hesso Dom. de Usenb. Ulricum, Weltinum & Ottonem fratres de Stauffen jussit oppidum Sulzberg ab Egone Com. Friburg. in feudum recipere, in quem nempe dominium ejus directum transtulerat.

Anno 1376. Hesso de Usenb. (ein frier Herre) uxori suæ Agneti, Heinrici de Gerolzeck filia, 600. marcas argenti in vico Eystat, 200. in vicis Nider-Rimsingen, Hochstatt & Luffelnheim pro dotalitio assignat. Accessit consensus Conradi Com. de Tubingen, Hessonis & Agnetis generi; accessere testes Comes Symon de Thierstein, Marchio Johannes de Hachberg & Waltherus a Dicka,

(r) WENCKER. de Ufsb. pag. 71.

Advocatus provinc. Brisgoviæ, appensis sigillis suis literas has firmantes.

Anno 1377. Leopoldus Dux Austr. permittit Hessonî de Usenb. ut filiæ suæ Annæ, Conrado Comiti Tubing. nuptæ, 500. marcas argenti ex dimidiâ oppidi Endingen, feudi Austr. parte pro dote adscribat.

Anno 1378. Heinricus Episc. Constant. Clingoviæ hærens, Decano in Endingen mandat, ut propositum ab Hessione Usenbergico parochum Eistadii instituat.

Anno 1379. Parochus iste Eistadiensis, Albertus de Ettelingen, beneficiorum ab Hessione de Usenb. nuper defuncto, cujus Capellanus fuerat, acceptorum memor, ob grave, quod ille contraxerat, æs alienum, liberis ejus & Burcardo, Johannis p. m. Dom. de Usenberg filio, eorumque heredibus emolumenta ecclesiæ Eistad. resignat, præter 5. carratas vini, 80. quartalia frumenti & decimas dictas *Etterzehnden* &c. quæ sibi atque successoribus suis nutriendis servavit. Dat. in vigilia S. Martini.

§. X.

Anno 1381. Marchio Hesso de Hachberg, tutor liberorum Hessonis de Usenb. cum Johanne de Mulnheim, dicto de Richenberg, Milite, vicum Ihringen ut feudum suum Metense

Liberi
ejus.

---

postulante, armis congreditur. Mulnhemio ex arce Limpurg ejecto res ad arbitros delata est, Johannem Ducem Lotharingiæ, Fridericum Episc. Argent. & Martinum Maltererum, Brisgoviæ Advocatum provincialem.

Anno 1382. Walravus Comes de Thierstein, senior, Waltherus a Dicka, Judex provinc. superioris Alsatiae, Martinus Malterer, Advocatus Brisgoviæ, Nicolaus de Domo, Miles, & Burcardus Munch de Landskron senior, litem de vico Eistatt inter Egonem Com. Friburg. & Hessonem March. ut liberorum Hessonis Usenbergici tutorem, componunt.

Anno 1384. March. Hachb. Hesso, Dom. in Höhingen, consensu fratrum suorum de feudo quodam Usenbergico, ut Dynastiae hujus tum temporis possessor, Druchfessios de Blankenmoffe investivit.

Anno 1393. Marchio Hesso de Hachb. Annæ de Usenb. & marito ejus Wernhero de Hornberg vicum Broggingen confert, deficiente ipsorum progenie ad Marchiones rediturum.

An. 1400. Dux Reinoldus de Urfelingen, consensu Hessonis March. de Hachberg, conjugii suæ Annæ de Usenberg omnia

fua bona legat, eique mortuæ substituit fororem suam Annam, Ducissam Urfeling. Conrado de Geroldseck nuptam. Actum in Iudicio aulico Rothvillensi.

§. XI.

Hesso itaque Annam & Agatham filias reliquit, quarum hæc sanctimonialis primo in Koenigsfeld, dein in Waldkirch facta, illa ter quidem nupta, Conrado primum Comiti Tubingensi, inde Wenero de Hornberg, denique Reinoldo Duci de Urfelingen, sed sterilis carensque liberis.

Succeffio
Marchio-
nisHach-
berg.

Anno 1400. omnia sua bona Hessioni Marchioni de Hachberg, ex matre Usenbergia nato, partim vendidit, partim testamento legavit. Agatha etiam sanctimonialis An. 1420. omnia sua jura in Marchionem Bernhardum Badensem, qui A. 1415. Hachbergicas terras emerat, transtulit. Hoc modo allodialia Usenbergiorum bona ad Hachbergenfes, & ab his ad Badenses transiere Marchiones.

§. XII.

Ad feuda vero quod attinet, Basiliensia quidem Marchio Hachbergæ Hesso cum Walramo de Thierstein ab Episcopo Basiliensi Imberone accepit. Usenbergenses autem Episcopatus hujus fuerunt Pincernæ.

Feuda
Ecclesiæ
Basil.

In veteri Codice feudali membranaceo Brundruti (s) legimus: „ Hi sunt Officiati principales Domini Episcopi „ Basiliensis & ejus Ecclesiæ: Item Comes Pherretarum „ Marschalcus. Item Dux de Tecke Camerarius. Item de „ Oesenberg Pincerna. Item de Hasenberg Dapifer.

Auftriaca

De feudis Auftriacis bellum inter Hessonem prædictum & Auftriæ Ducem exarsit, quorum hic Kentzingam, Kirnbergam atque Endingam, ut feuda aperta, sibi vindicabat. De Endinga, quod feudum Auftriacum fuerit, plane non constat; Kentzinga autem & Kirnberga feuda quidem fuere, sed feminina, ex privilegio Alberti, quod Burcardo Usenbergio An. 1326. dedit, ut ad eum annum diximus. Hesso igitur, Hachbergæ Marchio, jure ea postulabat, quippe Usenbergia matre, Burcardi filia, natus. Bellum, quod hanc ob rem exortum est, studio Nobilium utriusque partis ita in castris compositum est, ut Dux oppida, Marchio vicos retineret, & controversia in judicio componeretur. Judicium autem habitum paulo post, cum partium studio iudices nimis abriperentur, a Marchione desertum, resque in statu, quod tum fuit, ad hunc usque diem mansit.

(s) pag. 172. sq.

§. XIII.

Anno 1425. Sigismundus Imp. Bernharδο, Marchioni Badensi, ut Hachbergicæ Dynastiarum possessori, bannum supra & infra Brifacum concessit Investituræ Imp.

Anno 1475. Fridericus III. Imp. Christophoro & Alberto, Marchionibus Badæ, una cum ceteris ipsorum feudis Cæsareis Dynastiam *Ufenberg* Francofurti contulit. (t) Nec insequentes Imperatores in recensione feudorum & regalium Imperii Domus Badensis unquam obliti sunt Dynastiæ Ufenbergicæ, quam Badæ & Hachbergæ Marchionatibus & Ebersteinensi Comitatu Carolus V. An. 1530. ac Rudolfus II. An. 1582. in Diplomatus suis junxerunt.

Austriacis, de Insignium Ufenbergicorum usu litem moventibus, An. 1550. responderunt Badenses, negari non posse, sese Dynastiæ Ufenbergicæ fuisse heredes, ejusque titulum ab Imperio accepisse in feudum.

(t) Charta in append. *Historiæ Friderici III. Imp.* per ÆNEAM SYLV. pag. 101.

Insignia.

Insignia hæc sunt: ala duplex argentea, in areola cyanea, semicirculo foliato aureo impressa. (u) Galea Usenbergica coronata hermam virilem ostentat, cœruleo amictu ornatum, qui thorace alam argenteam scutariam defert; pileo turbinato cœruleo, cum argentea ora reducta instructus. Usenbergicum deigma pro Hachbergenfi receperunt Marchiones juniores. Veteres enim balteo quoque Badensi sunt usi.

Usenbergica Tomo primo colophonem imponunt.

(u) SPENER. *Op. Herald.* Part. spec. Lib. II. Cap. IV. §. IV.

